

ვერტის
უთუნი
სტრუქტონი

სარედაქციო

კოლეგია:

ირაკლი აბაშიძე
გურამ გვერდჭითელი
მურმან ლეგანიძე
უმთა ნიშნინიძე
ჯანსუღ ჩარკვიანი

უმედიკოლოგი:

გივი გეგეჭკორი
მეზარ კეიტაიშვილი
ტარიელ ჭანტურია

მხატვარი

გიორგი წერეთელი

მკითხველებს!

ძვირფასო მეგობრებო! გამომცემლობა „მერანი“ გთავაზობთ ქართული საბჭოთა პოეტების რჩეულ ლექსებს, თითოეულისათას საუკეთესო სტრიქონს. განზრახული გვაქვს ამგვარი სამი კრებულის გამოცემა, რომელშიც პოეტები წარმოდგენილნი და განლაგებული იქნებიან, ასე ვთქვათ, თაობების მიხედვით, უფრო ზუსტად, ასაკის შესაბამისად.

ცხადია, ყველა თუნდაც ცნობილი პოეტი ვერ მოხვდება ამ კრებულებში, რადგან ჩვენდა საბედნიეროდ, ქართულ საბჭოთა მწერლობას მრავლად აყავს ჭეშმარიტი შთაგონებით აღბეჭდილი, სამშობლოსა და ერის მოსიყვარულე და მოჭირანახულე პოეტი. ამდენად, ამ გამოცემას არა აქვს ქართული საბჭოთა პოეზიის ანთოლოგიის პრეტენზია, სადაც, როგორც წესი, თითქმის ყველა პოეტი უნდა იყოს წარმოდგენილი რამდენიმე გამორჩეული ლექსით.

ეს გამოცემა ეძღვნება დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 70 წლისთავს და იმედი გვაქვს, მკითხველს თუმცა მთლიანს ვერა, მაგრამ შეუმცდარ წარმოდგენას მაინც შეუქმნის პოეტთა შემოქმედებით გზაზეც და, საერთოდ, ქართული ლექსის იმ საგანძურზეც, რაც საბჭოთა ეპოქით არის შთაგონებული.

კელავ შეგახსენებთ, რომ ამ დანიშნულების კრებულები, სულაც არ არის გამორიცხული, განსხვავებული შედგენილობისა ცოფილიყო, ზოგი სხვა პოეტიც ან სხვა ლექსიც შეიძლებოდა აქ გვეხილა, მაგრამ ამჯერად ასეთია მათი სახე და ვფიქრობთ არც ეს იქნება მკითხველისთვის ცხოველ ინტერესს მოკლებული.

სამთავე კრებული განზრახული გვაქვს მოგაწოდოთ 1987, ანუ საიუბილეო წლისათვის.

შემდგენლები

სარედაქციო კოლეგია

გამომცემლობა „მერანი“

ᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰᠤᠨᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰ
ᠠᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰᠤᠨᠠᠭᠤᠯᠤᠰ

1884—1954

արևի Դի ամենցը.

բ-ձ/և-չ-ը

բե-նո Լորդ, ու բե-նո

ա. իմ յ. ու Եղեյ.

Եւ Եղեյ Եղեյ Եղեյ

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

Եղեյ Եղեյ Եղեյ Եղեյ.

მზე ამოდის

სიომ სარკმელს შეჰსისინა: მზე ამოდის.
გააცინა ფანჯრის მინა: მზე ამოდის!
შემომძახა: ცისკიდეზე ქორწილია
და შენ რალამ დაგაძინა: მზე ამოდის!
მიწამ მთები გაიშალა ზურმუხტისა,
ცამ ღრუბლები ააფრინა: მზე ამოდის!
ცის ასული ისე მოჩანს ცეცხლის ნაეში,
ვით ქალწული პაწაწინა: მზე ამოდის!
ღღე ებრძოდა ღამის თავადს და ქალწული
მან საცოლედ დაირჩინა: მზე ამოდის!
ღღე ჯვარს იწერს ცის ასულზე დილით ადრე,
ლაჟვარდს ოქრო დაეფინა: მზე ამოდის!
აჰა, საქმრო მოახლოვდა ღრუბლის ჯარით
და მონახა ქალის ბინა: მზე ამოდის!
ცეცხლის ტუჩით ჰკოცნის ვაჟკაცს პატარძალი.
კოცნამ ცეცხლი გააჩინა: მზე ამოდის!

ტ რ ი ო ლ ე ტ ე ბ ი

მსოფლიო ციხეა საზარი,
ტყვე არის არსება ყოველი,
და სასჯელს არა აქვს საზღვარი
მსოფლიო ციხეა საზარი.
დარაჯად სიკვდილი მზად არი
მის ძახილს ყოველ წამს მოველი.
მსოფლიო ციხეა საზარი
და ტყვეა არსება ყოველი.

სიკვდილი ყოველ წამს უძახის
მისგანვე უაზროდ არჩეულს.
მძიმეა ლოდინი ტუსადის.
სიკვდილი თავის მსხვერპლს უძახის,
იელეებს ბრმა თვალი ყრუ სახის —
და ძაძა დაჰფარავს ფარჩეულს.
სიკვდილი ყოველ წამს უძახის
მისგანვე უაზროდ არჩეულს.

1919

ტ ა ძ ა რ შ ი

ნოემბრის ქარში ცივ ქუჩაში მოხეტიალეს
შემაკრობს ზარი და ტაძარში შევალ შემთხვევით.
მოვისმენ დაღაღს. ძველი გრძნობა უცებ იალებს.
ავანთებ ცრემლით ჩემს წამწამებს და ჯვარს ვემთხვევი.

არ ვიცი ბრძენი განცდას ამგვარს თუ რას დაარქმევს:
არა მწამს ღმერთი და მის სახლში რა მეტირება!

გამოვა მღვდელი. საცეცხლური სურნელს დააკმევს
და ჩემი ფიქრი ცისფერ კვამლში ჩაიძირება.

სიყრმის ბურუსში გაბრწყინდება დრო შორეული:
აღდგომა ღამე. საადღგომო თეთრი ხალათი.
მამის საფლავზე დედაჩემი ცრემლმორეული.
იქვე სანთელი და საკურთხით სავსე კალათი.

საბრალო დედა! ჩემი გრძნობა უზენაესი
შენს მწუხარ სახეს განუწყვეტლივ გარს ახვევია.
კეთილი დედა! ჩქარა გაქრა ჩემი მაისი
და ბნელი ღამე, ო, რა მძიმე გასარღვევია!

წკრიალებს ვერცხლის საცეცხლური, და საკმეველი
აღსავლის კარებს ცისფერ ღრუბლად ენარნარება.
მორწმუნეთ შორის ვდგავარ უცხო კათაკმეველი,
მაგრამ „განვედი“ ჩემს ოცნებას არ ეკარება.

თავდება ლოცვა. ახსენებენ ჯვარზე ნაწამებს.
დამავიწყდება, რომ შემოველ მე აქ შემთხვევით.
ავანთებ ცრემლის ნაპერწკლებით დახრილ წამწამებს.
გადავდგამ ნაბიჯს მოწიწებით და ჯვარს ვემთხვევი.

ზორაული ნაირი

1

იყო უჩვევი და უეცარი
 ცის უცნაური აელვარება.
 ციდან დაეშვა ცეცხლის ზეწარი,
 დასწვა ლოდინი და მღუმარება.
 წუხდა სალამო დაფიქრებული,
 მოსილი ცისფერ შადრევნის სხივით.
 სერაფიმების თეთრი კრებული
 იდგა ჰაერში მსუბუქ ნისლივით.
 მოეარდა ქარი ცეცხლის ფაფარით,
 დასწყვიტა ცაში ყველა სიმები.
 გარდაიცვალა ძველი ზღაპარი
 და გადაფრინდნენ სერაფიმები.
 სივრცე დაეთმო შავფრთიან გველებს,
 ცაში ავარდა რკინის აფრები,
 და პროპელერმა მწუხრის ანგელოზს
 მოულოდნელად მოსწყვიტა ფრთები.
 და სადაც წინათ, შეუმჩნეველი,
 მზეს იჩრდილებდა შუადღით ფავნი,
 იქ აკაკანდა ტყვიისმფრქვეველი,
 ჰაეროპლანით გამონაგზავნი.

2

ჩემს სიყმაწვილეს ნაღვლიან ბედმა
 ყვავილთა ნაცვლად დაუგო ნარი.
 შემოსა სევდის შარავანდედმა
 სიმღერა სხვისთვის გაუგონარი.
 და როცა მთვარის თოვლიან ჯამით
 იღვრება შუქი და მყუდროება,
 მე ხშირად მესმის ხავერდის ღამით

უცნაურ ხმათა მოახლოება.
 თითქო მზის ტვირთი ცამ ვერ აზიდა
 და მიწას ელის ცის დაბნელება.
 და შუქთან ერთად ციურ თასიდან
 იღვრება შიში და სურნელება.
 შორეულ წვიმის ხმა ისმის წყნარი
 ანთებულ ღრუბლის ღია საეანით,
 და იბურება ჩემი სიზმარი
 პაერში მცურავ იასამანით.

3

ანგელოზივით ძირს დაიხრება
 ოცნება, სულის ნაზი მზღებელი,
 და დამშვიდებულ გულში იღვრება
 მოგონებათა ნელსაცხებელი.
 გახსნის ნაპირებს ნაკადი ტკბილი,
 მოდის სიზმარი განაცხადები:
 დედის ოთახი, ყოველთვის თბილი,
 დაბალ კედელზე ძველი ხატები.
 ხატის წინ სამი თაფლის სანთელი,
 და ვერცხლით საესე პატარა ქისა.
 ხატზე დოლბანდი და შარშანდელი
 ფოთოლგამხმარი წმინდა შტო ბზისა.
 შუაში ჯვარცმა, როგორც საყდარში,
 ირგვლივ — მაღონა, მირქმა, ხარება.
 თაროზე ტყავის გაცრეცილ ყდაში
 ძველი ფსალმუნი და სახარება...
 აქ იყო ჩემთვის გამონარჩევი
 ოცნება, დედის ცრემლით ნათესი.
 ამ ღროს ეკუთვნის კურთხევა ჩემი
 და მოგონება უძვირფასესი.

4

არ ვიცი, ზეცა თუ რას მიქადის.
 მივყავარ ბედის საშიშარ ქარებს.
 ჩემს სულში ვიღაც უცნობი ღადის
 და ეძებს უცნობს აღსავლის კარებს.
 არ არის კარი! არ არის კარი!
 უნდა დაიწვას საკანი ძველი.
 მოვარდა უცებ მზის ნიაღვარი
 და გადარეცხა ათასი წელი.
 ათასი წელი, ათასი აზრი —
 და ერთი წამის დახამხამება.
 ო, რა ჩქარია, მწველი და მკაცრი
 დროთა საზღვარზე შემოღამება!
 პირქუში ზეცა ჯანყს არ გადიყრის,
 ჟამი არ ცხრება მუდამ მბრუნავი,
 და უვარსკვლავო ღამეში მიჰქრის
 შიშით მოცული უაფრო ნავი.
 და მოჩანს შორით ზღვაზე დახრილი
 ცეცხლით და ნისლით ნაფერი სარკე,
 და განწირულთა ისმის ძახილი:
 ნაპირისაკენ! ნაპირისაკენ!

5

დაჰკრავს საათი კერპთა დასეტყვის.
 მიწას მოივლის ცეცხლის მოღება.
 და ძველ ქვეყანას რექვიემს ეტყვის
 ჩემი ნაღვლიან სულის გოდება.
 ოხ, ჩემთვის ძნელი მისაღებია
 შურისძიება ახალ მეტოქის.
 ცეცხლის ეკრანზე ისახებიან
 ძვირფასნი ჩრდილნი წარსულ ეპოქის.
 ცეცხლში უეცრად გადასხეაფერდა

ძველი ფიქრები და იმედები,
 და ილეწება ბორკილთან ერთად
 წარსულ დიდების თეთრი სვეტები...
 და ჩემს ფიქრებში ცრემლი გროვდება.
 ვილაყ ჩურჩულებს: არ არის მკვდარი!..
 დროთა მიჯნაზე საღამოვდება.
 სადღაც ჰქვითინებს მწუხარე თარი...

6

მგოსნის გონება სარკეა სრულის.
 არ არის მისთვის სამშობლო კერძოდ.
 ყველგან ერთია მუსიკა სულის,
 და სული ბრუნავს მსოფლიოს ღერძად.
 სხვადასხვა ქვეყნის აურზაურში
 მუსიკად ისმის, შექსპირი, შოთა.
 ერთად იწვიან სულის აუზში
 ელვარებანი სხვადასხვა დროთა.
 მაგრამ სხვა არის — სისხლში ფარული
 როცა იელეებს ძველი სახელი.
 მიჰქროლავს რაში ლეგენდარული
 და წინაპართა ისმის ძახილი.
 ჩემი ქვეყანა მიყვარს მე მაშინ
 განსხვავებულის ღმობიერებით,
 და ჩემი სისხლის გრძელ პოემაში
 ბრწყინავენ დრონი ძვირფას ფერებით.
 გამქრალ სახეებს ფიქრი გარს უვლის,
 მოგონებებით რომ ავენთები,
 და იფერება ჩემი წარსულის
 ფერგადასული ორნამენტები.
 და მიყვარს მაშინ მზის სიმხურვალე,
 ჩემი სამშობლოს ცა სხეანაირი,
 ზული, სიახლის მარად მწყურვალე,
 და ჩემი მიწა, ჩემი ჰაერი;

მიყვარს ჟინედილი ნათელ ხელებზე,
ერი, ჩირადღნით განათებული
და საქართველო, ცეცხლის ელიპსზე
ჟამთა სივრცეში გაქანებული.

7

აქ უყვართ ბრძოლის სპეტაკ რაინდებს
მიუვალი გზის ახმაურება,
მაგრამ შობილი სულს ვერ აინთებს
მშობელი ზიზღით თუ იბურება.
და სძულთ ამიტომ აქ ნაძირალი,
სული ნაყიდი და გაყიდული.
აქ გზას იკაფავს ნათელ სპირალით
ახალი ძველთან გადახიდული.
აქ სათნოება უდაბნოელის
ერის წარმართულ გრძნობას არა ენებს,
და ძველი კოშკი მუდამ მოელის
ოქროთ დატვირთულ ზღაპრულ ქარავნებს.
ო, აქაც უყვართ თამაში ქართან,
როცა ინგრევა ზღუდე მაღალი,
მაგრამ იციან როდის სთქვან: ფარდა
და სად ამართონ მიჯნა ახალი.
ხშირად მახვილი შეუპოვართა
ელვათა სისხლით დაიფერება,
მაგრამ გრიგალი თუ ამოვარდა,
მას შეჰკრავს რიტმი და ამღერება.
და ნაპირებში თუ აღარ იცდის
საზღვარწაშლილი ვნების ქაოსი, —
უცებ მოვარდნილ ცეცხლის ღვარისთვის
მზად არის ჩარჩო. ცივ ბრინჯაოსი.

8

ტკბილია სისხლით შეზარხოშება.
ვრცელა ბრძოლის ზმის ასპარეზი.
მზის ნაფლეთები წითელ დროშებად
გადმოეკიდა ჩამქრალ მთვარეზე.
და მიჰქრის მიწა, გიჟი პლანეტა,
ალისფრად მოჩანს ცა გაფატრული,
მიჰქრის მძებნელი სხვა სავანეთა,
და სხვანაირი მზის მონატრული.
ძველი ორბიტის იმსხვრევა რგოლი.
ბურუსში ბრწყინავს ახალი რკალი.
ელვით გაბზარულ ცით მონაქროლი
მძაფრდება ომში რღვევის გრიგალის
ეჰა, ვინ იცის, შორეულს კიდეს
ეს გაქანება ნახავს თუ არა!
იქნება მიწის სურვილს უდიდესს
სატანამ ადრე გადაუარა.
მაშინ ცას შეჰკრავს ძველი თაღები,
და მზის ამოსვლა დაიგვიანებს,
და სხვა ბორკილი, სხვა არტახები
შესცვლის აწყვეტილ მერიდიანებს.
ვინ იტყვის მაშინ, სად დამშეიდდება
რკინის გონება აზვირთებული!
სად დაემხოა ბრძოლის დიდება
და სად ჩაქრება გზა ანთებული!

მოქანცული თვალები

რომ არ გამომეთხოვე და უსიტყვოდ წახვედი,
 შენი სული ამაყი ისე რამ შეაშინა!
 ჩემი გულის სკივრია, გრძნობათა შემნახველი,
 მაგრამ ჩემმა თვალებმა სევდა გამოაჩინა.
 და რაც წინათ დავმალე სიტყვები სამაისო,
 შხამის წვეთად ციმციმებს ახლა ჩემს წამწამებში.
 ფიქრი ვარდებს ჩვეული ახლა ეკლით აივსო
 და გველი დაბინავდა სულის ცივ აკლდამებში.
 წინათ თუ ვნეტარობდი, შენთან ყოფნა მშვენიოდა,
 ახლა რა ვარ? — საფლავი: შიგ მიწა და გარეთ ქვა...
 ვამბობ: მას რომ გულისთქმა ოდნავად შერჩენოდა,
 ისე არ წავიდოდა, რომ „მშვიდობით“ არ ეთქვა.
 და იწყებენ ფიქრები შავი ქსელის შენებას,
 და მებრძვის მოგონება გამქრალ ღლეთა აჩრდილის.
 ღლით სადამოს მოველი და ღამით — გათენებას,
 და არა მაქვს სურვილი არც ღამის და არც დილის.
 შუალამით ღრუბელზე შუქი დაესვენება
 და თვალები შენიშნავს სხივთა შეტორტმანებას.
 იქ ოცნებას ნანატრი სახე მოეჩვენება,
 მაგრამ ქარი გადაჰგვის ციდან სათუთ ზმანებას.
 დილა მოახლოვდება, ცა ვარსკვლავებს მოიღვეს
 და ღრუბელი შეამჩნევს ჩრდილში ოქროს შემოსვლას.
 მოქანცული თვალები ზეცას ზანტად მოივლის
 და მოოქრულ ნაპირებს ცრემლის ნამით შემოსავს.

ჩამქრალი სანთელი

როგორ მიყვარდა მწუხრის ჩრდილთა ჩუმი ვედრება,
ჩამავალი მზის ბრწყინვალეობით განათებული.
საოცარია დასისხლული ცის გათეთრება,
როცა ლაჟვარდში იძირება მზე ანთებული...

მე ავდიოდი ცისფერ კოშკის მარმარილოზე;
საფეხურებზე შუქი ენთო ფერად ღვარებად.
სისხლი ჰყვოდა ჰორიზონტის ყვითელ ტილოზე.
და ისვენებდა დაქანცული მზის ელვარება.

უცებ მოვარდა ქარიშხალი ზღაპრულ დევებით
და ატორტმანდა მწვანე სივრცე ცეცხლის რკალებში.
აიესო ჩემი ბროლის კოშკი ცის ნანგრევებით
და ქარმა სილა მომაცარა ღია თვალებში...

გუგუნებს ქარი და ოცნება თვალს ვეღარ ახელს.
გაბზარულ მიწას ხშირად უვლის ტანს ჟრუანტელი.
შარავანდელი ეკარგება პოეტის სახელს.
ვაიმე, ჰქრება პოეზიის წმინდა სანთელი!..

1921

სიისნა ჟალაქში

ქალაქის მტვერში ყოველთვის მარცხენს
ქეიშიან თვალთა ულონო ცქერა:
ხიფათი მარჯენიე, ხიფათი მარცხნიე,
არ ვიცი, გული რამ დამისერა,
არ ვიცი ქარმა სად გამაქროლა.

მბეზრდება მუდამ შიში და ძრწოლა
და მოლოდინი ყოველ წუთს მარცხის.

გადავარდება ავტომობილი, —
ძალი უჯაჭვო და ცოფიანი, —
და დაფეთდება ჯოხს დაყრდნობილი
მგზავრი, ჩემსავით წყნარი, გვიანი,
ცხელ ტროტუარზე ქვა გაგორდება, —
და გულის წამლებ გრიალს მოვისმენ:
ქუჩა იმსხვერპლებს უთუოდ ვისმე.
ცხელ ქეაფენილზე მტკერი გროვდება.
ამ დროს უეცრად მომაგონდება
სოფლის უნისლო და უწვიმარ ცის
ალერსიანი, ტკბილი სიცხარე,
მზე, გადმოსული ანთებულ ზოლად,
ახლად მოთიბულ ბალახზე წოლა
და სურნელება დაუვიწყარი
მიწაზე ფეხით გასრესილ მარწყვის.

1924

ღვინოებისთვეში

თბილისს ლაჟვარდი შემოედო
და მზემ ულევი ოქრო დაყარა.
ასადულებლად მყინვარს ეყოფა,
რაც ოქტომბერმა აქ მზე დაღვარა.

ალი სწავს ქუჩებს შუშაბანდიანს
და მზე ბანაობს ყოველ მანაში,
და ეჯიბრება მწუხრი განთიადს
ფერთა უცნაურ დოდის წინაშე.

და ყოველ ხის ქვეშ დღითა და ღამით
ყვითელ ფოთლების გროვდება ზვინი.
აიესო ხილი თაფლიან ნამით,
დაითრო: სული მზითა და ღვინით.

1926

შემოდგომის მზე

ქარვის და ლალის გულს ახარებს დღესასწაული.
სკდება მზისაგან მწიფე ლელვი და ბროწეული.
ფერების ჯამში სჭარბობს ოქრო და მეწამული.
შვენის ოქტომბრის ფარჩის კაბა და ძოწეული.
უფრო გატკება შემოდგომის მზე გადახრილი,
რომ არ შეშინდეს მიწა ზამთრის მოახლოებით.
სპარსულ ნოხივით აყვავდება ქვეყანა თბილი
წაბლით, ყურძენით და სიმინდის ბაჯაღლოებით.
დაიბურება ტყე მოოქრულ სამოსელითა,
ულრუბლო ციდან მზე წამოვა ყვითელ ღვარებად.
სუფთა ქვევრებში ჩაიღვრება საწნახელიდან
ყურძნის მარცვლებში დაგროვილი მზის ელვარება;
რომ შემდეგ სისხლში კვლავ აენთოს, როგორც სანთელი
და გულს მოუნდეს სიყვარულის დასახელება;
იგრძნოს სხეულმა აღტაცება და ჟრუანტელი,
ჩადგეს ძარღვებში მზის სინათლე და გახელება.

1926

მზე და ჰაერი

მოადგა ღრუბელს თეთრი ნათელი,
ჯერ მორცხვად, მშვიდად და მორიდებით,
შემდეგ გაირღვა ღამის სარტყელი
და მზემ გამოჰყო ოქროს თითები.
მინდა შორიდან მზეს დაეუძახო:
დამკოცნოს სხივის თბილმა შეხებამ,
გადავირბინო ველი უწალოდ,
რომ შესვან ცვარი შიშველ ფეხებმა;
ვიგრძნო, რომ გულში კელავ გატაროსდა,
მომესმას შორით ხმა სასურველი
და ყვავილებში მცურავ წყაროსთან
დავლიო წყალი, მზე და სურნელი.

1926

საღამო თბილისში

მზემ უცნაური დაღვარა სისხლი,
აყვავდნენ ცანი უნაპირონი;
ჰაერში დადგა ფირუზის ნისლი,
აენთო ლალი და საფირონი.

ღრუბელს მოედო შუქი უცები
და საოცარი გაჩნდა ბალები:
ფოთლები, თოვლი და აუზები,
იასამანი და ზამბახები.

უცებ იცვალა ზეცამ ნილაბი,
ცეცხლის ვეშაპმა რქები იყარა,

და ღრუბლებიდან ყვითელი ქაფი
ქვაფენილებზე გადმოძვარა.

გამოეკიდა ზეციდან ქარი
ზღაპრულ ფრინველებს, ცხენებს და ძაღლებს
და გაგიჟებულ ფერების ჯარი
მოედო ცეცხლად თბილისის სახლებს.

მტკვარზე დაეცა ნაშუქი მინის,
ჩაიმსხვრა წყალში სანთელი შეიდი
და ცისარტყელად თუჯის და რკინის
ავარდა ცაში მუხრანის ხიდი.

განწირულ სხივთა მწუხარე ალმა
დაჰყარა მთაზე ოქრო ხალასი
და გადამტყდარმა იელვა ხმალმა
ზღუდეშენგრეულ ნარიყალაზე.

1926

უცნაური ამბავი

თბილისის ღამეს შიში სწევდოდა:
ამბავი მოაქვს მტკვარს უცნაური, —
აეჭვალას ცეცხლი შემოხვევია,
ანთებულ რკინის ისმის ხმაური.

დაირღვა ძილი და მყუდროება,
მიეცა ღამე ჟრიამულს უჩვევს;
ნაძვის სვეტები თეთრ ურდოებად
შემოესია თბილისის ქუჩებს.

და დაირაზმა შიშველ სვეტების
რკინის ფეხებზე შემდგარი ჯარი,
დატყვევებული ცეცხლის წვეთები
რომ დაარიგოს მეტის სიჩქარით.

ის ავჭალიდან სინათლეს ელის
და მთელი ღამე არ დაიძინებს;
შუშის კბილებით უჭირავს ქსელი,
სადაც მორჩილი ელვა იდინებს.

როცა სვეტები გადაიქცევა
ათასი მთვარის ეშაფოტებად,
სნეული ჩრდილი ცად აიწევა,
იმატებს ღამის გაბოროტება,

ვერას გახდება — ბევრიც იბრძოლოს
და რომ ინათებს დილა სისხამი,
წავა და სადმე ქალაქის ბოლოს
თავს ჩამოიხრჩობს თბილისის ღამე.

1926

წერილი ნოე ჩხიკვაძეს

ებრძოდი სიკვდილს შენ გახელებით,
ვერ დაამსხვრიე მახე მზაკრული;
მოკვდი გოლგოთის საშინელებით,
რკინის საწოლის ჯვარზე გაკრული.
იყავ პოეტი მირონცხეული,
გახდი ჯვარცმულის მონათესავე.
ასე მგონია: ხარ ქრისტესავით

მეშვიდე ცაზე ამაღლებული.
 გულზე გაჩნია ნაიარევი,
 გარს გახვევია შუქის მორევი.
 თეთრ ვარსკვლავებში დაიარები
 ტყეს შეფარებულ ნიამორივით.
 მაგრამ არ არის ზეცაში ღამე,
 და ნაღვლიანმა თავი ჩაჰკიდე;
 გაწუხებს ლექსის ნათელი შხამი,
 რაც შეუსმელი აქ დაგრჩა კიდევ.
 ბავშვების ბედიც გაფიქრებს ალბათ,
 აქ რომ დატოვე ორი პატარა.
 ამ დარდმა აქაც დრო გაგიყალბა
 და ბევრ ეკალზე გადაგატარა.
 ნეტავი ერთი გადმოგახედა,
 გაგელოს კარნი მაღალ ცისანი,
 რომ შენმა სახლმა გიცნოს აქედან
 და სიხარულის მოგცეს ნიშანი.
 ნახადი მდუმარ მთაწმინდის ზღუდეს,
 პოეტთა სადგურს და ბინას მოგვთა.
 ჰგავს შენი სახლი არწივის ბუდეს, —
 ბუდე აქ არის, არწივი მოკვდა...
 რას იფიქრებდი, როს ამ ბილიკზე
 ბინის სამებრად წერას აჰყავდი,
 რომ ცივდებოდა შენთვის თბილი მზე
 და ბინას მუდმივს სხვაგან ნახავდი...
 ნეტავი ახლა გადმოგახედა,
 გაგელოს კარნი მაღალ ცისანი, —
 შენმა ბავშვებმა გნახონ აქედან,
 სასიხარულო მოგცენ ნიშანი.

ალბათ არ არის ზეცაში ღამე,
 და შენც მოწყენით თავი ჩაჰკიდე:
 გაწვალებს ლექსის ნათელი შხამი,
 რაც შეუსმელი აქ დაგრჩა კიდევ.

ქვესკნელს დასთხრიდნენ შენი ფესვები,
 მიწას პოეტად რომ არ ეშობე.
 საქართველოში შენი ლექსები
 მშიერ მგლებივით დათარეშობენ.
 და ნაომარი პოეტთა გროვა
 სადაც დაღლილი დაიბანაკებს,
 ციდან ყივილი შენი იქ მოვა
 და გულს აუნთებს შენს ამხანაგებს.
 და გრგვინვა მწველი და აღდართული
 კვლავ ცივ მყინვარზე დაიგუგუნებს,
 რომ ანთებული სიტყვა ქართული
 გადაანარცხოს ბნელ საუკუნეს.
 როცა იჭვებით დამქრალ ოცნებას
 ლექსების ალი წაეკიდება,
 რა მისცემს ჩვენს სულს მეტ გაოცებას,
 რა უნდა იყოს მეტი დიდება!
 არ გვაწევს ტვირთი სხვა იმედების,
 შენ უკეთ იცი, პოეტო ძმაო, —
 ჩვენთვის გარეშე შემოქმედების
 რომ ყველაფერი არის ამაო.
 მაგრამ დღეს სხვაა ჩვენი ჰაერი, —
 დაეცა ღოცვა და პოეზია.
 მოკვდა ბრწყინვალე ძველი შაირი
 და ახალს ჩრდილი შემოესია.
 გაგიკვირდება: ლექსს რათ არ ჰშველის, —
 რომ კვლავ ამაღლდეს რჩეულ ხარისხად, —
 ციდან ქუხილი ბარათაშვილის,
 მთიდან ყვირილი ვაჟას ხარისა!
 ახლა ქუხილი არ ისტამბება,
 ხარი არ ჰყვირის მაღალ მთებიდან,
 ლექსი დაახრჩო წვრილმა ამბებმა,
 ამონაწერმა გაზეთებიდან.

ატმის ყვავილი

ჩამავალი მზის უცებ ჩაქრა ალი უშრეტი, —
მზე გააქციეს ვარსკვლავების თეთრმა ეშვებმა.
დავხრი წამწამებს: — თითქო ფარდა ჩამოეშევა —
და სადღაც ტვინში აენთება ერთი უჯრედი.

და უმიზეზოდ, უცნაურად მომაგონდება:
წაქცეულ ხეზე დინჯად აღის შავი მამალი.
ღობის წნელებში გახლართულა მზე ჩამავალი.
ღობესთან სხივი და ქალის თმა ერთად გროვდება.

ცისფრად ელავენ ოქროსთმიან ქალის თვალები,
გაწვდილი ხელი ატმის ყვავილს ველარა სწვდება.
ვიცი — ისარი იისფერი გულს არ აცდება,
მაგრამ მივრბივარ, რომ ეუშველო ქალს მოკრძალებით.

იხრება დაბლა შტო ატმისა. ყვავილს სწყვეტს ხელი
და, როგორც გნოლი მოიტაცოს ცის შავარდენმა, —
მოულოდნელად ქალის ხელი ტყვედ ჩავარდება,
და გამწყრალ თითებს დააცხრება ტუჩები ცხელი.

ქალი სახლისკენ მიბრუნდება და, მიმავალი,
მესერის ღიმილით ატმის ყვავილს თვალანთებული.
გული ჩიტივით ფრთებს ილეწავს დატყევეებული.
წაქცეულ ხეზე დგას და ყივის შავი მამალი.

მამის სიკვდილი

მამა წისქვილში გამხდარა აეად,
 ალბათ გაღალეს ავმა თვალებმა.
 წისქვილმა იცის უემური ჰავა
 და უეცარი აკანკალება.
 ორი დღე-ღამე ბრუნავს წისქვილი,
 და სიმიინდს ღეჭავს ოთხი ყბა ქვისა.
 ბაიასფერი სიმიინდის ფქვილი
 უხდება ტომრებს, ვით ოქრო — ქისას.
 შეაბამს ურემს ქედმორჩილ ხარებს.
 დაუდებს ტომრებს, თვითონ ზედ წვება.
 იქნებ ავადმყოფს, სათბურით ღარიბს,
 ოფლი მოჰგვარონ ნაბდის ბეწვებმა.
 არ გაწყდებიან აპეურები,
 ტაბიკი მარჯვედ თუ გადარაზეს,
 და ჭკვიან ხარებს მოჰყავთ ურემი
 გადაუხვევლად ნაცნობ შარაზე...
 სახლში დიდმარხვის ორშაბათია,
 და მამას დედა ელოდა გუშინ.
 ეზოში ჭასთან ცეცხლი ანთია,
 ცეცხლი უნთია დედასაც გულში.
 — რათ არ მოვიდა, ნეტავ, წუხელი? —
 ფიქრობს და ხეხავს ჯამ-ჭურჭელს ქვიშით.
 თანდათან მძიმე და გაუმხელი
 იპყრობს დედის გულს მგესლავი შიში.
 შეაჩოხიანი, თეთრწვეროსანი
 ბაბუ ზის ჯირკზე და თუთუნს აშრობს.
 ჭა ამართული ღვას წეროსავით
 და იქვე ძაღლი ხბოსთან თამაშობს.
 ძაღლი უეცრად მოჰყვება წკმუტუნს.
 ბაბუ მურიას გაუჯავრდება.
 მაგრამ მაშინვე გადაჰყრის თუთუნს,
 დედასაც თეფში გაუვარდება...

უსაპნო ღერძის ახმაურებით
 მომგერელი შიშის და მწუხარების,
 მოდის უმამოდ მამის ურემი
 და მობლავიან გზაზე ხარები.
 ტომრებზე მოჩანს შავი ნაბადი.
 გაფითრებული იკივლებს დედა:
 „შავად გათენდა ღღეს ორშაბათი,
 კარის გამღები უფრო შავ ღღეთა!..“
 ჩამოიყვანენ ურმიდან მამას
 და დააწვენენ კარღია სახლში.
 მიჰგვრიან მკითხავს ქოჩორა მამალს
 და მოიტანენ შენალოც ნახშირს.
 ნაკურთხი წყალი გაჩნდება ღოჭით.
 ვერცხლის ორ შაურს წყალი ჩასძირავს,
 და ხატს წაუღებს ბაბუა ჩოქით
 აბრეშუმს, თაფლს და სხვა შესაწირავს.
 ხარშავენ დიდხანს ბალახის ძირებს,
 ამხობენ გობზე თავდაღმა ქოთანს,
 მაგრამ სნეული ველარ იძინებს,
 თანდათან უფრო იბრძვის და შფოთავს.
 დაბოლოს, როცა მძლავრობს ანთება,
 დაიბარებენ ურია-ფერშალს.
 მაგრამ წამალი დაგვიანდება
 და ვერაფერი უშველის ბედშავს...
 იგლოვებს დედა მწვავე წუხილით.
 მას შემდგომ ჭმუნვას ვერ მოიცილებს.
 და ბრჭყალმაგარი ბებერ კრუხივით
 თავს დასტრიალებს ობოლ წიწილებს.

დ ე დ ა მ ი ჯ ა

თუ ჩემს ლექსებში გლეხურ განცდებს ხშირად ვეხები
და სოველ მიწას ვუბრუნდები მე დაჟინებით, —
არა იმისთვის, რომ ტალახი ვზილო ფეხებით,
ან თვალს ვაამო ჭრელ მინდორზე გასეირნებით.

მე თუ ქალაქის მტვრიან ქვაში ვერ ჩავესახლე
და გავურბივარ უჰაერო ქუჩის სიმძიმეს,
წარსულისაკენ ამ ქვეყანას როდი ვეძახი! —
ჩემ წინ შორეულ მომავალის ზეცა ციმციმებს.

მე კარგად ვიცი, რომ სოფელში მეტია ძველი.
ქალაქი ბრწყინავს, რკინის თაღით ცას მიბჯენილი.
ვიცი, მანქანას გზას დაუთმობს უძლური ცელი, —
ვარწმუნებ ყველას, რომ არა ვარ ჩამორჩენილი.

(დღეს ზომ პოეტი ძველებურად თვალს ვერ ადევნებს
ჭაობის ყვავილთ, უსინათლოდ ამოსულთ ხავსზე,
როცა ყოველ წამს ისვრის ცეცხლის მქუხარ შადრევნებს
მიწის სტომაქი, აღუღებულ ლითონით სავსე!)

მაგრამ მე ვამბობ: უნდა გეძულდეს ქვა და ნაცარი,
თუ გვინდა გულის მღელვარება არ გავაციოთ.
წარსულისათვის დედამიწა იყო ტაძარი,
დროა, ის შრომის სახელოსნოდ გადავქციოთ.

იხარებს მიწა, თაობათა ძვლებით ნათესი.
მძლე საუკუნე მარცვალევით მარხია წუთში.
ლურჯი ვარსკვლავი, მზის ოჯახში უპირატესი,
ზეცას გაარღვევს ასხივებულ ყინულის ზუჩით.

მოგვცა ეპოქამ გადამწყვეტი ბრძოლის ნიშანი.
გეაქვს გული გმირის და ხალისი თვალღია ბავშვის.

ახალ ბრძოლებში არ შეხედება გზა გამთიშავეი
ელვარე ტვინის და ძარღვიან კუნთების კავშირს.

ამგვარ იმედით ხშირად ვარ გარემოცული,
და როცა ვხედავ, რომ სიცოცხლე მხოლოდ წვეთია,
მე მიხარია, რომ მიწიდან ვარ ამოსული
და ბებერ მუხას ჯერ ფესვები არ დამწყვეტია.

მჯერა — აანთებს სამყაროში ჩირაღდანს პირველს
მიწის კეფაში დაგროვილი ელექტროტვინი
და იტყვის სიტყვას გაუგონარს და გასაკვირველს
ეს საუკუნე, დადაღული ელვით და რკინით.

1928

პ ა პ ა რ ე მ ი

სწამდა განგება და სიმაღლეს ღვთიურ წესების.
უყვარდა თესლით სავსე მიწა და ცა მბრუნავი.
ჰქონდა გონება ბნელს ჩამარხულ მუხის ფესვების,
და ნებისყოფა — ძელქვასავით გაულუნავი.

გაუხდა ავად პირმშო შვილი, ძე ერთადერთი.
სიკვდილის ლანდმა ჩამოჰბურა ზეცა მაღალი.
წარბმოდუშულმა დაიქუხა: „მე ხომ დავბერდი!
წესია სოფლის: ძველი გაქრეს, დარჩეს ახალი!“

გაიძრო ფეხთა, შემოირტყა წელზე ბაწარი.
მივიდა ხატთან და შეჰკადრა: „რიგი ჩემია!
უკვე მოვხუცდი, მეუფეო, და ვარ ნაცარი.
შვილს მზე სწყურია, მე სიბნელე ამირჩევია!“

ხატის წინ ჩოქვით დააღვენთა თაფლის სანთელი.
თბილ მიწას ცრემლად დააწურა გული ზვიადი.
შემდეგ ჭადრის ქვეშ ააბლავლა ხბო შარშანდელი.
და ხატს საძეო გაუმართა წმინდა ხმიადი.

ვერ მოისყიდა ამ ვედრებამ ცათა მპყრობელი.
და ვერც ზედაშემ, იმ საღამოს რაც დაიხარჯა
და მოხდა საქმე, მოხუცისთვის შეუცნობელი:
მოკვდა საბრალო მამაჩემი, მოხუცი დარჩა!..

მას შემდეგ იმას აღარ უთქვამს ღვთისთვის მადლობა.
დააგლო წირვა. შეიძულა ცა მატყუარი.
ვერ აპატია ქვეყნის შემქმნელს უსამართლობა
და სიკვდილის წინ ზიარებას უთხრა უარი.

თავის განწირვა იყო მისთვის ეს შეჭიდება:
დიდია მსხვერპლი, საუკუნო ტანჯვას თუ ელი.
მუდამ მამხნევებს მე ამ ბრძოლის მკაცრი დიდება, —
მორწმუნე გლეხის ვაჟკაცური ღმერთთან ღუელი.

და ხშირად ვფიქრობ: რას გავაწყობ ლექსის ბეჭდვითა,
თუ გულში ღველფი ამბოხების დარჩა უხმარად,
რითაც მოხუცი პაპაჩემი ღმერთს შეეჭიდა
და ქრისტეს მისი წმინდა სისხლი გადაუღვარა!..

პოეტიკა

(თვითმარტოობა)

თუმც თქვენთან ერთად ეს მეოცე წელიწადია,
 რაც პოეზიის ნათელ ტვირთის მეც ვარ მზიდველი,
 მაგრამ მოგმართავთ, მეგობრებო, როგორც მკითხველი,
 რომ ვთქვა, ამჟამად პოეტისგან თუ რა მწადია.
 ერთ დროს მომწონდა ლექსი უძლურ ცრემლთა ნაბანი.
 მხიბლავდა მწუხრის პოეზიის შავი მანტია.
 ახლა კი ვამბობ: როცა ირგვლივ ცეცხლი ანთია,
 ბრძოლის მაგივრად ატირდება მხოლოდ ჯაბანი.
 რა არის ლექსი, თუ არ გრძნობის აპოთეოზი?!
 დატენით მზიურ ენერგიით ყოველი სტროფი,
 რომ წაკითხვის დროს სიხარულის გავარდეს თოფი
 და სტრიქონებმა დაიყეფონ გულის თოხზე.
 ნუ იხმართ სიტყვებს: სევდას, ქეითინს, ნიავეს და სიოს
 როცა გრიგალი განახლების გრგვინავს გარშემო.
 დღეს ჩვენს გრძნობაში ცრემლის შუქი ისე არ შვევა,
 ბრძოლის ხალისი და უნარი რომ არ დასწიოს.
 მისდით ქუხილს. სხვა თემისთვის დრო აღარ იცლის.
 (სატრფოსთან ბრძოლა, უნდა ითქვას, არცა ღირს ომად!)
 რკინის რითმებში დინამიტი ჩააწყვეთ ბლომად,
 მაგრამ... სტრიქონებს ნუ აკუწავთ ჰონორარისთვის.
 თორემ არა ჩანს, ლექსში ზომა არის თუ არა,
 დგას რითმა ყალყზე, ან კუტივით წამოჩოქილი.
 ყოველი

სიტყვა

ცალკე

გარბის

დამფრთხალ

ჯოგევით,

თითქო სტრიქონებს ორთქლმავალზე გადაუარა.

რათ გინდათ განგებ აურიოთ მკითხველს გზა-კვალი

და ყასაბივით კეპოთ ლექსი გულასარევად!
 მოლუნეთ სიტყვა ძარღვიანი, როგორც ბზაკალი,
 მაგრამ სტრიქონმა დე, იფრინოს მჭრელ ისარივით.
 უმიზნეთ ერთად ყოველდღიურს თუ საუკუნოს.
 ეპოქის გრგვინვით შეანგრიეთ ლექსების კარი.
 მუგუზალივით ააცეცხლეთ ყოველი პწკარი,
 რომ მთელმა ლექსმა ხანძარივით დაიგუგუნოს.
 მოწმეა ძერათა უდიდესთა ჩვენი თაობა
 და მონაწილე განუზომელ აღორძინების.
 მაგრამ ლექსებში ხშირად ისმის ხმა მიძინების,
 ან მეტიჩრული მკეცხარობის საცოდაობა.
 გაზომეთ სიტყვა. ჯობს ქადილი მორიდებული.
 ვის უნდა ლექსში ანაყვირი „აღმშენებლობა“,
 თუკი თვით ლექსი ბანალობის ლაფში ეფლობა
 და თავს აბეზრებს მკითხველს ურიცხვ შორისდებულით?
 ნუ ჩამომართმევთ ამას, ძმებო, ჭკუის სწავლებად.
 რჩევას უბედავს ცხრამეტ არწივს ერთი მერცხალი
 მე თქვენზე მეტი დამიღვრია ლექსების წყალი
 და მეხერხება დამძალ შტოზე ხელის წავლება...

1929

გაწუხებს გული, ამდენ იჭვთა თავშესაფარი.
 უიმედობას რად მიეცი ოცნება ტყვედა?
 მჭკნარ ფოთოლივით რად დანებდი გაფრენილ ღღეთა?
 მიგათრევს რაში და გისუსხავს თვალებს ფაფარი.

ჰა, შენი წიგნი, ჭირნახი და ნაჯაფარი,
 ღირდიან გზაზე ამოსული ეკლიან ხელა.

ნუთუ გარშემო სანუგეშოს ვერაფერს ხედავ,
რომ ფუჭის ოხერით აგივსია ირგელივ მთა-ბარი?!

ცაში მზე დადის. შენს თვალებში რაითა დგას ჩრდილი?
ჰაუ, ლაჩარო! საუკუნის არა ხარ შეილი! —
როგორ ვერ ზიდე დროს სიმძიმე და სიმძაფრენი?!

მოხსენი თვალებს სარკე ცივი და გაბზარული,
რომ დაინახო კლდე და ველი გადასაფრენი,
და თქვი სიმღერა, ეპოქისთვის თანამგზავრული!

1929

ბებიანები მოკვდა სწორედ ოთხმოცი წლისა
და მთელი ეს დრო მოანდომა წერილმან საქმეებს;
დასდევდა მუდამ ჩალის ჯოხით ქაომის წიწილსა
და ყოველ შაბათს ნაკვერცხალზე ჰყრიდა საკმეველს.

უელიდა ბოსტანს და ეზოში რგავდა ხეხილებს,
ეჯავრებოდა მწვანე შტოზე ფითრი და ხავსი.
ახალუხისთვის საუცხოოდ სკენიდა გრეხილებს,
ამბობდა ზღაპრებს მაღალ კოშკის მზეთუნახავზე.

ვრიდებოდა მეზობლის ქალს, ანჩხლს და კაპასსა,
თავის ეზო-კარს იშვიათად მოშორდებოდა;
კაკლის ზანდუკში ინახავდა ფარჩის კაბასა,
რომ თეთრ კუბოში ჯვარისწერა მოკონებოდა...

ერთხელ გაჰყიდა ასი კვერცხი ცამეტ შაურად.
და ექვსი წყვილი სეფისკვერი მღვდელს ჩააბარა.

დაბრუნდა სახლში, წიწილებთან გაიხმაურა,
დაწვა და ტკბილად დაიძინა... და არ ამდგარა.

აღბათ, ყოველთვის სანატრელად მემახსოვრება
მიწის ის კუთხე, სად ბავშვობა ჩემი დავყავი,
სადაც ჰყვოდა უდარდელი ჩემი ცხოვრება,
შემდგომთა დროთა სიბრძნის ჟანგით დაუჟანგავი...

და ვფიქრობ ახლა, არ დავეძებ დიდრონ საქმეებს,
იქნება ჯობდეს, ჩამოვწიო ქუდი ყურებზე!
ხანდახან ჩუმად ნაკვერცხალზე დავყრი საქმეველს,
რომ ვიოცნებო ზღაპრულ კოშკის საფეხურებზე.

რა საჭიროა, გადავაკვდე ურჩ მოკამათეს,
მჭამოს ათასმა თეორიამ და დებულებამ,
როცა მზე ჩემთვის მხოლოდ ერთი წუთით ანათებს
და სხვა სიცოცხლე მიწის გარეთ არ მეგულება!

რად ჩავიმწარო დარჩენილი წელი ორიოდ,
ვიდრე მიხმობდეს ცხონებული ჩემი ბებია?
ოთხმოცი წელი გაატარა უთეორიოდ
და მისი ბედი, ვიტყვი, ბევრჯერ შემხარბებია!..

1929

ა ხ ა ლ ბ ა ზ რ დ ე ბ ს

მზეს რათ ეტანებო, — ამ საყვედურს ვიცნობდი
ახლა კი დამცინიან: ჭაობში რათ გდიხარო!
ნაგრიგალევ ხესავით უნდა წამოვიხარო,
თორემ კალამს უღონოს ხრამში გადავისროდი.

საწყენია უთუოდ და თან გასაკვირალი:
 მოწინავე არ ხარო, მტუქსავენ და მარცხვენენ.
 მემარჯვენე არა ვარ, იქნებ არც მემარცხენე,
 მაგრამ შრომის დიდების ვიყავ და ვარ მყვირალი.

წარსულში გადამრიცხეთ. მაგრამ ერთი მითხარით:
 განა ჩემი წარსული სამარცხვინო რამ არი?
 ჯერ არ შემოგცვეთიათ ყმაწვილობის ქამარი,
 ამიტომ გვემუქრებით გაუგებარ სიცხარით.

წარსული მაქვს. არა ვარ პოეტი უთარილო.
 მე ჩემი გზა ოფლით და სისხლით გამიბანია.
 არასოდეს მწვევია განდიდების მანია:
 მედიდური ყივილი ჩემს ლექსებში არ იყო.

თქვენ მისინჯავთ თვალში ბეწვს საკუთარის ღირეთი,
 იშვიათად მიღიმით და ხშირად იკბინებით.
 ძვირფასო მეგობრებო! ერთი კეთილინებეთ
 და ბრძოლაში სიყვარულს გზა დაუთმეთ მცირედი.

ნუ იქნება ჩვენ შორის თქვენობა და ჩვენობა,
 გზა ერთი გვაქვს, ერთმანეთს ჯობს მოვეპყრათ სათუთად.
 სულ ერთია, უჩვენოდ ველარ დაისაკუთროთ
 ქართული პოეზიის ბჭემაღალი შენობა.

როცა მესმის ყრმათაგან სიტყვა ზოგჯერ შმაგური,
 მინდა, ვკითხო მათ შორის მეტად მოგანგაშეთა:
 ეს ბრწყინვალე შენობა ნუთუ ისე აშენდა,
 ჩემი არ ურევია აღარც ერთი აგური?!

პასუხიც ხომ მსმენია, ნათქვამი თუ ნაწერი:
 „წარსულისთვის მაღლობა, ღღეს კი... უკაცრავადო!“
 მოდი, თქვენს ჩირაღდნებთან ჩემი ჭრაქიც ავანთო, —
 იქნებ მეც გავანათო მიწის ერთი ნაჭერი.

პოეზიის ფართო გზას არავის ვედავები,
 საცალფეხო ბილიკი ჩემთვის ამირჩევია.
 თქვენ გგონიათ გამასწრებთ? შური მე არ მჩვევია:
 მწვერვალზე გამოჩნდება დაღაფნული თავები.

მეგობრები სადაც გყავთ, მეც იქ მიანგარიშეთ:
 თქვენი კარგი მახარებს, თქვენი ავიც — ჩვენია.
 „შვილი მამას რომ სჯობდეს, მამულს ის ურჩევნია!“
 ოღონდ რამე გვაჩვენეთ დაპირების გარეშე.

ათასჯერ დაპირებას სჯობს ერთხელ შესრულება.
 თქვენ თუ ფიქრობთ — მიფრინავთ, ნახეთ, არც ჩვენ ვგვიანობთ.
 შეყვარებულ ქალივით მუდამ ნუ ეჭვიანობთ,
 მოწინავე რიგებში მტრები ნუ გეგულებათ.

საერთო სიმღერებით ამოვივსოთ ყელეები.
 სიყვარულით შევმოსოთ გული, ჩრდილით ნაბური.
 გაიგონეთ, მიიღეთ სიტყვა ამხანაგური
 და საერთო ბრძოლისთვის გამოწვდილი ხელები.

1929

ა კ ა კ ი ს

აქ შენი სახე ანათებს ისე,
 როგორც ლაჟვარდში მთვარის მოქცევა,
 როგორც მყინვარი, წასული მზისკენ,
 და ცაფირუზზე შენი ოცნება.

ჩონგურს რომ შენი ცრემლი დასცვივა,
 შუქი იელვებს თვალებში წამსვე.

დგას საქართველო ოქროს თასივით
შენი ლექსების ნექტარით სავსე.

გული აიტანს ყოველ სიმძიმეს,
თუ პოეზიის შეაღო კარი,
თუ ლექსში ცრემლი ისე ციმციმებს,
როგორც ყვავილში ჩამდგარი ცვარი;

თუ გულში ჩუმად სხივები სხედან,
როგორც ბარტყები ჩიტის ბუდეში,
თუ ხედავ მყივარს უქუდო მხედარს,
მცურავს არაგვის მქუხარ უბეში.

იმ დროს სხვა იყო ქვეყნის ნაღველი
და გულს სხვაგვარი სახმილი სწვავდა.
შენ იცი: ჩვენგან როცა წახველი,
სამშობლო ეპყრა სისხლიან სვავთა.

იყო გოდება სიცოცხლის წესად,
ისმოდა გმინვა ჩანგრეულ მკერდთა
და ქარს მოჰქონდა ნესტანის კვნესა
ქაჯეთის ციხის ღრუბელთან ერთად.

ცეცხლმა ის ჟამი უკვე ალაგმა.
და ძველი ქვეყნის სასტიკი ძღვენი
დრომ თან წაიღო, როგორც არაგვმა
ბაში-აჩუკის დამხრჩვალ ცხენი.

და დღეს რომ ჩონგურს ცრემლი დასცვივდა,
შუქი იელეებს თვალებში წამსვე,
დგას საქართველო ოქროს თასივით
შენი ლექსების ნექტარით სავსე.

თოვლი

ბალახტიონ ტაბიძეს

რა უცნაური მოაქვს ცახცახი
მღუმარ ჩრდილებში ჩაღვრილ სინათლეს?!
თითქოს დამცხრალი მთვარის ნასახი
ღამის გახელილ თვალში ბზინავდეს.

თეთრი პეპლები ცას დაჰხვევია,
დგას თეთრი ფრთების კორიანტელი.
მალლა მთა არის, დაბლა ხევია,
ირგელივ რძისფერი შუქის მფანტველი.

ეს რბილი შუქი ნეტავ რისია,
ასე ჩუმად რომ ჰყვავის ვაშლივით?
მღვრიე ჰაერში თეთრი ნისლია,
ნისლში მთვარეა თითქოს გაშლილი.

რა უსასოო ფრთების ცახცახი
მოაქვს გალეულ მთვარის სინათლეს!
თითქოს ნათელი ღამეს გასძახის
უშარავანდო ღამეს წინანდელს.

ზეცა შროშანი და ზამბახია,
თუ ვარსკვლავების თეთრი კრებული?!
თითქოს ვაშლის და ნუშის ბაღია
რძიან ღრუბლებში აყვავებული.

თითქოს გრიგალი ცაში მძვინვარებს,
ბაღი იმსხვრევა და ილეწება.
უბე აუესეს მიწას მძინარეს
ჩამოცვენილმა ციდან ლერწმებმა.

და მთელი ღამე თეთრი ყვავილის
 ისმის ნაზი და ჩუმი ეედრება,
 რომ არ გათავდეს მძინარ მთა-ველის
 გასაკვირველი გადათეთრება.

და რომ გათენდა, ცამ გადაიღო,
 ჩადგა გრიგალი, იქ რომ შფოთაედა.
 ბალი ციურმა ქარმა წაიღო
 და ყვავილების ცვენაც მოთაედა.

1938

ერთი მერცხალი

დაეფრინავ ჩემთვის ერთი მერცხალი,
 წკრიალა ხმებით მკერდავსებული, —
 მარადიული მზის ნაპერწკალი,
 წუთიერ ფრთებში მოთავსებული.

ვნახე სრულქმნილი ჩემი მიზანი
 და წლებმაც ვალი გადამიხადეს,
 მაგრამ არ ცხრება გული მისანი
 და კიდევ ახალ ზეიმს მიქადის.

როგორ დაიტევს ეს გული ამდენს; —
 რა უნდა ვნახო კიდევ ისეთი,
 რომ მის წინაშე ფერმკრთალად ჩანდეს
 სხივმადლიანი ჩვენი მზისეთი?

წავიდე, დავთმო სამშობლოს მთები
 და ჩემი ქვეყნის ტკბილი სახელი,

დამრჩეს შხუილი გაფრენილ ფრთების.
და შორ სიმღერის გამოძახილი.

1939

ა პ რ ი ლ ი

გამთბარ გულიდან სხივს ამოვიტან,
რომ გავანათო ჩემი ჭაღარა,
რადგან აპრილის სითბო მოვიდა
და ყვავილები გადმომაყარა.

სხივებმა მიწას თოვლი გახადეს,
წყალი წკრიალით იწყებს გაღობას,
გახარებული გული ღაღადებს
ამ სიხარულის გარღუვალობას.

ატმის ყვავილი გუნდივით მღერის
ზამთრის ლეშისთვის გათხრილ ხაროზე
დამისახელებთ თუნდ ერთი მწერი,
რომ გაზაფხული არ უხაროდეს!

და ჩემს გულშიაც მღერით შემოდის
წყაროს ჩხრიალი დაუცხრომელი,
ვინ დაიჩემებს წყურვილს ჩემოდენს:
კაცი, ფრინველი ან ხე რომელი?

ზაფხულის პირზე მუდამ ასეა:
მზემ ერთხელ ფრთები თუ შეარხია, —
მიწის სურნელით სივრცე სავსეა
და კარსკვლავებიც თითქოს ბაღია.

ნუშის კვირტები თვალებს ახელენ,
მზე არ ენახოთ თითქოს აროდეს.
თუნდ ერთი ჩიტი დამისახელეთ,
აპრილის მოსვლა არ უხაროდეს.

მეც ხომ ამ ბალის ერთი მწერი ვარ,
ყვავილთა მტკერით ფრთაშეგლეხილი,
მეც ჩემი ქვეყნის ცაზე ვწერივარ
შვიდსტრიქონიან ფერად ლექსივით.

მუდამ შრიალა მწვანის მძებნელი,
მეც ხომ ამ ბალის ერთი ჩიტი ვარ?
ვგალობ სინათლის მაუწყებელი,
რადგან წყვდიადთან შენაჭიდი ვარ.

და დღეს ჩემს გულსაც ეს უხარია,
რომ ეს სინათლე ასე დიდია,
რომ არც თოვლია, რომ არც ქარია
და მზეც სამშობლოს ცაზე ჰკიდია!

1939

ახალ საქართველოს

მყინვარწვერის თოვლის თეთრო თაველო,
ლურჯო `ნისლო, მტკერიდან ცაზე ასულო,
ვეფხის ტყავად დაფენილო მთა-ველო,
ორბის ფრთების ჩრდილით გადახაზულო!

გაზაფხულის ოქროვანო წვიმებო,
მზის ყვავილო, ციდან ძირს გადმორგულო,

შოთას ქნარის მოგუგუნე სიმებო
და აკაკის ხმაწკრიალა ჩონგურო!

ძველო ფუძევე, მრავალ ჭირის მნახელო,
ოფლდაღვრილო, ბევრჯერ სისხლით ნაბანო!
წინაპართა ღირსეულო სახელო
და გმირების მუდამ თბილო აკვანო!

ნედლო მიწავ, ერთი ხელის დადებავ,
გამძლეობით უმტკიცესო რვალისა!
ელვის ღვარო და მსოფლიოს ნათებავ
ამ მიწიდან ამოვარდნილ ალისა!

განთიადის ცეცხლის შემოკიდებავ
და საღამოს მთვარევე, ჯიხვის რქიანო!
აღმართ-აღმართ აღმავალო დიდებავ,
შენ ახალი საქართველო გქვინო!

1941

სასაღსო ლაშქარი

მთა ბარს მოუხმობს, ბარი — მთას,
ნაქუხი, ნაგანგაშარი;
აივსო ხალხის ჯარითა
სამშობლოს ქვეყნის ლაშქარი.

ისმის თორნიკეს ძახილი
და სააკაძის ხმაური;
ხმალს ლესავს მძიმედ დახრილი
ხევსური ხიმიკაური.

თვალთაგან ნაპერწკლის მჩენი
 გაუტაცნია წადილსა,
 შემუსროს მტერი, ვინც ჩვენი
 მიწის ნაპირი წაბილწა:

— ჩვენს ველზე მგლური სირბილი
 განა შაგრჩება, ცბიერო!
 სისხლი სისხლის წილ, სიკვდილი
 სიკვდილის სამაგიეროდ!

მთებმაც კი გაიმეორეს
 ფიცი ნათქვამი მკვახედა.
 იელვა, თითქოს მეომრებს
 სამშობლოს ზეცამ დაჰხედა.

სინათლე ჩადგა ლაშქარში,
 სხივი ანათებს იარაღს;
 სამშობლოს ცაზე კაშკაშით
 არწივმა გადაიარა.

1941

არ მოუშვა, ღაჰკარი

საქართველოს გუშაგო, გვესმის შენი ძახილი,
 ვნახეთ შენმა მარჯვენამ მტერი როგორ დადალა.
 ნახა შენმა ქვეყანამ, რომ მოიმკე სახელი,
 უფრო მეტი დიდების მოსახვეჭად მზადა ხარ.

ხედავ, მტერი რას სჩადის, როგორ მოგიახლოვდა?
 შენს მიწაზეც დაეცა ჩრდილი შავი ფრთებისა.

შენი კერა აქ არი, პაპაც აქვე სახლობდა,
 ღლეს შენა ხარ დარაჯი ამ დალოცვილ მთებისა.

შენი თავისუფლების დედაბოძი აქა ღვას,
 შენი შვილის აკვანი, შენი ფუძე აქ არი.
 მტერი მოდის, კისერზე რომ უღელი დაგადვას,
 ვაჟკაცურად დაუხვდი, არ მოუშვა, დაჰკარი!

თუ მოვიდა, ჩაგვიქრობს კერას მამაპაპეულს,
 პირში ჩაგვეშრიტება სიტყვა რუსთაველური.
 მონურ უღლის ტაბიკზე შემოგვიჭერს აპეურს
 და ნესტანს ტყვედ წაიყვანს ქაჯი უფრო ველური.

ნემც გვენახოს მყინვარქედს მტრის მახვილი სწვდებოდეს,
 მტერი ხანძარს უნთებდეს საქართველოს ცის კიდეც,
 ამირანის ნადგომზე ქონდრის კაცი ღვებოდეს
 და არწივთა საბუღარს ყვაე-ყორანი სძიმგნიდეს.

შენ, ქართველო ვაჟკაცო, სამშობლოსთვის შობილო,
 ხალხი მისთვის გადიდებს და თავს მისთვის გველება,
 რომ რუსთაველის სიმღერა მტერს არ ჩაახშობინო.
 რომ ნესტან და თინათინ მტერს არ მისცე მხველებად.

შენი მიწის ორთქლი და კერის კვამლი აქა ღვას,
 შენი შვილის აკვანი, შენი ფუძე აქ არი.
 მტერი მოდის, კისერზე რომ უღელი დაგადვას,
 ვაჟკაცურად დაუხვდი, არ მოუშვა, დაჰკარი!

ცხრა წყარო

ჩვენ რატომღაც ყველაფერი ცხრა გვიყვარს:
ცხრა მზე, ცხრა ზღვა, ცხრა მუხა და ცხრა კარი.
აგვაფრენს და ცხრა მთას იქით წაგვიყვანს
ცხრათვალა მზის ცხრაფრთიანი ზღაპარი.

იყვნენ: შოთა, ჩახრუხაძე, შავთელი, —
პოეზია ანათებდა წინათაც.
ჩამოვთვალე მე ცხრა დიდი ნათელი,
რაც ჩვენს ცაზე სხვადასხვა დროს ბრწყინავდა.

მათ ჩვენს გულში ყველას თავის წილი აქვს,
ჩვენც არ ვაკლებთ დიდებას და ვაშასა —
გურამიშვილს, ორბელიანს, ილიას,
ბარათაშვილს, აკაკის და ვაჟასა.

ყველაფერი ქართულია, ჩვენია,
ქართლის ბაღში რაც იზრდება, რაც ჰხარობს,
რუსთაველის მაღლი გადაჰყენია
საქართველოს პოეზიის ცხრა წყაროს.

1945

ს ი ნ ა ნ უ ლ ი

ხანდახან ფიქრი დამბურავს,
ვწევარ და არ მეძინება.
ვიტყვი ცხოვრების სამდურავს
და ცრემლი დამედინება.

გზას რომ გავხედავ ნისლიანს,
ჩაეკრები, ჩაეიშრიტები:
გზაზე რომ ყრია — ვისია
ფრთამოტეხილი ჩიტები?

ნუთუ ეს ჩემი ლექსების
მწარე ხვედრია ასეთი?
ამაოდ ვეაღერებ, —
არ აფრინდება არც ერთი.

მე ამ გზას რისთვის გავყვები,
ჯადოქარ ხმათა მძებნელი?
დავალ და ლექსებს გავყვივო, —
არვინ მყავს ყურისმგდებელი...

ან ვყოფილიყავ მეურმე,
ან შავი მიწის მბარველი.
მე არ მყოლია მეურვე,
არც ანგელოზი მფარველი.

ვერაფერს გავხდი მზისაკენ
მუდამ ხელების აშვერით.
რაც გულს უნდოდა, ისა ვქმენ,
მაგრამ ამაოდ დავშვერი...

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԲԱՅՐԱՆԵՐԻ ԺՅՈՒՆԻՍԻՆ

1880—1911

ՅԵՐԵՐԵՄԻԱՅԵ ԳԱԾԿՈՆԵՐԱԾՅՈՐԴ

ՅԵՐԵՄԵՅԱՆԵ
(ԷՊԺՄԱԿՆ)։

ՔՈՐ ԶՈՐԵՆՅՅԻՆ ԶԽՅԱՐ ԶԵՐՅԵՄՈՒՄ
ԸՅԹՅՅԵՐ, ԿՅԿՈ ՄԵԼՅԿՅՈՆ ԶԱՐԴ.
ՅԹՐՈՆ, ԶԻԿՈՆԱՅՆ ԶՅՆ ՅԵՐԵՄԵՅԱՆ.
ՈՆՈՆ ԶՅԵՐԵՄԵՍ ԷՊԺՄԱԿ ԼՈՐԴ.

ԵԱՐԵՆ ԶՈՐՈՆ, ԶԵՐԱՐ ՅԺԵՄԵՐԿՈՒ,
ՅԶ ԼՅՅԱՆՈՆ ՅԱԿ ԵԿՈՒ ՄԱՐԴԱ.
ԵՐԵՄԵՅԱՆ ԿՅՆՈՒ ԵԿԵՄԵՐԿՈՒ
ՅԵՐԵՄԵՅԱՆԵՅՆ ԶՈՐԹՅՈՆ ԶԱՐԴԱ.

ԵԿԵՄԵՐԱՐ ԶՈՅԴԿՈՒ ԶՅԵՐԵՄԵՐԿՈՒ,
ԿԷՄ ԶՈՅՅԵՐԵՄՈՒ ԷՆՍԹԿՆ ԶՅԱՐԵՆ,
ԶԱՐԵՆ ԵԿԵՄԵՐԿՈՒ, ԶԵՐԱՐՅՆ ՄՅՈՐԿՈՒ
ԿԷՄ ԵՅՈՒԿՈՒՄ ԴՅՅԿՈՆ ԶԵԿԵՅՅԱՐ.

სანტიმენტალური ტრიოლეტი

ვარ მოწყენილი, ვით ზამთარში ნაზი ბელურა,
ვით შემოდგომის ღამეებში თეთრი ვერსალი.
შენს სილამაზეს ჩემი ტრფობა ესაფეხურა.
ვარ მოწყენილი, ვით ზამთარში ნაზი ბელურა.
მე განშორების ცივი თოვლი დიდხანს მეხურა.
ვტიროდი ხარბად — მარტოობით ნაალერსალი.
ვარ მოწყენილი, ვით ზამთარში ნაზი ბელურა,
ვით შემოდგომის ღამეებში თეთრი ვერსალი.

ნაუტალინის დედოფალი

გარდერობადან იგი გამოდის.
როგორც მარაოს, აისერის ხელებს.
მას უყვარს უჯრა ჩემი კამოდის
და შიგ დაეძებს ზამთრის ჩურჩხელებს.
ის ჩემს ბინაში დადის უაზროდ.
თავის ყოფნაში მან დამაჯერა.
მაგრამ დამალვა კიდევ მოასწრო,
როს დაეპირე მისი დაჭერა.
ჩემი ოთახის მას ბინდი უყვარს.
სხვაგან ჩემსავეით არ მოელიან...
უკანასკნელად მე აღარ ვწუხვარ,

რომ ჩემი ბინა ასე ბნელია!
 მკედარ დედოფლების კაბებს ატარებს.
 უხდება მთვარის პირსაბურავი.
 მაგრამ მაღონას ნუ შეადარებს
 მას ათრთოლებულ რწმენით ნურავინ.
 ის ცბიერია. თუ ჩავიკეტე,
 მაინც მეწვევა მაღალ სურნელით.
 ის ჩემს ყელსახვევს ხშირად იკეთებს.
 და არის ქურდი განუკურნელი.
 ის მევედრება, როგორც მთხოველი:
 „ო, ნაფტალინის მეუფე გახდი
 და ყალბი თოვლით მოოქროვილი
 გაიზიარე შენ ჩემი ტახტი“.

ვერის კიბე

არის ვერაზე ჩემს ბინასთან საეჭვო კიბე,
 დაგვიანებით თავის ფანდებს თუ გამაკარა.
 მოვიდა ღამე, ვარსკვლავებით აივსო ჯიბე,
 უნდა ჯიბგირებს ეთამაშოს ჩუმი ბაქარა.

სიჩანს დედოფალი და შლეიფი მისი გვიანი
 მოაქვს ლეოპარდს, რომ ჩვეული წესი არიოს,
 სნეული მთვარე, ვით მიზრაფი შლეიფიანი
 დაეძებს სკრიპკას — გაპარებულ სტრადივარიუსს.

მოულოდნელად თვით ქუჩაში ამოვა მტკვარი.
 ფრთებდამტვრეული ანგელოსი კიბეზე მორბის,
 მას თავისმკვლეელი საგანელი აწოდებს მორთვის
 და სათავისკენ გაიტაცებს ორივეს ქარი.

ყველა ოქროებს მოიგებენ ცრუ ჯიბგირები
და მაღალ მტკვარში გადისვრიან ღამეს ცარიელს.
მელოტ აპაშებს გაისტუმრებს კიბე ირიბი —
ელის მტკვარიდან ლუდოვიკოს — პრინც ბაგარიელს.

სდგას კიბის თავზე სევდიანი, ცრუ სახრჩობელა,
უცდის პოეტებს მოთმინებით, როგორც გადია.
ყორანი მოსჩანს საიქიოს მახარობელად,
თავისმკვლელები ყირამალას სწრაფ გადადიან.

თეთრი საცოლო

საფირონებს ატარებს
ჩემი თეთრი საცოლო.
აღტაცებით მადარებს
ამაყ კონკვისტადორებს,
ტრფობა რომ დავაცალო.

ნაზი, როგორც მარაო,
ნაზი, როგორც პეპელა,
ხშირად ამბობს — არაო,
ნეტა მანეტარაო
თეთრად და უვნებელად.

ნორჩ ქალბატონს სწყურია
ჩემთან გასეირნება.
დიდ მამიას გურია,
იგი უცნაურია —
დაედივართ ჯეირნებად.

პყავს კოლიბრი, ფინია,
თუთიყუში ხნიერი;

ფრინველს დაუჟინია,
რომ მე მიყვარს კინია —
ვიღაცა მშვენიერი.

სატრფო არ ჩამიკონებს,
მაგრამ ცეცხლი მედება.
ჩემი ლექსის სტრიქონებს
იგი ახლა იგონებს,
და მეც მეიმედება.

კანკალებენ ჩადრებად
შელამების ფერები;
მისთვის კოცნის კადრება,
და ჩვენც მოგვენატრება
თეთრი ჯვარისწერები.

ქალს ჩაჯენილ თვალთ

რად სხვანაირობს შენი ცქერა და რად მაწვალებს,
გული, პირბადით დაბინდული, რად მენავსება?
იდუმალ თრთოლვით მე ვუცქერი შენს ცისფერ თვალებს,
მაშინებს მუდამ საკვირველი მათი მსგავსება.
და ამ ორ თვალში რომელია ყალბი, მართალი,
ჩემმა ოცნებამ ვერასოდეს ვერ გაარჩია!
არ გიყვარს მთვარე — ვარსკვლავების ნაზი სარდალი,
არ გიყვარს ღამე — სასიკვდილო შავი არშია.
შენს თვალს ჩაჯენილს მზის სხივებში გაათბობ, ალბათ.
გაულის პროფილით დაიმონებ ბევრ მამაკაცებს.
ო, რა უცხოა შენი თვალი, მზიბლავი ყალბად —
სტაფი იმას, ვინც ამ თვალზე ნაზად გაკოცებს!
თვალის მაგივრად შენ ძვირფას ქვას მუდამ ატარებ,

რომ მე ყოველთვის ვიოცნებო ხელოვნურ თვალზე;
 შეშლილ ქალაქის ავზორციან სფინქსს შეგადარებ
 და გული ლექსში ატირდება თავის ფრიალზე!
 შენ როცა გძინავს, გაღებული გაქვს თვალი ერთი,
 მაგრამ მე მაშინ...მე არა ვარ შენს სარეცელზე
 და მე არ ვიცი შენი ცრემლი, ხმა გასაღმერთი,
 მხოლოდ სიზმარში ვეამბორე ბეჭედს შენს ხელზე!
 მე არ მაგიჟებს შავგვრემანი შენი ღლიავი,
 და კლავიშებით მოთენთილი გრძელი თითები.
 მე მათრობს, მათრობს გამოუცნობ თვალთა ნიავე,
 მაგრამ ყოველთვის მედიდურად მომერიდები!
 რარიგ მწყურია საფირონი, თვალში რომ ბრწყინავს,
 ო, როგორ მინდა, შენს წამწამებს შევებო კბილით!
 ეგ შენი თვალი დაუნდობი გულს გამიყინავს,
 ეგ შენი თვალი იამაყებს ჩემი ტკივილით!

მარტოობის დედოფალი

ნინა მაყაშვილს

დიდ სასახლეში განმარტოებით
 იგი ცხოვრობდა, როგორც ინფანტა,
 ტყე შრიალებდა გრძელი რტოებით,
 მაღალ სივრცეზე რომ დაიფანტა.

ლურჯ აივანზე თავის ბროლიდან
 გამოდიოდა ის მხოლოდ ღამით.
 და ძვირფას ბეჭედს გაისროლიდა
 ღამის უფსკრულში უცხო საღამით.

თითქო უხმობდა თავის საქმაროს
 გასროლილ ბეჭდის აშრიალებით.

მაგრამ სალარომ ვეღარ აკმაროს
ქალწულ დედოფალს მუდამ ლალები.

შეცურდა ზღვაში მზე — პაპირუსი.
უკანასკნელად იგრძნო ტკივილი.
დედოფალს დარჩა ერთი ფირუზი
და მას გადაჰყვა ხრამში კივილით.

მამია გურიელი

ისევ მაოცებს დადუმებულ ლექსთა ზრახვანი
და ყვითლად მხიბლავს მოქეიფე ლოთი მამია.
მისი მარადი საკუთარი მაკადამია
საბედისწერო, სასიკვდილო ყრუ ბალახვანი.

იყო ორგია და საზღვრების გადალახვანი:
რიონის პირად რუხ ფაცხაში ბნელი წამია,
წევს და არ სძინავს გაფითრებულს იქ ადამიანს,
რადგან ძვირფასობს ლალ-თვალებით გამხდარი ტანი.

დაწყევლილ მგოსანს მოევლინა ბრწყინვალე ჭლექი
და ის გადასცა საოცრების კეთროვან ხელებს,
რომ ელვარებდეს მისი ზველა ამონაჭექი.

მტრედისფერ სატრფოს უდაბნოში ვერ მოიშველეს.
მას, როგორც ვერლენს, დაუხუჭავს თვალებს მეძავი —
მისი წყლულების საშინელი მონათესავე.

აპოლო იაშვილს

დღესასწაულად ეს ცხოვრება აქციო გინდა.
შენში ნებივრობს ავზნიანი ზღვის მღელვარება.
გეადვილება მზით დაცხრილულს აელვარება
და მეგობრობა გააღმერთე, ვით ხატი წმინდა.

მაგრამ მარადი ზეიმობა შენს სულს მოწყინდა,
როგორც ჯეირანს, მოგიტაცებს სხვა შეყვარება.
ტყვილად იფრქვევა განთიადი წითელ ღვარებად,
ახლა შენ სულში ოპიუმის მზე ამობრწყინდა.

ყანწს მოგაწოდებს თვალბედითი ხარბი სკანდალი,
შენი მაყარი უცაბელი ცეცხლისფერ დროშით
და ძვირფას კაფეს შენ დაამსხვრევ, როგორც ვანდალი.

მოგენატრება აპაშებთან ცეკვა, ზარზოში.
დაუდგრომელო! როგორც რემბოს გიხმობს პარიზი —
შენი ყოფილა იალალი და ასპარეზი.

1920

პ ა რ ა ს კ ე ვ ი

იზრდება, როგორც ქალწულის ხალი,
სამარადისო მელანქოლია.
ყველა დღეებზე უფრო მაღალი —
ეს პარასკევი ჩემი ტოლია.

დიდი ქალაქის თეთრ ვიტრინაში
მე გამოვაფენ წაქცეულ დღეებს.

ავაელეარებ თვალთა წინაშე
დამბლადაცემულ იმათ სახეებს.

მე ყველა რიცხვებს ერთ რიცხვის გარდა
ჩავაწყობ, როგორც კარტის მფლობელი.
მაგრამ მაშინებს სიკვდილის ფარდა
და პარასკევი დაუნდობელი.

წვიმის ხმაურში მინდა რომ ვთვლემდე,
მინდა ვიგემო ბავშვობა, კევი.
მაგრამ წამებულ იესოს შემდეგ
ეშაფოტივით დგას პარასკევი.

დღე ნაღვლიანი და მეწამული,
რომელსაც ახლა შიშით, გოდებით,
მე და საწყალი ჩემი მამული,
ვით სახრჩობელას, მოველოდებით.

1922

ზ ლ 3 ა

ზღვას ენატრება იყოს პატარა,
ვით უნაზესი ჩიტი კოლიბრი.
თავისი თავი ვარსკვლავს ადარა,
ცაზე რომ ბრწყინავს დაუბრკოლებრივ.

ზღვას მოეწყინა თავის სიმძიმე,
ბუმბერაზობა, გრიგალი, მეხი.
ნახა სიზმარში ტბა მოციმციმე
და ჩინელ ქალის მტკივანი ფეხი.

ქალ
გაიხსენ
დასაძინო

ზღვას აღარ უნდა თავის სისრულე,
თითქოს წურბელა გულზე მოება:
უღონო ტრფობით აწ დაისრულა —
სურს ბეჭდის თეაღში განმარტოება.

რომ ქინძისთავის იგრძნოს სინაზე
და თავის სმენით გაჰყვეს ნაკადულს,
რომ საქანელას მსუბუქ რკინაზე
ჩამოეკიდოს, როგორც კაკადუ.

მაგრამ მოვიდა ამალით ქალი,
თავის სახელი წყალზე დაწერა.
ნიღაბიანი, როგორც გრიგალი,
იღიმებოდა ის აღმაცერად.

ტალღა ავარდა მჩქეფარე სვეტად,
ტალღა — აფთარი და ეიფელი:
თავისი თავი ზღვამ გაიმეტა,
გაჰყვა დედოფალს, როგორც შლეიფი.

1922

ოზელიას დღესასწაული

ვერიკო ანჯაფარიძე

მხოლოდ ერთი დღე წელიწადში ვიუქმო მინდა —
ოფელიას დღე — საოცნებო, როგორც მირაჟი.
შემოდგომაზე გაფითრდება ჰაერი წმინდა.
მზეთუნახავი გამოჩნდება ცის ღაირაში.

წვიმის ასული — სევდიანი და უწყინარი —
 აედარის წვეთებს ჩამოჰყვება, ვით ანგელოსი,
 იმას მიიღებს აღტაცებით ლურჯი მდინარე.
 დაიცრემლება ჟანგიანი სახე მდელოსი.

ეს დღე იუქმეთ ჩემთან ერთად — თქვენ, პოეტებო!
 პრინცის საცოლოს გაგიჟებულს ეცით თაყვანი.
 განმეორებულ იორდანეს ბრბო მოედება:
 იქნება ქალი ტალღებიდან ამოსაყვანი.

პავლე ინგოროვას

შეე ჭიანურის აჩრდილს გადარებ...
 ხარ დაფერფლილი ცეცხლის ნაცარი.
 შენ გაფითრებულ სახეს ატარებ,
 როგორც ახალი ელეაზარი.

იყავი, ალბათ, გაკრული ჯვარზე,
 როგორც ყაჩაღი და მთვარეული.
 და ოცნებობდი სასტიკ ავდარზე
 მაჩაბლის მთვარით გადარეული.

შენ ჯოჯოხეთი მთლად გაიარე
 და გააცოცხლე მარადი დანტე.
 ახლაც გამშვენებს ბევრი იარა
 და იმ სივრცეთა სიანდამატე.

შენი ოცნება — თეთრი მესსია —
 მარტოობაში დიდხანს ჰკიოდა
 და ესალმება თვით პოეზია
 შენს დაბრუნებას საიქიოდან.

ბავშვის ღიმილი! წმინდანის ცქერა!
 მეტ სიყვარულით გიყვარს ჩიტები;
 მოგაჯადოვებს მათი სიმღერა
 და ლურჯ პეპელას გაეკიდები.

შ ე მ ო დ გ ო მ ა

მე მინდა გითხრა, ო, შემოდგომა,
 რომ მიყვარს შენი ყვითელი სახე,
 რომ ნაზ ფოთლების ცვენა და კრთომა
 ყველაზე ადრე მე დავინახე.
 შენ ძველი ციხის გაეხარ ნანგრევებს.
 შენს ხეივნებში ვოცნებობ ხშირად.
 მხოლოდ მე მაძლევ იდუმალ რჩევებს,
 როცა იფრქვევა ღამე ნახშირად.
 ამეფებ სულში მკრთალ მოგონებას
 და სინანულის ცრემლი მატირებს.
 მე დაუკარგავს ვგლოვობ ქონებას,
 ვექქვითინები სევდის შათირებს.
 მეც განვიცადე ავი კანკალი
 დასნეულებულ, დამძალ მთვარიდან.
 ჩემთან არ გინდა შენ მაჭანკალი —
 ფიქრებმა თვალი ვერ აგარიდონ.
 გული ფართხალებს, როგორც ფოთოლი,
 ზაფხულის დილა არ გათენდება
 და ქარვისფერი შენი გოდოლი
 არ ვიცი, რატომ, ვისთვის შენდება.
 აუცილებელ საშიშ მუქარად
 მომელანდება ვიწრო საყელო.
 მე შენს ბალებში დაედევარ მარად,
 რომ შენი ფარჩა კვლავ ვასახელო.

მე ხმას ვაყოლებ შენს ღამურ კენესას,
 ისე ვით ძაღლი, მოცული ბრაზით.
 და მუდამ გეტრფი, როგორც პრინცესას,
 მეტი წვალებით, მეტი სინაზით.
 შენი წვიმების ტკბილია წვეთი.
 უცნაურ თვალებს ქვეყანას ავლებ.
 შენ ხარ ყვითელი, ვით საგიჟეთი.
 და მთვარეულებს ისევ ამრავლებ.

იანანა სამგლოვიარო

შენ, სულო ჩემო, სევდით დაღალდი,
 და გენატრება ღამის მღარო.
 თუ გსურს, გაფითრდი, როგორც ქაღალდი,
 მხოლოდ ორეულს არ შემაყარო.
 თუ შეგზვდებოდა ტყის ნარეკალი,
 მას გაურბოდი, როგორც ფარვანა.
 დღე მაისობდა ნორჩი, სპეკალი,
 ცამ სურვილები აქარავანა.
 არ კითხულობდი დაწყევლილ მგოსნებს:
 ლოტრეამონს და ფრანსუა ვიონს.
 არ ატარებდი შავ კრიალოსნებს,
 ესალმებოდი მხოლოდ ალიონს.
 არ გაშინებდა ბრწყინვალე სარკე,
 დალაქის თეთრი სამართებელი.
 შენ ანგელოზი უკვე დაჰკარგე,
 ორეულია შენი მხლებელი.
 ნორჩი ქალწულის გიყვარდა ბინა,
 ახლა კი ქალი ჩაჯენილ თვალით,
 ვით სილამაზე შენ მოგველინა
 და იმას უცქერ ავი კანკალით,

უწინ უსმენდი ტკბილ იადონებს
და იყო ტკბილი შენი ღორანი,
ახლა ადიდებ წითელ ბატონებს,
დაუღალავი გზიბლავს ყორანი.
ღამის საღაფში, ვით ლოკოკინა,
შედიხარ და იქ იგონებ ჭიებს,
შავი ძონძებიც გიყვარს ლოგინად
და გაზაფხულზე მუდამ გაციებს.

ალი არსენიშვილს

ნუთუ ჭაბუკნი ვერასოდეს ვეღარ ვიქნებით,
ახალგაზრდობა მშვენიერი ნუთუ გათავდა?
იყო მოსკოვი, სტუდენტობა, ლუდი, წიგნები.
ჩვენ, ორ ანგელოზს, პოეზია მხრებზე გვათოვდა.

ძვირფასო ალი! შენ უთუოდ გემახსოვრება,
ზამთრის ქუჩებში ზეტიალი, ვიწრო ბინები.
ვებრძოდით სიცივს, მარტოობას, უცხო ცხოვრებას,
მაგრამ ვიყავით შთაგონებით ნაგვიანები.

რა დამავიწყებს შენს პატარა ოთახს პრესნაზე.
იქ ტკბილი იყო უძილობა და ჩაი პურით,
როცა ჩვენ ერთად ვქანაობდით ლექსების ზღვაზე!

ნუთუ წარსული დავიწყებამ დაჰფარა მურით?
არა, ჩვენ გვახსოვს ყველაფერი! თოვლში კოცნები.
პუშკინის ძეგლი, ნეჟდანოვას ხმა ნაოცნები!

ი ნ ზ ა ნ ტ ა

ი. ჯ. — ძეს

კაპრიზი იყო კანონმდებელი,
იყო უთუოდ მთვარის გავლენა,
როცა საღამო — ნაზი მზლბელი
მე გამოვგზავნე თქვენს მოსაველენად.

შორ ვარსკვლავებზე თქვენ აიწონეთ
და ჩამობრძანდით, როგორც დიანა.
ცაზე დასტოვეთ მძიმე ბისსონი,
თქვენი მაღალი სადადიანო,

და ტრამვაების ჩქარი დასწრებით
ხილზე შეხვედრა მოხდა პირველი.
თქვენ გამოცხადდით ცისფერ მასრებით,
ვით ბეატრიჩე გასაკვირველი.

ქუჩის კლავიშებს თქვენ ეხებოდით
ფეხით თითებით, თვალაპყრობილი.
და კაფეების სხივში თბებოდით
მელანქოლიურ წვიმის პროფილით.

მე შეგახვედრეთ თქვენ მეძებარი,
მიმინოს ნაცვლად — ქათინაური.
და თქვენ წინ იდგა ნაოცნებარი
ცრუ პოეტი და ცრუ აზნაური!

ზ ა მ თ ა რ ი

თოვლი მობრძანდა ტენორის ყელით
და უსპეტაკეს ხელთათმანებით.
შეხვდა ქალაქი ჭუჭყიან ხელით,
შეხვდა სიჩუმით და მოთმინებით.
გრიგალი მოდის ურიცხვ ჯარებით,
როგორც ზიგფრიდი და მენელაი,
მოდის ყინეებით — კერპ დარაჯებით —
და გამოუცნობ ღამის მეღანით.
ზამთარი მოდის თავის ტერორით.
მან დაიკაუა ყველა ქუჩები.
ზამთარი მოდის, ვით კომანდორი,
მათხოვრებით და თუთიყუშებით.
ღამურასავეით დაფრინავს ქარი
დაახრჩო ბავშვი მან უპატრონო.
როდის გადნება ეს თეთრი ქერი
და წაშავდება ღამე ოტრანა.
მე ვარ გაკრული ცივ პაემანზე,
მაგრამ არ მოდის ჩემი ინფანტა.
მწარედ ვოცნებობ ვის და რამინზე
და თოვლისაგან მთლად გავიპენტე.
თუ მოვესწარი მე გათენებას,
თუ ქარიშხალის შეწყდა თარეში,
თუ დავაღწიე თავი ანთებას,
წაეღა, რომ გავთბე, ხეალ ოპერაში!

პირველი თოვლი

პირველი თოვლი მე მაგონებს პირველ სიყვარულს
და პირველ ღამეს,
როცა მე ხარბად დავეწაფე მშვენებას ქალურს —
ახალ სიამეს.

ციდან დაჰკიდა რეჟისორმა ფარდა უსწორო,
ფარდა მთოველი,
და მთელ ქვეყანას დაგვაშორა მხოლოდ ჩვენ ორი.
სდუმდა ყოველი.

განმარტოებით ხმაურობდა სადღაც სარაჯი,
შრიალი ქსელთა.

და იღვა თვალი — საპატიო თეთრი დარაჯი
ჩვენს სარეცელთან.

მაგრამ შეირხა თოვლიანი ფარდა მრავალი —
ცა იმედების.

მოვიდა ქარი და გამართა სხვა კარნავალი
თეთრი გედების.

სარეცელიდან დავინახეთ მთელი თეატრი,
ჩვენთან მოსული.

ყველა გმირები გვილოცავდნენ და ბეატრიჩე,
ბროლით მოცული,

იყო ნირვანა და გრიგალის ხმა დაკორძილი
წვით და წვალეებით.

პირველმა თოვლმა გადაიხადა ჩვენი ქორწილი
მეტ ბრწყინვალეებით.

ო, რარიგ არის სანეტარო თოვლი პირველი;
პირველი თოვლი!

ნათელ ბავშვობის სიყვარულის გასაკვირველი
პირველი თოვლი.

პირველი თოვლი მე მაგონებს პირველ სიყვარულს
და პირველ ღამეს,
როცა მე ხარბად დავეწაფე მშვენებას ქალურს —
ახალ სიამეს.

პაოლო იაშვილი და ტიციაან ტაბიკი

სადღაც დუქანი საეჭვო ბინით.
შიგ პაგანიანი ვაჭრობს ფარულად
თუთიყუშებით, შხამებით, ინით,
ასაღებს ნაცარს ფერ-უმარულად.

ორი ქიმერა, ორი ბოგემა,
დილით ჯადოქარს ევაჭრებიან.
მათ უცნაურის უნდათ მოგება.
ფრთხილად სინჯავენ ნოხს ნაჭრებიანს.

ბეჭდის თვალიდან ქალი ტიტველი.
მოველინება ღვთის ანაბარებს.
სკრიპკის მაგიერ ცრუ გამყიდველი
ნიაშორის შაშხს მათ შეაპარებს.

ორ წითელ ვირთხას სწრაფ დაიბეებს
იქ ტიციაანი კუნტი სხეულით.
ოქროს თაგვებით ივსებს ჯიბეებს
პაოლო — მუდამ თვალდასეული.

და ქანდირბაზი ქმნის ინდოეთებს,
ასაღებს პაშიშს ქაიანურებ.
მაგრამ წასვლის დროს იჭერს პოეტებს
და ჩამოაზრჩობს, ვით ჭიანურებს..

ტიციან ტაბიკის შეხვედრა წვიმასთან რუსთაველის პროსპექტზე

ძველი ორპირი მეგობრობდა მის წინაპართან.
მის ფანტაზიას წვიმიანი ახსოვს ჭაობი.
კვლავ აგონია აიმართა, როგორც ხაბარდა,
დაგვიანებულ აჩრდილების სხვადასხვაობით.

ქუჩაში მოდის ტიციანი, ზანტი, მსუქანი,
როგორც სოველი მაღალური და მორიალი...
წითელ ვარდების შეაჩერებს პოეტს დუქანი
და ერთი წუთით აგონდება ფშანის შრიალი.

წვიმის ასული ფერგამკრთალი დღეს მოდის მასთან,
სალამს მოართმევს ორპირიდან თავის კავალერს.
პოეტი არის წვიმიანი და ახალგაზრდა,
ის მოკრძალებით წვიმისაგან მიიღებს ალერსს.

წვიმის ინფანტას მიაწოდა ცეცხლის ყვავილი,
წვიმის ინფანტა შეათრთოლა მან დაჩოქებით.
ციდან უცქერდნენ აშორდია და რუსთაველი.
ციდან ვარსკვლავებს დარეკავენ გრძელი ჭოკებით.

მიჰყვება ასულს ტიციანი მძიმე ნაბიჯით,
წაელენ თეატრში პოეტი და მაღალი წვიმა,
ხვდებათ, ლაფორგი ციებიან მწვანე აფიშით.
თავის ორეულს ტიციანმა თუ გაუღიმა?

ლოცვა

ღმერთო, მაპატიე უმიზნო ცხოვრება!
 ღმერთო, მაპატიე პოეტობის სურვილი.
 ღღეს ჩემი ოცნება შენ გემათხოვრება
 სუსხიან უცრემლო ქვითინით დაბურვილი.
 უვიცს და უბედურს მე ღიდხანს მეგონა —
 საჭიროა ღიდება, ბრწყინვალე სახელი,
 ახლა ჩემი სული ლოცვას ჩაეკონა,
 მფარველ ანგელოსის მომესმა ძახილი.
 შენ, სულო, ღმერთისკენ მუდამ მიდიოდი.
 ქვეყანა ცოდვიანი, უცნობი გაშინებს.
 შევსცქერი მსოფლიოს, როგორც იდიოტი,
 ირიბი სამყარო მთლად გადამაშენებს.
 თუ ვერ მოვახერხე, მაინც ხომ მწყუროდა,
 მაინც ხომ მინდოდა ქრისტეს სიყვარული,
 მაგრამ მაწვალებდა სარკის ფულუროდან
 ვიწრო ყელსახვევით აჩრდილი ფარული.
 თუმცა მე პოეტად თავი გავასაღე,
 თუმცა გამოვკვეთე თრთოლვა იქითური,
 არ იყო ჩემს ყოფაში სიმართლის ნასასი,
 მეზღლისებოდა ცხოვრება ბითური.
 ვიყავი უკმეხი, როგორც რაძივილი,
 და ახლა ვათავებ ისევ მონანიებით,
 მიიღე, უფალო, ჩემი ლოცვის ტკივილი,
 გამაბედნიერე შენივე ზმანებით.

კომუნარებს

თქვენს ტანჯულ ხსოვნას აღტაცება ჩემი ერთგული,
თქვენი გმირობა მეწამული თუ დაეაფასე.
ვით ბეატრიჩე, ეიფელი და ტუბერკული,
თქვენი აჩრდილი აიმართა ციურ დაფაზე.

ბარიკადებით დახაზული უცხო, პარიზი.
ყოველი მხრიდან მარტოობით ნაალერსალი.
რკინის და ცეცხლის გაჩაღდება აქ ასპარეზი.
მოღის ჯარებით ეშვიანი, თეთრი ვერსალი.

და თქვენი ბრძოლა, საშინელი ვით აგონია,
არის ლალების მასკარადი სხვა ბრწყინვალეებით.
და თქვენი ტანი ბარიკადზე — ლაოკონია,
გველებს რომ ებრძვის, დაკლაკნილი მეტი წვალეებით.

ის თქვენთან არის — კატასტროფის ხარბი მგოსანი,
თვით არტურ რემბო გაგიჟებულ ბრძოლის უნარით:
მთვრალი ზომალდის კაპიტანი და ჯვაროსანი
შორ სივრცეების მეოცნებე და კომუნარი.

სასტიკი მტერი ამ ბრძოლაში უღმობელია.
თქვენი აჩრდილი გადიხრება წელში ქალურად,
და სიკვდილის წინ დაისიებს სისხლში ალურად
ჩაიძირება, მშვენიერი ვით ოფელია.

მისს ლეა ლე

აი, ამ საღამოს ტრაურულ ღამეასთან
 მე ვფიქრობ თქვენზე —
 მისს ლეა ლე!
 როგორც ედგარი თავის ლენორაზე.
 იყავით, ალბათ, ქერა და მაღალი —
 ქალი ინგლისელი.
 ნეტავ გამეგონა თქვენი ხმის შრიალი.
 ევამბორებოდი
 თქვენს ვიწრო თითებს.
 გუშინ დაგინახეთ ქუჩის მოსახვევში.
 თქვენ მოგელიან ქიმერიონის აჩრდილები
 და კოლომბინა — თქვენი ორეული.
 ხართ წვიმის ფერი და ნაზი,
 როგორც მარცხენა ხელი.
 მისს ლეა ლე, ლეა ლე!
 თქვენ გარდაიცვალეთ პოეტის შემდეგ —
 ჭლექი — მაღონა. სრულიად ობოლი.
 თქვენი რეკვიემი ვინ გამოიტირა?
 ვინ შევიკრათ მაჯაზე ხელთათმანი?
 ვინ გაგაცილათ საფლავამდე?
 ალბათ ასვენიხართ მეუღლის გვერდით,
 ვით უცხო ბავშვი.
 რა საჭიროა მეტაფორა!
 მე მინდა მხოლოდ ვიმეორო
 თქვენი სახელი: მისს ლეა ლე!
 თუ თქვენი ლანდი მობრძანდება ჩემს ოთახში,
 მე წავიკითხავთ „მღვდელს და მალარიას“,
 სადაც ტიციანმა
 პირველად დაიკვნესა: მისს ლეა ლე!

ჩემი სიზმრებიდან

მე გადავდივარ ერთ ბინიდან მეორეზე —
 და ისევ ახლოს დავეძებ ბინას.
 ბინის ძეგლის კოშმარი
 დამრჩა სტუდენტობიდან.
 უფრო ხშირად ვცხოვრობ
 მეკანფეტე ებრაელთან,
 რომელსაც ქალაქის ცენტრში
 აქვს აფთიაქის მაღაზია.
 არ ვიცი, რატომ — ბინიდან
 გავდივარ ქურდულად —
 ოთახი საესეა მარტოობით,
 დაულაგებელი ნივთებით —
 წიგნების მაგივრად ჭიანურები —
 თითქოს მე ვიყო სტრადივარიუსი.
 ალი არსენიშვილი გაიგებს ჩემს ტრაგედიას,
 ის დიდხანს იყო ბინების აღასფერი —
 ნეტავი შეიძლებოდეს დაწვა ყველა ბინის,
 სადაც მე მიცხოვრია
 ცხადში და სიზმარში.
 წუხელ ვცხოვრობდი ერთ ბინაში —
 ის ეკიდა მეორე სართულზე,
 როგორც გაღია
 და შიგ მე ვფრთხილებდი თუთიყუშივით.
 ეს არაფერია — ჭიანურები...
 მაგრამ საშინელია დაკეტილი ბინა,
 რომლიდანაც ვერ გამოდიხარ.
 ვცვლი ბინებს. ერთ ბინაში დამრჩა კაშნე,
 მეორეში — საცვლები, მესამეში — განცდილი ლექსი,
 რომელსაც ვერასგზით ვერ მოვიგონებ.
 ნუთუ ვერ მოვნახავ ისეთ ბინას,
 რომ არ მეკარგებოდეს მისი გასაღები.
 უნდა გავამხილო ერთი საიდუმლო —

ხშირად მავიწყდება ბინის მისამართი.
 მერევა ერთმანეთში ძველი და ახალი ბინები,
 იქნება სჯობდეს ქუჩაში ცხოვრება,
 დამწვარ კედლებში ღამის გათევა,
 სანდრო ცირეკიძის მთვარეულივით...
 როგორი ბინა დამესიზმრება ამაღამ?
 ვინ იქნება ჩემი მეზობელი?
 კმარა ამდენი ბინების ცვლა —
 მე დავიღალე.
 ყოველი ოთახი ზაფანგია —
 მე თავვი, მოვა სახლის პატრონი
 და გადამაგდებს მეოთხე სართულიდან
 მტკვარში.

ტომას ჩატერტონი

(1752–1770)

პროვინციელის სინაზით ეწვია ლონდონს — ბრისტოლიდან,
 თერამეტი წლის ბავშვი,
 მომავალი თავისმკვლელი და პოეტი,
 გენიალური სქემით:
 აღედგინა მეთოთხმეტე საუკუნის არარსებული
 პოეტი როულეი, —
 თავისი ფანტასტიური წინაპარი — ორეული...

უფრო ძნელია გამოგონება პოეტის,
 ვიდრე აზნაურის;
 პოეტები ძლივს ასაღებენ თავის თავს,
 როგორც კახპები.

ლონდონის კაფეებმა ნახეს ჭაბუკი —
 ესკურიალის ბნელით, რომანტიულ შეველიურით.
 სურდა დაუფლებოდა შექსპირის
 და დედოფალ ელისაბედის ქალაქს.
 ცხოვრობდა საეჭვო ოთახებში.
 დიასახლისები იბრალებდნენ, როგორც მათხოვარს.
 ის დადიოდა ვით უცხოელი და ჯაშუში,
 ტემზის ნაპირების ბოგემა,
 დიდ ვიტრინების ჟინიანი მაყურებელი.
 ქმნიდა სათაურებს: „ქარის ოპერა“, „წვიმის აპოთეოზი“,
 „ნიბელუნგები“.

ერთ ღამეს გამოეცხადა როულეი
 და დაემუქრა მიზრაფის ჩონჩხით.
 თან დაუტოვა თვითმკვლელობის რუკა.
 აპირებდა პროვინციაში დაბრუნებას,
 მაგრამ არ ჰქონდა შესაფერი ტანისამოსი.
 უკანასკნელად მოიწვია თავის ბინაზე
 ლონდონის ნისლეები.
 კვამლით შემოსილი, როგორც ნერონი — აენობარბი,
 ამბობდა ლექსებს.
 ენატრებოდა პარაცელსი, ხანძარი, ცირკი,
 ბოთლში ამოსული ეკლესია,
 კარაბადინი.

მან მოიგონა ღამის ადრესი:

ქუჩა — მიზრაფი, დეზერტირი უცნობი სკრიპკის,
 სადაც ჰკიდია და ექანება
 დანიის პრინცი — ელსინორის მეფური მსხვერპლი.
 წარმოუდგა მარადისობა, ვით საყურე ბეატრიჩესი,
 როგორც ქარვასლა, სადაც ხსნიან ანგელოზები
 ამერიკულ ტიუკებს.
 ის კიდევ ერთხელ შეაჩერა
 საყვარელ რითმის გამოქროლებამ.

მაგრამ მოისმის ვესტმინსტერის ღროის საყვირი,
 მაგრამ შუალაშემ შეასრულა თავისი ცეკვა
 და მოითხოვს იოქანაანის თავს.

ა-გო-ნი-ა!

უკანასკნელი კოშმარების ავი დაღმართი!
 კირიალეისონ!

მას ამტყუნებდნენ, როგორც ყალბი ფულის მკეთებელს —
 გარდაიცვალა ჭეშმარიტად.

აფთიაქებმა დაიგლოვეს თავისი მსხვერპლი
 და შავ კატაფალკს მიჰყვებოდა ნოსტრადამუსი.

კიდევ არ არის სიმფონია „ჩატერტონი“,

მაგრამ იქნება:

მოხდება აჯანყება ორკესტრის,

რომელიც გამოაცხადებს ღირიჟორად დაღუპულ მგოსანს,

და საკრავები, გადაქცეულნი ქიმერებად,

დაერევიან მოკაზმულ ფილისტერებს.

ხომ შეიძლება დასწვა ლონდონი,

რადგან იქ თავი მოიწამლა შიმშილისაგან

ჩატერტონმა?

ეს იქნებოდა დიდებული შურისძიება!

დარჩა მხოლოდ პოეტების კაზინო,

რომლის საპატიო თავმჯდომარეა

ტომას ჩატერტონ და მის აჩრდილს

წელიწადში ერთხელ ურიგებენ კარტს.

და ვალერიან გაფრინდაშვილი —

სახელების მარადიორი და პირანეზი

„პოეტის კარიერაში“ სვამს

ჩატერტონის სადღეგრძელოს.

საოპერო თეატრის ქანდარიდან

მე ქანდარიდან დავეურებ სცენას,
ვით თუთიყუში, რგოლზე მთვლემარე.
ცეცხლი ედება ჩემს დამწვარ სმენას,
უვერტიურის ამოდის მთვარე.

მე არ მაოცებს პარტერი შავი,
რომ იკლაკნება ქვევით სიღრმეში,
სწეწავს ოცნებას ერთი საკრავი
აეარდნილ ხმების სუსხიან ტყეში.

და ეს საკრავი წეროა ნაზი,
ისერის ნისკარტით ბგერებს გარეულს,
რომ გააგიჟოს მთელი დარბაზი
და მისცეს იგი გზას სიზმარეულს.

თავისი კრება თითქოს სპირიტებს
აქ გაემართოთ ორკესტრის ფსკერზე
და პაგანინი გაიჯირითებს
მიზრაფიანი და მოალერსე.

თავის არიას გრგვინავს ფაუსტი,
მას ოქროსფერი უსმენს ქალწული.
მე ვალბურგიის ღამეს დავეუცდი —
ამღერებული და ფერწასული.

რადაც სურნელი მათირებს ლურჯად,
ვით მოგონება გამქრალ წეროზე,
და ორკესტრიდან ამოდის ურჩად
მაღალი ია მაღალ ღეროზე.

ვეხები ყვავილს სველ წამწამებით,
მე რომ მეწვეთა ბნელ ქანდარაზე.

ჩემი ოცნებით, ჩემი წამებით
ვარ ნოვალისის მოასპარეზე.

1920

მ ო ა გ ა რ ა კ ე

მატარებლები დადიან დაბლა.
ირგვლივ ყანები და კალოები.
დღე იღვენთება ოქროსფერ თაფლად,
მაგრამ გრილია ვაშლის რტოები.
ზევით მაღლობზე სდგას აგარაკი.
მოაგარაკე ზვერავეს ბუნებას.
ის უსაქმობის არის ზვარაკი
და მისცემია სრულ მოდუნებას.
მას აგონდება დღე პირვანდელი,
როცა ის იყო ბავშვი ნეტარი.
იგი იწვოდა, როგორც სანთელი,
ათრთოლებული, გაუბედარი.
მუდამ უყვარდა წვიმა მზიანი,
ცქერას იტკბობდა ჭრელ პეპელათი.
მიმინო დინჯი და ყიფიანი
მისი ფიქრების იყო ბელადი.
აგებდა მახეს პურის კალოზე,
რომ დაეჭირა თეთრი ბელურა,
ფიქრობდა ბავშვი სატრფიალოზე,
ზეცა ტკბილ საბნად გადაეხურა.
ტიტველ ქალივით სჩანს ცხენის-წყალი...
იქ ბანაობა, ტანი სოველი.
და ტირიფების სინაზე მკრთალი,
თეთრი და მაინც დაუთოველი.

სოფელის შემდეგ დიდმა ქალაქმა
 დაიპყრო იგი — მსხვერპლი მორიგი.
 თავისუფლება მისი ალაგმა,
 ვით ნიაღვარმა მცირე ბოგირი.
 ზის აივანზე მოაგარაკე
 და ვერ აყუჩებს გულს მონანებულს,
 ის მოგონების არის ზეარაკი
 და გლოვობს სოფელს — სოფელს ზმანებულს.
 გაჰქრა ბავშვობის კეთილდღეობა.
 ისევ და ისევ ხმაურობს მტკვარი.
 ომებს სიზმრებში ხედავს ხეობა
 და ებრძვის ნისლებს აქ ტაშის-კარი.

დიდება ხმს

წმინდა ამბორი და სიყვარული
 ხეს — ჩემს მეგობარს ბავშვობიდანვე.
 მან შემაყვარა ცა ნოვალისის
 და ეს სიცოცხლე გაუგებარი.
 ხე კეთილია ისე, ვით პური
 და ჩვენ არ გვიხდის სამაგიეროს.
 ის ერთადერთი — უცოდველია,
 წმინდანი, ჩვენგან განაწამები.
 ის იკვებება სამოთხის წვიმით.
 და ვარსკვლავების თეთრი სინათლით.
 როდის მივალწევთ ზის სისპეტაკეს
 ჩვენ — ტირანები, ჩვენ — ჯალათები!
 დიდი მადლობა ხეს, რომ ამშვენებს
 ჩვენს დედამიწის ღარიბ უდაბნოს.
 ო, დავემსგავსოთ ხეებს და ბავშვებს,
 თუ გვინდა შესვლა სასუფეველში!

განმარტოებით, როგორც ფაუსტი,
 სდგას და აზროვნებს ხე იდუმალი.
 იგი ანელებს ჩვენს მარად სევდას
 და გვიკარნახებს ფარულ გმირობას.
 როგორც ფრინველი ფრთამოტეხილი
 ხე მუდამ ეტრფის ცას რომანტიულს.
 ის მიჯაჭვული ამირანია
 და ელოდება თავის მესსიას.
 იგი ნაზია, როგორც პირუტყვი,
 იგი ნაზია, ვით სტრადივარი,
 და მრისხანეა, როცა ხანძარით
 მოულოდნელად მოგვევლინება.
 ხშირად ხე ქალის ორეულია
 და მას ჭაბუკი ეაღერება,
 მაგრამ არ იხდის ხე თავის ნიდაბს, —
 ის ჩვენს წინაშე მუდამ სფინქსია.
 მიყვარდა ბზობა და ტირიფობა.
 თავისუფლების ხე მიყვარს ახლა.
 ადამიანო! ხე — ანგელოზი
 შენ აირჩიე, როგორც მფარველი,
 რომ მსოფლიოში არ დაიკარგო
 და იყო ღირსი ჭეშმარიტების!

ბოლნისის სიონი

გიორგი ლეონიძეს

უხნიერესო! დროთა დროებამ
 ეკლით შემოსა შენი თავანი.
 დღეს აირჩიე განმარტოება
 ისე, ვით პოზა ამპარტავანი.

შენ გეზმანება ძველი ღღეები
 და ძილში უსმენ ბრწყინვალე არაკს,
 როს დედოფლები და მეფეები
 წარჩინებულს! გწირავდენ ზვარაკს.
 შენ გეზმანება სულ სხვა წირვები
 აბჯარასხმული ჯარების შეხლა
 და სარკინოზნი გასაკვირვები
 დადუმებულნი მიწაში ეხლა.
 შენ გეზმანება თვითონ თამარი
 და მშვენიერი მისი ამაღა.
 ო, ვინ გასთხარა ჩვენი სამარე
 და შენი სახე ვინ გადამალა?
 შენთან მოვედი, ვით მოციქული
 გამოგზავნილი ხმაურ ფაზისით.
 მცირე მსახურად მაინც მიგულე —
 ვსცნო შენი სახე უძვირფასესი!
 მე ცისფერ ყვავილს არ შეგადარებ.
 უსპეტაკესი ხარ საფირონი.
 დროთა იარებს მუდამ ატარებ,
 მაგრამ ტკბილია შენი მირონი.
 ცრუ მსოფლიოში ბევრი ვიარე
 და ვერსად ვპოვე მე დამშვიდება.
 შეუდრეკელო! მეც მაზიარე
 შენს მარადიულ ციურ ღიდებას!

თიკო თუშანიშვილი

მე მომაგონდა „ფიქრი“ როდენის,
 როცა თქვენ გნახეთ, თიკო, პირველად.
 ო, თქვენს თვალებში მარად ლოღინის
 სჩანს მწუხარება გასაკვირველად.
 როგორც ტირიფი, თქვენ იცრემლებით,
 მარმარის მსგავსად პირმომცინარე.
 თავზე გასხიათ თეთრი ტყემლები
 და მიგაქანებთ ჩქარი მდინარე.
 თქვენი წარბები და წამწამები —
 ტანალეწილი მეძებრებია.
 თქვენი ზრახვები განაწამები
 გამოუთქმელნი ობლად კედებიან.
 არის თქვენს ხმაში კენესა გედური.
 მარადი ლტოლვა ვის არ დაღლიდა!
 როგორც მიმოზა, სდუმს საყვედური
 და იცქირებით მეტ სიმაღლიდან.
 იქნება იცით თქვენ სულ სხვა რამე
 და ჩვენზე უფრო ხართ ბედნიერი?
 და თუ გადმოვცათ ფაუსტის ღამემ
 თავისი ჯადო, თავის იერი?
 ასწია ქარმა თქვენი სხეული,
 რომ ვარსკვლავებზე დაიჭრათ ხელი.
 უკან ბრუნდებით ცრემლმორეული
 და გადატყდება ქვითინში ყელი.

სოფლისაკან

მესმის ძახილი წინაპარ გლეხთა,
განვიცდი სევდას დაგვიანებულს.
რკინის ქალაქი ვის არ გატეხდა
და ახლა ვეტრფი სოფელს ზმანებულს.

ფოთლების პირით მითვლის ბუნება:
— რად დაივიწყე სიმინდის ყანა?!
დაგმე სიყალბე და ფუფუნება,
მოდი, უმღერე მიწას ოსანა! —

წყეული იყოს დიდი ქალაქი;
ჩემგან ვით ციხე უარყოფილი.
მე მირჩევნია ქუჩას ჭალაქი —
ჩემი სამშობლო არის სოფელი.

და ცისარტყელა სჯობია კინოს,
ჩრდილს სახლებისას — ჭადარის ჩრდილი.
ავტომობილის მჭექავე სირინოზს
სჯობს უსათუოდ ურმული ტკბილი.

მომენატრება კერა და სხვენი,
აქედან ვუსმენ მოზარდ ბალახებს
და ვეტრფი, როგორც დაბმული ცხენი,
ზამთარის შემდეგ შორ იალაღებს.

ტყე მელოდება, როგორც საყდარი,
საზიარებლად — სპეტაკი წყარო
და ღრუბლებიან ცის ნატახტარი —
მთა უმაღლესი და სანეტარო.

ხშირად ვოცნებობ დაკარგულ ქოხზე,
შარაგზას ვეტყვი ჩემს გულისნადებს

და, თუ გავცვალე კალამი თოხზე,
მშობელი მიწა არ მიღალატებს.

1926

რ ი ო ნ ს

ხარ ფალავანი და ბედაური,
შენი ტალღების მიყვარს თარეში,
შენი ნანინა, შენი ხმაური
ჩამწვეთებოდეს თვით სამარეში!

სუსხიან სევდით დაუბურავი,
მუდამ დამტკბარი იისფერ მთებით,
ალტაცებული ვიყავ მცურავი,
უუერთდებოდი შენს ტალღებს ენებით!

თავზე ტირიფის გვირგვინი მეღვა
და გავდიოდი გაღმა მხარულით.
მე შევეუტეედი შენს ტალღებს მეღვარს
ახალგაზრდობით და სიხარულით.

ზევიდან ჩქერებს გამოყვებოდი.
და მივცურავდი ხიდქვეშ სიმღერით.
როგორც ისარი, წყალზე ვდგებოდი,
მიერალი, ანთებულ ძარღვების ძგერით.

როგორ მიყვარდა შენი ტიუები,
მათი შეხედრა და მათი დევნა,
ბრინჯაოს ტანზე წყალის მძივები,
ღრმად ყვინთაობა და შენთან ხევენა!

მახსოვს ბორანი ლაჟვარდისფერი,
 ზედ გაშლილ ქოლგით უცნობი ქალი.
 შემომეშხეფა სოველი მტვერი,
 სული სავსეა ტრფობით და წყალით.

პირველი გრძნობის, პირველი ფიქრის
 მესაიდუმლე მუდა იყავი.
 ჩემი ოცნება ზღვისაკენ მიჰქრის,
 ვით შენი ტალღა შორს გამრიყავი

მე ვსარგებლობდი შენი არევით,
 თევზებს ვიჭერდი ჭიან ანკესით,
 შენ ყურს მიგდებდი მეგობარივით,
 როცა გითხარი პირველი ლექსი.

დაუშრეტელი მწვანე ველებით
 მხიბლავდნენ შენი სანაპირონი;
 მოგქონდა დიდი საწნახელებით
 მღვრიე მაჭარი, ცის საფირონი.

მე იორდანე შენი მიყვარდა
 თეთრ ოლარებით, ბნელი ბრბოებით.
 და, შენს მშვენიერ ტალღების გარდა,
 ყველაფერს ვუცქერ ამაოებით.

როგორც დედასთან, მე შენთან მოვალ,
 პატარა ბავშვის ტირილით გეტყვი:
 მომიალერსე, დამიტკბე გლოვა,
 კმარა სიცოცხლე სიცივით, სეტყვით!

ო, საყვარელო, კიდევ მწადია
 შენი ტალღები, შენი ფაფარი.
 ჩემო ემბაზო, ჩემო გადია,
 მომეცი შენთან თავშესაფარი

დაუდგრომელო! მე ისევ მინდა,
 ვნახო უკვდავი შენი თარეში,
 ვიგემო შენი ძახილი წმინდა,
 რომ გამოვფხიზლდე თვით სამარეში!

1926

პოეზია

არ ესჯი ცხოვრებას მე აღმაცერად
 და არ ვაწუხებ მეტი ყბედობით.
 როგორც პირველად ლექსის დაწერა,
 მახარებს თავის უცაბედობით.
 ჩემთვის მივდივარ და ჩემთვის ვმღერი,
 მშვენიერია გზა უღეველი.
 მახარებს ტყის და ხოხობის ფერი
 კაკკასიონი ნისლთა მფრქვეველი.
 მე უკვდავ სიტყვას, ვით ცისფერ ყვავილს,
 დავეძებ ყოფნის ვიწრო არეზე,
 არ ვედავები შოთა რუსთაველს,
 რომ გაეხდე მისი მოასპარეზე.
 კოშკი სიტყვისა დასაშურები
 მინდა აღემართო აღფრთოვანებით,
 და ვით სურამის ციხეს ზურაბი,
 მე თვითონ ლექსში დავეტანები.

1928

კველი პალტო

საზამთრო პალტო შავ ფოლაქებით
დუზერტირკაზე ვიყიდე ერთხელ,
მას მოვაცილე დიდი ლაქები
და ნაფტალინი მთლად გამოვფერთხე.

მე ახლა პალტო მაცვია სხვისი.
ამეკვიატა კითხვა გვიანი:
წინათ ვინ იყო პატრონი მისი —
მოხელე, მკვლელი თუ ავზნიანი?

თითქოს ვატარებ სხვის ცოდვებს ტანზე
და უცხო გრძნობებს დღეს ვიზიარებ:
მე ვიხედები ქუჩაში განზე
და ველოდები ქურდულ იარებს.

აღშფოთებული მუდამ ვრწმუნდები —
პალტო ჩემს ბედზე ახდენს გავლენას,
სახლში ღამითაც აღარ ებრუნდები
და ბოროტ ღამეს მივაპყრობ სმენას.

დამებედება სურვილი ხშირად,
რომ გავათიო ზიდის ქვეშ ღამე,
ვიხეტიאלო ველურ ნადირად
და ყაჩაღობის ვნახო სიამე.

თუ ეკუთვნოდა ეს პალტო პოეტს
ანდა კლეპტომანს შეშლილ თვალებით?
მე ახლა ვეტრფი ზღაპრულ ინდოეთს,
ჩემგან მოგონილ მტერს ვემალები.

მხოლოდ ეს არის ჩემი ოცნება:
მიეყიდო ვისმე პალტო ცბიერი,

რომ არ დაეკარგო პატიოსნება
და ვიყო სულით კვლავ ბედნიერი.

1931

წყნეთის გზაზე

მე წყნეთის გზაზე შემომალამდა
და ყოველივემ იცეალა ფერი:
თითქოს ბარიდან ზეცის თალამდე
გაიხსნა მიწის გული და ფსკერი.

მდეგებად დადგნენ ირგვლივ კედლები
და გამოვიდნენ გონჯები გზაზე.
ქვევით — უღრანი შავი ტყეები,
ერთი ვარსკვლავი ცად აწვდილ მთაზე.

დაფარულ განძებს ედარაჯობ ობლად,
შორს ირანელთა ღაიძრა ზეავი.
ისმის ცხენების ჭიხვინი სოფლად
და ნიბელუნგად მე ვიგრძენ თავი.

ვინ ჩამაბარა ამდენი განძი,
ოქრო და ვერცხლი, ლალი მრავალი?
მაგრამ არღვევენ ჯარები მანძილს,
ჩქარობს ლაშქარი, აქ მომავალი.

როგორც ტოტები, სჩანან შუბები,
აი, კიდევაც გავარდა მეხი.
თუ არ გათენდა, დავიღუპები,
ხეეში მიპოვის წყნეთელი გლეხი.

1933

ნუთუ ვარ მხოლოდ დამშრალი წყარო
 და დავემსგავსე სნეულ ბეთხოვენს,
 ნუთუ ლექსებით ვერ გავიხარო
 და პოეზიას გამოვეთხოვე?
 ეცხოვრობდი წინათ სიტყვების ძვერით
 და მე რითმებში, ვით ნემსის ყურში,
 ვაძვრენდი სახეს, რომ ჩემ სიმღერით
 გადამელახა ცხოვრება ურჩი.
 და ერთადერთი მე მქონდა ღარდი,
 რომ თვე ულექსოდ არ წასულიყო,
 რომ ჩემი სიტყვა, ქარივით მარდი,
 ქარის სიმღერის ნაცვლად თქმულიყო.
 ლექსით ვზომავდი მე ჩემს კაცობას
 და ბედნიერი ვიყავ სონეტით,
 მუდამ მერჩია დიდ კალმასობას
 ჩუმ შთაგონებით დამწვარი ბედი,
 თუმცა დაედუმდი და გაეჭადღარდი —
 მე ვიტყვი მაინც ბედის სიმღერას,
 რომ არ მახრჩობდეს ლექსების ღარდი
 და ვეზიარო პირვანდელ კერას.

1933

ისეთი ლექსი

ვიყავი მხოლოდ ლექსით მდიდარი,
 არ მიძებნია მეტი ქონება
 და ლექსის გარდა არავითარი
 მე არ მხიბლავდა სხვა შთაგონება.

ისეთი ლექსი დავწერო მინდა,
რომ არ დამჭირდეს კვლავ ლექსის წერა,
მსურს, დავიფერფლო, ვით ცეცხლი წმინდა
და ეს იქნება გედის სიმღერა.

ჩემი სიცოცხლე არის ლოდინი
ამ აგონიის და ამ სიმღერის.
რამდენი წელი, დღე რაოდენი
ვიყავ მძებნელი იდუმალ ფერის.

მე აღარ მინდა მეტი წვალება,
სულის და ხორცის ყოფაზე ზრუნვა,
დღეთა კოშმარი ცეცხლისთვალება,
რითმების ძებნა, სიტყვების ბრუნვა.

კმარა, გათავდეს მწველი ამბავი,
უკანასკნელად ვიმღერო, მინდა
ლექსი, ჩემს შემდეგ დასასტამბავი —
ჩემი ანდერძი და სიტყვა წმინდა.

და მაშინ ვიტყვი გულგაპობილი:
— ბედო, შავპირო, გამიშვი ახლა,
გულში ჩამიკრავს მიწა მშობელი,
დამიტირებენ ვარსკვლავნი მაღლა...

ისეთი ლექსი დავწერო, მინდა,
რომ არ დამჭირდეს კიდევ ცხოვრება,
და მჯერა, ჩემი სიმღერა წმინდა
სამშობლო მხარეს ემახსოვრება.

წარწერა ანთოლოგიის წიგნზე

ანთოლოგია თავიდანვე რად მხიბლავს ასე?
იქნებ იმიტომ, რომ მაგონებს ის სასაფლაოს,
სადაც ვკითხულობ წარწერების გულსაკლავ ქაოსს,
თარიღებით და მწველ ცრემლებით თვითმეულ ქვაზე.

ამა წიგნისა დაუვიწყარ მშვენიერ ხმაზე,
ვით ორფეოსი, ევრედიკას, — თავის ყოლაოზს, —
მიეყვები ხსოვნის გაფითრებულ ნაზ საქანაოს,
ელიზიუმის რომ აღმოვჩნდე ბინდიან ცაზე.

ანთოლოგია პანოპტიკუმს სჯობია მაინც:
თითქოს ჯავშნიან მეომართა ჰქრის ასპარეზი,
ჩვენ მასში ვხედავთ ოლიმპიურ სრბოლათა რაინდს,

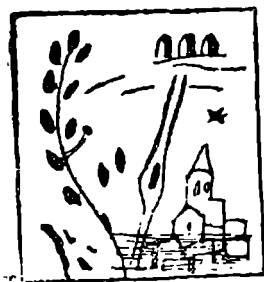
რომ იტაცებდა გამარჯვებას თავის მხარეზე.
ანთოლოგია უკვდავების არის თავდები
ოქროს ვერძის და ოქროს სიტყვის არგონავტებით.

ဂဏသဘ္ဌ
ဝိဇ္ဇာဂဏသဘ္ဌဝိဇ္ဇာဂဏ

1880—1965

სამშობლოს ნანგრევები

სიზმრად ვნახე — საქართველო სისხლის ზღვაში ბანაობდა და დროშა კი, დაფლეთილი, ქარის ფრთებზე ქანაობდა. და მეც ვითომ ღრუბლებიდან დავეყურებდი იმ ნაპირებს, სადაც ნაშთი ჩაჰხვეოდა მკერდგაპობილ მებრძოლ გმირებს; დავეყურებდი ძველ მონასტრებს, ძველ აკლდამებს წინაპართა, სადაც ერმა ივერიის სისხლის დროშა ზე აღმართა, და ვფიქრობდი: ნუთუ ხალხი ისე დაჰკნა და დაკნინდა, რომ სხვას მიაქვს ჩვენი სულის სიამაყე, წმინდათ წმინდა?!

ო, სამშობლოვ, შენს ერთგულ შვილს, მაგრამ მკრთალსა და უბედურს,
ნუ, ნუ ღამდებ ბრალს წაუშლელს, ნუ მომასმენ შენს საყვედურს,
ნუ, ნუ მეტყვი, ჩემი მუზა რომ ყოველთვის ერთსა სჩმახავს, — მაშ, რა ვუყო, გენაცვალე, სად ვყოფილვარ, რა მინახავს?!
მითხარ რამე, მე ბედით კრულს, უგზოდ, უკვლოდ უქმად მაველს,
მითხარ რამე, რომ გავეცნო აწმყოს, წარსულს და მომავალს. მაშინ თვით მეც გარდვიქმნები, მაშინ მუზაც თვალს გაახელს, მაგრამ ჯერ კი, გთხოვ, სამშობლოვ, ნუ წამართმევ მგოსნის სახელს.

დაანქარე! დაანქარე!

და ის, ვინც გაქებდა... და ის, ვინც გალხენდა,
 ნუთუ ერთხელ მაინც აღარ გაგახსენდა?!
 ნუთუ გახდი ისე ცრუ, ბოროტი, მავნე, —
 რომ წერილი ერთხელ აღარ გამოგზავნე?!
 დაანქარე, გესმის? — დაანქარე მალე,
 თორემ იმ შენს დობილს ვერსად დავემალე —
 თავს მევლება ისე, ვით პეპელას ვარდი,
 თითქმის შემეყვარდა, თითქმის შევეყვარდი,
 და წამიყვანს სადმე მკერდზე მისაყრდნობლად...
 და დამრჩები მარტოდ, უნუგეშოდ, ობლად...

ეხლაც, როცა თვალი ცრემლითა მაქვს სველი,
 შენგან დანავიწყი შენს წერილებს ველი,
 ეხლაც! ეხლაც-მეთქი, ის შენი დობილი
 ჩემს მაგიდას უზის იდაყვდაყრდნობილი
 და ცეცხლისფერ ზმითა ყურში ჩამჩურჩულებს:
 „ჩემსავითო, გწამდეს, ვერვინ გიერთგულებს!“
 აი, გადაიძრო თავიდან თავშალი,
 აი, გადიყარა კოხტად თმა ნაშალი
 და ცრემლები თეთრი, და ცრემლები წმინდა
 ნელ ამბორის ყოფით ღაწვზე მომიწმინდა...

ჩქარა! ჩქარა! ჩქარა! თორემ შენს მზეს ვფიცავ,
 იმ შენს დობილისგან თავს ველარ დავიცავ —
 საალერსოდ მიწვევს შენსა ლექსთამწყობელს.
 და წაგართმევს ჩემს თავს, და წაგართმევს მკობელს!
 დაანქარე, გესმის? — დაანქარე მალე,
 თორემ იმ შენს დობილს ვერსად დავემალე —
 თავს მევლება ისე, ვით პეპელას ვარდი!
 თითქმის შემეყვარდა, თითქმის შევეყვარდი,
 და წამიყვანს სადმე მკერდზე მისაყრდნობლად...
 და დამრჩები მარტოდ, უნუგეშოდ, ობლად...

რა კარგი ხარ, რა კარგი!

რა კარგი ხარ, რა კარგი! კოხტა ზღვისფერთვალემა,
 თმებზე ღამე გიცინის, პირზე — ღლის ბრწყინვალემა.
 რა კარგი ხარ, რა კარგი! შუშპარა და მჩქეფარე!
 როცა მოვკვდე, გენაცვა, ძეგლად გადამეფარე.
 სიომ ძლივს ინახულა, საღაც გძინავს, ის ბინა
 და შენს ტუჩზე გულნარას ვარდი ააბიბინა;
 სპილომ ძელები დაიფშენა რამდენიმე წვრილ კბილად
 და მარჯნებში ჩაგიბა მარმარილოს ბორკილად,
 რა კარგი ხარ, რა კარგი! კოხტა, ცელქი, მჩქეფარე...
 როცა მოვკვდე, გეთაყვა, ძეგლად გადამეფარე!
 სუნთქავ — და მაგ სუნთქვისგან, რომ მიბრძანო შენს მწერალს,
 ფსალმუნს დავწერ, ღვთის ფსალმუნს, საგალობელ-სამღერალს.
 მზე შიშობს, რომ მასზე წინ იას არ შეეყარო!
 შენს სიარულს აჯაერებს დარბეული მთის წყარო;
 რა კარგი ხარ, რა კარგი! კოხტა, ცელქი, მჩქეფარე,
 როცა მოვკვდე, ღამაზო, ძეგლად გადამეფარე!
 ...თუმც ქალის სიყვარული, მთის წყალივით ჩანჩქარა,
 ისე სწრაფად გაირბენს, ისე სწრაფად და ჩქარა:
 ვით სარკეზე ნაორთქლი, ვით სრიალი ტყის გველის,
 ან ვით თითი კლავიშზე რომელიმე დამკვრელის.
 ვის არ ვხედავ შენს გვერდით, შენსა გარეშემოსა,
 ეგ სიტურფე, მითხარი, ქებით ვინ არ შემოსა,
 ვის არ უნდა, შენს გულში ადგილი დაიჩემოს,
 ვის არ უნდა, მითხარი, შენი ტრფობა იგემოს?
 მე კი რით გაგაკვირვო, რომელ ქათინაურით?
 მე ჩუმი ვარ, გენაცვა, ვერ მოგხიბლავ ხმაურით,
 ვერ მოგხიბლავ სიტყვებით, ვერ მოგხიბლავ და მგონი,
 სიტყვა ჯერ არ არსებობს შენთვის გამონაგონი!
 და მიტომაც მე მინდა, რომ ეგ სახე, ღამაზო,
 წემის ფრჩხილით დავკაწრო, ჩემის კალმით დავხაზო.
 ღოყებზე დაგიჯდებო რაღაც უცნაურება,
 რომ სარკეშიც შეგზარდეს შენი სახის ყურება, —

მაშინ ბრბო მყის დაგტოვებს, ბრბო წუთით ანატროლი,
 გაგეცლება, როგორც ხეს შემოდგომის ფოთოლი,
 და დამრჩები მხოლოდ მე, ვით სიცოცხლეს საწუთრო,
 და შევიძლებ, რომ ერთმა ერთი დაგისაკუთრო.
 მხოლოდ ჩემთვის იცოცხლებ, მხოლოდ, მხოლოდ და მხოლოდ,
 და გახდები მგოსნისთვის გამოუცნობ სიმბოლოდ!
 რა კარგი ხარ, რა კარგი! კოხტა, ზღვისფერთვალეა,
 თმებზე ღამე გიციინის, პირზე — დღის ბრწყინვალეა.
 რა კარგი ხარ, რა კარგი! შუშპარა და მჩქეფარე, —
 როცა მოვკვდე, გენაცვა, ძეგლად გადამეფარე.

1914

გლარჯის მილი

ნუ სწევ თუთუნს! ნუ სწევ! ნუ სწევ! აბა რად გსურს ააბოლო?
 ეჭვვიანობ! და შენს მგოსანს მომელება ეჭვით ბოლო.

როცა ქალი დივანზე ზის, ზის ჩანაფიქრ-ჩაღვრემილი,
 როცა პირში უკავია სუნოვანი გლარჯის მილი,
 როცა თვალი მუქად უჩანს, როცა ლოყა უჩანს ბაცად,
 როცა ფეხი ფეხზე უძევს კაცის თვალის მოსატაცად —
 და სწევს თუთუნს ხამუშ-ხამუშ, და სვამს ორთქლსა

დაყოვნებით,

და სწევს ნაგრძნობ-ნაფაზითა, სწევს გიჟურად... ჟინით...

ენებით...

მაშინ გულში ვებრძვი ჩემს იჭვს, ვცემ ნაღარას, ვცემ ყიჟინსა.
 ვამბობ: — სჩანს — მცვლის, რომ ჩემს ნაცვლად ამ თუთუნზე

იკლავს ჟინსა!

ნუ სწევ თუთუნს! ნუ სწევ! ნუ სწევ! აბა, რად გსურს ააბოლო?
 აიჭვიანობ! და შენს მგოსანს მომელება ეჭვით ბოლო.

1915

აკაკი და პარსკვლავები

ვარსკვლავებმა რა შეიტყვეს, რომ ქართული ხალხი სულა
უცხო ხალხის გასახარად დაყოფილა, დაქსაქსულა —

თქვეს: „მაშ, უნდა შევეერთოთ“! იგალობეს სულთანა,
იგალობეს და... აკაკი წაიყვანეს თავისთანა.

1915

ყ უ რ თ ბ ა ლ ი შ ი

ჩავაქრე სანთელი, ოთახში ბნელოდა.
და გული დაგული გელოდა!.. გელოდა...
ჩავაქრე სანთელი და იცი, რა მოხდა:
ჩავემზე ბალიშში — გულს კვნესა აღმოხდა.
ვტიროდი! მომჩქეფდა ცრემლები ზღვაური...
ცრემლებით შევნამე ბალიშის საური.
ვტიროდი, ვით სტირის უდაბნოს სიო და
საყურისოდენა ცრემლები მცვიოდა.
ვამბობდი: ბალიშო! შენ იცი, შენ, თუ მე
რამდენჯერ ავხსენი ეგ შენი სიჩუმე!
შენ იცი, რამდენჯერ ვათეთრე ეს ღამე,
ან ცრემლით, ბალიშო, რამდენჯერ შეგნამე —
და თუ, რად ვტიროდი ცრემლებით, ლიცლიცით:
ბალიშო! ეს მხოლოდ ჩვენ გვესმის!.. ჩვენ ვიცით!

ჩავაქრე სანთელი. ოთახში ბნელოდა,
არ მოხველ. მაშ, გული რილასთვის გელოდა!
ჩავაქრე სანთელი, და იცი, რა მოხდა:
ჩავემზე ბალიშში — გულს კვნესა აღმოხდა!

„არ მოვა!“ — ვამბობდი და თვით არ მეჯეროდა,
 „არ მოვა!“ — პასუხად სიჩუმე მღეროდა.
 გარეთ კი სულ წვიმდა... სულ წვიმდა... სულ წვიმდა...
 და გული უფრორე დამეხშო, დამძიმდა.
 წვიმა კი მღეროდა: ხან მაღლა, ხან ჩუმაღ,
 ხან სარკმლის მინებზე როკავდა ძალუმაღ.
 და დღესაც, როს სიო მინებზე წანწყარებს:
 მგონია, მოსულხარ და ალებ ჩემს კარებს.
 ბალიშო! თუ რატომ ვტიროდი ლიცლიცით:
 ეს მხოლოდ ჩვენ გვესმის... ეს მხოლოდ ჩვენ ვიცით...

1916

თათრის ქალი სუბსარქისში

სონეტი

შენმა ყაბარჩამ უცხო ქოში ვერ შეითვისა,
 დადიხარ მუდამ სუბსარქისში, ჩემო ლამაზო,
 ინახავ წუმსა, რომ სიზმრებით შემოიკაზმო,
 მაგრამ რად გიყვარს შენ, თათრის ქალს, ხატება სხვისა?

შენი კბილები მძივებია სუბსარქისისა,
 თვალი — მაშხალი, ფეხი — ყანწი, ხმა — მუხამბაზი,
 შენს დასაყრობად ვედარ მოვა აქ შახ-აბაზი,
 რომ ტკბილი ნულლით ამოგივსოს მკერდი ქისისა.

როცა გიყურებ, შენი თვალი არ ტოკავს, არ თრთის,
 ღვთისმშობლის წინ კი შენ ყვითლდები, ვით ღოში თართის; —
 ო, შენმა ჩადრმა გული ჩემი ორად გახია.

შეცქერ შენს წარბებს — სახარების წაშლილ სტრიქონებს,
 შენ მგოსნებისგან მოგიმზადებ ჩემნაირ მონებს,
 და რაც მომივა... დე, მოვიდეს, ჩემზე ახია!

1918

ტრიოლეტები შეითანაზარში

შეითანაზარს რომ გასცდება თათრის ფოლორცი,
 ტრიოლეტივით დავყიადობ გალმა-გამოღმა.
 და, ვით აშოლლანს ეტმასნება ქალი ავხორცი
 (შეითანაზარს რომ გასცდება თათრის ფოლორცი),
 არც მე მასვენებს საქართველოს დარდი და ბოღმა:
 სიტყვა — მზის ნაღმით ნარიყალის ნაშთზე ნატყორცი?
 შეითანაზარს რომ გასცდება თათრის ფოლორცი,
 ტრიოლეტივით დავყიადობ გალმა-გამოღმა!

ამ ქუჩაბანდში მე მინახავს ძველი ამქარი,
 ხელში ღროშებით გადაჭდობილ-გადანამწკრივი,
 უსტაბაშს ჰჰვენიის მოფარფარე მზის ყალამქარი
 (ამ ქუჩაბანდში მე მინახავს ძველი ამქარი),
 და ჰგალობს ზურნა დილის საარს ჰანგლეთაებრივი.
 დღეს კი ამოტყდა მეყვსეულად გრიგალი-ქარი
 და სადღა არი ყარაჩოღელთ ღზინი თუ კრივი?..
 ამ ქუჩაბანდში მე მინახავს ძველი ამქარი,
 ხელში ღროშებით გადაჭდობილ-გადანამწკრივი.

ძველ ჰოეტებში მეც მყავს ჩემი გულის მურაზი,
 მაგრამ ქერივ რითმას არ გავყვები არასდროს ქმარად!
 არ მომწონს რითმა ბესიკისა: „გაზი“ თუ „რაზი“ —
 (ძველ ჰოეტებში მეც მყავს ჩემი გულის მურაზი).

რითმა ყოველთვის ხმალში იწვევს აზრს საომარად,
 მომწონს მაჯამის ამირბარი თეიმურაზი
 და შოთას სიტყვის ჰარამხანას ვდარაჯობ მარად!..
 ძველ პოეტებში მეც მყავს ჩემი გულის მურაზი,
 მაგრამ ქვრივ რითმას არ გავყვები არასდროს ქმარად!

მიყვარს თბილისი ირაკლივით მუდამ მშფოთარი!
 და მსურს აქ მოვკვდე, რომ მისი მზე სწავდეს ჩემს კუბოს,
 ან მსურს მტკვრის ტალღამ ორთაჭალის ხრამს დამაგუბოს
 (მიყვარს თბილისი!.. ირაკლივით მუდამ მშფოთარი!).
 და მე არ მინდა სხვა ანდერძი არავითარი;
 ახლიჩეთ მწვადი... სთქვით ლექსები... აჟღერეთ თარი...
 რომ საიქიოს საიათნოვა არ წამეჩხუბოს!
 მიყვარს თბილისი!.. ირაკლივით მუდამ მშფოთარი
 და მსურს აქ მოვკვდე, რომ მისი მზე სწავდეს ჩემს კუბოს.

1918

მეფე ვახტანგი

კოჭლი სონეტი

„და იყო დარბაზსა შინა და განაგებდა
 სამართალსა მცირეთა და დიდებულთა
 თანა“.

ბე შემიყვარდა ძველ წიგნების ნესტი და ჟანგი.
 ვებრფი ყოველგვარ ძველ დანაშთობს, ძველ ნატამალსა.
 ახ, ნეტამც იმ დროს, როცა სწერდა „დასტურლამალსა“
 მეფე ვახტანგი!

ხელში — კალამი. წელზე — ხმალი. მკლავზე — დასტანგი.
 ის არც სტამბაში თაკილობდა ლურჯ ფეშტამალსა.
 თვით ყაბახზედაც მტერს ასმევდა თასით წამალსა —
 მის ჩოგან-ჩანგი!

აღარ ხარ, მეფე! და, თუმც იყო, სად არს მსურველი,
 რომ კვლავ დარბაზით ხალხს გადასცე ხმა უშურველი,
 რომ აღვადგინოთ სახე შენი შეუმწიკლავი?

დღეს კი შენს „დარბაზს“, სიმართლისთვის აღნაგ-ანაგებს,
 სხვის „საჯინიბოდ“ გადაქცეულს მტერი განაგებს,
 და... საპასუხოდ აღარ გვყოფნის სიტყვა და მკლავი.

1918

ც ა ლ თ ვ ა ლ ა ს ვ ე უ ლ ს

ნანი, შენ გიძღენი, შენ!

ახ, ნეტამც ვიყო ან ექიმი, ან დოსტაქარი —
 გამოგიწერდი ქვეყნის წამალს, ნაირნაირსა:
 ხუთოს, მურდასანგს, ჯავზს, ყარამფილს, ინდუსყაირსა,
 რომ ამეცდინა მაგ თვალისთვის სიკვდილი ჩქარი.

მითხარ: რადა გაქვს არტაშანით თვალი აკრული?
 რად იმზირები აგრე ქეშად, აგრე ირიბად?
 შენი შემყურე გადავიქეც მტირალ ტირიფად.
 წყეულიმც იყოს ეს ყისმათი ზეავი და კრული!

ერთმა მიაბხო, — და მე მაინც ვწუხვარ ამ ამბით, —
 როს ბრძოლის ველზე სუფევდოა ხმლების სიბასრე,

რომ დაჭრილ მხედარს უხვევდაო ჭრილობას ბამბით —
მოხვდა მტრის ტყვია და ცალთვალა დასტოვა ასრე!

მეორემ მითხრა: ძილი უყვარს მას ზარმაცული!
როცა ჯაფარამ იხილაო მწოლარე ზანტად:
თურმე ეგ თვალი სჩვენებოდა მზის ბრილიანტად:
ჩაეკრა ჭანგი და... დაგტოვა თვალგამარცული!

მე კი შენს მსახურს! მე შენ უნდა გამიზიარო:
რად ჰხურავს მაგ თვალს არტაშანის თეთრი ბადიმი?
ახ! ნეტამც ვიყო ექიმბაშის კარაბადიმი,
რომ დღეში ცხრაჯერ სამკურნალოდ ჩემთან იარო!

1918

შენი ყელი

შენი ყელი... ამბობენ, რომ შენი სწორი ყელი
ლერწამია შარბათისა ძველი, მაშრიყელი.
არა! უფრო ამსგავსებენ... რას? არ ვიცი, თუ რას:
მარმარილოს ცისარტყელას, თუ საღაფის სურას?!
მე კი... მე კი გამოვძებნი სურათს ჯერ არყოფილს:
შენი ყელი მე მაგონებს გედის ათლილ პროფილს.

ორჯერ გნახე! და ორჯერვე ისე ავკეკლუცდი,
რომ ბუნებრივ სიკედელს, ჩემო, რა ვქნა — აღარ ვუცდი.
მსურს გიმიზირო და ამ მზერით გაგარჩიო სხვაში,
რომ გავქვავდე, როგორც ბუზი მარგალიტის ქვაში.

აი, ეხლაც თეატრში ხარ... და თეატრის სკამებს
შენი ყელის არემარე ჰორცხვად აკამკამებს!

ისე ნაზად აძლევ სალამს ყველას... ყველას... ყველას...
რომ წარბების მათრახებით ჰხატავ ცისარტყელას:
და ლორწების ორი მინა ისე ხარბად მზევრავს,
რომ არ ვიცი, რით გაუძღლო მაგ ჯადოსნურ მზერას.
ისე გშენის მძივ-გულქანდა ყელზე მონართავი,
რომ... ახ, ნეტა, მე შენს ყელზე ჩამოვიხრჩო თავი.

1919

ბებუთი მაგიდაზე

საქართველოს წარსულიდან

აღმოსავლეთმა ეს ბებუთი შხამით შემოსა.
სისხლი დასწურა საქართველოს ტკბილ საწნახელში.
მითხრეს: თბილისში როს იხილო მტრების შემოსვლა —
იბრძოლე აბჯრის დაცვეთამდე ბებუთით ხელში.

არ ვიცი, ჩემი სურვილები სად დაივანებს —
ვისუნთქო კალმის სინოყვირით, თუ სისხლის ომით?
დღეს მე ჩიტები შემოვარტყი ჩემს აივანებს
და მზე აეაესე გამოუცნობ პოეტურ ნდომით.

ანტონიოსმა მარგალიტი გახსნა ღვინოში
და კლეოპატრას მიაწოდა ტანწვრილი ჭიქა.
გაირღვა გული, როგორც ზარი შიომღვიმისა,
და სიყვარულმა სამარეში ველარ იჭექა.

რა ექნა! ანდერძი წინაპართა ვერ დაეაფასე.
უმოქმედობა შემომეველო, როგორც ღრუბელი.
რა იქნებოდა: ამ ბებუთით კუბოს დაფაზე
გამეკრა მაინც ერთი მაწენ დასაღუპელი.

დავიცე გულში? მაგრამ ვშიშობ სისხლი არ იყოს.
 სიბრძნის პერანგი გადავიცვა გველივით ჭრელად?
 ვიბრძოლო? ბებუთს აღარა სურს ბინდი გარეკოს:
 ჩემს მაგიდაზე ასვენია წიგნის საჭრელად.

1919

ბ ა თ უ მ ი ს თ ვ ი ს

რა შურთ ჩვენი? რომ სამშობლოს სხვას არავის ვედავებით,
 რომ სხვა ერთა აზატ ჩონგურს ერთ ტკბილ სიმაღ ჩვენც
 ავებით,
 რომ ვუსინჯავთ ყველა ერსა ხმას, სახის ფერს, კბილს თუ
 კილოს...

და ამიტომ საქართველო განა უნდა გაიკილოს?
 დღეს ჩვენს ირგვლივ ბნელმა ძალამ დარაზმა და დაამზადა —
 ყველა ჯურის მოღალატე, ვერაგი და არამზადა.
 ყველა-მეთქი! ვისაც გულში არ უღვივის წმინდა გრძნობა,
 ვინც საკუთარ ტვინის ბოგირს ვერასოდეს დაეყრდნობა —
 და უნდათ, რომ საქართველო — ეს პატარა ნატურის თვალი —
 კელავ გახადონ სხვისი მონა-მორჩილი და შენამკრთალი.
 არასოდეს! ვიდრე ზეცა არ შესწყვეტავს მზის ჩანჩქერებს,
 ვიდრე მტკვარი თავის ბუტბუტს არ მოსპობს და შეაჩერებს,
 ვიდრე ერთი ქართველიც კი სამშობლოსთვის ასე ზრუნავს,
 არ მოკვდება საქართველო, მაინც ბრუნავს... მაინც ბრუნავს...

საქართველო კეთილია, უწყინარი, ჩუმი, წრფელი, —
 მაგრამ თუ მის აზიზ გულში აფათურებს ბილწი ხელი...
 საქართველოს ყველა უყვარს, იგი ყველას შეიზიზნებს, —
 მაგრამ თუკი გველაძუებს ჩვენ შევუტყობთ გველურ მიზნებს:
 ავზავთლებით ისე რისხვით, ისე მწვავედ, ღრმად საგრძნობლად,

რომ მტერს ერთ კაცს არ გადუურჩენთ მათი ამბის
 მოსათხრობლად!
 არ იცით, რომ იალბუზი შემოსილი ყინვის ლოდით,
 საიდანაც ცეცხლის ხორბლებს ჩვენ არასდროს მოველოდით,
 დღეს აზუადა, დღეს ცეცხლს ისვრის, დღეს ყინული დნება...
 კრება...
 და ყველაფერს, რაც ხელს უშლის, გადალეკავს, ემუქრება! —
 ჩვენც აგრე ვართ! ჩვენს ზღვა გულში ჩუმი ცეცხლი ბუდობს
 ჯერე,
 მაგრამ თუკი გაგვახელეს? მაშინ, მტრებო, დაგვიჯერეთ,
 რომ დავანთებთ ცეცხლის კოცონს, გავაჩაღებთ ცეცხლის
 რკალებს
 და შიგ ჩაეწევათ ყველა ერის პოლიტიკურ მაჭანკალებს.
 დე, იცოდნენ სხვის სამშობლოს ჩვენ არასდროს შევეხებით
 და ჩვენსასაც არ დავუთმობთ, რომ გაჰქელონ ტლანქ ფეხებით.

1919

ა შ პ ა შ ხ ა ნ ი ს კ ე ნ

მ. ჭიაურელს

აშპაშხანისკენ, სადაც კლდის ქიმზე
 დგას ნარიყალა ჯავრით მზირალი,
 ჩაეივლი დაღმაროს და ერთ ნადიმზე
 შემხვდება ორი ნაჯიბგირალი.

„დაგვლოცე, ფირუზ!“ „ვაზ, გამარჯობა?!“
 მეც მიმიწვიეს, მეც დამასამეს...
 ხოლო, თუ ღვინომ რომელს გვაჯობა —
 განმარტებისთვის ვკითხოთ ამ ღამეს.

მოქეიფენო! ძველმა თბილისმა
 მეც ჩამომართვა უძარღვო ხელი, —
 მაგრამ სად არის ძველი ღვინის სმა,
 სად არის ძველი ყარაჩოდელი?

გრძნობა ყალბი აქვთ, ხმა — ნაქურდალი,
 ბრაზით შევეყურებ ამ სურათს უჩვეეს,
 და მერიქიფე, ლოთი, მურდალი,
 ტუჩზე დამადებს გაქონილ ტუჩებს.

გავტეხავ ჭიქას, რომ ვათქმევინო:
 ახლებში არ მყავს ძმა — მოყვარული,
 და ავტირდები, როგორც ეს ღვინო
 კინტოს პერანგზე ჩამოღვარული.

1920

ქორწილი ჩვენს უბანში

ანთეთ ჩქარა შუშხუნები და მამხალები.

გაშაღეთ სუფრა, გადმოჰფინეთ ბანზე ხალები.
 ჯთხარით ლოთებს, რომ აკურთხა მღვდელმა ალაკი,
 რომ სიძეს მისცეს ფალუსტაკი დაუხალავი,
 რომ მზითვის ბიჭებს ჩამოართვეს ტაშტი და სარკე.

ხოლო თუ დღეს აქ რომელიმე გადგება ცალკე,
 თუ დღეს არავინ არ გადიქა ჩემებრ ქორწილად —
 მას აზამბარი მივეუსაჯოთ კიდევ ორწილად,
 რომ წითელ ვაშლში არ მალავდეს თეთრ უზალთუნებს.

აი, გამოიჰყავთ პატარძალი ლამაზ ხათუნებს,
 ის ნეგოსავით უმძრაზია, მზესავით ღია,
 და თუმც მის ბეჭებს არ ამშვენებს ქალაღია
 და არც სახე აქვს თეთრი ხრილით გადაუქვილული —

მაგრამ ის მგოსანს თვით სიზმარშიც არ ჰყავს ხილული,
 ისე კრძალულობს ცის ნინველა, აქ დანაბადი,
 თითქოს მის ტუჩებს არ ეგემოს აღჯანაბადი,
 თითქოს ღიმილით მზის ჭრილობა არც კი განკურნა!

და ეჯიბი კი სულ ღრიალებს: „სად არი ზურნა!
 ღვინო და ზურნა! სხვა ღღეს ნეფეს არა უნდა რა!“
 ბანზედ: ხან თარფი, ხან შაბაში, ხან უზუნდარა,
 ქვეშ კი მწვადისთვის აშიშინდა ცეცხლის მაყალი.

გათენდა! მისწყდა ჟრიაბული, აყალმაყალი,
 ქვიშისფერ მელნით აიწინწკლა აისი ნაზი.
 ღუღუკმა ბანზე ერთხელ კიდევ დაჰკრა შაჰნაზი.
 და „მშვიდი ღამე“ კვლავ უსურვეს ნეფეს და ცოლსა.

და როცა ნეფემ მიაშურა თავის საწოლსა —
 პატარძალს მხოლოდ ეს აღმოხდა: „აზ, აქ რა გვინდა!“
 მაგრამ მყის ტუჩი პატარძლისა კოცნით აღვინდა
 და გაიფანტა მარგალიტი ბადახშეული.

სახნის ნაოჭში დაიმალა მათი სხეული.

პ ა ტ ა რ ა ვ

შენ კი მეტრფი, პატარავ, მაგრამ აბა, რაღა დროს!
 ლამის სევდამ ეს გული ამოსწვას და დაღადროს.
 ლამის კუბოდ გადმექცეს ზეციური თავანი,
 ლამის მზეც კი დავწყევლო, მთვარის ავანჩავანი.
 აღარა მაქვს სიეშხე, აღარა მაქვს ხალისი
 და ლოთი ვარ ლექსისა, ლოთი შესაბრაღისი.
 ჩემი ძველი ალერსი დრომ თან გადაიყოლა...
 დამივიწყე, პატარავ! „იყო... არა იყო რა!“

და დღეს, როცა ეს გული, გამოზრდილი თაფლითა,
 მტრის შხამიან ბარდებმა დაგლიჯა და დაფლითა;
 როცა სევდამ შეგრაგნა რუკა ჩემი სახისა
 და მაშინებს სიჩუმე ჩემივე ოთახისა;
 როცა გამოვეთხოვე ძველ მეგობრებს, ძველ მიზნებს,
 ეხლა ვის რად ვუნდივარ, ეხლა ვინ შემიხიზნებს?
 ჩემი ძველი ალერსი დრომ თან გადაიყოლა,
 დამივიწყე, პატარავ, „იყო... არა იყო რა!“

მაგონდება: ჩემს რითმებს როცა ვნება დაღლიდა —
 ამქვეყნიურ სიყვარულს მოეუხმობდი მაღლიდან.
 მაშინ თვალის ხავერდზე ნამი ჩუმად დნებოდა
 და ქვებიც კი, ღმერთმანი, ვარდად მეჩვენებოდა.
 სად იყავი შენ ამ დროს? საით იღუმალობდი?
 ჩემს სიცილის ხეივანს რატომ არა სწყალობდი?
 დღეს კი ჩემი ალერსი დრომ თან გადაიყოლა...
 დამივიწყე, პატარავ! „იყო... არა იყო რა!“

ქურდული ალერსი

გარეთ ყინვა სუფევდა, გულში — დავიდარაბა.
 შემიყვანე ოთახში, ჩამიკეტე დარაბა,
 მოიმარჯვე ალერსის მოჭედილი სიათა
 და ამბორი ტუჩებზე დამაყარე ტყვიადა, —
 თან ამბობდი: „კარგი ხარ, კარგი, გასახარელი,
 როგორც ქმარი კი არა, როგორც სხვა... საყვარელი!“

ერთხელ გითხარ: მომბეზრდა ეს ალერსი ქურდული.
 მსურს პირდაპირ მოვიქცე, ვით დავითის შურდული,
 გამომყევი, გავიქცეთ, მიატოვე ქმარი და
 შეეკმნათ სულ სხვა მყობადი საოცნებო მხარიდან.
 შენ ამბობდი: „კარგი ხარ, — თუმც ამ პასუხს არ ელი, —
 როგორც ქმარი კი არა, როგორც სხვა... საყვარელი!“

წუხელ მაგრად დავითეერ. ღვინომ ვნება დათენთა.
 დავდიოდი ქუჩებში. და, როდესაც გათენდა —
 ცელქი, შეუშინარი შენს ბინაზე მოველი:
 „ჩემი ქმარი შინ არი, მან გაიგო ყოველი!“
 მითხარი და საჩქაროდ მომაჯახე დარაბა...
 გარეთ ყინვა სუფევდა, გულში — დავიდარაბა.

1920

ჩემს მამას

იწოდებოდი: „ცაცია გრიშად!“
 გიყვარდა მხოლოდ: ქალი და კრივი.
 და თუმც ცოლები გყავდა დავრიშად,
 მაგრამ ყოველთვის იყავი ქვრივი.

როცა სერავდი მწვადებს ანაგებს —
 შენ ღვინის სმის დროს არ იყავ ლოთი,
 კრივში ჰხიბლავდი შენს ამხანაგებს:
 მკლავი — ცაცია, თავი — მელოტი.
 შენი მიზანი, შენი საგანი
 იყო სიმართლის შექმნა ნამდვილად.
 და იყავ ერთი იმათაგანი,
 ვინც სიამაყეს გზავნის მარტვილად.
 და მეც შენსავეთ ბრბოს ტლანქს და ზარმაცს
 ჩემი თათმანი მივეც გირაოდ;
 არქიმედევით ვეძებ აზარმაცს,
 რომ დედამიწა ავაყირო!
 ასეთ ბრძოლაში ჩემს სულს რა მოლლის:
 მან დრო და სივრცე ბრძოლით განჰკვრიტა,
 და თუ შეილი ვარ მე ყარაჩოღლის:
 ჩემს კალამს მუდამ ექნება დვრიტა.
 როცა შენს გრძნობას ლექსებს ვატანდი —
 მამავ! მტერს ჰკლავდა სიტყვა წყობილი.
 და ეხარობ: რომ მე ვარ პროტესტანტი,
 ვიდრე აღსავსე და კმაყოფილი.
 და თუ სიცოცხლემ მეც გამაბრაზა,
 და თუ გამივა ალერსის ყავლი —
 წერტილის ნაცვლად დამრჩება ფრაზა
 და ჩემს მგოსნობას სხვას შევასწავლი.

პ ა უ ზ ა

მეუბნებიან: ათჯერ, ათასჯერ
სურვილით ველარ გაიღიმებო!
კაპასი კბილით ძარღვი გადასჭერ,
რომ სიცოცხლეში კიდევ იმეფო.

გზა სიკვდილისკენ არ შემოკლდება.
მწამს საყვედური ცოცხლების მიმართ.
ამაღამ ბევრი მგზავრი მოკვდება,
ჩემო ლეილავ, დიდება იმათ!

ქუჩა მოელის მთვარეს ნახევარს.
სულის სარდაფში არ დადის ქარი.
მე დავეჩვიე ლექსის დახვეას,
ვინგრევი ციხე ნაქალაქარი.

დამწიფდა წიგნი. სიტყვა ქართული
ველარ ავასხი, ვერ ავამძივე.
შევდექი ფიქრებშემოკვართული,
როგორც ამ ლექსში დასმული მძიმე.

1923

ა ბ ა რ ა კ ზ ე

და არ ვიცი, რა პასუხი მივუგო, —
შენზე მითხრეს: „თავის წასვლა დამალა!“
წაგიღია წიგნი — ვიქტორ ჰიუგო,
წაგიღია „ქილილა და ღამანა“.

ხომ იცოდი, ეგ ძვირფასი წიგნები
შეადგენდა ჩემი სახლის კუთნეულს.
აღბათ სტკბები ღამაზ რითმის მიგნებით,
აღბათ უმღერ მიწასა და გუთნეულს.

რად მიყვარდა აგარაკის ღლეობა —
ჰაერეთი, მონასტერი, დაელური.
შენს ხსოვნაში დამრჩა მეგვედრეობა
და მუხაზე — ორი ასო მთავრული.

და რომ ლექსში ბევრი ოქრო მქონოდა,
ჩემთან მოსვლა ბევრჯერ იუკადრისე.
— მემანქანე! მოხსენ შენი რონოდა,
წალვერში ვარ: აი, ჩემი ადრესი!

ტყის ღუმელში კვლავ გინახავ ნაღვერდალს,
ჩემი ლექსი შენთან დაიმუხლება.
აღბათ ეზლა თვალი აგიწაღვერდა,
აღბათ ნაძვებს მწვანე კაბა უხდება.

იქნებ ერთ ღროს შენმა გულმაც მინატროს,
თუ ლექსებმა სადმე ერთად შეგვეყარა.
ჩემს მკერდში ხომ სამი გული ბინადრობს:
პოეზია, შენ და ჩემი ქვეყანა.

ლ ა მ ა ზ მ ა ნ ე ბ ს

მე არ ჩამოგთელით თქვენ სათითაოდ,
იკმარეთ მხოლოდ ეს სათაური.
დე, ისტორიამ მერე იდაოს —
ასტყდეს კალმების აურზაური.

მშვენიერებო! თქვენ არა ერთხელ
აღმინთეთ სულის აღმაცერობა.
მაგრამ ვერ ვპოვე ლეილა, გრეთხენ,
უცხოა თქვენთვის მგოსნის სერობა.

ლეილა — ვნების ამომშანთავი,
გრეთხენ — სინაზის უცოდველობა,
რითმამ სტრიქონში დაიხრჩო თავი,
ველარ შეიძლო თქვენი მცველობა.

მინდა ღაგტოვოთ ყველანი ერთად
და მოგახალოთ ერთ დღეს უარი!
მოსაწყენია სჯა მშვენიერთა,
აღერსი, ვნება, აქსესუარი.

ლამაზ ღალატით გული ივსება:
თქვენც გათხოვდებით, თქვენც სხვებს გაჰყვებით.
ერთში ვერ ვპოვე ყველა ღირსება
და მინდა ნაკლი შევაკოსო სხვებით.

ო, ჩემი ქცევა ვის გაარისხებს?
ვინ გადმომიგდებს ხელთათმანს მძაფრად?
არ დავეძებდი თქვენში ხარისხებს,
ეანაწილებდი გრძნობას თანაბრად.

ვფიქრობდი... ხსნა კი ვერ მომეგონა,
„ათას ერთ ღამეს“ ვფურცლავდი, ვშლიდი.

ახ, რად არ გახდით ერთეულ კონად,
ახ, რად არა ვარ ჰარუნ-რაშიდი!

თქვენ არ ატარებთ ჩემს ფსევდონიმებს,
გეთაკილებათ ცოლობა მგოსნის,
თუმც სათითაოდ ირიგებთ სიმებს
და ტურს ნატურარს სუყველა ჰკოცნის.

ო, თქვენი ხელის ნაპერწავიდან
ჩემს წიგნს ამშვენებს ჩუქურთმა ბევრი:
მაგრამ რაც იყო — მორჩა, წავიდა,
ღვინის ჭაშნიკმა გაბზარა ქვევრი.

თუმც თქვენთანა ვარ ნაწილობრივად,
როგორც ნიჟარა ზღვაში გდებული,
მაგრამ მე მაინც ვითვლები ქვრივად,
მე, ჩემს ლექსებზე შეყვარებული.

1923

ტფილისის მიწა

მიწას მოუნდა ღრუბლების დაშლა.
მზე ძირს ჩამოწვა ლანქერად, ზვაჲად.
ღღემ ჰამლეტივით აიღო დაშნა
ღამის მარშრუტის მოსახაზაჲად.

მაგრამ თუ აზრი ვერ აჯაგარდა,
მიწავ, ეს გულში ამოითხარე:
არ არის ქვეყნად ტფილისის გარდა
სხვა უფრო მძაფრი და ნაზი მხარე.

ტფილისის კენჭებს ფეხს რომ ეახედრებ,
ბედნიერი ვარ, თამამი მაშინ.
გულში ვიხუტებ პოეტებს, მხედრებს,
რომ ბედთან უფრო ვიგრძნო თამაში.

მწამს სახელები: თამარ, რუსუდან,
ლაშა გიორგიმ ფრთა გადამიწვა, —
დამაცოხნინე რძე მაგ ძუძუდან,
ოი, ტფილისის დედაო მიწავ!

მაგრამ არ მწყალობს ბედი ფიცხელი,
მიწა გამსკდარი, ცა მოღრუბლული,
და პოეზიაც ისე მიცქერის,
როგორც ილიას დაჭრილი შუბლი.

1923

გამოთხოვება კველ თბილისთან

ანუ

დუღუკის საარი ქარს აღარ მოაქვს

1

შენ აგისნია ბევრი ქარაგმა,
ქორონიკონის კენტი და ლუწი, —
მაგრამ არ იცი, ჩვენმა ქალაქმა
რა სურათები მოქარგა უწინ.

თუ ჩაგივლია სირაჩხანისკენ,
დაკვირვებიხარ ამ ქუჩებს კარგად —
გავაოცებდა რუმბების სისქე
და ჭიანურზე დაკრული ჩარგა.

სიძველისადმი გრძნობა, პატივი,
 თუ შენში მაინც ოდნავ ელვარებს —
 მიხვდები ასე ანდამატივით
 რისთვის ვდარაჯობ თბილისის კარებს,

მიხვდები, რატომ არ დაერიდა
 ჩემი ლექსები პოეტთა კილვას
 და რატომ ვცდილობ ამიერიდან
 ასე თამამად წარსულის ხილვას.

აი სეირი ჯერ არნახული!
 სადღაა ეშხი და სილამაზე!
 არ სჩანს ურმები მოჩარდახული
 ღამისმთევლებით ბოლნისის გზაზე.

ღვინოს საფლავზე არვინ მიგიტანს,
 ჩამოიხია ბაღდადის ფორი, —
 ეხ, სადღა ნახავ ელამ მიკიტანს
 თავის ღუქანთან მიბმული ყოჩით!

ჯრივი, ამქარი, ცეკვა, ართურმა, —
 ეს ადათები ძველთაგან ძველი
 გადაივიწყა სიტყვამ ქართულმა
 და დამრჩა... სევდა წაუბაძველი.

2

აი, პარმალზე ვწევარ გულაღმა.
 ჩემი ოცნება ფრენას ვერ ითმენს.
 აი, აფეთქდა აისი ნალმად.
 აი, ლექსისთვის ვეწვიე რითმებს.

ძველებურ განცდით ვდარაჯობ ნიავეს,
 რომ შორეული ჰანგი მომფინოს —

მაგრამ ზურნის ხმა ვიღაცას მიაქვს,
ვერ აღწევს ჩემი სახლის ლორწინოს.

ღუღუკის ნაცვლად — ქარხნის საყვირი.
ღუმბო და ზილი დაახშო რკინამ.
ბულბულს — ყაფაზა, გრძნობას — ალვირი.
აღარც ღუღუკი... აღარც ყიჟინა...

და მე არ ვიცი ვიღას ვემიწო,
ასეთ ყოფაში თითქოს მოვბერდი...
ვრჩები ოტელო უღებდემონოდ
მე, სხვა ცხოვრების წინამორბედი.

ძველო თბილისო! დღეს ისე მკვეთრად
ველარ შეგაქებ... არ მაქვს უნარი...
მაგრამ ვამაყობ, რომ ჩემთან ერთად
დარჩები მუდამ გაუზუნარი.

ძველო თბილისო! ჩემი მიზნები
აღარ მაქვს, გულში რომ გინახავდი...
გადაწყდა, უნდა შეეცვალო გზები...
ძველო თბილისო... გტოვებ... ნახვამდის...

1925

გენიოსების ბედი თბილისის ბაზარზე

ქვევით, ბაზარზე, კვირადღით, ვანქთან,
მტვრიან ქუჩებში, დამპალს ჰაეაზე.
წონით ვიყიდე ექვსი გირვანქა:
შოთა, აკაკი და ჭავჭავაძე.

„მე თეკლასი ვარ!“ — ასე ეწერა
ერთ წიგნს; დაბეჭდილს ვახტანგის თეგზე;
და მეორეზე — ყრუდ, აღმაცერად:
„ნულარ ვიფიქრებთ ილიას თერგზე!“

სხვაში — კენესოდა ქართულ რომეოს
და ჯულიეტას წმინდა წარსული;
ერთშიც — თუთუნი იდო, რომელსაც
ჰქონდა მუშკამბრის ქალწული სუნი.

და გავიფიქრე: ვინ არი, ნეტა,
ამის პატრონი ან გამყიდველი,
რომ პარკებისთვის გამოიმეტა
დავით რექტორის ნაწერი ძველი?!

იქნებ მის ბედი ბეწვზე ჰკიდიო?
ან დამათხოვრობს, ან ავად არი —
და გროშის ფასად გაუყიდიო
წიგნი სათუთი, ნათავადარი.

აი, სად ჰყრია ჩვენი დიდება!
ლამის სირცხვილით ამეწვას ლოყა!
აი, ქართლის ზმა სად იყიდება, —
ჯავახიშვილო და ინგოროყვა!

და მე არ მჯერა ის მწარე აზრი,
ის ბედისწერა დაუდგრომელი,
რომ ჩემს წიგნებსაც ვანქის ბაზარზე
ეს სამწუხარო ბედი მოეღის!

მე დავდიოდი, როგორც შამილი,
მერმისის ფიქრი კვალდაკვალ მსდევდა —
და იზრდებოდა გულში შხამივით
ბესიკის ბაღში გაზრდილი სევდა.

ჩემი აღმართი

გებლა შენ ჩემთან აღარ დადიხარ!
ამბობ: „შორს ცხოვრობ, აღმართი მღალავს!
შენ რიოში ხარ, როგორც სადიხა,
და ჩვენს სიყვარულს არ უხდი ღალას!

როცა გიყვარდი, ვგავდი ია-ვარდს,
მე არ ვიცოდი, რა იყო ღარდი!
ლექსად ვფანტავდი ფერთა ნიაღვარს,
როცა გიყვარდი... როცა გიყვარდი...

როცა გიყვარდი, ჩემი ხარფუხი
შენს შესახედრად ფეხზე დგებოდა
და სუბსარქისის მკაცრი ქარბუქი
უნაზეს სიოდ გეჩვენებოდა.

როცა გიყვარდი, ბევრჯერ შევაქეთ
ჩვენი ტუჩების შირაზის ვარდი;
ჩემი აღმართი მიგანდა ვაკედ,
როცა გიყვარდი... როცა გიყვარდი...

1928

აარილი თბილისში

მუნასიბი არქივიდან ამოსელის შემდეგ,
როცა ჰაერში გაზაფხულის სუნი ტრია-
ლებდა.

რად ავიხირე არქივი
სულის და გულის მღალველი,
ან რაღა ვშრომობ ამდენსა,

განა ცოტა მაქვს ნაღველი?
 მინდა აეცელქდე, ვით უწინ,
 მაგრამ რომ არა მცალია?
 სოსო, რა კარგი დღე არის!
 სოსო, რამდენი ქალია!

რად ვეჭიდები ამ გუჯრებს, —
 ამ ცხრათავიან მღვევებსა, —
 ერთ კარგ რითმაში არ გავცელი
 მე ამდენ გამოკვლეეებსა!
 ჰაერში ოქრო ლივლივებს,
 მთებზე — ზურმუხტი, ლალია...
 აფსუს, რა კარგი დღე არის!
 აფსუს, რამდენი ქალია!

სადა ხართ, ლამაზმანებო,
 მოდით, დამათვრეთ ბუნებით,
 ამივსეთ ტუჩის ყულაბა
 მაგ კოცნის უზალთუნებით.
 თორემ ვბერდები... და გულმაც
 ლოდინის შხამი დალია.
 ჰაუ, რა კარგი დღე არის!
 ჰაუ, რამდენი ქალია!

ერთი დღე სოფელში

1

მგალობლიშვილი დიად ილიას
„ხალხში არ გასვლას“ უკიჟინებდა.
რა ექნა, სოფელი არ დამივლია,
სოფელი თავის ყისმათს მინებდა.

ვინახავთ კოჭლი ქალის ქვექვეი
და სიარული სულ სხვანაირი? —
ასეთი იყო იმ სოფლის ხევი —
ჩემი ემბაზი და ჯაზაირი.

მე ვინახულე სოფელი ბებდა,
მაგრამ ვერ ვნახე მე იქ თანხმობა:
ახალგაზრდობა ამ დროს აქებდა,
მოხუცებს სურდათ მათი დამხობა.

მე ვნახე კაცი, ჭადარა, ქოსა,
გაოგნებული სადღაც წნორებთან,
ღელვის ფოთოლი ტანზე ემოსა
და შეშმიშივით თვალს მისწორებდა.

მკერდზე ილესდა პატარა ჯაყვას,
მალლა ჰგოდებდა, ვით ბაგრატიდი:
„მებორნეს ხალხი აღარ გადაჰყავს,
„წყალზე ააგეს ახალი ხიდი.

„ვერ ავიტანე მე ეს სხვაობა,
„გულში შემინდა გუმანის ჭია,
„მოსულა ვიღაც ახალთაობა
„და ძველი მუხა გადაუჭრია! —

და როცა ეკითხე ყოფილ მარჩიელს,
 „რაღა ხარ ასე ეულად მყოფი?“
 სთქვა: „არაფერი არ შემარჩინეს,
 „გამწმინდეს, როგორც ყირიმის თოფი!

„ახალი სიტყვა ველარ დაეხაზე
 „სხვა ნააზრევით გაუცვეთელი;
 „აი იხილე სახის ჩარდახზე
 „ჩამომდინარე სისხლის წვეთები!“

2

და მათ როდესაც გამოიტირეს
 თვისი წარსული უსაყვარლესი,
 მე თვალი მოვკარ ჭაბუკ მესტვირეს,
 რომელმაც ტკბილად დამღერა ლექსი.

იგი მღეროდა მღუმარე ხევზე,
 როცა მიდამოს ღვარი ახრჩობდა;
 როცა ფიროსმანს თავის მეთევზე
 გადმოეყვანა მხატვრის ჩარჩოდან;

როცა წარსულში თავადი ბარამ
 ამათრახებდა თავის ყმას წკეპლით;
 როცა საწოლში მან დაიბარა
 პირველი ღამის ღამაში მსხვერპლი;

როცა სინათლე სოფელს არ ახლდა,
 სიბნელეს ეპყრა ჯარჯები შვინდის;
 როცა ნაღველი ისე ამალღდა,
 ვით სახრჩობელა ჯორჯიაშვილის...

სად იყო ყამარ, სად იყო ნესტან,
 ვინ ატირდება ძველის ლოდინში?

თვით ჩემი ლექსიც იმ მწყემსის ლექსთან
იმზირებოდა, როგორც ბოდიში.

რა ღამავიწყებს იმ ნეტარ სურათს,
იმ გრძნობის კოცონს, იმ მზის სიალეს, —
მე მივესალმე მწყემსებს მწყემსურად
და მათი შუბლი გავიზიარე.

ჩაჩქანს, მუზარადს, ერეკლეს თაფას
მწყემსი ლექსებში აღარ ახსენებს,
იგი უგალობს მკლავსა და ჯაფას
და მოუწოდებს ახალ არსენებს.

1934

აბანოს ცრემლები

მ ა რ ი ჯ ა ნ ს:

ან ვიღასა აგონდებოდა სადილი
ანუ ღამით აბანოში ღზინები?

გრ. ორბელიანი

1

შითხარი, ექა, რატომ ამოშრი,
რატომ არა სჩქეფ იმავე ხმაზე?
გახსოვს ვეზირი ყრმა ნოშრევანი
როცა შენს ბროლში ამოიხაზე?

გახსოვს, ხოხობი ქსუ ნატყვიარი
დაგეტა გულზე ამოსაწველად.

ბევრი იარეს, ცოტა იარეს —
კლდისუბნის ყელში გიპოვეს ძველად.

აი, ვკითხულობ ჩენს მათიანეს,
მხოლოდ ისღა მყავს ნუგეშის მცემი.
სთქვი, ასე როგორ გაგატიალეს,
რომ შესიტყვებაც არ გინდა ჩემი.

სტირი და მოსთქვამ, მოსთქვამ და სტირი,
შენმა ცრემლებმა მეც დამალამეს.
თითქოს სიცოცხლეს იღებდე ქირით,
უძილოდ სცვითავ ღღესა და ღამეს.

შენს ჯანში მდილი რად დაბანაკდა,
რისთვის დაიხშე შეების კარები,
რად იღვენთები სიმწრის ნაკადად,
რადა გდის ცრემლის ოხშივარები?

გოგირდის წყარო აჩქამდა უხმოდ,
ცხელი წინწლები შეატრიალა,
სიტყვა დარაზმა ჩემს საპასუხოდ
და წინ დამიდგა ცრემლის ფიალა.

2

ძველი ტფილისი — დაიწყო ვეძამ —
თანდათანობით მიარჯლებს ტკივილს.
ძველი ტფილისი — ჰგავს ნაცემ მეძავს,
ტკივილებისგან მწარედ რომ ჰკივის.

გულის მესიტყვე არავინ მახლავს,
გაიზიაროს ობლის ფიქრები,
ახ, რას შევესწარ ამ ყოფას — მახლას! —
რა ვარ, რა ვიყავ და რა ვიქნები.

მე მაგონდება ჩემი წარსული,
ჯერარნახული, ფასდაუდები,
ტფილისის ღამე თვალდაყურსული
და შამში-მელქოს ვარაუდები.

მახსოვს თაღებქვეშ ბევრი მოყვარე,
მახსოვს ქორწილი ჭაბუკ ნეფეთა.
გათენებამდე: „ახ, მთვარე! მთვარე!“
და ჟრიაშული მოქეფეთა.

აქ ლაბიერზე, ჩემს შორიახლოს
შემოსხდებოდნენ მანდილოსნები,
ნაზად იხსნიდნენ წელზე იახოს,
ინას ლესავდნენ ფრჩხილის ოცნებით.

რა კარგი იყო, რა საამური
ქალთა მარაქა ამოხშიანი,
მათრობდა ტანის სიასამური,
ლიმილის პეწი თახახიანი.

ველარ ვიზილავ იმ დროს, იმ ხანსა,
გული მიკენესის, გული ვალალებს,
ვერ ვჭვრეტ მანანას გაწკეპილ ტანსა,
სოლოღაშვილის გაშლილ დაღალებს.

განა არ მახსოვს კარგი დღეები?
განა არ ვსტირი წარსულს ნიადაგ?
შემომესივნენ ვილატეები
და ძირში სთხრიან ქვირფას ნიადაგს.

მაგრამ, პოეტო, რაც მთავარია —
მე საბრძოლველად არა მაქვს ძაოი,
ჩემი წინწყალი — მზის ჯავარია
და მე — ტფილისის ბაჯაღლო თვალი.

რამდენჯერ სცადეს ჩემი დაწრეტა,
მაგრამ ვერ სძლებდნენ ჩემს სიახლოვეს.
ამდენი წუწი სადა აქვთ ნეტა?
ამდენი ზინზლი სად შეაგროვეს?

ერთხელ მეწვია სპარსი იბნ საად,
აბაჯანაში იძენდა ღონეს,
მაგრამ სენი რომ ვერ გადიბანა,
ჩემი დანგრევა უბრძანა მონებს.

დღეს თვით მონა ვარ უცხო მხარისა,
ვილევო. ექრები. მოვკვდი. გავთავდი.
მირევენ წყაროს ნატახტარისას
და მაცხელებენ თათრული ნავთით.

მინდა მოეუხმო თამარს, რუსთაველს,
მაგრამ სად არის? სევდამ დამფერა,
დღეს ჩემს ლულისქვეშ მკერდს ისუფთავენს
ვიღაც მატრონა, ვიღაც ზამფერა.

აი, რად ვსტირი და რად გაწვიმდა
ეს ჩემი თვალი ბევრის მნახველი;
ან რად არა ვარ ანკარა, წმინდა,
ან რად წამერთო ძველი სახელი.

ვიდრე დაჭრილი ჩემი ძარღვები
ასე ძირს ყრია მტრის გასახარად,
უნდა მდიოდეს ცრემლის წარღვნები,
ჩემო პოეტო; მარად და მარად.

ს. ა.

მ ა ნ ო ლ ა

„ძველად... აბანოში წამსვლელი ქალე-
ბი დილაადრიანად სისხამზე მიდიოდნენ
და საღამოთი ბინდისას ბრუნდებოდნენ,
რომ მათი გამგზავრება მამაკაცის თვალს
არ დაენახა“.

„ძვ. თბ. ლიტ. ბოჰემა“

შენ აბანოდან გამოდიოდი,
მარტო კი არა, ქმართან — ხელკავით,
და ბოტანიკურ ბაღის სიოთი
გეგრილებოდა ხუჭუჭა თავი.

მე შეგამჩნიე! და მკერდის ტალღით
გაეაპე ხალხი და შენ წინ შეედევ,
აწითლდი, როგორც წითლდება ბაღლი
საკუთარ დედის დატუქსვის შემდეგ.

არც კი გრცხვენიან! ვით ალამდარი,
აფენ შენს სხეულს ეაჟის მახლობლად.
აბანოს ბოხჩით მოგდევდა ქმარი
და ზედ ეწერა: „ჩემი სახლობა!“

როგორ მიყვარდი! ასჯერ, ათასჯერ,
მითქვამს ეს სიტყვა ჩემს გულში წინდად:
ახ, ვიკისრებდი ყოველგვარ სასჯელს,
ოღონდ მის თითებს შევეხო წმინდად.

ეხლა? რა მეთქმის? ვნების ონავარს
გეტყვი, რომ უკვე დაეშვა ტაფობს.
გიცქერ საჯაროდ ნააბანოვარს
და ეგ სიწითლე ყველაფერს ამბობს.

მითხარ, რად იყავ შენ ალენილი?
მითხარ, რად შეკრთი აგრე ძალიან?

შენს სიწითლეში მე მიღევს წილი?
 თუ ეს აბანოს ორთქლის ბრალია?

1935

შოთა რუსთაველი ჩემს ბიბლიოთეკაში

მე თვალს დავხუჭავ... და ჩემს წინაშე
 აიშრება რუსთაველის ლანდი:
 შემოდის იგი მგოსნის ბინაში
 და თან შემოაქვს სითბო და ყანდი.

აი, ჩამოჯდა ჩემს ტახტრევანზე
 ჩაკეცილ ქუდით, ღიმილის კმევით,
 თითქოს კედლები გასწიეს განზე,
 თითქოს ეს ჭერი ავიდა ზევით.

ჩაზრუნაიძე არ იყო მასთან,
 არც შავთელს ვჭვრეტდი მის შერმადინად.
 გაშალა წიგნი და რითმის დასტა
 მარგალიტებად გაღმოადინა.

კითხულობს... ლექსი მიჰყვება ლექსსა,
 ვით კრიალოსანს მძივებზე მძივი,
 მაგრამ როცა სთქვა: „სჯობს სიცოცხლესა“...
 წიგნების ლოყა აინთო სხივით.

მის ხმაში სჩანდა რაღაც იდუმალ
 უცნობი ძალის გამოძახილი:
 ხან თითქოს ზარმა ხმა დაიდუმა,
 ხან თითქოს ასხლტა, როგორც მახვილი.

თითქოს ხმა მოხვდა ტალღას აფრიანს,
 თითქოს დაჭრილი ირემი მორბის, —
 ო, მისი ლექსი ისე მძაფრია,
 როგორც სურნელი გაღწეულ ხორბლის.

მე იმის სახეს გულში ვატარებ,
 მე იმის სიტყვებს ეხლაც ტყვედ ვყევიარ,
 თამარ დედოფლის თითებს ვადარებ
 სტრიქონში შებმულ რითმების ყევიარს.

დიდხანს ვუმზერდი... იმის ტკბილ ხმაზე
 ვიგრძენ სინორჩე, გარდვიქმენ სრულად.
 მან გადაისვა თითები თმაზე
 და გადმოხედა დარბაისლურად.

აღარ მესმოდა ხმა გამყივარი,
 სიბრძნე, სიუხვე, ლექსის დინება,
 ის დამყურებდა, როგორც მყინვარი
 და ჩემი ქვეყნის აღორძინება.

1937

მთაწმინდა

იქ, სადაც წინათ იყო ფარდული
 და ჯიხურების ბნელი ხუხულა,
 დღეს მზის ჯიღები, ცად ამართული,
 ოქროს თბილისზე გადმოხურულა.

იქ, სადაც წინათ არა ჰყვოდა
 ხრიოკ მიწაზე ბუჩქი და ჩირგვი,

დღეს მცენარეთა სხვადასხვაობა,
ჩემო თბილისო, გამშვენებს ირგვლივ.

ავხედავ მთის შუბლს! გავხედავ ფერდებს!
ყველგან შრიალებს ნაძვი და ფიჭვი...
და გრიშაშვილიც ლექსს რომ არ წერდეს,
რის მაქნისია იმისი ნიჭი!

1938

ს ა მ შ ო ბ ლ ო ს ა დ ე ი

„ეს მთა ჩემია! ეს ხე ჩემია!“ —
მე ვიმეორებ ყოველ ცისმარე.
სხვის მიწის ხვეჭა არა გვჩვევია,
ჩვენ საკუთარი ჩვენიც ვიკმარეთ.

„ეს მთა ჩვენია! ეს ხე ჩვენია!“ —
მე ვიმეორებ ყოველ განთიადს.
თუკი რამ კარგი გადამრჩენია,
ისიც სამშობლოს დროშად ანთია.

სამშობლოს დროშა, როგორც ფოლადი,
ერთი მიზნისკენ ჩვენს გულებს იკრებს...
გულო! მებრძოლებს გაუტოლადდი,
თოფის ლულაზე აწყობდე ფიქრებს!

ჩემს სიცოცხლეში ზამბახზე მძიმე
არ წარმომიოქვამს სიტყვა და ლექსი,
პეპელას ფრთებზე გამოვიძინე,
მინანავებდა სიოს ალერსი.

როგორც მებრძოლი, ეს მართალია,
მე არ ვყოფილვარ, ძვირფასო, წინათ;
ჩემში რითმამ და თოფის ფალიამ
თანამოსანგრედ ვერ იქორწინა.

მაგრამ თუ ასტყდა ომი ფიცხელი,
შემოანგრიეს მზა ჯებირები,
კალმის მაგივრად ხმაღს ვტაცებ ხელსა,
პოეტებს აქაც გავეჯიბრები.

„ეს მთა ჩემია! ეს ხე ჩემია!“ —
მეც ვიმეორებ ყოველ განთიადს,
და თუ რამ კარგი გადამრჩენია, —
ისიც სამშობლოს დროშად ანთია.

1938

საასხალწლო სადღეგრძელო

შენს სადღეგრძელოს, ახლო წელო,
ესვამ მაძიჩემის შევერცხლილ კულით.
მადლად მიიღე ეს სადღეგრძელო —
ამონათქვამი ანკარა გულით.

სადაც წახვიდე — ქვაც ავიმწვანდეს,
ყლორტები გექცეს მებრძოლ ბიჭებად.
იარო — დევის ნამუხლარს ჰგავდეს
შენი ყოველი გადაბიჯება.

გულში ჩაინთე ერების ძმოზა,
იდიდებოდე დიდის დიდობით.

იყავ მდიდარი, ვით „გამარჯობა!“
 ღარიბი — როგორც სიტყვა „მშვიდობით!“

მტერი ვერ ამჩნევს შენს თვალს ახელილს,
 გიტევს! თამამად! იყავი ფრთხილი
 კენჭებს ესერიან ხშირად იმ ხეხილს,
 რომელსაც ბლომად ასხია ხილი.

აავსე თასი! შესვი გაამოსი
 აგვესოს დღენი, ახალო წელო,
 რომ ქვეყნის დუშმანს, ბნელს, უღიმღამოს,
 ეს გამარჯვებაც დაუსახელო.

იდიდოს შენი ნორჩი სახელი,
 შენს სადღეგრძელოს ყოველ წელს ვსვამდე,
 ერთად ვიაროთ, — ჩამკიდე ხელი, —
 გამარჯვებიდან გამარჯვებამდე.

1939.

მ ა რ ი ჯ ა ნ ს

მოვკვდებით. მიწას ჩავეთესლებით.
 ასეთი არის სოფლის თვისება.
 ვერ ავაქანებთ ტუჩებს ლექსებით,
 თვალებიც მიწით ამოივსება.

და თუ რამ კარგი გვექონდა ორთავეს:
 შენ — გიშრის თვალი, მე — კურდღლის ტუჩი,
 სამარის მწვანე ხავსით მორთავენ,
 როცა ჩვენს კუბოს დაჰკრავს ჩაქუჩი.

მაგრამ რას დავდექ! გაბასრულ სიტყვას
წიგნში შეევზაენით რითმის თულებად,
და ჩვენს ლექსებზე რაც უკვე ითქვა,
ხალხში დარჩება ლამაზ თქმულებად.

დაე, სიკვდილი თავისი ცელით
ჩვენს ტკბილ სიცოცხლეს მკიდეს და ჰკვიდეს —
მიწაში მიტომ ჩადის ფურცელი,
რომ უკეთესი ხე ამოვიდეს.

1939

ყველა სადღაც მიილტვის

ყველა სადღაც მიილტვის, ეს გული კი შინ არი.
ხვეს ჩასცქერის ჩანჩქერი, მზეს იხუტებს ფრიალო.
მცენარეს ენატრება თავის ფოთლის შრიალი, —
მე კი რომელ ლამაზის გულში შევიშრიალო?

ისმის სიცილ-ხარხარი, ლაღი, შეუშინარი:
„შენ ერთს გეტრფი, — მღერიან, — მინდა შენთან ვიარო!“
მუხასაც ენატრება თავის ფოთლის შრიალი, —
მე კი რომელ ლამაზის გულში შევიშრიალო?

1939

დავბერდი? — არა!

ცხოვრებისაგან წყალწაღებული
მე შენს სიყვარულს ჩამოვეკიდე.
გამარჯვებული, გალადებული
მიყვარხარ კიდევ!

დავბერდი? არა! ლექსების ფერებს
 დაჰკრავს სურნელი საუკეთესო,
 ნამდვილ სიყვარულს რა დააბერებს,
 სულზე უტკბესო!

ვინ დააწყნარებს მეტეხის მორევს?
 ვინ შეაჩერებს ლექსს ნიავექარულს?
 მტკვარში ცოცხალ თევზს ვერვინ გამოლევს,
 გულში — სიყვარულს.

და თუ ხანდახან ფშატის ხესავით
 ვერცხლის ჭაღარას მეც შევერევი, —
 გწამდეს, შენს თვალებს დაუკვნესავი
 ვერ შეველევი.

დავბერდი? არა! ლექსების ფერებს
 დაჰკრავს სურნელი საუკეთესო,
 ნამდვილ სიყვარულს რა დააბერებს,
 სულზე უტკბესო!

240

მეისტორიევ, წიგნი დახურვი

მეისტორიევ, წიგნი დახურე!
 კმარა წარსულზე თქმა ამაყური
 თავი აიღე, მზეს გადაჰყურე
 და ახალ გმირებს მიაჰყარ ყური!

მიმოიხედე, რა ხდება ირგვლივ,
 რა გვამწუხარებს, რა გვანეტარებს, —

ყოველი ხე და ყოველი ჩირგვი
უამრავ გმირის სახელს ატარებს.

ძველმა გმირებმა დაგვზარდეს კაცად,
გეწამს მათი მზერა და მითითება,
იმათ მარჯვენას და იმათ ნაცად
ბილიკს მიეყევართ, ეაშა! დიდება!

მაგრამ რამდენი გმირია ეხლა —
ჯავარიანი ხალხის გენია!
მათი საკმენი, მათი სახელი
დაგიწერია? დაგიდგენია?

დასთმე დროებით ძველის ძიება
ფოლიანტებში ჯაფით და კშენით!
შეამჭიდროვე მცირე სიებად,
მეისტორიევ, გმირები შენი.

ჩამოისვენე, წიგნი დახურე,
კმარა წარსულზე თქმა ამაყური,
თავი აიღე მოჭირნახულე
და ახალ გმირებს მიაპყარ ყური!

1941

ორი სიტყვა

მე არ მითქვამს, უკვე ითქვა,
დაეიხსომოთ ორი სიტყვა:
„სამშობლო“ და „გამარჯვება!“
კრემლს დაუდგეთ დარაჯებად!

დღესაც უკვდავ მცნებად რჩება:
„სამშობლო“ და „გამარჯვება!“

ჩემს სამშობლოს მზიანს, მთიანს,
გამარჯვება მუდამ ჰქვიათ,
და რითმების სათვალავში
ორი სიტყვა გვქონდეს თავში,
ორი სიტყვა — ორი შვება —
„სამშობლო“ და „გამარჯვება!“

არ არსებობს სხვა სიტყვები,
მას მიეწინა, მას მივეყვები;
სადაც კი ვარ, მზეში, ქარში,
ხმალს არ ვაგებ მე ქარქაშში,
ორი სიტყვა წინ მიძღვება:
„სამშობლო“ და „გამარჯვება!“

1941

თბილისის აოეტი

შავმა ღრუბელმა ჩანთქა მნათობი,
მზე აღარ ჰკვეცავს ღრუბელს ფარჩებად, —
ალბათ, მეც უნდა ავიღო თოფი
ჩემი თბილისის გადასარჩენად.

სამშობლოსათვის, როგორც რიგითმა
მებრძოლმა, უნდა ვიხადო ვალი!
ამინ! დე, ჩემი სათუთი რითმა
ოშში ავარდეს, ვით ქარიშხალი.

1942.

პლისაბედ ჩერქეზიშვილის იუბილეზე

წინათ რა იყო, ეს მე არ ვიცი,
მე იმას ვამბობ, რასაც ღღეს ვხედავ.
ქართული კაბა როდის ჩაიცვი —
ბავშვო, მიჯნურო, დაო და ღედავ!

უბერებელო! რა ხარ? ვინა ხარ?
შენზე არ ითქმის: „დროსგან ნამუსრო!“
შენს კაბის შრიალს გულში ვინახავ,
თავდახურულო ხალხის ნამუსო!

ლაპარაკობენ თვით შენი ძეგლები,
როცა სცენაზე გწვავს სიხალისე.
ათიათასჯერ გარდაიცვლები,
ათიათასჯერ ცოცხლდები ისევ.

სიტყვის თავთუხო! ლექსების წყობავ!
ქართული სცენის სულო და გულო,
ერთი სიცოცხლე შენ არ გეყოფა,
შენ, რამდენჯერმე დაბადებულო!

1943

როცა ხარფუხის გზებზე

როცა ხარფუხის გზებზე
ფეხებში მხედება ქეები,
ვიღებ და გვერდით ვაგდებ —
მწამს, დამლოცავენ სხეები.

ასეა ყოველ ღამე:
 ქუჩიდან ღორღებს ვხვეტავ...
 ო, მომავალ მგზავრო,
 გზას გისუფთავებ, — ხელავ?

1944

ლენინის მოედანი

წამო, მითხარ, სადაური კაცი ხარ,
 რას დაფრინავ ცაში კამარ-კამარა!
 შეხე — აღგიღს ნაომარს და ნაციხარს,
 რა ატლასი შემოუკრავს ქამარად.

რომ ახაროს ახალ ნერგებს მაისურს —
 „არ არისო ძველებური ქარვასლა“, —
 აქ მერცხალსაც უჭიკჭიკოდ არა სურს
 მთიდან მთაზე გადაფრენა, გადასვლა.

მხარბეჭიან ისნის აღმართს ემხრობა
 ეს ფოლორცი — სიხარულის მთოვარი,
 აქ ფიცს იღებს საქართველოს მხედრობა,
 რომ დაიცვას ქვეყნის მონაპოვარი.

საქართველო ბეჭედია ბაჯადლო
 და თბილისი — შიგ ჩასმული ბადახში.
 გავსცქერ არეს უზინჯოს და უნაღელოს,
 წერეთელის ღინჯ შუბლივით გადაშლილს.

ასეთი ცა მე ჯერ არსად მინახავს!
 ასეთი მზე მე ჯერ არ შემხვედრია!

ეს ჩუქურთმა ჩამოთლილი ინახად
თავისუფალ საქართველოს ზედრია.

გულო ჩემო, აფეთქდი და დაიძარი
ჩაეზარდე მშობელ მიწას ფესვებით,
ახალ თბილისს — ახალ კოკორს ნაღვიძარს —
უგალობე ნამუსიან ლექსებით.

1946

ნ ა მ ც ვ რ ე ვ ი

ჩამოვიბერტყე წლები ქეჩოდან,
ისევ მონა ვარ ძველი კოცნისა,
გიხილე და ვთქვი: „ო, რას მერჩოდა?“
და ხელმეორედ გავხდი ოცისა.

მთვარე ხარ — გიყვარს ცად მოვანება,
თავთუხის ძნა ხარ გაულეწელი,
გნახე და მყისვე ჩემს წლოვანებას
ჩამოეწერა ორმოცი წელი.

რად მომივლინა ზეცამ სასჯელი?
ახალი ეშხი რად მაგრძნობინა?
რად დამიშაქრდა ფიქრი მტანჯველი
და ყვაეილებით ამევსო ბინა?

ასეთიაო მგოსნების ბედი,
მათი ეკალიც ჰყვავის ვარდებად.
მაშ, ნულარ ამბობთ: „სოსო დაბერდი“!
და აღარავინ შემეყვარდება!..

მე ჩემს იღბალთან კიდევ მსურს შეხლა,
 აკაკის ლექსი წინ მიდგას მცველად:
 „თითქოს ჭაბუკი ვიყო მე ეხლა
 და ვყოფილიყავ მოხუცი ძველად!“

1948

ნატა პაჩნაძის პარტიზიდან

შვიდ მაისში მოსული
 თვალჩუენა წვიმა ხარ,
 სილამაზით მოცული —
 სხვა ქალებზე წინა ხარ!

ყელი გიგავს თეთრ სურას,
 თვალებს — მერცხლებს ვადარებ.
 ვინ არის, რომ შენს სურათს
 გულით თან არ ატარებს!

რაც ნაზი და მწველია,
 შენს სულში ჩაისახა.
 ოცდახუთი წელია,
 სულ 17 წლისა ხარ!

მე ბედს როდი ვუჩივი —
 გავხსენ გულის კარები...
 მინდა შენი ტუჩივით
 შეეკრა ლექსის პწკარები.

მინდა ცისკრის ციმციმზე
 შენ ერთს გიძღვნა თაყვანი,

და დავლოცო ქართლის მზე —
ლამაზების აკვანი!

1949

თბილისი იყო ჩემი ლექსის მასწავლებელი

დავბერდი! ამ გზას შევამჩნიე მე დაფერდება,
მეუბნებიან, ორ მთას შუა ხილს ვერ გასდებო!
ო, ნუ დამცინით, ჩემი უბნის ახალგაზრდებო,
ვაი მას, ვინც რომ არ დაბერდება!

ჭაბუკობის დროს, მეგობრებო, ვიყავე ჭაბუკი,
მოვხუცდი, მაგრამ ჩაჩანაკი მაინც როდი ვარი
პოეზიაში მე თბილისის მიწით მოვდივარ —
სიტყვის წკრიალით, რითმის ჩაბუქნით.

ორი პერანგი თქვენზე მეტი გამიცვეთია
და კარგად ვიცი, თუ რას ნიშნავს ავი და კარგი.
თან რა წამყვება? ბევრი რამ მაქვს აქ დასაკარგი!
ჩემი ლექსებიც ზღვაში წვეთია!

თავს დამცემციმებს მშობლიური ცის კამარები,
შრომის ფერხულმა ამიყვავა ეს მწვანე ველი.
თბილისი იყო ჩემი ლექსის მასწავლებელი
და ალბათ მის გულს ვესამარები!

1954

၁

ဝိသုဒ္ဓါဒုတိယကဏ္ဍ
ဗျာကိကဉာ

1891—1959

1816

მე ვთხოვრებ თქვენს წინაშე
როგორც. წყალობისათვის მთავარად.
მართლაც. ეს. ვისთვისაც. მთავარად. მის.
მე. მთავარად. მის. ვისთვისაც. მთავარად.
მის. "მთავარად". მის. "მთავარად".

მის. ვისთვისაც. მთავარად.
მთავარად. მთავარად. მთავარად.
მთავარად. მთავარად. მთავარად.
მთავარად. მთავარად. მთავარად.

1816

რომელი საათია?

ეხლა, რა თქმა უნდა, ძლიერ გვიანაა.
 გულში მწუხარებამ ღამე გაათია...
 მაინც არ მასვენებს მწარე სინანული —
 რომელი საათია? რომელი საათია?
 ედგევარ ფანჯარასთან, ღამე არ იცვლება,
 მთელი შემოდგომა თავზე დამათია.
 ეხლა მხოლოდ სამი იყოს; შეიძლება?
 რომელი საათია? რომელი საათია?
 სამის, შეიძლება, არის მესამედი,
 მაგრამ გაიხედავ, მაინც წყვდიაღია,
 კივის სადგურიდან ზარი მეცამეტე —
 რომელი საათია, რომელი საათია?
 ფიქრში გახვეულა ბნელი ღერეფანი,
 ღამის მეეტლე რომ ველარ დაატია.
 ისევე ნერვიულად რეკავს ტელეფონი, —
 რომელი საათია, რომელი საათია?
 ღმერთო, როგორ მოხდა, წვიმა მოსისხარი
 თითქოს შეუწყვეტი კუპრის ნაკადია,
 აღარ გათენდება ღამე საზიზღარი!
 რომელი საათია, რომელი საათია?
 იყო შარლ ბოდლერი: მწარე და ძვირფასი
 თრობის საათია, ღვინის საათია!“
 ასე იძლეოდა პასუხს შეკითხვაზე —
 რომელი საათია?

მთაწმინდის მთვარე

ჯერ არასდროს არ შობილა მთვარე ასე წყნარი!
მღუმარებით შემოსილი შეღამების ქნარი.

ქროლვით იწვევს ცისფერ ლანდებს და ხეებში აქსოვს...
ასე ჩუმი, ასე ნაზი ჯერ ცა მე არ მახსოვს!

მთვარე თითქოს ზამბახია, შუქთა მკრთალი მძივით,
და მის შუქში გახვეული მსუბუქ სიზმარივით

მოსჩანს მტკვარი და მეტეხი თეთრად მოელვარე...
ოჰ! არასდროს არ შობილა ასე ნაზი მთვარე!

აქ, ჩემს ახლოს, მოხუცის ლანდს სძინავს მეფურ ძილით,
აქ, მწუხარე სასაფლაოს, ვარდით და გვირილით

ეფინება ვარსკვლავების კრთომა მხიარული...
ბარათაშვილს აქ უყვარდა ობლად სიარული...

და მეც მოვკვდე სიმღერებში ტბის სევდიან გედად,
ოღონდ ვთქვა, თუ ღამემ სულში როგორ ჩაიხედა,

თუ სიზმარმა ვით შეისხა ციდან ცამდე ფრთები
და გაშალა ოცნებათა ლურჯი იალქნები;

თუ სიკვდილის სიახლოვე როგორ ასხვაფერებს
მომაკვდავი გედის ჰანგთა ვარდებს და ჩანჩქერებს,

თუ როგორ ეგრძნობ, რომ სულისთვის, ამ ზღვამ რომ აღზარდა,
სიკვდილის გზა არაა არის, ვარდისფერ გზის გარდა;

რომ ამ გზაზე ზღაპარია მგოსანთ სითამამე,
რომ არასდროს არ ყოფილა ასე ჩუმი ღამე.

რომ, აჩრდილნო, მე თქვენს ახლო სიკვდილს ვეგებები,
რომ მეფე ვარ და მგოსანი და სიმღერით ვკედები,

რომ წაყვება საუკუნეს თქვენთან ჩემი ქნარი...
ჯერ არასდროს არ შობილა მთვარე ასე წყნარი!

1915

ლურჯა ცხენები

როგორც ნისლის ნამქერი, ჩამავალ მზით ნაფერი,
ელვარებდა ნაპირი სამუდამო მხარეში!
არ ჩანდა შენაპირი, ვერ ენახე ვერაფერი,
ცივ და მიუსაფარი მღუმარების გარეშე.
მღუმარების გარეშე და სიცივის თარეშში,
სამუდამო მხარეში მხოლოდ სიმწუხარეა!
ცეცხლი არ კრთის თვალეში, წევხარ ცივ სამარეში,
წევხარ ცივ სამარეში და არც სულს უხარია.
შეშლილი სახეების ჩონჩხიანი ტყეებით
უსულდგმულო დღეები რბიან, მიიჩქარიან!
სიზმარიან ჩვენებით — ჩემი ლურჯა ცხენებით
ჩემთან მოესვენებით! ყველანი აქ არიან!
იჩქარიან წამები, მე კი არ მენანება:
ცრემლით არ ინამება სამუდამო ბაღიშა;
გაქრა ვნება-წამება, როგორც ღამის ზმანება,
ვით სულის ხმოვანება ლოცვის სიმზურვალეში.
ვით ცეცხლის ხეტიალი, როგორც ბედის ტრიალი,
ჩქარი გრგვინვა-გრიალით ქრიან ლურჯა ცხენები!
ყვავილნი არ არიან, არც შვება — სიზმარია!
ეხლა კი სამარეა შენი განსასვენები!
რომელი სცნობს შენს სახეს, ან ვინ იტყვის შენს სახელს?

ვინ გაიგებს შენს ძახილს, ძახილს ვინ დაიჯერებს?
 ვერავინ განუგეშებს საოცრების უბეში,
 სძინავთ ბნელ ხვეულებში გამოუცნობ ქიმიერებს!
 მხოლოდ შუქთა კამარა ვერაფერმა დაფარა:
 მშრალ რიცხვების ამარა უდაბნოში ღელდება!
 შეშლილი სახეების ჩონჩხიანი ტყეებით
 უსულდგმულო დღეები ჩნდება და ქვესკნელდება.
 მხოლოდ ნისლის თარეში, სამუდამო მხარეში,
 ზევით თუ სამარეში, წყევლით შენაჩვენები,
 როგორც ზღვის ხეტიალი, როგორც ბედის ტრიალი,
 ჩქარი გრგვინვა-გრიალით ქრიან ლურჯა ცხენები!

1915

მ ე რ ი

შენ ჯვარს იწერდი იმ ღამეს, მერი!
 მერი, იმ ღამეს მაგ თვალთა კვდომა,
 სანდომიან ცის ელვა და ფერი
 მწუხარე იყო, ვით შემოდგომა!

აფეთქებული და მოცახცახე
 იწოდა ნათელ ალთა კრებული,
 მაგრამ სანთლებზე უფრო ეგ სახე
 იყო იდუმალ გაფითრებული.

იწოდა ტაძრის გუმბათი, კალთა,
 ვარდთა დიოდა ნელი სურნელი,
 მაგრამ ლოდინით დაღალულ ქალთა
 სხვა არის ლოცვა განუკურნელი.

მესმოდა შენი უგონო ფიცი...
 მერი, ძვირფასო, ღლესაც არ მჯერა...
 ვიცი წამება, მაგრამ არ ვიცი:
 ეს გლოვა იყო თუ ჯვარისწერა?

ლოდებთან ვილაც მწარედ გოდებდა
 და ბეჭდების თვლებს ქარში კარგავდა...
 იყო ობლობა და შეცოდება,
 ღლესასწაულს კი ის ღლე არ ჰგავდა.

ტაძრიდან გასულს ნაბიჯი ჩქარი
 სად მატარებდა? ხედვა მიმძიმდა!
 ქუჩებში მძაფრი დაჰქროდა ქარი
 და განუწყვეტლივ წვიმდა და წვიმდა.

ნაბადი ტანზე შემოვიხვიე,
 თავი მიეანდე ფიქრს შეუწყვეტელს;
 ოჰ! შენი სახლი! მე სახლთან იქვე
 ღონემიხდალი მივაწექ კედელს.

ასე მწუხარე ვიდექი დიდხანს
 და ჩემს წინ შავი, სწორი ვერხვები
 აშრილებდნენ ფოთლებს ბნელხმიანს,
 როგორც გაფრენილ არწივის ფრთები.

და შრილებდა ტოტი ვერხვისა,
 რაზე — ვინ იცის! ვინ იცის, მერი!
 ბედი, რომელიც მე არ მელირსა —
 ქარს მიჰყვებოდა, როგორც ნამქერი.

სთქვი: უეცარი გასხივოსნება
 რად ჩაქრა ასე? ვის ვევედრები?
 რად აშრილდა ჩემი ოცნება,
 როგორც გაფრენილ არწივის ფრთები?

ან ცას ღიმილით რად გავცქეროდი,
 ან რად ვიჭერდი შუქს მოკამკამეს?
 ან „მესაფლავეს“ რისთვის ვმღეროდი,
 ან ვინ ისმენდა ჩემს „მე და ღამეს“?

ქარი და წვიმის წვეთები ხშირი
 წყდებოდნენ, როგორც მწყდებოდა გული
 და მე ავტირდი — ვით მეფე ღირი,
 ღირი, ყველასგან მიტოვებული.

1915

შ ე რ ი ბ ე ბ ა

ტოტებს ქარისას გადაჰყვა მარტი,
 თეთრ ტანსაცმელში მე მოვირთვები
 და წავალ ქარში, როგორც მოცარტი,
 გულში სიმღერის მსუბუქ ზვირთებით.

დღეს ყველგან მზეა. ეხლა ამ ბაღებს
 და მყინვარს, მაღალ ზრახვათა მეფეს,
 მაისი ალით ააზამბახებს,
 ვით შეყვარებულს და მეოცნებეს.

ჩვენ გვირგვინები გვაქვს ოდნავ მსგავსი,
 ღამაში შუქთა მარადი ნთებით:
 მე — მსუბუქ დაფნის ფოთლებით სავსე,
 მყინვარს — უმძიმეს იაგუნდებით.

ამაღლდი, სულო, თეთრ აკლდამაზე
 მშენიერების ლექსით მქებელი:
 დღეს ყველგან მზეა და სილამაზე
 სიკვდილთან ჩემი შემრიგებელი!

1915

მ ა მ უ ლ ი

ცერიან ბალახზე თუ ფეხშიშველა
 არ გავიარე — რაა მამული?!
 წინაპართაგან წავიდა ყველა,
 სხვა ხალხის ისმის აქ ჟრიამული.

გაშალა ველი ნელმა ნიაჲმა
 და მელანდება მე მის წიაღში
 მოხუცი მამა, მოხუცი მამა,
 სასხლაჲთ ხელში, დადის ვენახში.

აქ თითო ლერწი და თითო ყლორტი
 მასზე ოცნებას დაემგვანება!
 ისევ ამწვანდა მდელი და კორდი!..
 დავდივარ... ვწუხვარ და მენანება!

1915

ი. ა.

ქალაქში, მტვერში, წაიქცა ბავშვი
 ნუკრის თვალებით, თმით — მიმოზებით.
 და მწუხარების, მალენიაეში
 მოფრინდნენ ლურჯი ანგელოზები.

შეშლილი სახით კიოდა ქუჩა,
 შორს კი მზე დარჩა და მშობლის კერა!
 მზეზე ჰყვოდა სოფლად აღუჩა
 და გაისმოდა დების სიმღერა.

1915

ბავშვობის დღეები

გაფრინდა ბავშვობის დღეები,
 მინდვრები, ჭალები, ტყეები.
 უეცრად მოვიდა შავებით
 სხვა ბავშვი შორეულ დაბიდან.
 მწუხარე ფერხულში ჩავებით
 და თვალი ცრემლებმა დაბინდა.
 ბალახი, მდინარე, ხეები,
 დღეები, ბავშვობის დღეები.

1915

ჭ ა რ ხ ა ლ ი

ეზოში ყეფდა ბამბურა მურა,
ეზოში მწვანე ჰყვოდა ბაო,
ვაზის ბარდებში სცურადა სურა,
შენ ბანცალებდი, ბურულო ცაო,

ბობრი ბელაედა კახამბალს, ჟოლას,
ბირკვილს ბატები ქარმა მორეკა,
ცა წამოიწყებს მსხვილ წვიმის სროლას
და აბლაბუდას კრებს ბობორიკა.

ჟვერი, ჟალტამი! მოჭრილი სამხარს,
ნახირი მოდის საღამო ღროის,
უცებ მოჰყვება ჭარხალი ხარხარს
და ქალი ჰკივის იმ „დოი-დოი“-ს.

ეკვეთა ქარი ბარდებსა და რტოს,
უცებ აშფოთდა ისლი, ჩელტები.
ო, სიყმაწვილე! აწი არასდროს
იმგვარად აღარ ამეტყველდები.

1916

თ ო ვ ლ ი

მე ძლიერ მიყვარს იისფერ თოვლის
ქალწულებივით ხიდიდან ფენა,
მწუხარე გრძნობა ცივი სისოვლის
და სიყვარულის ასე მოთმენა.
ძვირფასო! სული მევსება თოვლით:

დღეები რბიან და მე ვბერდები!
 ჩემს სამშობლოში მე მოველე მხოლოდ
 უდაბნო ლურჯად ნახავერდები.
 ოჰ! ასეთია ჩემი ცხოვრება:
 იანვარს მოძმედ არ ვეძნელები,
 მაგრამ მე მუდამ მემახსოვრება
 შენი თოვლივით მკრთალი ხელები.
 ძვირფასო! ეხედავ... ეხედავ შენს ხელებს,
 უღონოდ დახრილს თოვლთა დაფნაში.
 იელეებს, ქრება და კვლავ იელეებს
 შენი მანდილი ამ უდაბნოში...
 ამიტომ მიყვარს იისფერ თოვლის
 ჩვენი მდინარის ხიდიდან ფენა,
 მწუხარე გრძნობა ქროლის, მიმოვლის
 და ზამბახების წყებად დაწვენა.
 თოვს! ასეთი დღის ხარებამ ლურჯი
 და დაღალული სიზმრით დამთოვა.
 როგორმე ზამთარს თუ გადავურჩი,
 როგორმე ქარმა თუ მიმატოვა!
 არის გზა, არის ნელი თამაში...
 და შენ მიდიხარ, მარტო, სულ მარტო!
 მე თოვლი მიყვარს, როგორც შენს ხმაში
 ერთ დროს ფარული დარდი მიყვარდა!
 მიყვარდა მაშინ, მათრობდა მაშინ
 მშვიდი დღეების თეთრი ბროლება,
 მინდვრის ფოთლები შენს დაშლილ თმაში
 და თმების ქარით გამოქროლება.
 მომწყურდი ეხლა, ისე მომწყურდი,
 ვით უბინაოს — ყოფნა ბინაში...
 თეთრი ტყეების მიმყეება გუნდი
 და კვლავ მარტო ვარ მე ჩემ წინაშე.
 თოვს! ამნაირ დღის ხარებამ ლურჯი
 და დაღალული ფიფქით დამთოვა.

როგორმე ზამთარს თუ გადავურჩი
როგორმე ქარმა თუ მიმატოვა!

1916

ცამეტი წლის ხარ

ცამეტი წლის ხარ და შენი ტყვეა
ჭაღარა გულის ზმანება ავი, —
ჩააწყვეთ რიგში ცამეტი ტყვია,
ცამეტჯერ უნდა მოვიკლა თავი!

გაივლის კიდეც ცამეტი წელი,
მოახლოვდება გზა ოცდაექვსი,
მოცელავს მაღალ ზამბახებს ცელი,
ატირდება დრო და ჩემი ლექსი.

ო, როგორ მიდის ახალგაზრდობა —
დაუნდობელი სურვილი ღომის!
და ყოველივე როგორ ნაზდება,
როცა ახლოა მზე შემოდგომის.

1916

შემოსილნო გამჭვირვალე ბლონდებით

შემოსილნო გამჭვირვალე ბლონდებით,
ყრმობის ქარნო, ნეტა რად მაგონდებით?

ტყდება გული, ერთხელ გაიბზარა რა,
არარა ბელს ჩემთვის არ აქვს არა რა.

სასტიკია სული უამინდოთა,
განა ქვეყნად ბევრი რამე მინდოდა?

შემოსილნო გამჭვირვალე ბლონდებით,
ყრმობის ქარნო, ნეტა რად მაგონდებით?

1916

ატმის რტოო, დაღალულო რტოო...

ატმის რტოო, დაღალულო რტოო,
ატმის რტოო, სიმშვიდეა შორი.
ქარიშხალი მოდის საიმდროო,
ყვაეილების ქარში მიჰქრის ტბორი.

მოცდა არ ღირს, თუ ისევე უცდი,
ამ გრიგალში დრო არ არის სხივის.
დაღალული ყვაეილი ხარ სუსტი.
ქარი კივის, ქარი კივის, კივის.

ნაპრალეებზე გადაიმსხვრა ნარგი,
ეხლა ზღვაა, ეხლა სისხლის დროა,
თუ გადარჩი, ხომ გადარჩი, კარგი...
ატმის რტოო, დაღალულო რტოო.

1916

იმ ატმებს გაუმარჯოს, იმ ატმის ყვავილებს

ვარსკვლავების თოვლი ცას შელევია.
მესმის რულში, როგორც ყრუ ელეგია,
მატარებლის დამღალავი ხმაური,
რალაც მღერიე, რალაც არ-აქაური.
მე ვიგონებ ენებას სიყმაწვილის დროს,
მე ვიგონებ ატმებზე მთვარის ჩრდილებს,
იმ ატმებს გაუმარჯოს, იმ ატმის ყვავილებს!

ყველაფერი სიზმარივით გათავდა,
რასაც გული სიყრმით დამიხატავდა.
მესმის რულში, ერთხელ გაიბზარა რა,
მატარებლის: რა-რა-რა-რა, რა-რა-რა,
არა — არას, მე ვისმენდი მხოლოდ ჰო-ს,
მე ვიგონებ ატმებზე მთვარის ჩრდილებს,
იმ ატმებს გაუმარჯოს, იმ ატმის ყვავილებს!

სარკმელიდან — მთების უბეში ნიავეს
არვინ ეტყვის: იყავ, ნუ გეშინია!
იყო ღამე, იყო უდაბნოეთი,
ოდეს მშვიდი და უცნობი პოეტი
თვითოუელ ჩრდილს შევზაროდი, თითო შტოს
და ვიგონებ ატმებზე მთვარის ჩრდილებს,
იმ ატმებს გაუმარჯოს, იმ ატმის ყვავილებს!

სილაჟვარდე ანუ პარდი სილაში

დედაო ღვთისაჲ, მზეო მარიამ!
როგორც ნაწვიმარ სილაში ვარდი;
ჩემი ცხოვრების გზა სიზმარია
და შორეული ცის სილაჟვარდე.

შემოიღამებს მთის ნაპრალები
და თუ როგორმე ისევ გათენდა, —
ღამენათევი და ნამთვრალევი
დადლილ ქალივით მივალ ხატებთან

ღამენათევი და ნამთვრალევი
მე მივეყრდნობი სალოცავ კარებს,
შემოიჭრება სიონში სხივი
და თეთრ ოლარებს ააელვარებს.

და მაშინ ვიტყვი: აჰა! მოვედი
გედი, დაჭრილი, ოცნების ბალით!
შეხედე! დასტკბი, ყმაწვილურ ბედის
დადლილ ხელებით, წამებულ სახით!

შეხედე! დასტკბი! ჩემი თვალები,
წინათ რომ ფეთქდნენ ცვრებით, იებით,
ღამენათევი და ნამთვრალევი
სავსეა ცრემლთა შურისძიებით!

დასტკბი! ასეა ყველა მგოსნები?
შენს მოლოდინში ასეა ყველა?
სული, ვედრებით განაოცები,
შენს ფერხთ ქვეშ კვდება, როგორც პეპელა.

სად არის ჩემთვის სამაგიერო?
საბედნიერო სად არის სული?

ვით სამოთხიდან ალიგიერი,
მე ჯოჯოხეთით ვარ დაფარული!

და როცა ბედით დაწყევლილ გზაზე
სიკვდილის ლანდი მომეჩვენება,
განსასვენებელ ზიარებაზე
ჩემთან არ მოვა შენი ხსენება!

დავიკრეფ ხელებს და გრიგალივით
გამაქანებენ სწრაფი ცხენები!
ლამენათევი და ნამთვრალევი
ჩემს სამარეში ჩაეესვენები.

დედაო ღვთისაჲ, მზეო მარიამ!
როგორც ნაწვიმარ სილაში ვარდი,
ჩემი ცხოვრების გზა სიზმარია
და შორეული ცის სილაჟვარდე!

1917

შეძოღგომა „უმანკო ჩასახების“ მამათა სავანეში

ამ მაისს, ამ ივნისს, ამ ივლისს
გადირეკს ნოემბრის ბაღები.
მხურვალე ვნებები გამივლის,
სასახლის ჩაქრება ჭაღები.
დარჩება აუზთან სანდალი
და ძველი ფოთლები, ყვითელი...
რომანზე ისვენებს შანდალი,
რომანში — შემლილი სკვითელი.

ვეწვევი განდგილ მამათა
 „უმანკო ჩასახვის“ სავანეს.
 იქ შავი თოვლივით დამათოვს
 ჭუარტლი და ბურუსი თავანის.
 სიმკაცრით შემხედავს საშვენი
 თვალები შეკრული კამარის:
 ჯვარს ეცვი, თუ გინდა! საშველი
 არ არის, არ არის, არ არის!
 დაჰქრიან უდაბნოს ქარები,
 მტანჯავენ და ეიცი: გახსოვარ!
 სამრეკლოს ანგრევენ ზარები...
 წმინდაო! წმინდაო მაცხოვარ!
 გრიგალთა სადაურ შებერვას
 მისდევენ ფოთლების შვაკები...
 თებერვალს უხმობენ, თებერვალს,
 სამრეკლოს ჯვარიდან ყვავები!
 და ვიცი, ღელვაა საგანი,
 როდესაც ღამეა უკუნი
 და ჩემი მდუმარე საკანი
 და ცეცხლის მფარველი გუგუნი.
 ერთგვარად მიიტანს ამ სახის
 ლოცვისთვის ზმანებამტკივანი:
 გაზელებს — მგოსანი სასახლის,
 ხელთათმანს — სასახლის მდივანი.

მზეო თიბათვისა, მზეო თიბათვისა,
 ლოცვად მუხლმოყრილი გრაალს შევედრები.
 იგი, ვინც მიყვარდა დიდი სიყვარულით,
 ფრთებით დაიფარე — ამას გევედრები.

ტანჯვა-განსაცდელში თვალნი მიურიდენ.
 სული მოუვლინე ისევ შენმიერი,
 დილა გაუთენე ისევ ციურიდან,
 სული უმანკოთა მიეც შევნიერი.

ხანმა უნდობარმა, გზა რომ შეეღება,
 უხვად მოიტანა სისხლი და ცხედრები,
 მძაფრი ქარტეხილი მას ნუ შეეხება,
 მზეო თიბათვისა, ამას გევედრები.

1917

დროშები ჩქარა!

გათენდა. ცეცხლის მზე აენტო, აცურდა...

დროშები ჩქარა!

თავისუფლება სულს ისე მოსწყურდა,

ვით დაჭრილ ირმების გუნდს — წყარო ანკარა...

დროშები ჩქარა!

დიდება ხალხისთვის წამებულ რაინდებს,
 ვინც თავი გასწირა, ვინც სისხლი დაღვარა,

მათ ხსოვნას ქვეყანა სანთლებად აინთებს...
დროშები ჩქარა!

დიდება, ვინც კიდევ გვაბრძოლებს იმედით,
ვინც მედგრად დახვდება მტრის რისხვა-მუქარას...
გათენდა! შეერთდით, შეერთდით, შეერთდით!
დროშები, დროშები... დროშები ჩქარა!

1917

რადენივე დღე აპტრობრადში

დაეშვა თოვლი, ფრინველი ლიბრი,
ბოლოდაწყობილ ფრთების ჭაღარით
და ჩონჩხებიან ხეების ჯიბრი
დაფარა ნაბდით ნაყაჩაღარით.

რა სულიერიც არის ეს ქარი,
ვიცით, მოგვწყინდა ბაიათები!
გარეთ ატლასთა არტყია ჯარი,
შიგნით შავი აქვს გულისნადები.

ქუჩა სიავის გრძნობამ შეფიფქა,
თან მეფიცება ძმობას და ღობას
და ყორანივით უცნობის სკრიპკა
ჩემს მზართან ტირის უამინდობას.

კარგია ძილი რკინაზე მძიმე!
ან უცხოეთში უგზოდ დაკარგვა!
კარგია თოვლი, კარგია წვიმა,
მაგრამ, უცნობო, შენ რა დაგარქვა?

და, როგორც ყორანს დააქვს ბრჭყალებით
ჰაერში ნახი ხელები ქალის, —
სიმები სწეწენ შეუწყალებით
ამ გაგიჟებას, ვედრებას, ხალისს.

წყებათ დაღეწილ ზარების დარდი,
დაღლილ ცხენების სუნთქვა და შური,
მე, ნოემბერი და პეტროგრადი —
ასეთი კარგი და უდაბური.

და მარტოობამ სხვა ქადაგებით
გაიგო ჩემი: ვარ გაძარცული
ამ უცხო ნისლის ბარიკადები
მე მიყვარს, როგორც ჩემი წარსული.

ათოვს გამელელებს და გულცივ ბალებს,
სად უნდა ნახო აქ თავის თავი?
ვიღაცა დაჰქრის და ცეცხლს აჩალებს,
მეც ყაჩაღივით ვარ გამბედავი.

მაინც სად გაქრა ეს წერეთელი,
ჩხეიძეც გაქრა, როგორც ასეთი!
ვიყავი ჩემთვის, — ეხლა — წერტილი,
სიკვდილი ერთი და უცაბედი.

და როცა ცეცხლში ქანაობს ლავრა,
ბრძეების თუნუქებს ტეხენ ლოთები,
ლავრაში ლოცვა ვერ დავამთავრე
და კალუგისკენ გზებს ველოდები.

თან ასე ვფიქრობ: ეს ბავშვი ტირის!
მე კი, რადგანაც გამძარცვეს გუშინ,
გავყიდი გაზეთს, გავყიდი ირისს,
ანდა რევოლვერს დავიცლი გულში!

შენ ერთი მაინც

საქართველოში შენ ერთი მაინც
არ იტყვი, როგორც იტყვიან სხვები,
შეგებრალება თვითონ კაენიც —
თუკი პოეტის გქვია სახელი.

ოჰ, ჩემი სული ბევრს დაიმონებს,
მეგობრები კი არ მეყვარება —
სხვაგვარ თიბათვის დღეებს იგონებს
ჩამავალ მშეთა მგლოვიარება.

გიგზაენი ამ წიგნს... — როგორც ოდესმე
მომქონდა შენთან წიგნი პირველი,
შენმა ღიმილმა უბოროტესმა
დაინდოს წიგნი და შემწირველი.

1918

ღვინოს დააბრალებენ

სადაც უნდა მივდიოდე
უცხო ქვეყნად მარები,
უკანასკნელ შვიდიოდე
წლის თან მომდევს ქარები.
სადაც უნდა შევიარო,
ღვინოს დამაძალებენ,
მწუხარება ვერ დავფარო:
ღვინოს დააბრალებენ!
ო, ძვირფასო ჯვარზე მაგეს.
გაქრა გიჟი ოცნება.

ვკოცნი, ვკოცნი მე შენს ბაგეს,
მაგრამ რა მეკოცნება?

1918

გაგონდება თუ არა
კარალეთის დღეები,
მთების ლურჯი კამარა —
უცხო სამოთხეები?
კიდევ შეგრჩა თუ არა?
მხიარული თვალები?
თუ დრომ გადაუარა
და ჩაუქრო ალები?
მივდიოდით მხარდამხარ
და დრო გვეუარესა,
აწ არ ვიცი, სადა ხარ
და რომელსა მხარესა.

1918

ო ზ ო რ ტ ი

ელვარე თოვლში მიჰქრის მარხილი,
რომ მოიხვიოს თეთრი ავდარი,
ამ სივრცეებში მყავს დამარხული
ზამთარი ცივი და ნაზავთარი.

მისი ელამ მზის თვალის ზილება
 ეშორება ჰაერს არეულს,
 მხოლოდ ტყემლების აყვავილება
 ხეებს რიდეებს ფენს სიზმარეულს.
 ფერ-უმარულის სახით ცხედარი —
 მარმარილო დგას, როგორც მუშია,
 გაყინულია, თითქო, მხედარი
 და იდუმალ სწუხს: რა სიჩუმეა!
 რა სიჩუმეა! როგორ აჩნია
 გზებს ნაკვალევი არ საამსოფლო,
 რომ სხვა სამშობლო არ გამაჩნია...
 რომ ეს თოვლია ჩემი სამშობლო.

1918

გემი „დალანდი“

გამომადვიდა ღამის ალმა, ნელმა და ქურდმა,
 ბალი ყელამდე ზამბახებით იყო ნაბური,
 ირგვლივ ეყარა დანგრეულთა ჩრდილთა ჩუქურთმა,
 ბაღს იქით მძიმედ ზმაურობდა ზღვა უდაბური.

მე მივდიოდი, მაღლა იდგა გემი „დალანდი“,
 როგორც ნარცისი თავის ლანდზე შეყვარებული;
 ჩემი დაფნისთვის მიტაცებდა ლურჯი მანდილი,
 ქვეყნად მთვარეულ ზამბახებში შეფარებული.

გემით „დალანდი“ მოვდიოდი სამშობლოსაკენ
 და მთვარისაგან გაღვიძება გულს დარდად ჰქონდა;
 მაგრამ სამშობლოს ძველი გზებით ვეღარ მოვაგენ
 და არ მახსოვდა: მქონდა იგი, თუ მომაგონდა?

გახსენებების მომძახოდა მტანჯველი ლანდი:
შენ და მოსკოვი, პეტროგრადი, ლენინი, კრემლი!
შავი ზღვის ზვირთებს მიაპობდა გემი „დალანდი“
და თვალზე მადგა განშორების მსუბუქი ცრემლი.

1918

მივარდნილი აივანი

ამპარტავანი თათარი —
ეზოში დადის მამალი,
მახსოვს მოხუცი ჭადარი
და ძველი დასტურ-ლამალი.

მახსოვს მივარდნილ აივნის
ჭრელ-ჭრელი მანდილ-საკაბე.
ეხლაც ხანდახან გაივლის
ჩვენი კნეინა, კაკაბი.

სიმინდის ანაქურჩალით
კოკა, შედგმული გაროზზე,
მაღალ ტანით და ჭურჭელით
კაკაბი მიდის წყაროზე.

გახმა ბოსტანში მწვანელი!
და ოხრავს ჭმუნვით მოცული
თავადი ვაშლოვანელი,
ხანდახან ჩემთან მოსული.

რა უბედური ქარია!
წამოველ... ვიცი, მელოდი!

დავლიეთ, გაგიხარია...
(ვამაყობ საქართველოთი)

ოქტავებით ვწერ პოემას,
ესეც საქმეა თუ არა?
და სოფლის უდაბნოებას
ამ ზარმაც გადაუარა.

და მეგობარიც ხანდახან
უთუოდ მოვა, თუ ელი:
ტფილისში მეფობს თათარხან,
ღვინო, ღუელი, ღუელის

სასახლე გახდა თილისმა
არ არის არც საშინელი:
კარგად გაიცნო ტფილისმა
ჩინებულება ჩინელი.

რა უბედური ქარია
წამოველ... ვიცი, მელოდი..
დავლიეთ, გაგიხარია...
(ვამაყობ საქართველოთი)!

1918

მას გახელილი ღარჩა თვალები

მზეო თიბათვის, ყოფნა უმზეო
მზე მიიცვალა ღია თვალებით
ის მიიცვალა რაღაც უმწეო
და საოცარი გარდაცვალებით

მას გახელილი დარჩა თვალები,
ოჰ, გახელილი დარჩა თვალები!
ის უცხო მხარეს გარდაიცვალა
და გახელილი დარჩა თვალები!

და ეს თვალები საღამოთა ხმას
უსმენდნენ ტანჯვით და მოკრძალებით:
მას გახელილი დარჩა თვალები,
ოჰ, გახელილი დარჩა თვალები!

რა ზდება იქით! საიდან ისმის
მგლოვიარეთა კნართა: „მშვიდობით“?
უეცრად სწყვეტენ სიმები სიცილს
უამინდლობით... უამინდლობით!

საიდან ისმის ჩუმი გალობა
და უღონობა სუნთქვის შემწყდარის,
წამების წყნარი წარმავალობა
და მოგონება ძვირფასი მკედარის?

მიდის ზაფხული... ბაღში, მდელოში
სისინებს სიო, შრიალებს ნეშო,
მე ისევ აქ ვარ... საქართველოში!
რისთვის, ძვირფასო! რისთვის, ნუგეშო?

და ეს თვალები სერაფიმთა ხმას
უსმენდნენ ტანჯვით და მოკრძალებით,
მას გახელილი დარჩა თვალები,
ოჰ, გახელილი დარჩა თვალები!

მივალ, მიმყვება მე შენი ცქერა
და ხავერდებზე ეცემა ჩრდილი,
ყველგან უჩინრად ტირის ცერერა,
თვალები ცივი და გახელილი.

ღირდა თუ არა სხვა სიცოცხლეზე
 ოცნება ჩუმი და ფერმიხდილი?
 მე გზა არ ვიცი უახლოესი:
 ერთადერთი გზა არის სიკვდილი.

მას გახელილი დარჩა თვალები,
 ოჰ, გახელილი დარჩა თვალები
 ის უცხო მხარეს გარდაიცვალა
 და გახელილი დარჩა თვალები!

1918

მოვა... მაგრამ როდის?

შორეული ქალის ეშხი
 მოვა... მაგრამ როდის?
 სიყვარული სასახლეში
 მხოლოდ ერთხელ მოდის!

ასეთია ნაზი ბედი,
 ბედი რჩეულ ფერის;
 სიცოცხლეში თეთრი გედი
 მხოლოდ ერთხელ მღერის!

ყვავილები უხვად არის
 დენდის... მეფე მონის.
 ქარში ათრობს არემარეს
 ოხვრა ტრიანონის.

და ლანდებად თეთრ სარკეზე
 ჩნდება სახე მკრთალი

შუაზედი ესტერგეზი
და თვით დედოფალი.

ზრდილი, ნაზი და მეფური,
ჩემი ძველისძველი
ლექსი არის უნებური
სიზმრით შემმოსველი.

მხოლოდ თეთრი შადრევნებით
მე ვერსალის ბროლი,
მაცდურ თვალის გადევნებით
მტანჯავს მსუბუქ-მქროლი.

დედოფალო! ლურჯი რაში
მიჰქრის საშიშ-ჩქარი
და ბილიკთა ლურჯ ქვიშაში
მიაქვს მძაფრი ქარი!

მიჰქრის დაღალგადაყრილი:
დოვინ, დოვენ; დოვლი...
თოვლი, ფიფქი და აპრილი,
ვარდისფერი თოვლი.

1918

დღეს მაისი ფერში ნაირ-ნაირშია,
თუ დრო არის, დროს ისევ შენ შეჰფერი
და ვით ქრისტემ გალილეა აირჩია,
მე ტფილისი ავირჩიე ბებერი.

მაგრამ ქრისტეს გოლგოთა ზედა წილადა,
 მე კი ჩვენი დამიფარავს მთაწმინდა.
 მანდილი ჩანს ისევ იმ მანდილადა,
 შხამსაც შევსევამ შენგან მოწვდილ სასმისა.

1918

პ ი რ ი მ ზ ე

დავიწყებული ჭიშკრის კარბაზე
 ზავსი, ყავრები და წვიმის წვეთი!
 გაჰქრა ათასი თეთრი დარბაზი,
 გადარჩა მხოლოდ ცამეტი სვეტი.

კუბო კი ღამით სავსეა იით
 და წაქცეული სვეტები დგება:
 ამოდის მთვარე და სამაიით
 ფერმკრთალ ქალების მიმოდის წყება.

ცეკვავს სამეფოდ ნაქარგი ქოში
 და ხელსაზოცთა ქრიან ზღაპრები
 და მეძახიან მშვიდ სამეფოში
 მთები, სიზმრები და წინაპრები.

დილით დამჭკნარი არის ბალახი...
 ზედიზედ ისევ ეცემა სვეტი.
 გაიყვეს ძმებმა მოხუცი ბაღი
 და მწუხარება დამრჩა ასეთი.

სასლი ტყის პირად

ეხლაც ჩემს თვალწინ არის
თქვენი ბინა ტყის პირად
და სადამო მდინარის,
გახელილი ცისფერად.

მთავაზობდით დები ვარდთ
და ამბობდით ლანდებით:
„თქვენ ისეთი კარგი ხართ,
თქვენ პოეტი ბრძანდებით“.

და გავიდა ივლისი,
და მოვიდა, წამებო,
შფოთიანი ტფილისი:
პოეტების სამეფო!

1919

სადღეგრძელო იყოს მისი

სადღეგრძელო იყოს მისი,
ვინც ოცნებით იწოდა,
ვინც პოეტის მარადისი
აღტაცება იცოდა.

მოდიოდა ერთზე ასი,
გზა გშვენოდა ღიღების,
ჩვენ დაცვალოთ ყველამ თასი
ბედთან არ ღარიღების.

სადღეგრძელო იყოს მისი,
ვინც შიშმა ვერ დაჰხარა.
ავდგეთ ფეხზე! ჩვენ თბილისი
ვადღეგრძელოთ ჭადარა.

აქ სიცოცხლე და ხალისი
ვის სხვად არ ესვენება,
სადღეგრძელო იყოს მისი
და დიდებით ხსენება!

1919

თეთრი აპლიკანი

გადმოფრენას ეს ყორანი
მადათოვზე აპირებს,
გაანათებს რესტორანი
ტივებიან ნაპირებს.

ასე მიდის ეს ზამთარი
სიზმარივით მღეუარი,
ასე რეკავს საზანდარი
უქმი, შემაქცევარი,

რომ ისმოდეს საიათნოვას
დაჟანგული ჰანგები,
მიეთოვოს, მოეთოვოს
კედლებს ფარშავანგები.

სული ტირის და როს ნანას,
კოჭლო საჰაკ, ჰპირდები,

დაანებე ფიროსმანას
სევდიანი ტვირთები,

რომ წავიდეს ეს ზამთარი
სიზმარივით მღევარი,
რომ რეკავდეს საზანდარი
უქმი, შემაქცევარი.

ოცნებაო, ჩემო ძველო,
ვართ ღამეთა მთეველი,
კიდევ ბევრი საღღერძელო
დაგერჩა დაუღეველი.

1919

პოეზია უპირველეს ყოვლისა

სული გექონდეს უსპეტაკეს თოვლისა
მეგობრებო, სიკვდილამდის მექნება
მხოლოდ ერთი სიხარულის შეგნება:
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

თავდადებულ ბრძოლებისთვის ნახევარ
გზად დაღლილი არვის არ ეუნახივარ,
მარად მანთებს შუქი სვეტიცხოვლისა:
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

სიკვდილივით მარადია სურვილი
მთელი ქვეყნის სიმღერებით მოვლისა,
ყველაფერში შუქით შემობურვილი:
პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

თუ სამშობლო მაინც არ მომეფეროს,
 მე მოვკედები, როგორც პოეტს შეჰფერის.
 სიმღერები ზაღისის და ბრძოლისა:
 პოეზია — უპირველეს ყოვლისა!

1920

ეს გზობლიური ქარია

1

შაემა ნისლმა დანისლა
 მთები დაღესტანისა,
 აიმართნენ კოშკები
 ცისა და ნესტანისა.
 გახსოვს? ტოტი ქარისა
 აქანებდა მთვარესა...
 „ნეტა ეხლა სადა ზარ
 და რომელსა მხარესა“.
 მგლოვიარე ბინდებით
 იბურება ყვარელი,
 ვაზით და სივინდებით
 მიდის გზა საყვარელი;
 ჩანს შორეულ ჩრდილების
 კიდეებზე მონთება
 და ომგადახდილების
 ოხერა მომაგონდება.
 შაემა ნისლმა დანისლა
 მთები დაღესტანისა,
 ეცემიან კოშკები
 ცისა და ნესტანისა.

2

ეს მშობლიური ქარია.
ეს სოფელია მძინარე.
არ ვიცი, რად მიზარია:
ვაზი, ყანები, მდინარე,
დღემ ნისლი შემოიხვია,
გზაც სიარულმა დალია,
ის — ძეგლისძველი ციხეა,
იქ კიდევ წინანდალია.
წინანდალს ვაზი ამშვენებს,
ახმეტას — ვაშლი წითელი.
როგორ რთავს, როგორ აშენებს
აკიდობის მკიდელი.
იქ ტყეა, მთვარით ქსოვილი,
ვით ლოენგრინეს სიზმარი,
ლაჟვარდით გადათოვლილი
და ვერცხლით ნათილისმარი.

3

შუქი გაიშალა,
წყალი დაიფერა,
სიო დაიბერა,
ჩალა გაიჩალა.
სიზმარს აბარია
ველი შენაფერი...
ეხლა ყველაფერი
ოქროს ზღაპარია.
არც ხმა, არც ჩურჩული,
ბინა — მინაგნები,
თვალეზდალურჯული
თრთიან იალქნები.

ძილი შეგონება:
უცებ ქაოსიდან
მთვარემ ამოზიდა
ლურჯი მოგონება.

1922

შავით შემოსილხარ, როგორც ელეგია

შავით შემოსილხარ, როგორც ელეგია,
მუხლით დაცემულხარ, როგორც ანგელოსი,
სანთლის ელვარება ხატებს შელეკია,
იგი ოცნებაა მიქელ-ანჯელოსი.

მაგრამ მწუხარებას ნულარ ედარები,
კიდევ ამისრულე ერთი სათხოვარი,
უკვე დაიღუპა ყველა შენდარები,
შენლა დაგშთენია გამოსათხოვარი.

1922

ე ფ ე მ ე რ ა

ცხენთა შეჯიბრებაზე ჩემი ლურჯა ცხენები
ჰქროდნენ ეფემერული და ფერადი ქარებით,
იყვნენ საუკუნენი, მაგრამ მე ვიხსენები
გაფრენილი პირველი წყების ნიაგარებით.

ეწუხვარ: ერთადერთი ვარ და ზეცაზე სწერია
ჩემი გზა და ახალი ლალის კართაგენები,
ბედი — ქროლვის გარეშე — ჩემთვის არაფერია,
ჩემთვის ყველაფერია ისევ ლურჯა ცხენები.

ჰე, ქაოსში დაკარგულს ქარი დამედევნება
ძახილით: გალაკტიონ! და ძნელია მიგნება.
სადაც ახლა ჯვარია და გვიანი მტყვნები,
იქ უკვდავი მაგიის მარმარილო იქნება.

რამდენი ქარაენი, მთებზე გადამართული,
გაიშლება — მცნობელი მღვრიე უდაბნოეთის,
წვეთი სისხლის არ არის ჩემში არაქართული,
ძაფი ნერვის არ არის ჩემში არაპოეტის.

ო, რამდენი დაცხრება შურიანი თვალები,
რომ მარად იმარჯვებენ იდუმალი მშვენებით,
ლექსთა შეჯიბრებაზე — მხოლოდ ინტეგრალები,
ცხენთა შეჯიბრებაზე — ისევ ლურჯა ცხენები!

აჰა! შორით მოისმის ქვეყნიური გუგუნი.
ელვა ელვას გაეკრა, დაელეკა ცას ღვარი,
გაქრა, როგორც ღუმელი, ცოდვით გადაბუგული,
უკანასკნელ ძებნათა სევდიანი საზღვარი.

კიდეები შემლილი, ღამეები ველური
დაიტვირთონ წამებით, ღამე მთვარეს მოეხას.
სულს სწყურია საზღვარი ისევ ეფემერული,
სულს სწყურია საზღვარი, როგორც უსაზღვროებას.

სთქვი, რას ნიშნავს ზენიტზე მდგარი შორი პალმები?
წინი იმ უსაზღვრობაში მწუხარებას აიტან.
ჩემებრ დიდ საიდუმლოს მე იქ მივესალმები,
ყოველ მხრივ სივრცე იყოს, შეელა კი — არსაიდან.

ო, უბრალო ხმებისთვის არასდროს არ მეცალა,
დაისერა მსოფლიო გამოუცნობ წყლულებით.
კოშკებს სიზმარეთისას ნისლი გადაეცალა
და იქ მიექანება სული განწირულებით.

ნეტავ ჯოჯოხეთისა დარღმა გამიყოლიოს,
სადაც ვარდებს ბალისას მაისობა უქრება.
მძიმე ქვების ქუსლებით დავეყრდნობი პოლიუსს,
როცა ქარი მოსკდება და ცას შეემუქრება.

როგორც უხვი მემკვიდრე, ვისერი საესე პეშეებით
ფანტასტიკურ მკვლევობებს და ოცნებას მკათათვის,
წარსულში, მომავალში წყევლით გადავეშვები,
რომ ძეგლები ავმართო მღვრიე მშვენებათათვის.

თქვენ შეხედეთ: პირველი ჩნდება მერიდიანი,
ვეძებ ისევ დაღუპვას და დავცინი სიბერეს,
წარსულს სწყდება ფოთლების წყება იმედიანი,
შემოდგომის ქარებმა გზები გადამიფარეს.

დე, თამაშის თუ ბრძოლის ვიყო ცქერით გართული,
იყოს მზეთა ორგია და მაგია მთვარისა,
ვიყო ამ ღრიანცელში მარად ხელაღმართული,
ლანდი, — არაქვეყნიურ დარდით გადამწვარისა.

დამრჩეს ეს საიდუმლო, როგორც წმინდა ემბაზი,
ეფემერა მომექცეს, როგორც ღამეს ენებოს.
ცხენთა შეჯიბრებაზე! ცხენთა შეჯიბრებაზე!
ცხენთა შეჯიბრებაზე გასწით, ლურჯა ცხენებო!

ისევ ეფეერა

რა ამოძრავებს კიპარისის ტანს,
 ჩუმი შრიალი საიდან არი?
 ქარი არა სჩანს, ქარი არა სჩანს:
 მაინც მწვერვალებს ედება ქარი.
 დუმილი გახდა ვიწრო გალია,
 დაუძინარი და უჩინარი,
 მხოლოდ იმიტომ, რომ მაღალია,
 მარად და მარად ტყდება ჩინარი.
 როგორც ჩინარი — ისე პოეტი,
 მისთვის სიმაღლე არის წამება,
 არა ღიმილით და ალოეთი
 დაფარავს მტერთა ცილისწამება.
 ის — მაღალია, დიდია მაინც!
 მისთვის მოისმის ზარების ზარი:
 ქარი არა სჩანს, ქარი არა სჩანს,
 მაინც მწვერვალებს ედება ქარი,
 პოეტს მაისის სიზმრების ხილვით
 ესარკებოდა პარიზის რკალი.
 მაგრამ უეცრად ქარტეხილივით
 მის ცხოვრებაში შეიჭრა ქალი.
 დემონიური არევ-დარევით
 ყოველი მხრიდან ავარდა ალი.
 სულში დაჰქროდა ქალი ქარივით
 და შეშლილივით კიოდა ქალი.
 პო, ლელიანი მაშინ დაქანდა,
 ვით მწვერვალიდან მერანი მალი.
 კუბო მიჰქონდათ, არვინ არ სჩანდა
 და არ ტიროდა არც ერთი ქალი.
 ოჰ, სიყვარული ზღვების ქაფია!
 მიეცით წარსულს ელვა ან ხმალი,
 რომ ამოკვეთოს ეპიტაფია:
 „მის ცხოვრებაში შეიჭრა ქალი“.

და პაგანინიც... ორგის ბადეს...
 მაესტრო თასით გადაკრავს ღვინოს,
 ესტრადა ნათელ იმედათ ბადებს
 აშლილ ვოლტორნებს და პიანინოს.
 ის დანდობილი იღებს ჭიანურს
 და სასახლეებს ჰაერში მოდებს,
 რომ მხარეები შეაჭიანოს
 და ლეგენდები შორით ისმოდეს.
 არა! არაა იმედი სიმათ,
 ქალნი ღანდობენ თლილი თითებით,
 სიმებთან ერთად ატირებს იმათ
 თვალების ნაზი ქრიზოლიტებით.
 მათ მეოცნებეს რომ ვარდი არგეს,
 ის ნებას აძლევს სულს ითარეშოს,
 არ ხედავს ახლო გაბზარულ სარკეს
 და უიმედო საპირფარეშოს.
 როცა ქარხნები ისვრიან ღორბლებს,
 ვერპარნი, დროის ახალი დანტე,
 თუჯის ხელებით სძრავს მძიმე ბორბლებს,
 გიგანტი ცეცხლით მოანდამატე
 და ტრიალებენ ბორბლები ჩქარა
 და, ინტკმებიან ორთქლში გვერდებით.
 ვერპარნი! გაისმის მათი ხარხარი,
 ნუთუ არასდროს არ შეეჩერდებით?
 დადგა დრო, რკინამ აიდგა ენა!
 ის ითხოვს პასუხს, როგორც მკვლელობა
 და სასტიკია, როგორც გვენა,
 მისი სისწრაფის ულმობელობა.
 და ახრჩობს თავის ცხელი თითებით
 მასვე, ვინც იმას სული შთაბერა,
 მოკლეს ვერპარნი! მაგრამ დიდებით
 მას მოიგონებს ბედის სხვა წერა...
 და დოსტოვესკიც... მას თითქო ასჯერ
 ნისლიან ღამით, ნისლიან ღამით,

მათ მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა
 და ის ელოდა წამითიწამით
 ჯალათს შემოსულს ციხეში წყნარად.
 რაღაც ამაზე ღრმა, უფრო მეტი,
 გაუშუქებლად დარჩება მარად —
 ასეთი არის მისი პორტრეტი,
 იგი არ სინჯავს გამომხსნელ საჭეს,
 ეფინებოდა რა სახეს ჩრდილი,
 სიკვდილით დასჯა მას მიუსაჯეს,
 ვინ იგლოეოს ის! რაა სიკვდილი!
 ეშაფოტიდან უყურებს შორს პანს
 დღემდე თვალების გამზდარი რეტი.
 ასეთი არის მისი პორტრეტი...
 ქარი არა სჩანს, ქარი არა სჩანს...

1922

მშობლიური ეფეერა

ველარ ვცნობილობ მშობლიურ ხეებს —
 ზამთარს ბილიკი დაუტანია...
 „დიდი ხანია?“ — მივმართავ ტყეებს,
 და ტყე გუგუნებს: დიდი ხანია...

შეხავსებია კლდეები კლდეებს,
 იქ ვიღაც კენესის დიდი ხანია.
 „ამირანია?“ — მივმართავ ტყეებს,
 და ტყე გუგუნებს: ამირანია!..

ეს მძაფრი კენესა მიწამლავს დღეებს,
 ეს გული ისევ ჩემი გულია...

„დაკარგულია?“ — მიემართავ ტყეებს.
და ტყე გუგუნებს: დაკარგულია...

გუგუნებს თერგი, ხმაურობს თერგი,
მზე ჩავა. ჯერ კი შორსაა ბინდი...
ფერები ჭვერი ირევა ბევრი,
ლალეების ტყერი — ლილა და შვინდი...

ყაზბეგის შუბლი შემოსეს ღრუბლით,
და ცა აღუბლით სავსეა... კმარა.
ყვავილთა ციდან კალათებს ცლიდნენ,
დარიალიდან ზარავდა ზარა...

სულ ერთი წამით, განსაცდელ ჟამად,
შეხვედრა ჩუმი მე შენად მერგო.
მოგონებებით რაც ჩემს გულს ანთებს,
იმ ძვირფას ლანდებს გადაეც, თერგო!..

შეხავსებია კლდეები კლდეებს,
იქ ვილაც კენესის დიდი ხანია.
„ამირანია?“ — კვლავ ვკითხავ ტყეებს,
და ტყე გუგუნებს: ამირანია!..

1923

ძარი ჰქრის...

ქარი ჰქრის, ქარი ჰქრის, ქარი ჰქრის,
ფოთლები მიჰქრიან ქარდაქარ...
ხეთა რიგს, ხეთა ჯარს რკალად ხრის,
სადა ხარ, სადა ხარ, სადა ხარ?..

როგორ წვიმს, როგორ თოვს, როგორ თოვს,
 ვერ გპოვე ვერასდროს... ვერასდროს!
 შენი მე სახება დამდევს თან
 ყოველ დროს, ყოველთვის, ყოველგან!..
 შორი ცა ნისლიან ფიქრებს სცრის...
 ქარი ჰქრის, ქარი ჰქრის, ქარი ჰქრის!..

1924

ქ ა ლ ა ვ!

გულო, ოცნებას მაღავ!
 ცაო, ლურჯდება ზოლი!
 ვაჟი: — დაიცა, ქალავ!
 ქალი: — დაგიბრმა თოლი!
 შორით ბრუნდება წყალი,
 ნისლი იცრება მთაში.
 — არა! — ჩურჩულებს ქალი.
 — კარგი! — ამშვიდებს ვაჟი. —
 თუნდა წაიყვა ჯოგი,
 კიდენ დამრჩება მრავალ,
 ბროლ-ლიკილასაც მოგი,
 როცა ქალაქში ჩავალ.

1924

ჩვენ, პოეტები საქართველოსი

გულში იმავე გრძნობით ბრუნდება
და მოლოდინი დარეკავს ჩუმი,
რომ არაეთხელ აგუგუნდება
დედამიწაზე კიდევ სამუმი.

ჰა, ქიმიური ომების წყება
სოფელში, მინდვრად, ქალაქში, ტყეში,
ახალი ლპობა ჰოსპიტალების,
ახალი ცრემლის ღვარი და თქეში.

იქ, ტრანშეების ლაბირინტებში,
ნუ გაგიტაცებს ძველი წუხილი...
ხეიდან ხევზე იკივლებს მეხი,
ხეიდან ხევზე წავა ქუხილი,

და გიგანტური მუხლუხო — ტანკი,
შეუწყვეტელი ტყვიის ფანტელი,
პროჟექტორებმა ჰაერში იგრძნეს
აეროების კორიანტელი.

წამოვა მღვრიე ცეცხლის ნიაღვრად
ასსანტიმეტრის მკაცრი სახელი,
ხეიდან ხევზე გადიგრიანებს
ხეიდან ხევის გამოძახილი.

გააფთრებული ომის გენია
ძველი ჟანგივით ყვითელი ფერის,
გადეფარება მეწამულ ზეცას,
რომ მოიტანოს დღე მწარე წერის.

იქნებ მოსწყინდეს ერთსახეობა
აღმოსავლეთის დღეების თბილის,

გადმონგრეოს მტკვარის ხეობა
და ასაკლებად მოადგეს თბილისს.

ვართ პოეტები საქართველოსი,
რომელთაც გვახსოვს დღე უარესი.
ჩვენ ეხლაც ვიცით, სად დადგებიან
კლოდელი, ჟამში, სიუარესი...

დავდგეთ იქ, სადაც ქარიშხალია
და სისხლიანი დგას ანგელოსი,
ახალ გრიგალებს ვწირავთ სიცოცხლეს
ჩვენ, პოეტები საქართველოსი!..

1924

ს ა ს ა ზ ლ ა ო ნ ი

სარკოფაგიდან დგება მუმი. რა სიჩუმეა. ჰაერი ღურჯი
აბრეშუმია.

ორხიდეები ეცემა ნილოსს, როს მხურვალეა ქვიშაზე კვნესის,
უნდა რომ სული არ მიიხილოს, უნდა სამარე ჰპოვოს რამზესის.
ის იყო მეფე. ეხლაა მტვერი, რომ საუკუნეთ რიგი გარიყოს,
არ შეუძლია იყოს პირფერი, არ შეუძლია მტვერი არ იყოს.
და საუკუნეთ რიგს თვლის მუმი: მზიანი დღეა, თუ სამუმი.

1925

პროლოგი 100 ლექსის

რა საოცარი დასრულდა წლები
მეფეთა წყება გაქრა, ვით ლანდი,
მოშორდნენ ტახტებს: ვილჰელმი, კარლოს,
ნიკოლოზი და ფერდინანდი.

მაგრამ მწუხარედ მათზე კი არა,
სხვაზე იფიქრებს მარტიროლოგი:
იმ მრისხანე წელს პოეტი-მეფე —
გარდაიცვალა ალექსანდრ ბლოკი,

ჰანგების მეფე — დიდი სენ-სანსი
და ღირიჟორი ნიკიში მძლავრი...
ეკლიან გზაზე დაეცა ბევრი,
მხოლოდ მე ერთი გადავრჩი მგზავრი,

რომ გამომეველო ჯერ არსმენილი
ქარტეხილები ცეცხლთა ფენისა
და მომეტანა საქართველოში
სიმღერა ქვეყნის გადარჩენისა!

1925

თოვლი იყო ირიბი, ალმაცერი

თოვლი იყო ირიბი, ალმაცერი...

ლიკენსის გმირივით ცეცხლთან ჩაფიქრება.

ელვარებს ღუმელი. ვფიქრობ, საცაა ცეცხლიც ჩამიქრება.

გაიღო ფანჯარა: თოვლი იყო ირიბი, ალმაცერი.

იფანტება თეთრი ფიქრები, იფერფლება ხელნაწერი...

ნუ ჩამიქრები... და იქაც, შიგნით, სულში...
თოვლი იყო ირიბი, ალმაცერი..

1925

მ ა ტ ა რ ე ბ ე ლ შ ი

მთები აჭრელდა, როგორც ჟირაფი,
მატარებელი მიჰქრის ბინდებათ,
ეხლა იწყება წიფის გვირაბი,
თქვენ ხომ არაფრის შეგეშინდებათ?

1925

„ჩემო იარალი!“

„ჩემო იარალი!“ — ასე ქადაგებდა
ყაბახის გმირი, მსგავსება ლომის,
ორბელიანი, რომელიც აქებდა
ღვინოს და სალომეს.
ის დრო წავიდა! ტფილისი ძველი
მიინგრ-მოინგრა, სცივათ კახურებს
და ნარიყალა, ცრემლებით სველი,
მატარებლების კივილს გაჰყურებს;
მე ვდგევარ მთაზე, მე ვდგევარ მარტო,
დამთვრალი ახალ სანახავითა,
რითი გაგართო, როგორ გაგართო?
ჩემო იარალი, ის დრო წავიდა!

1927

მე მძინარე ვარ...

მე მძინარე ვარ... ვწევარ და მძინავს,
 დაე, მძინავდეს.
 ზედაეს ჩემს შუბლზე ღიმილს დამცინავს,
 როდესაც ნანა მესმის ძიძების, —
 ბევრს ეშინოდეს
 ჩემი სასტიკი, უღმობელი გამოღვიძების,
 ვით გათენებას,
 მე ვხედავ სიზმრებს არა თქვენებურს.

1927

ამ ბნელი ღამით

ამ ბნელი ღამით ვიღაც ღადის საქართველოში,
 ამ ბნელი ღამით ვიღაცა კენესის.

ვახსენოთ ჩვენ ის უკანასკნელ სადღეგრძელოში,
 სადღეგრძელოში ვახსენოთ ჩვენ ის.

ამ ბნელი ღამით, სადღაც ისმის ხმა დაირისა.
 თვალი მევსება ცრემლების ნამით.

უკვე ცისკარმა შორი მთები დააირისა...
 ის კი... კვლავ კენესის ამ ბნელი ღამით.

1927

შენ აღტაცებით ისევ ენთები.

შენ აღტაცებით ისევ ენთები,
ძველი ტაძრები ისევ შენდება,
ეფემერიდებს გამოენთები
და სადმე მაინც გაგითენდება.

მთები ჩანს, როგორც გიგანტი გრდემლი,
ჩქარი მდინარის რბიან ზვირთები,
მოგენატრება ბაეშეური ცრემლი,
ეცდები, მაგრამ ვერ ატირდები.

1927

დ ე დ ო ფ ა ლ ა

საბრალო დედოფალა,
მორთული ფერადი ფარჩით,
მას აქვს დაბურული,
ოქროსფერი თმები,
ცისფერი ღიდი თვალები,
პაწაწინა წითელი ტუჩები
და უმოძრაო ხელ-ფეხი.
სთქვი, დედოფალა!
იმღერე, დედოფალა,
რა გქვიათ შენ სახელად?
ხომ არ მიირთმევ, დედოფალა,
ბაგით ალუბლებს?
მაგრამ შენ გინდა ერთადერთი:
წყევლისგან განთავისუფლება.

1927

რევოლუციურ საქართველოს

რევოლუციურს, ჯერ არნახულს, ჯერ არ გაგონილს,
 უდიდესს თავის ნებისყოფით, გმირულს უაღრესს.
 თვალწინ გადაშლილ გარდატეხათ უდიადეს აზრს,
 მრავალი ათას მტკიცე ძაფით დაკავშირებულს;
 აღფრთოვანებას მასებისას, მილიარდიან
 ძლიერ ტალღებად რომ მიღელავს ახალის ძალით,
 უსასტიკესი დაუინებით რომ ანგრევს კარებს
 მილიონების უფართოეს ჰორიზონტებთან,
 ნგრევას, ო, ნგრევას, დაუნდობელ ნგრევას ძველისას,
 კარჩაკეტილი ცხოვრებიდან — გავიდეთ მზეზე.
 უღმობელ ტრიალს ისტორიის მედგარი ბორბლის,
 რევოლუციურ საქართველოს,
 ნახტომს უდიდესს, უზარმაზარს, განსაცვიფრებელს,
 რევოლუციურს, ჯერ არნახულს, ჯერ არ გაგონილს,
 ვაჟა, ამ ახალ საქართველოს, ვაჟა შენებას!

1930

ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი

ზოგს ჩაის ვარდი, ზოგს კინოვარი,
 ზოგს ოქრომკედით მონაქსოვარი,
 სურათი რამე კარგზე მგლოვარი,
 ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი.

ბარათი, სისხლის ცრემლ-ნატბოვარი,
 ბეჭედი, ძვირფას ალთა მთოვარი,
 საყურე, ტკბილის ჩრდილის მთხოვარი —
 ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი.

თმა, როგორც განძი ძნელ საშოვარი,
წიგნი რამ, ომით მონაპოვარი,
საფერფლე, მამის დანატოვარი —
ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი.

სამშობლო, მარად მსასოვარი,
ჰა, ჩემი ჩანგი სწორუპოვარი,
ჰა, ჩემი გულიც, რადგან მგზოვარი —
ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი.

1934

ვწერ ვინმე მესხი მელექსე

ვწერ ვინმე მესხი მელექსე,
რაც კი მივლია მე გზები,
ჯერ ლექსი მწვავდა, მერე მზე,
ჯერ მზე და მერე ლექსები.

იყოს ნაკვეთი შაირი,
როგორც ნასროლი ისარი,
ხან სროლა ქუხილნაირი,
ხან რხევა სამაისარი,

ხან საკენესარი დაირი,
ხან ჩანგი მოდაისარი.
ის არის სუნთქვა, ჰაერი,
მთელი სიცოცხლეც ის არი.

შმაგი, ვით ვეფხი დაჭრილი,
მშობლიურ მთა და ველეზზე,

ვარ ოცნებისთვის გაჭრილი
მე, ვინმე მესხი მელექსე.

1936

უპანასკნელი მატარებელი

ცხოვრების ეტლის სადარებელი
საცაა გავა მატარებელი,
მიემგზავრება იმედი ჩემი,
სიცოცხლის ჩემის გამდარებელი.

ვიცი, ამ წასვლას რაც ეწოდება, —
რა საჭიროა ეხლა გოდება.
მატარებლისგან როს მიმიღია
ან თანაგრძნობა, ან შეცოდება?

მატარებელი თვლემს, როგორც ლავა.
მატარებელი ხუთ წუთში გავა,
ვინც სხვებს აცილებს, დროა ჩასვლისა,
მატარებელი ხუთ წუთში გავა.

აჰა, დაიძრა რკინის ბორბლები
მივსდევ ვაგონებს, მახრჩობს გრძნობები.
გემშვიდობები სამარადისოდ,
სამარადისოდ გემშვიდობები!

ნეტავ ასეთი რად მერგო ბედი, —
ყოველჯამს ვკარგო თითო იმედი,
გამოსაღმების ხელოვნებისთვის
ნუთუ არვინ არს პოეტის მეტი?

1937

მთვარის ნაამბობიდან

ვიცი, ცაო, გულმავიწყო,
მე ზრუნვა ვარ, შენ — ოცნება.
არ იქნება, არ დავიწყო
ოცნებათა შემოწმება.

ბევრი მხარე მოვიარე —
ასე იწყებს ამბავს მთვარე, —
მაგრამ საქართველოსთანა
არ მინახავს არსად მხარე.

ბრწყინავს მისი ძველისძველი
უძლეველი მთა და ველი,
მისი წყალი, მისი სივრცე,
მისი შოთა რუსთაველი!

რუსთაველი, მახსოვს, ბავშვი,
ოცნებობდა ოქროს ნავში,
მიცქეროდა და თან თრთოდა,
ვით ფოთოლი თრთის ნიაფში.

ვიცი, ცაო, ფანტომიდან
ზრუნვა ვარ და შენ — ოცნება.
მრავალ ახალ კარგს მომიტანს
ოცნებათა შემოწმება.

კაცთა შრომამ მაღარიით
მოშხამული ატმოსფერა
ახალ ჩაით, ახალ იით
ახლად გააოქროსფერა.

აგერ მძლავრი და ტიტანი
მოსჩანს კავკასიის ტანი.
მიჯაჭვული აქ იყო და
აქ აეშვა ამირანი!

წყალტუბოდან ქუთაისში
 მიმავალო ქარო,
 თუ მაისის ქუთაისმა
 გკითხოს, ვინა ხარო,
 უპასუხე, რომ სუნთქვა ხარ,
 არ უთხრა კი — ვისი,
 ისეც იგრძნობს ქუთაისი,
 ჩემი ქუთაისი!

1938

ს ტ ა ნ ს ე ბ ი

აქ დაიდგმება პოეტის ძეგლი,
 ბავშვები მოვლენ შენი წიგნებით,
 იქნება, ბევრი რამე იქნება —
 მხოლოდ ამქვეყნად ჩვენ არ ვიქნებით.

ცხოვრებისაგან დაჭრილი ლომი,
 ეხლა რომ ოხვრით შამბში ვარდება,
 სხვა ისტორიის წინაშე მდგომი
 აქ სხვანაირად აღიმართება.

ეხლა კი ხელი მივცეთ ერთმანეთს,
 ხომ მოგვივლია ხმელეთი, ზღვები...
 ოჰ, მომავალო, შენ ერთი მაინც
 არ იტყვი, როგორც იტყვიან სხვები!

1943

ქებათა ქება ნიკორწმინდას

მაქვს მკერდს მიღებული
ქნარი, როგორც მინდა.
ჩემთვის დიდებული
სხივი გამობრწყინდა.
მკვიდრად ააშენა,
ვინაც ააშენა
და ცით დაამშვენა
დიდი ნიკორწმინდა.

გზნებით დამკარგავი
გრძნეულ ჩუქურთმებით,
ქარგით დამქარგავი
ნაზი შუქურთმებით,
ნეტა ვინ აზიდა,
ან როგორ აზიდა,
რა ხელმა აზიდა
მაღლა ნიკორწმინდა!

რა განძი გექონია,
რა მხნე, რა მდიდარი,
ჟღერს ქვის ჰარმონია —
დარობს რამდი დარი.
კარგად გამოჰკვეთა,
ვინაც გამოჰკვეთა,
სიბრძნით გამოჰკვეთა
მძლავრი ნიკორწმინდა.

აქ რომ თაღებია,
სვეტთა შეკონება,
ისე ნაგებია,
სიზმრის გეგონება.
ნეტა ვინ ააგო,

რა ნიჭმა ააგო,
 რა მაღლმა ააგო
 სვეტი — ნიკორწმინდა!

გრძნობ, ვით ღიაღია
 თორმეტი სარკმელი,
 ზაზებში ანთია
 ცეცხლი მისარკმელი:
 ნეტა ვინ აანთო,
 რომ გრძნობით აანთო
 და წლებს გადაანდო
 ნათლად ნიკორწმინდა!

ხვეულთ ღიადება
 ვხედავ — რა უხვია,
 დრომ მას ღიადებდა
 კრძალვით შეუხვია.
 ნეტა ვინ მოჰქარგა,
 და როცა მოჰქარგა,
 შიგ მიჰქარგ-მოჰქარგა,
 გზნება — ნიკორწმინდა!

მკვეთრი და მოქნილი
 ზაზთა დასრულება
 არის ამოდქმნილი
 ნატვრის ასრულება.
 ეს ის სიმკვეთრეა,
 ეს ის სიმდიდრეა,
 რაითაც მკვიდრია
 ძეგლი — ნიკორწმინდა.

შენის სულმნათისად
 ასვლა ეროვანი:
 ყელი გუმბათისა

მაღალღეროვანი,
 ცამდის აღერილი,
 ნებით აღერილი,
 სათნოდ აღერილი
 გშეენის, ნიკორწმინდა!

მზერა ქართულია
 სიერცის დაუნჯებით,
 თვალი გართულია
 ფრთიან ფასკუნჯებით;
 ფრთები, ფრთები გინდა,
 კიდევ ფრთები გვინდა,
 გინდა დაეუფლო
 სიერცეს, ნიკორწმინდა!

შენ, ფრთამოდულუნეს,
 ჟამთა სილამაზე,
 ჩვენი საუკუნე
 გიცავს, უახლესი:
 მძლავრი ხელოვნება,
 ხალხის ხელოვნება —
 ბრწყინვას საქართველოს
 ქებად ნიკორწმინდა!

1947.

მიდიხარ... ისე მიგაქვს წეალება,
 თითქო ზღვის კარად თივას თიბავდგ,
 ვინა თქვა შენი გარდაცვალება?
 არა, სწორედ დღეს შენ დაიბადე.

მიდიხარ... აღარ დაგემღურება
 არც მიწიერი, არც ზეციერი,
 ვინა თქვა შენი უბედურება?
 არა, სწორედ დღეს ხარ ბედნიერი.

მიდიხარ... ტკბილი გქონდეს მგზავრობა,
 სხვა ბინა მარად იყო ზღაპარი.
 ვინა თქვა შენი მიუსაფრობა?
 არა, შენ ჰპოვე თავშესაფარი.

მიდიხარ... შენს ბედს ბევრი ინატრებს
 მშვენიერს, ბედი სხვა არსად არი,
 შენ სივრცეებმა დაგაბინადრეს —
 შგნ უკვდავების ხარ ბინადარი.

1956

ქარი დაცხრა სიბობოქრის,
 შავი ზღვიდან სიო მოქრის,
 მე გიცქერი, როგორც ოქროს,
 ჩამავალ მზეს, ჩამავალს...

მე გიცქერი, როგორც ქარვას,
 შორითშორად ფიქრით ნარვალს,
 თან გაატანს ქართა ქარვას
 ჩამავალ მზეს, ჩამავალს...

ო, ფიქრებო, მსვლელნო ტაძრად,
 ო, ქცეულნო მტვრად და ნაცრად,
 რად მიჰყვებით ასე მკაცრად
 ჩამავალ მზეს, ჩამავალს?

ქვეყანა გაცედა, ვით ძველი გროში,
უდაბურებად იქცა სოფელი.
ნუ გაოცდები, რომ ასეთ დროში
მცირე ბედისაც ვარ კმაყოფილი.

შეიძლებოდა მქონოდა სული
კეთილი, ნაზი, როგორც დობილი,
მაგრამ ცხოვრება არაა სრული,
მცირე ბედისაც ვარ კმაყოფილი.

ვით შეიძლება იქნე ლამაზი,
როცა სიტლანქე მოდის მგმობელი!
დროა დავტოვო ფიქრი ამაზე,
მცირე ბედისაც ვარ მადლობელი.

საშინელება, სიბნელე, გესლი.
დემონიური ცეცხლის პროფილი.
ბოროტო, სუნთქვა ნუ გამიძნელე,
მადლობელი ვარ, ვარ კმაყოფილი!

ՀԱՅԵՐԵ
ՈՄԹՅՈՐԸՈՒ

1892—1937

הפולק אף הפולק, משה,
שפאביל. גאביל. אף. שפאביל.
אף. אף. שפאביל. שפאביל.
אף. שפאביל, שפאביל!

אף. שפאביל. שפאביל,
אף. שפאביל. שפאביל. שפאביל!
אף. שפאביל. שפאביל. שפאביל.
אף. שפאביל. שפאביל. שפאביל.

שפאביל. שפאביל.

ბაოლო იაშვილს მომეწყინა ყვითელი დანტე,
ვაქებდი შექსპირს, მაგრამ ფარდა, შექსპირს უარი,
რა ვქნა, რომ ჩემთვის ბეთხოვენი მხოლოდ ყრუ არი
და რომ წარსულმა ვერ გადმომცა მე ანდამატი.

ვფიქრობ ლექსებით ჩქარი და ხან გველივით ზანტი,
მაგრამ ყოველთვის მიხარია ცეცხლის ანთება,
ჩემი ოცნების ნაპერწკლები ხალხს გადუფანტე,
და უკვდავება ცივ ხელებით მე მელანდება.

1916

წერილი დედას

დავტოვე სოფელი —
მყუდრო სამყოფელი,
ქვიტყირის მარნები
და კატის კნუტები,
სიმინდის ყანა!

ჰა! კინტოს პროფილი,
საეჭვო ტარნები,
და დავიკუნტები
ქალაქის ქუჩებში მე — სალახანა.

ტირილი, ტირილი, ტირილი ბევრი!
ბზის განიავება, კალო და კეერი,
და სოფლის სიწმინდე, მართალი ბათმანი,
როცა მე ქალაქში მაწუხებს, მახელებს
ყველა ყელსახვევი, შავი ხელთათმანი.

იქნებ ჩვენ თბილისი ხვალ ყველამ დავტოვოთ!
მინდა დღეს მიეწერო დედას უსათუოდ,
იმღეროს მამასთან ის ნანა ტკბილი,
როცა გაიხარა, რომ მე მეჭრებოდა პირველი კბილი,
როცა მე ქურდები მეგობრად მრაცხავენ,
სოფელში ვენახი გახდა მოსარწყავი,
და ვაზის ფურცლებზე ისე გალურჯდება იქ შაბიამანი,
ვით თვალის უპე, როცა არ მახურავს ღამეში საბანი.

დედა! ინახულე
შენ წმინდა ხახული!
წადი ფეხშიშველი,
ქალაქში დაკარგულ შვილისთვის ღამე გაათიე,
ღმერთო! აპატიე, —
მე თუ ვერ მიშველი —
დედა, რომ დაგინთო ჩემ სიგრძე სანთელი,
მისთვის, რომ ჩემს გულში
დაყუჩდეს გრიგალი და კორიანტელი.

პ ი რ ა მ ი დ ე ბ უ ი

იქ, სადაც სდუმან პირამიდები,
მზის ქორწილის დროს მე დაწვეები მზისფერ სილაზე,
იქ, სადაც სდუმან პირამიდები,

შენ მომინდები,

შენი თვალები, შენი მკლავები, შენი სინაზი.

შენ მოგაფრენს ცხენი არაბული,

თვალებდანაბული.

საყვარელ ხელებს მივეცემა, როგორც ნაზ საწოლს,
და შენ დამკოცნი ვით დედოფალს, ვით მხევალს და ცოლს
ტკბილი იქნება ცხელ სილაზე ჩვენი თამაში,

მზიურებს მაშინ

არაფერი მოგეაგონდება...

პირამიდებში ატირდება ლოდინით რაში.

ღურჯ სფინქსთან მივა, უცქერს დიდხანს და დაღონდება.

სილიან ტანით მდინარისკენ გავეშურებით,

მწვანე ტალღებში დაგამშვიდებთ ჩვენს ღელვას ალურს.

გამოფხიზლდება შენი რაში სფინქსის ყურებით,

დაუწყებს ძებნას უდაბნოში თავის სიყვარულს.

1916

●
ხშირია სიჩუმე ოთახის სტუმარი,
წვიმის დროს მოვა და დილამდის დარჩება,
ბუხართან კატაა ყოველთვის მდუმარი...
ცისფერი ოთახი წითლად იფარჩება.

მიედივარ ბუხართან. რა მინდა! რა ვიცი!
ელავენ, თბებიან ტიტველი ფეხები.

მე არ შემოძლია, მე მარტო დავიწვი
და ფეხის გულებით კატის ზურგს ვეხები.

და ისევ ზმორება, ვნება უწინდელი,
კატასთან თამაში და თრთოლვით ზუმრობა.
ძვირფასმა მაჩუქა პატარა ცინდალი;
მე მიყვარს ზამთარში სიჩუმის სტუმრობა.

1916

1

თორმეტი წლიდან აღარ მაცლიდნენ
ცხოვრებას დიდი ოქროს ჩიტები...
მე დამქაშები საიდუმლო ჰანგებში მცდიდნენ,
თორმეტი წლიდან მე ბრაზიან კაცს ვეჭიდები.

ყოველდღე მოდის სიღარიბე...

დიღები — ბურით,
გადამიშენდნენ ღლეს წითელი ჩემი ხარები,
დაობდა ზეცა, დაიფარა ბნელ ფაიფურით...
დავეხეტები.

მზიანს მიპირებს ღამე ჩათრევას,
ხანჯლიან შუადღეს ვერ ვიხედები,
ველარ ვუმღერი შუადღის შადრევანს.
ახ! პოეზია... მეგობრობა... ჩემი სარდლობა,
ასარგადონი... ოლოფერნი... ქალების თმები,
ხმა უმაღლესი და პლანეტის უსამართლობა,
და საზოგადოდ ავი სიტყვა „როდესაც ვკვდები“.

2

დამეთანხმებით, ამეგო წესი;
დღემოკლესავით გარდავიცვალე,
და პოეზია უძვირფასესი
გამომიტირებს ყველაზე მალე.

ღმერთმა სიგიჟე გადმომივლინა,
რადგანაც ხშირად ვიყავ მშიერი,
დედა მიტირებს მე ბაბილინა
და ჯიბრაელი მამა ძლიერი.

ქვეყნიერება ადრე დაეტოვე,
სულ ზედმეტია ერის ნუგეში,
მომეგებება ჩხიკვაძე ნოე
საიქიოში და დიდუბეში.

3

გაგიჟდა... შემდეგ გარდაიცვალა
პოეტი პაოლო იაშვილი...
პოეზიისთვის ბევრი იწვალა,
მაგრამ არ იყო მისთვის საშუელი.

როდესაც იყო სუსტი, პატარა,
მკითხაუმა უთხრა: იყავ გმირია,
ოცდაოთხ წლამდე დრო გაატარა
და ოცდახუთზე გადაირია.

იყოს უკედავი მისი სამარე
და იქ შეეხოს ამქვეყნის ნაკლი,
მფარველად ჰყავდეს მეფე თამარი
და მთავარსარდლად მეფე ირაკლი.

ნაო ლორთქიფანიძეს

ხარ მოელვარე, ვით სატევარი,
ემორჩილები მზეს და იადონს,
მომეცი ნება, როგორც მწევარი,
ლექსი გაჩუქო ბუნებით ბატონს.

გაგიძნელდება ქვეყნის დანდობა,
მაგრამ ხარ მუდამ კეთილშობილი.
მიმონებს შენი დარდიმანდობა
და იშვიათი ჩვენში პროფილი...

სოფლის წითელა, ყვავილი, ხველა,
გამოტირილი და სამძიმარი,
შენ იმერეთმა დაგანადველა,
როგორც პოეტი და პატიმარი.

ფუქსავატ ხალხში ხარ განდგეილი,
და შთაგონების ხარ ფალავანი,
თუ პოეზია გულგაგლეჯილი
დღეს ძებნაშია ერთგულ სავანის.

ჩვენი დათმობა შენთვის წესია,
დამშვენებულს, ძმური თვისებით,
თითქოს გაგელოს შენ ეკლესია
ცოდვილ სულების პარაკლისებით.

მაგრამ საყდარში არავის ელი,
და რჩება ლოცვა გაუმართველი...
ხარ დიდებული ქუთაისელი
და შენ ბრძანდები დიდი ქართველი.

ო ზ ო რ ტ ი

დავით კლდიაშვილს

შენში გაცოცხლდა იმერეთი თავის მაჭრებით,
მე ვუმზერ ბოსტნებს, ვიწრო შარებს, შეშის ბოგირებს.
აგერ ირინე მეწერილმანეს აცდენს ვაჭრობით,
მღვდელი ზოსიმე დამშეულ ჯორს მიაბოგინებს.

თავლა და კალო, გალესილი ჩქარი ნამგალი,
ღობეში ღორი უღლიანი ღრიალებს მწარედ,
და სოლომონი, გაცრეცილი მხნე მაჭანკალი,
ჭიშკართან ყვირის: „მაინძელო, გამოდი გარეთ!“

1919

ტიციან ტაბიკოს

გადაგვაშენებს ჩვენ ბოდვები მომდგარი ჯარით,
მე შენგან ველი ზიარებას, ვიხდი შვიდეულს,
საკმევლის სუნი გვაბარბაცებს შენ და თვითეულს,
კათაკმევლებად მლოცველებში რომ შევეჩარით.

შეგისკვნა გული კოლომბინამ ცისფერი ჩვართ,
მოგეფერება ბალაგანში ღამეგათეულს,
მეც შემომხედე შენი ყვითელ ლექსებით სნეულს,
მეფეე და ბავშვო, დადალულო ქალდეას ჯვართ!

დახურეს გზები, მოვეფანტეთ ყავრიან ქოხებს.
კომანდორივით უკან მოგდევს წმინდა გიორგი.
შეალამის კეამლში აგათრთოლებს და აგამბოხებს.

დურბელით, ჭლექით დღენაკლული, შენი ლაფორგი;
მოგაგონდება მამაშენი, ღვინო და გელი,
სოფელი, ჭინკა, ვარსკვლავები და საფრანგეთი.

1919

გიორგი ლეონიძეს

შენი ლექსი წითელ ძროხის ჯოგია,
შენი გული ყვითელ ოქროს მორგვია,
შენი სული — აღდგომის ელოგია.
არ ამცილდეს შენთან ძმური ერთობა;

შენ ოცნებით თამარისკენ წახვედი,
ჰგავხარ ლაშქარს ანთებული სახეთი,
მოდი, ვნახოთ შენი გარე კახეთი,
სადაც სიტყვა წარსულით გაერთობა;

მოდი, ვნახოთ ნინოწმინდის საყდარი,
ნინოს ხატი ჭრილობებით გამხდარი,
ვნახოთ მხარე, ერეკლეს ნატახტარი,
ძველი მაღლი, ახალი უღმერთობა.

შენ ხსოვნიდან იმ ტკივილებს ამიშლი,
რაც დაგუბდა ობოლ საგურამოში,
და ყოველდღე და ყოველ საღამოში
გაჩაღდება არღნიანი მცხეთობა.

1919

ელენე დარიანი წერს უბრალოდ და აბნეულად

ამაღამ მგონი იქნება ქარი...
ვაი, დედოფალ ტყემლების ბრალი.
დაღონებული წავიდა ქმარი
და დაბრუნდება დილაზე მთვრალი.

დიდი ხანია ამ ბუხრის ალში
ტკივილით იწვის ჩემი ოცნება...
ქმარმა გასცვალა მომღერალ ქალში
ჩემი ცოდვილი პატიოსნება.

ალბათ მოჰყვება მას სავარცხელი
უფრო უბედურ ჩემი მეტოქის...
მეტყვის ბრძანებით: — მომეცი წყალი
ჩემი ფერადი სპარსული ღოქის.

ცოლი ვარ მისთვის მე სასახელო
(მე ის მკოცნიდა სხივიან ღღეში).
ღვინით გასვრილი მისი საყელო
გადავარდება მყუდრო კუთხეში.

ქმრის სითამამე ჩემი ბრალია,
არ ვწუხვარ ბევრჯერ რომ მოვეხატრე...
რადგან ძვირფასი მეტად მთვრალია...
დაეძინება მას ჩემზე ადრე.

ცისფერი ქოლბა

მე სოფლის ამბებს შენ მოგიყვები:
შენ რომ ჰკოცნიდი ტუჩების კიდეს,
ისე დაზრდილან ჩვენი იხვები,
რომ კვერცხის დება დაიწყეს კიდეც.

შემომეჩვიენ ჩუმი მტრედები.
თმებს მიხილავენ ლურჯ ნისკარტებით,
ამ სიყვარულით ნაიმედები
თავს ვიმშვენებდი სოველ ვარდებით.

კკითხულობ ვაჟას. ვიძულებ პოეს,
ვნატრობ სუსხიან მწარე ამინდებს.
ზურგს ეუფხან დღისით პატარა ხბოებს
და საღამოზე ვიფერავ თითებს.

ვწოვ ყურძენს, როგორც მკივანა ბზიკი,
ტყეში ვნახულობ მე წითელ სოკოს;
ხან მღვრიე მაჭარს ვსვამ მრგვალი ჭიქით,
ხან ვგავარ სოფლის მკერდსავსე გოგოს.

წვიმაში ვარჩევ სიმინდის ტაროს
და ლამაზ ტაროს ვაკოცებ უცებ;
მერე კი ვათევ ღამეს უმთვაროს
და ეჭვით სავსე გულს არ ვახუცებ.

კავლე ინგოროყვას

გადამეტებით, ტანჯულ ღლეებით
წარსული ჰკივის უკულმართული;
ჩვენ კი უტკბილეს სამოთხეებით
გვინდა გაემართოთ მხარე ქართული.

საუკუნენი ცხელ თავანებით
ჩენი სამშობლოს მზეში დნებიან;
მაგრამ ჯერ კიდევ ქარავანები
სცლიან ოქროებს ძველ მადნებიდან.

მიწა მსუქანი სისხლის ღალევით
შენ შეგვათვისე — იმედიანი,
და გულში გიელის მკივან ალივით
შენ რუსთაველის მერედიანი.

ძმავ ინგორუყო! ჩვენება არი
და ტკბილის ტანჯვით მოსაგონები
მწველ ინდოსტანში ქართული ჯარი
და ტრაპიზონში გარნიზონები.

დაგვიბრუნდება ის ნეტარება
ამაყ ღლეების გადაჩვეულებს;
თუ პოეზია შეედარება
ჯვარზე გასალტულ წმინდა რჩეულებს.

ძმავ ინგორუყო! პოეტო ადრე
და მერე დარდო წარსულ ღიდების:
გულს პოეზია იჭვებით ანგრევს
და სისხლს — დაჰყრობა პირამიდების.

პოეტი და ადამიანი

1

მე მენატრება ცხოვრება
 პატიოსანი,
 მაგრამ რა ვქნა, რომ გამათხოვრო?
 ბედის წყევლაა ქართველ მგოსან.
 მე მენატრება ბრწყინავდნენ
 ისევ თვალები...
 გაზაფხულიდან ზამთრის ყინვამდე
 არ მასვენებდნენ ქვეყნის ვალები.
 სურვილი დიდი როდია, —
 მცირეოდენი...
 მაგრამ ყოველდღე ჩემთან მოდიან
 და აღწერების მოაქვთ ორდერი.
 ფიქრი ირევა ჩემს თავში
 როგორც მწერები,
 რა მაქვს ქონება: ცოლი და ბავშვი,
 ძაღლი და ცოტა ხელთნაწერები.
 მეტყვიან: გული გქონიათ, —
 წავა ნაჭრობით,
 მაგრამ არსად არ გამიგონია,
 გული გაჰყიდონ ვალში ვაჭრობით...

2

ნუ გეშინია, გულო, დარჩები
 ყოველთვის ოქრო უზარმაზარი,
 ვინ მისცემს ნებას, მართლა ჩარჩებმა
 გამართოს „ძვირფას გულთა ბაზარი“.
 ვინ მისცემს ნებას, არჩეულ პოეტს
 გაუნადგურონ ბუდე ნაგები,
 ხალხის სიყვარულს თუ მოიპოვებს

პოეტს მრავლად ჰყავს ამხანაგები.
 რა არის ფული, რა არის ვალი,
 მოწყენილობა და მწუხარება,
 როდესაც ხალხის ხორცი და ძვალი,
 გადაქცეულა მშრომელ ხარებად,
 ვინც გაიტაცა ახალ ძიებამ,
 გადაქცეულან რკინის კაცებად,
 ნუთუ პოეტებს გვეპატიება
 აზნაურული გაზარმაცება.
 ამხანაგებო, ნუ გეზარებათ
 ჩამოცილება ძველი ფესვების,
 დროა გადიქენ ოქროს ზარებად
 აცრემლებული ჩვენი ლექსები.

1921

მოხეტიალე პიერო

მოხეტიალე პიერო
 ბავშვივით აგვიტირდება
 და ნუგეშს სამაგიეროს
 არაეინ არ დაპირდება.

სადმე შაითან ბაზარში
 მონახავს ფერად ბინასა,
 შეიყვანს როგორც ტაძარში
 ფერწასულ კოლომბინასა.

1922

ეპოკა

1915, იანვარში

პორტმა, რომელსაც გლაზგო ჰქვია,
დიდ ნიაღვარში

მე გამისტუმრა ევროპიდან ინგლისის გემზე
„კაბადოკია“

ეს იყო მაშინ,

როცა სენაში

ყრიდნენ პარიზის მოქალაქენი გერმანელ ტყვეებს...

ვიგონებ ღლეებს,

როცა ვერდენს მოადგა შანთი,

როცა დასცალეს ტროკადერო,

და ლუერს მოსტაცეს ლაურა-დე-დიანტი.

გახდა პარიზი უსიცოცხლო და უსიმღერო.

ლიუქსემბურგში:

იღგა ვერლენი ცრემლიანი და თოვლის ქურქში.
ღამის ქალები, პოეტები მოშორდნენ „დარკურს“

და კაფე „ლილლას“

და მათხოვრები სენის ზიდებქვეშ

მარსელიეზით ზედეზოდნენ დილას.

პარიზელები ყვავილებით, პატარა ჯვრებით
გზაენიდნენ ბავშვებს პერლაშეზის სასაფლაოზე.

გამოვექეცი ევროპის ქაოსს,

სისხლს,

დანგრეულ რეიმის ტაძარს,

უზარმაზარ ტანკების ქშენას,

რეინის ირგვლივ თაობათა გადაშენებას,

ვიგონებ მართლა ჟრუანტელით

ლამანშის სრუტეს,

იქ ჩალაგებულ ატლანტიკის ანთებულ გემებს.

შოტლანდიაში

ვნახე თეთრი ძროხების ჯოგი

და გავიღიმე, ვით ნასევრად გაგიჟებულმა.
გამოვექეცი ევროპის წარღვნას...

პარიზში დამრჩა ერთი საფლავი,
ლეგიონის ორდენის წევრი,
აღმოსავლეთში განთქმული გმირი,
და ქუთაისში გადამტანი რევოლუციის,
მკვლარი მარნასთან,
პერლაშეზე განსვენებული
ბუჭუტა აბაშიძე.

1922

ნასაყდრალის გალავნიდან

სანდრო ცირეკიძეს

თქვენს თბილისს, თქვენს თვალებს
ვერ ვენახვები;
მზე მიულის... მაწვალებს
მე ვენახვები.
ძვირფასებო, ასეთია
სოფლის წუხილი,
სულ ახლო ოსეთია;
ვნახე წუხელი —
ოხი, რომელმაც მოგეიტანა ბევრი კალმახი...
გუშინ ყარანას ჩვენ დაუუგეთ მახე,
ვერ დაეიჭირეთ! ვინადირეთ მერმე მწყერები,
მაგრამ სოფელში სულ წვიმაა და მეწყერები.
ჩვენი წისკვილის წაუღია წყალს ნახევარი,
სოფლის ბოლოში გაეაგზავნეთ გრძელი ყვეარი,
ამოიტანეს ყველაფერი, გარდა კოლების,

მგზინდუ ბრაზობს წყალდიდობის გაბოროტებით;
 ბევრს გწერთ წისქვილზე, რადგან იყო ძველი, პატარა,
 რადგან მემინდემ ბავშვობაში ზურგით მატარა;
 სოფლად ბერძნების შეგვეჩვია ჩვენ მათხოვრები,
 გვთხოვენ სიმინდს და უსიმინდოდ დარჩნენ ღორები,
 და გადავწყვიტეთ სანახევროდ მათი გაცემა,
 ქორმა დაგვიწყო წიწილების ჩვენ მოტაცება,
 აამუშავა მოურავმა ორლულიანი;
 შემოდგომაა მოწყენილი და ღრუბლიანი.
 სოფლის სკოლაში თუ დადიან ახლა ბავშვები,
 ნიფხავ-პერანგი აქვთ სოველი და გასაშრობი.
 ყვირის ურია: „საწვრილმანოო... ფართალ-ფართალი“,
 მეტად გაძვირდა ფეხსაცმელი და იარღალი;
 ჭორფლიან ცხენით დადის ურია,
 მოჰყავს ქათმები, იხვი, ბატები.
 სიძვირე მეტად უცნაურია,
 საკითხს გადაჭრა უნდა დადებით.
 მღვდელი იძახის: ამაოებით
 აივსო მთელი ქვეყნიერება,
 თუმცა ჰყავს პროზა, წყვილად ხბოები,
 და არც სურს მეტი ბედნიერება.
 საღამოს გზაზე მოდის ნახირი,
 და მწყემს გოგოებს უჩანთ მუხლები,
 (შენ, ჩემო გულო, ნუღარ ახირდი,
 მეორე გულთან ხარ შეუღლებით.)
 კვირას ეზოში მომიხდა გავლა,
 მსურდა მოზერების მე დაფეთება,
 მრუდედ დადგმული მეჩვენა თავლა,
 დავიწყე თავლის გადაკეთება,
 მერმე ვითვალე სახლზე კრამიტი
 და ანგარიში რომ ამერია,
 უეცრად დადგა ცუდი ამინდი
 და მივაშურე შუა კერიას.

ლილი მეუნარბიას

პატარა ბალიშს დაეცა ცრემლი,
პატარა ფილტვებს მიეპარა ჭლექი და ხეელა,
ჩამოწყდი, როგორც ყვავილი ტყემლის,
შენ რომ იყავი იღუმალი და ჭიანჭველა.

სამარადისო ნისლს დაუბრუნდი,
მაგრამ მგზავრობას შენსას ჰქვია ბავშვის სიკვდილი.
ასე მგონია ფუტკრის გუნდი
დაესეოდა შენს სუსტ სხეულს, ტკბილ სხეულს, ლილი.

შენ ბავშვობიდან გელოდნენ ცაში,
ჩვენც მოგელოდით, განშორება უფრო მნელია,
მაგრამ მე ჯერა, თავის საბანში
შენ მიგიღებენ ბეატრიჩე და ოფელია.

1920

ელენე ღარიანის წერილი ანა ახმატოვას

მე მინდა, გითხრა სამძიმარი,
რომ ბლოკი მოკვდა!
ხანდახან ჩუმი და მძინარი
მეცა ვარ ბლოკთან.

ჩამოდი ჩემთან, მე მგონია,
ვიქნებით დები:
თუ პეტერბურგის აგონია
გიყვარს... და ვცდები.

თბილისის მადლი და მშვენება
 გიშველის, ვიცი.
 ორივეს ერთად გვეჩვენება
 წასული პრინცი.

შენ დაღალული გიბანია
 სხეული ნისლში...
 ჩენი ქვეყანა ისპანია
 არი ივლისში.

მე ცოტა მიცნობს: სხვანაირი
 მეწვია ბედი,
 შენთვის საჩუქრად მაქვს დაირი
 და ოქროს გედი.

ჩენი მზე, ჩენი მხარე ლურჯი
 ლოყებს აგინებებს;
 აკოცე შენი ცივი ტუჩით
 თამარის თითებს.

1922

პ ა რ ი ზ ი ს ა კ ე ნ

უნდა აყვავდეს მალე ქვიშნები,
 უნდა ბალახი დილამ დათრთვილოს,
 მე ამ ზაფხულზე დავინიშნები
 და მივატოვებ ჩემს საქართველოს.

მე დავშორდები ძვირფას პოეტებს
 და თან წამყვება ვაჟას კრებულს;

ჩემს ლექსს ბალიშქვეშ ვინ ამოიღებს
ჩემი ოცნებით გაოგნებული.

ჩემო ქვეყანავ, მეტად ძნელია
შენი დაკარგვა და დატოვება;
სოფლის ბავშვები აღარ მელიან,
არ მელის მუხა ათასრტოება.

ჩემო ქვეყანავ, ვიცი, ჰარიზი
არი გულის და თვალის ამხელი;
ვიცი, მომელის მე უარესი,
ალბათ გატყდება ჩემი სახელი.

აქ ჩემს სულს კიდევ მზე მოუვლიდა,
დაშორებულს კი ველარ მიშველი;
იქნებ დაიწყოს ცოდვა ლუვრიდან
და გადავიქცე მე ბულ მიშელი.

მაგრამ არ მინდა ლხინი ჭიქების,
მინდა მივიდე შეუცოდველი
ყრუ მონასტერში კათოლიკების,
სადაც მიკითხავს ლოცვას კლოდელი.

მაშინ დავცინებ მე ჩემს საროს ტანს,
უკვე დაქანცულს ვნების წვალეებით...
მე ველარ მივალ სოფლის წყაროსთან
და ვერც თამაშით დავიღალეები.

დ ა ტ რ ი ა ლ ე ბ ა

შემომაკლდება, დამეფანტა ნუთუ ოქრო და
სისხლი, რომელსაც ვუზიარებ მთელ პოეზიას;
თუ ჩემი სიტყვა შუადღეში ზანჯლად მოჰქროდა,
ისევ ცხენზე ვარ და ვაგრძელებ ქროლვას დეზიანს.

ქარმა სიცხეში თეთრი ტოგა შემომახია,
ოქროს გვირგვინიც მიტომ გატყდა და დაბურდულა,
რომ ჩემი გული სიყვარულის ცეცხლში მარხია,
პოეტთა ბაღში, სადაც ღამე მივალ ქურდულად.

დაფანტულ ფიქრით ქალაქებში ვუმზერ საათებს,
რომლებიც სხედან ორბებივით და ბედს ზომავენ,
თუ მომეწიყნა — რუსთაველი შემომანათებს,
და მაშინ ისევ საქართველოს გაეალომაეებს.

მოდის ფარჩებით, მზის არღანით ზაფხულის ჯოგი,
მჯერა, ლექსები კიდევ თავზე დამესხმებიან,
თუ ერთხელ მაინც დამინახეთ მე დანაწოქი,
ისევ ვაგრძელებ პოეზიას ოქროს ხმებიანს.

1923

ლ ე ნ ი ნ ს

დგას პოეზია საპატიო ერთგულ დარაჯად
მეექვსე ღამე! ჩანს თბილისი, ვით სასაფლაო.
უნდა სიჩუმე გამოცხადდეს ერთი საათით
მთელ ქვეყანაზე, — მაშინ, როცა კლარა ცეტკინი
მოსკოვის წითელ მოედანზე, სტალინთან ერთად,
მავზოლეუმში დაასვენებს ლენინის ცხედარს.

რჩეული ჩემგან ყველა ბრძოლის ბარიკადებზე
იყო ლიბკნეხტი ნაღმით სავსე დინამიტებად,
მესმოდა მისი ხმა, ყვირილა, მისი ზრიალი,
როდესაც ერთი უცხადებდა ომს გერმანიას.
მაგრამ ლიბკნეხტის არჩევანი იყო ლენინი,
ლენინი იყო არჩევანი ქვეყნიერების.

ვიცი შორეთში მებაღური ჩამოხეული,
რომლის ცოლ-შვილი დამშეული ქუჩაში ჰყრია,
ახლა აკეთებს თავის ბაღეს და სტირის ლენინს!
ესპანეთშიც კი, მჯერა, ამ წუთს აღარ მღერიან,
და აჩერებენ თავის გემებს მეზღვაურები.
ამხანაგებო, ჩადგა წუთით ოქტომბრის ქარი,
ვიმღეროთ ერთად, პოეტებო, მარში გლოვისა.

მინდა, ნიკიშის ძალა მქონდეს, რომ შევადგინო
ქორო ათასი და მილიონ ატირებულთა.
ო, შეგობრებო, გახსოვთ, როცა თბილისში ჩვენთან
ჩამოიტანეთ აკივლება მეცხრაშეტე წლას,
როცა მოედო დიდ პეტერბურგს ტიფი და ცინგა,
როცა ბავშვები სთხოვდნენ ლენინს მხოლოდ ნატეხ პურს,
როცა ლენინი დასტიროდა დამშეულ ბავშვებს
და თავს უყრიდა, როგორც გამხდარ, ყვითელ წიწილებს!
ლენინის კუბოს მინდა, ახლა შემოესიონ
ჩემი სიტყვები, ვით მტირალა ჩუმი ბავშვები,
ამხანაგებო, ჩადგა წუთით ოქტომბრის ქარი,
ვიმღეროთ ერთად, პოეტებო, მარში გლოვისა.

თ ბ ი ლ ის ი

მინდა, ავეარდე მამადავითზე,
იქ აირჩიე, სულო, ბინა შენ;
მინდა, უეცრად მუხლზე დავეცე
ჩემი თბილისის და მზის წინაშე.
ჩემო ქალაქო! არ დამაკელი
შენ სიზარული მზისგან ფერილი,
თავზე გადგია, როგორც კანკელი,
ცა მოელვარე და აჟღერილი.
ვხედავ, ურმები ღორთქა თივებით
გზას ახარებენ აჭრიალებით;
მტკვარს მოჰყეებიან ფიჭვის ტივები,
ვით მოცურავე თეთრი ქალები.
სდულან ოქროს და წითელ ღვარებად
კვირა ღღეებით შენი ქუჩები,
და იცლებიან ოხშივარებად
შენს გარეშემო მთები თუჯების.
შენს ალაყაფთან მსურს, დავაღაგო
ლექსები, როგორც სისხლის წვეთები...
მილიონ ხმებით სავსე ქალაქო,
დიდი სატახტო ხარ პოეტების.

1924

პ ო ე ზ ი ა

გაგიჟება სჯობს, თუ გათავდა სიტყვის მადანი,
და თვალთა დათხრა, თუ მზეს ქებით ველარ დახვდები,
ლექსო, გულიდან ხორცად რომ ხარ გამონატანი,
თუ უნაპიროდ, სამუდამოდ არ გაჩაღდები.

არი მკვლელობა, არი ომი, არი ხანძარი,
მიწისძვრა, ჭირი, ტყეში ყოფნა მარად თულებად,
მაგრამ არ არის ტანჯვა უფრო უზარმაზარი,
როგორც პოეტის შთაგონებით დასნეულება.

დადის ქალაქში ბევრის მსგავსი ჩემი სხეული
და ხალხი ამბობს: „ეს კაცია ლექსის მწერალი“,
მაგრამ ვინ იცის, რა ცეცხლშია გამოხეუელი
ეს ჩემი ტვინი, დასაქცევი, ტვინი ვერანი.

რამდენი თვალი უნდა მქონდეს, რომ ყველა ენახო,
რამდენი გული უნდა მედგას, რომ ვიგრძნო ყველა,
რამდენი სახე მე თვით უნდა გავაპარტახო,
რომ ერთი ლექსი დამრჩეს წმინდა, როგორც პეპელა.

შემომახურებს სიკვდილივით სიტყვა კვიატი,
და სისხლი, აზრი, სული იქცნენ იმის მონებად,
გავიდა ღამე, მოასკდება კარს განთიადი,
აღარ ხარ კაცი, აღარც ჩონჩხი, ხარ მოგონება.

რამდენი ლექსი დაიწერა, იმდენი წელი
ჩამოეწერა ჩემს ცხოვრებას, ვით აღამიანს,
და თუ ეს ლექსი უნდა იყოს უკანასკნელი,
მაშინ ეს ძორი ყვაეებისთვის გასატანია.

არგვეთის ღამეები

ცაზე ვერცხლის მერცხლები
სხედან ლურჯ ბუდეებში,
მთვარე ცივად ეცემა
შქერის ტყეში გამართულ ტოტების ბადეებში.

მთვარე — თეთრი ზოზობი
გაეზირა ტოტებში,
ძაღლი მცველი ორდობის
ღამეს ათევს ყეფაში და ძაღლურად ბოდვებში.

აღვის ხეებს აცვია
სირმიანი ნაბდები,
ტკბილი სიზარმაცა
და მღინარეც სავსეა თითქოს თეთრი ბატებით.

ღამეში დაფარფატებს
უბედური ღამურა,
ნეტავ არვინ დაჰფანტოს
ხმები იდუმალების ქცეული საღამურად.

1926

პოეტის საქმე

ეს წვიმა მწარე, ეს თქეში, მეხი
ვერ შემაჩერებს, ვერ დამდებს სალტეს,
მივმართე ისევ აჟღერილ ხეხილს,
ჩემი ლექსები რომ გამოწალდეს.

ვიტყვი: მძიმეა თქემის ზვირთები,
 ვიტყვი: მწარეა მეხის ტკაცუნი,
 მაინც იფეთქებს თქვენი კვირტები
 და ჩემი ლექსი — ხმა ვაჟკაცური.

გაზაფხულიდან შემოდგომამდე
 შემომინდება სიტყვის კრაზანა,
 დიღო ბუნებაჲ, სიტყვა მომანდე
 შენი დიდების გამოსატანად.

ჩემო ქვეყანავ, დამსვი პოეტად
 შენი შრომის და მიწის საქებრად,
 და რაც კი ძალა მომეპოება
 მინდა ლექსებით გადმოლაგება.

მიწავ, ახალი დალით დაგტიორეს,
 მთებო, მოგასკდნენ რკინის ჯარები,
 მეც ეუმღერ კელად გაჭრილ ტრაქტორებს
 და ოქროს მადნებს მივეჩქარები.

მეც, გაზაფხულო, შენის დიდებით
 სავსე, ყოველ დღის საქმეს ვეხები,
 და მწერლის შრომას მოვეკიდები,
 როგორც ჰკიდია გუთანს გლეხები.

ბაღის ამბავი

დავითენტები, მომინდება ამინდის სინჯვა,
ბევრი ნდომია მუშაობა ლექსების ბერტყვას,
გაზხედავ ბაღში, წვიმა ცვივა კრიალა ბრინჯად,
წვიმა, რომელიც მომაგონებს შოვარდნილ სეტყვას.

შემდეგ ამ წვიმას სადამომდე სიჩუმე მოსდევს,
ბავშვების ფეხთა ანაბეჭდებს სილაში სძინავს,
უცბად რაღაცა შეაშფოთებს კოპიტის ტოტებს —
ეს ბელურაა, რომ იბერტყავს ფრთებიდან წვიმას.

მოვა სადამოც... ისევ შევალ ნაწვიმარ ბაღში
და უცებ ვიგრძნობ ჩასვლის უმალ მზეც აქ ყოფილა:
დავაკვირდები ღობეს, ფოთლებს, დაგდებულ ნახშირს,
და ყველაფერმა მზის აქ ყოფნა შემატყობინა.

მერე ამ სითბოს და ამ ბაღის პატარა ამბავს
შევიტან სახლში, ღია მრჩება ფანჯარა, კარი,
ლოგინზე მთვარე გადააფენს ცივ ტილოს საბანს,
და როგორც ლექსის დასაწყისი ამოდის ქარი.

1932

როგორც აზრის ტკაცუნა

მაინც რად მინდა მეტი დასტური
გარდა იმისა, რომ დილა მეხნა,
ვარ, როგორც ღვინო ალადასტური,
და მიხარია ფათური ქვეყნად.

მორთმეულია სამყარო გობით,
მხოლოდ აკლია ოქროდ დადნობა,

და ყოველ ყვაილს, ვარსკვლავს და კოპიტს
ჩემი ლექსისთვის მართებს მადლობა.

ამართულია სოველ ქეიშიდან
ცამდე კრიალა შუშის კედელი;
და მე არ ვიცი, რაღა მიშლიდა
მეთქვა სიმღერა განუწყვეტელი:

როგორც აფრის ტკაცუნი
მოვარდნილი ზღვიდან,
ისეთი ვაჟკაცური
გაქროლება მინდა.

როგორც ფართო ჭადართან
ჩეროების ჯერი,
ისე ჩუმად ჩატარდა
ჩემი ლექსი ბევრი.

და ქცეული სურათად
სიტყვა, ყველა ბგერა,
მიწაზე მიცურავდა
დამწიფებულ ქერად.

ბოსტნების დასანაგვად,
მოუთიბავ მოლად,
ბალახის ამხანაგად
და ომბალოს ტოლად.

ახლა, როცა ტკაცუნი
აფრის მესმის ზღვიდან,
ასეთი ვაჟკაცური
გაქროლება მინდა.

მინდა სიტყვის თარეში
ჩემი ყველამ ნახოს,

ხევსურების ფარეხში,
ჩანჩქერების ახლოს.

მინდა მიწას მარჩენალს
ჰქონდეს მშვიდი ძილი;
ჰგაედეს ვაჟის გაჩენას,
მზის ამოსვლას დილით.

როგორც აფრის ტკაცუნი,
მოვარდნილი ზღვიდან,
ისეთი ვაჟკაცური
გაქროლება მინდა.

1932

მაგიდა — ჩემი პარნასი

თითქოს უბრალოდ მე ვწერდი წერილს,
გამიადვილდა უეცრად შრომა.
ციდან მოსმენილ შუადღის ჟღერის
მონად გამხდარა ლექსების ზომა.
მარცვლების ძეხნას დაიწყებს ცერი,
აავსებს წერილს წუხანდელ ცის დარდი,
და მღერის, მღერის კალამის წვერი,
კალამის წვერი — ბულბულის ნისკარტი.

მაგიდას — პარნასს ყვითელი მტვერი,
მზის ოქროს წვერი, ხვრელიდან ესობა,
და პოეტს ზარმაცს წასვლია ფერი,
ოქროს მტვერი რომ გაუჩნდა მეზობლად.
შრიალა ნარმას, წერით დასერილს,

დაეცა მართლა ყვითელი მზის ვარდი,
და ელის კარნახს კალამის წვერი,
კალამის წვერი — ბულბულის ნისკარტი.

ტყეში ყარანა, ყანებში მწყერი,
ხეები ბევრი, სერი და ამინდი;
მძიმე გაფრენა შუადღეზე ძერის,
მთები ნაჭედი მოოქრულ კრამიტით.
ლიკის და ქერის ყოველი ღერი,
მეძახის, მივალ, მიედივარ, ვისწრაფი,
და აღარ მღერის კალამის წვერი,
კალამის წვერი — ბულბულის ნისკარტი.

1932

ღირიკული მისამართიდან

ჯერ სიყვარული ასე ფართო და ასე მთელი
მე არ მიგრძენია — და ეს სიბრძნე დამბუდებია,
მოშვერილი ვარ შენზე გულით და როგორ გელი —
თვალები ამის უტყუარი საბუთებია.

ჩემი დაბნევა, ელდა, ყოველ წამით ცეტობა,
როცა არ მესმის, რას ამბობენ, რად მეძახიან,
უხერხულობა, ყველა დარდი, ყველა შეცდომა —
ეგ ყველაფერი, სანატრელო, შენი დაღია.

მოუსვენრობა ვერაფერმა ველარ გახარა,
გამოჩნდი იმ ღროს, იჭვები რომ მეზადებიან.
ნუ გეშინია, ჩემო კარგო, თმაში ჭაღარა —
ეს სინათლეა, სიყვარულს რომ შემატებია!

ოცდაჩვიდმეტი წელიწადი ისე გაცურდა,
როგორც მხატვარის მეგობრობა საყვარელ ფერთან.
იყავი ჩემთან, გამტანელთან და ვაჟკაცურთან,
ამ დიდ ღღეებში ყოველ წამში ვიაროთ ერთად.

ნუ ჩაგაფიქრა ჭირვეული ჭორის ზროებმა,
ჩემთვის სიჩუმე ღამეში რომ მოიზანტება,
საშინელია, როგორც ომის მოახლოება,
საშინელია, როგორც ჩემთვის ტყვიის მზადება.

1933

ნეტარი მღელვარება

(ორი ნამღევა)

1

სოველი ბარის სიგრილე
და ჩეროები რბილი,
დილა, ბარისთვის მიგვერილი,
მისდევს ბალახის ბილიკს.

გედების დასტა მიაპობს
ოქროს ზეთიან ჰაერს,
და ეს შრიალი მიაგებობს
ჯერ წაუკითხავ შაირს.

ნელა მისცურავს მდინარე,
მიწაც მისცურავს ნელა;
ნეტა ჩემს გარდა ვინ არი,
რომ ასე ჩუმად ღელავს!

2

წმინდაა ზეცა, მიწა გრილია,
 პატარა ჩერო ადგია ეზოს,
 ხეები ჩუმად თავდახრილია,
 ვარ ბედნიერი და უმიზეზო.

მე თითქოს თვალთ ბავშვობას ვხედავ,
 მე თითქოს ვუსმენ ბავშვობის წუთებს,
 ასე მგონია, მოვა ეს ზე და
 მკერდში ძმასავით მე ჩამიხუტებს.

მგონია, თითქოს ქვეყანა მთელი
 არის პატარა მესკიას ფუძე,
 ასე მგონია, ნიაფი ნელი,
 როგორც ბულბული შეფრინდა ქულზე.

წმინდაა ზეცა, მიწა გრილია,
 პატარა ჩერო ადგია ეზოს,
 ხეები ჩუმად თავდახრილია,
 ვარ ბედნიერი და უმიზეზო.

1933

დილა

დილამ დაასწრო ჩასაფრებულ ფიქრის სიმარდეს,
 სიჩუმე ქვიშას ეფინება გამთბარ წუთებად;
 ხელისგულიდან სიო ძირს რომ გადმოგივარდეს,
 მწვანე ბალახში წივილივით დაფაცურდება!

საბავშვო ნაკებს ჰგავს იხვეების მცურავი ფარა,
 ხის წვრილი წვერო დაემსგავსა ანთებულ ასანთს,
 ჯერ დაბურული ტყის წიაღი არ გამომთბარა
 და ფრინველების აფეთქება არ ისმის არსად!

მაგრამ გალობამ შეარხია უცბად ბუნება:
 ბალახში, ტყეში ხმა ძვირფასი სიომ დაბანდა,
 იგი მდინარის გაშლილ სარკეს ეწკარუნება
 და მცურავ იხვეს უშხაპუნებს ხმები საფანტად!

კლდის ნაპრალები ამ განთიადს დინჯად ელიან,
 მყვინთავეებივით ფერდობებზე მუხები ჩანან,
 და ლურჯ ჰაერის ელვარება ისე სქელაა,
 რომ დიდ მდინარეს ემატება ზეციურ ფშანად.

მაგრამ ახალი ხმაურობით და ამბოხებით
 გამოწვეული სიხარული აღარ ნელდება:
 როცა მუშებმა დაუშინეს ყანებს თოხები
 და ნელღი მიწა გადმოგორდა ფართო ბელტებად.

1933

ჭადრაკის ქართველ ოსტატს

შევხვდებით ერთმანეთს, ვხედავ, რომ ჩალაგდა
 ყოველი პაიკი შემტველ რაზმებად,
 და „მეფე“ ბრძოლების განწირულ ალაგთან
 თანდათან შებოჭეს რკინების თასმებმა.

ვსაუბრობთ... მე ვფიქრობ: ნეტა რას ჩაწერდა
 და ვხედავ თვალებში შუქია ნეტარი,

ვხედავ, რომ ჭადრაკის ეშმაკურ ფაცერთან
ულონოდ ღანღალობს შავების მხედარი.

გადავალთ ლექსებზე, ჩემს შრომის მაგიდას
დღეს დარჩა ნამტვრევად დაყრილი პწკარები.
შენ მაგარ ოსტატის სახელი გაგიტანს,
მე — ჩემი ფიქრების გაშლილი კარები.

არ ვიცი, რად იყო ასეთი მარტივი
შეხვედრა, ღიმილი, შენთან რომ მოვედი,
ასეა პირველი ქართული პარტიის
და ჩემთვის — ნამდვილი ბრძოლების პოეტი.

შენ უკვე გაიგე, რა არის ძილის წინ
უეცრად შეხტომა, კაცს რომ არ აძინებს,
შენ უკვე გაიგე მკაცრია თბილისი
და თავის არჩეულს თვალს არ მოაცილებს.

რჩეულთა ეგ ბედი ხშირად დაძლეულა,
ჰო, მაგრამ სიზარულს ეს ფიქრი მოგვტაცებს,
არავის არ სძინავს ისე აბნეულად,
როგორც რომ ლექსის და ჭადრაკის ოსტატებს.

1933

ა ზ თ ი ა ქ ა რ ი

როცა ჩამოდის მამა,
ჩამოაქვს სურნელი ძვირფასი ერთი,
ჩამოაქვს ვაჟკაცს ლამაზს
უბრალო სუნი პიტნის წვეთის.

აზიურ ზამთრის კალოშს
 ასდის წამლების სუნი,
 და ჩემს ოთახში გალობს
 წამლის კეთების წკარაწყუნნი.

სოკრატის თავი
 და თეთრი ბინტი
 აცურდებიან უეცრად,
 და ჩემი ფიქრი იქითკენ მიდის,
 როდესაც ჩემთვის
 პირველად
 ყვაეილი უნდა აეცრათ.

და თითქოს მამა
 ჩემს ოთახში უნდა ეძებდეს
 რამე შენაძენს, რომ მხნეობა
 შვილის შეაქოს,
 მაგრამ მოითხოვს
 უეჭველად ჩემგან რეცეპტებს
 და გააჩაღებს ლათინურ სააფთიაქოს.

რა ტკბილი არის
 ჩემთვის მისი
 „ქვანტუმ სატისი“.
 დაისვამს მუხლზე
 შვილიშვილს და დაუწყებს ბოხად:
 ეს რად გჭიროდა,
 გაცივება ხშირად რად იცი!“
 და ბავშვიც ყნოსავს
 მის იოლით გაუღენთილ ჩოხას.

სიტყვას არ იტყვის,
 რომ აკლია ჩითი, შაქარი,

სწუხს, რომ წამლების
შოვნა უჭირდა,
დასტირის წამლებს
ღირიკული აფთიაქარი,
გამოკვეთილი გარეგნობით
თითქოს თუჯიდან.

1933

მეღორის ღოცვა

უფალო! უსმინე შავარდენს,
მის ხელით გიგზავნი ბარათს,
მიშველე ღორებში ჩავარდნილს,
ღორებში დარჩენილს მარად.

როგორც რომ ბურვაკი პალოზე
მინდორში ბაწარით აბია,
მარტო ვარ, უფალო, დალოცე
მეღორე ცრემლების ყლაპია!

უფალო! მომეცი სამხარი
ძალლივით ამოსულს ცაზე,
და შენი პერანგი ნახმარი
ჩამაცვი ცოდვიან ტანზე.

მომეცი ბავშვებში ჩარევის
და მათთან თამაშის ნება.
უფალო! შენს გარდა არავის
არა აქვს ამის უფლება.

ფიქრები სამწყემსო ღორებზე
 ყოველდღე ცრემლებით მსჯიდა.
 უფალო, გალავნის ყორეზე
 დამნიშნე ბელურა ჩიტად.

1933

საკუთარ თავს

დაჯექ, დაწერე, დახატე,
 რითაც ცხოვრება ივსება,
 მიეც დამშეულ ქაღალდებს
 საშვილიშვილო თვისება.

გარეშე საქმეს გადარჩი,
 მან ხალხი გააგულისა,
 გასინჯე ცეცხლის ღადარში
 სიმაგრე ლექსად თქმულისა.

ვერ ნახო სიტყვის გარეშე
 სხვა მოწოდება მაღალი,
 ჰანგებით იანგარიშე
 ცხოვრების აყალმაყალი.

სიტყვა ტოლია ისართა,
 მიზანში მოეკიდება,
 დაწერე, როგორ იზარდა
 ჩვენი თაობის ღიდება.

დაწერე მტერთა ბანაკზე
 და სიხარული მიწისა,

ანდა პოემა განაგრძე
დახერეტილ ჯაფარიძისა.

უნდა თქვა ხმა საკახეთო,
მისი ეკლები გელიან,
ან ახალ თვალთ გახედო
მურზაყან დადუშქელიანს.

რად იყო დასატანჯავი
დიდი წოდების პატრონი,
რისთვის გააპო ხანჯალით
რუსეთის გუბერნატორი.

დაჯე, დაწერე, დახატე
შენთვის ულუფად ნაწესი,
ახალ თქმულებად გახადე
ამბავი სააკაძესი.

ემგერე გულგამწარებით
მას, ვინც სხვა ფიქრით გართულა,
ბადალ, თანატოლ პწკარებით
გვითხარ პუშკინი ქართულად.

ხალხი გელის და ფარულად
გაძლევს გაკვეთილს ვადიანს,
მას შენი სიტყვის მარულა
თვალგატაცებით სწადია.

დახედე, როგორ იხაროს
დამწყვდეულ სიტყვის აშეებით,
ვარდებად გადმოგიყაროს
დამზადებული ტაშები.

დაჯექ, დაწერე, დახატე,
 რაც ბუნებაში გელექსა,
 მიეცი სარჩო არხვატელ
 ფანდურზე კარგა მთქმელებსა.

ბუნებამ რომ დაარწიოს
 შენი უბადლო ხელობა,
 და რომ სიმღერამ გასწიოს
 ღროშების მაგიერობა.

რომ ლამაზ თქმაში გაშოლტო,
 რაც დარჩა გულის შიგნითა,
 რომ ამაყოდეს სამშობლო
 შენი მდიდარი წიგნითა.

ვინც ერთგულ მიწას მსახურებს,
 წიგნს ეცეს თვალგამალებით,
 რომ შემდეგ ტკბილად დახუროს,
 როგორც ძილისთვის თვალები.

და როცა წადილს ერგები,
 წრე გაიშლება განდაგან,
 შენც ხალხში დაინერგები
 დაუმარცხებელ ქანდაკად.

მტერს კი დარჩება სახადად
 ძახილი დაუცხრომელი:
 დაჯდა, დაწერა, დახატა,
 და მოკედა, როგორც მშრომელი.

დებედანის ღამე

საესე მნათობმა,
როგორც გართობა,
ისე გასტობა
ვარსკვლავთ ჩქერები.
და შუალამის მყუდრო მხატვრობა
გაახალისა ვერცხლის ფერებით.

ნელი შერხევა
იწყეს ვერხვებმა,
შუქს ეხერხება
მათთან თამაში,
დიდი სიჩუმე უხმო მეხებად
ჩაბუდებული კლდის აკლდამაში.

სიერცე მედგარი
გახდა ნეტარი,
მესამედ არი —
ჰყივის მამალი,
და სილამაზის სულით შემთბარი
ჯერ გართულია ძილში ტრამალი.

დილამ ზეციდან
სხივი შეგვძინა
და ჩაეცინა
თითქოს ქვეყანას,
როს ჩემ მაგიერ ტკბილად ეძინა
მონადირეთა დაღალულ ბანაკს.

ფიქრში წასული,
შემოგარსული
მოვსწყდი სასთუმალს
სხივივით ჩქარი.

ეხედავ, მასპინძელ თურქის ასულმა
უკვე განთიადს გაუღო კარი.

შემომაცქერდა,
გული აძგერდა,
როგორც ასკერთა
ბრძოლაში მიწა,
შებრუნდა, როგორც თევზი ფაცერთან,
და მოშრიალე ჭილობზე მიწვა.

რა მექნა განა?
მთელი ქვეყანა
ულხინეს ნანას
წარმოადგენდა...
და გადაეძახე მძინარე ბანაკს:
ამხანაგებო! უკვე გათენდა!

1934

ჯემოური რთველი

ჯერ სოფელში კიდევ თბილა,
თუმცა მთები დაითრთვილა,
და ცაც უფრო მუქი გახდა,
გზაზე მოდის ჩემი კბილა
და ღიღინებს ისე ტკბილად,
თითქოს ნატვრა გაინაღდა.

მიდის, ჩადის სავსე ზეარში,
მეზობლებთან მხარი-მხარში
მიაშურებს ფერად მტევნებს;
სამალაბა მკლავებს გაშლის,

გადაგდებს მტევანს ძარში
და სიძლერას დაადევნებს.

დიდი ძარი წარამარა
შენათებს სოფლის მარანს;
საწნახელიც აკრიალდა;
უკვე დილის იჯრად კმარა,
რაც სიმდიდრით დაიფარა
მისი ღრმა და უხვი კალთა.

ბაეშემა წყალი მოიტანა
და გაჩაღდა ფეხის ბანა;
მხიარული ყურძნის სრესვა,
აღულუნდა წვენი თანაც...
ყაერის ჭერში ოქროს დანა
გაურჯვია დილის მზესა.

მზეა, ქარიც... ფიცხი ჩალა
ნაფუზარში აიშალა,
მიეხვეტა ყანის ღობეს;
აესებულა ჯოგით ჭალა
და მწყემსები ხმა წკრიალა
გვრიტს ესვრიან ფილთა თოფებს.

განგაშშია რთველის ალო,
ტაროებით ბრწყინავს კალო
და ქალები სხედან განად...
„აბა ერთი, ჩორთას ქალო,
შენი სულის სამოწყალოდ
წამოიწყე იავნანა...“

და გაისმა სოფლის ველად
ნანინა და ოროველა,
ჩანგურული კილოს ხმაზე...

უკვე რაჭის მთებში ბნელა,
მთვარე — ძროხის ერთი წველა
დევს პერანგას¹ ქიმის ჯამზე.

1934

မိဂဗဂဘ မိဘိဂဘ

1893—1937

Հ. Ե. Մ. Մ.

սի, ջի, ծառ սրտեալ յոտա
քննիքի մէջ եւս իւրաքանչիւր
ձեռքս քո ձեռքս չեմք քոտեմ
ձեռքս քո ձեռքս քո ձեռքս եւս.
Շէք քո ձեռքս քո ձեռքս,
ձեռքս ձեռքս քո ձեռքս.
ձեռքս ձեռքս քո ձեռքս.
քո ձեռքս քո ձեռքս.
Կարգիւ Կարգիւ ձեռքս ձեռքս
Կարգիւ Կարգիւ ձեռքս ձեռքս
ձեռքս ձեռքս քո ձեռքս
Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս.
Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս
- Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս !...
Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս.
Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս.
~~Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս.~~
քո ձեռքս քո ձեռքս.
քո ձեռքս քո ձեռքս.
քո ձեռքս քո ձեռքս.
քո ձեռքս քո ձեռքս.
քո ձեռքս քո ձեռքս.

Կարգիւ քո ձեռքս քո ձեռքս.

2000-927

Կարգիւ.

ავტობიოგრაფიკი

უაილდის პროფილი... ცისფერი თვალები,
სარკეში იმალება თმათეთრი ინფანტა.
ილლიის დაკოცნით მალე ვიღალეები,
მწვავენ ტალღები, თმებმა რომ დაფანტა.

მასსენეს ელოდნენ დათლილი თითები,
ჯირითს რომ ელიან ფეხმარდი ცხენები,
სხვანაირ მუსიკის დღეს მბანენ ზვირთები,
ძვირფასად ვინთები ლექსების ხსენებით.

აზიურ ხალატში, ვით ფაშა ეფენდი,
ვოცნებობ ბაღდათზე მოღლილი დენდი,
ვფურცლავ მაღარმეს „Divigations“-ს.

იყავი რაც გინდა, შავი, საცოდავი,
ცხოვრება, ხელში მაქვს მე შენი სადავე,
რომ ეს ჯოჯოხეთი სამოთხედ გაქციო.

წიგნიდან „ქალდეას ქალაქები“

L'art poétique

ჰაფეზის ვარდი მე პრუდონის
ჩავდე ვაზაში.
ბესიკის ბაღში ვრგავ ბოდლერის
ბოროტ ყვავილებს.
და რაც შემხვდება, შემაჩერებს
შორეულ გზაში,
ჩემს ღვრია ლექსში დაისვენებს
და დაიჩრდილებს.

გრძნობის სიჭარბე მომეტებით
გრძნობას ამკრთალებს,
უვნებო ვნებით მინდა ვწვავდე
ვნებიან თვალებს.
და ჩემი ჩანგი სირცხვილიდან
დაიმსხვრეოდა,
თუ გიტარაზე მისი ლექსი
მომესმებოდა.

ვიცი, რომ მოვა საყვარელი,
ვისაც მოველი,
ვიცი, რომ მოვა სილამაზე
დაუთოველი.
მეც წავუკითხავ და ვუმღერებ
ჩემს ქალდეაზე.
ჩამავალი მზის გაგვაბრწყინებს
ჩვენ სილამაზე.

ვუცქერ გულგრილად წარმოდგენას,
ვსტირი ანტრაქტებს.
დავიწყებული ძველ სიტყვების
ვგრძნობ ანდამატებს.

და თუ არ ამყვან ხმა სიმღერად
გაშლილი, ლალი,
უხმო ბუღბუღსაც დამაფასებს
ქართული ბალი...

1916

ბალაგანის მეფე

...და განა ვიცი, სიდან მოვედი,
რომელი ქვეყნის ცხელი მზე მწვავდა.
მე დიდი მყავდა წინამორბედი,
წინამორბედი მაცხოვარს ჰგავდა.

და რომ ვერ ვმღერი, როგორც მე მინდა,
თანამედროვეთ კი არ ვედრები —
მე ძველი მახსოვს აღთქმები წმინდა
და დავიწყებულ ღმერთს ვივედრები.

ვარსკვლავთ ჟონგლერის, პოეტის მაგის
ვიგონებ ქებას, მაღალს, შორეულს
და რესტორანში გამოღვიძებულს
მეძაფი მახსენებს გადამხმარ ნარგიზს.

ჰკივის ორკესტრი ხმაჩახლეჩილი,
ზარხოში ზანგი ბარბაცებს, ცეკვავს,
მეც შერცხვენილი, ჩამოგლეჯილი
მოვდივარ, როცა მსახური რეკავს.

...და ბალაგანის მოკვდები მეფედ, —
რადაც მეფური იყო ჩემს სულში;
დაგვიანებულ ხმად შემიერთეთ
თქვენ, ვინც მღეროდით მზეზე წარსულში!..

1917.

ქალღმას ბალაგანი

ჩემი სამშობლო — საქართველო — სხვა თეატრია,
ბევრი მინახავს ხეტიალში მე თეატრები.
გახუებული მისი სული ბევრმა ათრია,
მაგრამ ელვარე მზე სხივებით არ ეხატრება.

ეხედავ, მოდიან ზღვა ლანდებად ბრძენი მაგები,
მიმი, ჟონგლერი და დროგები აქტიორებით.
არ მეშინია ძვირფას ძმებთან სულის წაგება
და ძველ პიესას მე ვთამაშობ განმეორებით.

იყო თამარი და ძვირფასი მისი სამება,
ამაზე იტყვის საქართველო მატთანებით.
მხოლოდ შენს ტანჯვას, კოლომბინა, და შენს წამებას
პიეროს მეტი ვერ იტირებს სხვა დანანებით.

ვერ ნახავ რაინდს, ჩემზე უფრო რომ უერთგულოს
შენს წამებულ სულს, კოლომბინა, შენს ტუბერკულოზს.

1918

ორპირის ოქროპირი

ეს არ არის მართლა ოქროპირი,
ეს მხოლოდ ორპირის ბაყაყია...
დიდებულად შეენის სამეფო პორფირი,
დიდებულად იცის დოგმატების მაღაყია.
მე თვითონ გამზარდა: ტიციან ტაბიძე
პოეტი აყვია.
საახალწლოდ, საშობოდ და სააღდგომოდაც

მე ერთი და იგივე მაქვს სათქმელი
 გაურენილ ეკლესიის კათედრაზე.
 ვამბობ პირდაპირ და აშკარად,
 როგორც კაზინოში კრუპიე: „ბაკარა“
 ჩვენთვის დღესასწაულები მარტო
 რაფიელ ერისთავის ლექსებშია
 (კიდევ კარგია, თუ არ დაგავიწყდათ)...
 ნეტავ მე ისე მიყვარდეს პოეზია
 ან თვითონ ორპირი,
 დედაჩემს რომ უყვარს მეწველი ძროხა
 (შენ, ვინც ამაზე გაიცინებ,
 ვიცი, შვილი ისე არ გიყვარს).
 იმერეთში მღერის დანიელა ურია,
 კახეთში კიდევ — დედას ლევანა.
 ყველაფერს მივცემდი, რაც რომ მახადია,
 რომ მახსენებდეს ერთხელ მაინც ქრესტომატია.
 ამბობენ, იყო გიორგი სააკაძე,
 ჩრია მზითებს უმატებდნენ „ვეფხისტყაოსანს“
 (ამას ქვია ჩოხიანი დადაისტები).
 ივანე ჯავახიშვილი წერს პლუტარხივით,
 იქნებ ვინმემ ჩემზეც დაწეროს დისერტაცია
 (მემარცხენეობა პოეზიაში უსათუოდ დასატაცია).

საქართველოში ყოველ ჭორფლიან ქალს
 თავის საკუთარი ჰყავდა პოეტი.
 დღეს ღვთისმშობელი ძირს რომ ჩამოვიდეს,
 მითხარით, მართლა ვინ ეტყვის ლექსს?
 ასე ამბობს ორპირი ოქროპირი
 მსუქანი გომბეშო:
 ამხანაგებო, პოეტებო, ვისაც გიჭირთ ლექსების წერა,
 ვიცი, რომ ამით გულზე მოგეშოთ.
 იყავით გამბედავი, სთქვით პირდაპირ,

თქვენზე უფრო სასტიკია თქვენი ლექსები.
 ეზლა კი ნ. ო. ტ. ია და ელექტროფიკაცია,
 ლექსებისთვის ვინც მოიცლის, ის რა კაცია?
 კითხეთ თქვენ ნაცნობ პატიოსან პოეტს,
 თუ ის შინაურია,
 ვინ უფრო აღელვებს:
 სტეფან მალარმე, თუ დანიელა ურია?

1921

სეზონის ფალავანი

ეს სულ ერთია, მაინც გაუგებარია, —
 შეიძლება წერა იეროგლიფებით.
 თითქოს პატარა ბავშვი ვარ დაფაზე გრიფელთ
 და ჩემი სულიც სხვას აბარია.

მადონა დეზერტირის ბაზარზე
 (უსათუოდ თემა ახალი),
 გულგრილობით ქვეყანა გადაერაზე,
 „დასავლეთის დივანს“ დასწერდა ბაყალი.

მე თვითონ მიყვარდა წინათ ლირიკა,
 მზად ვიყავ უმიზეზოდ მთელი დღე მეტირა.
 დღეს ყველა იმედი მართლა გაირიყა —
 ლირიკის პოეტი მგონია მესტვირე.

მართალი გულის, უკანასკნელ თავის განწირვით,
 მივმართავ ყველას — უსათუოდ გამომიტირონ.
 ლაფორგის კვირა ჭიანურის ატირდა წირვით —
 დაწყველილ პოეტს ნუ ამადლით, როცა გთხოვთ მირონს.

წვიმს შემოდგომა წარღვნის წვიმით... მე ვარ ორპირში
და ეს გრიგალი ღამე მოთხრის ხომ იხტიოზავრს.
მე მეჩვენება ჩემი თავი მეფის პორფირში,
სოველი ჭინკა თავმდაბლობით მეუბნება ზარს...

მე თვითონ მივდექ ყოველ წასულ დღეს;
მზად ვარ ვიტყვო ბავშვზე უმწარეს.
თორმეტმა მღვდელმა მამა გასუდრეს,
მე ერთი მღვდელიც არ ამიგებს წესს...

და ვმადლობ უფალს, ჩემი სული მას აბარია,
მან ერთმა იცის, რომ არ იყო იგი სამიწე.
ასე ატირებდა პოეტს მალარია,
ასე გაუგებრად წერდა ტიციან ტაბიძე.

1922

ოცდასამი აპრილი

მე მესიზმრება კაფე „Mon parnasse“ —
სენატი ბებერ პროსტიტუტკების.
შენზე ოცნებას ვერვინ მომპარავს
და დღესაც ღვინით დავითუთქები.

რა ღამაზია მაინც თბილისი,
ჰარემში უცდის ალა-მაჰმად-ხანს.
მღერის ბესიკის გაფი თილისმა,
აპრილი გულში ლირიკას ასხამს.

არ მინდა მოვეკდე პატრიარქივით,
მინდა გავექცე საქართველოს მზეს,

სადაც, მშობლებო, დაიმარხენით,
 ღღეს იქ ჯამბაზის სინა გააბეს.

ვარ დაღეწილი, ვით ჩემი რითმა
 (ოჰ! ეს არ არის ბოდიში მართლა),
 ვერ გადიტანოს ცხენი ჯირითმა,
 ბედო, მიხმარე თვითონ კამათლად.

ამ ღღეს დამზოგეს მე ყაჩაღებმა,
 ღღე პოეზიის — ეს იყო სწორედ
 და შარშანდელი წლის გაჩაღება,
 თვითონ მეღიჭა ღმერთი — ასტორეტ...

უცდის თბილისი ბესიკის მიზრაფს,
 ვუცდით თბილისში გორის მიწისძვრას.

1923

ი ლ ა ი ა ლ ი

ალი არსენიშვილს

სკიფიაში ვარ... ქიშერიის
 მწუხრით დამწვარი,
 ალი, ძვირფასო, მე შენი ხმით
 ვკითხულობ პუშკინს.
 ბახჩისარაის შადრევანის
 მასველებს ღვარი,
 ძველ შადრევანებს ატირებას
 არაეინ უშლის...

და ვეკითხები ამ დაბურულ
სკვითების ღამეს:
რა იქნება ჩვენი ჭაბუკობა
და გატაცება?
ვინ გადაფისა ასე გული
მშრალი ბაღლამით
და არ გვაცალა შთაგონების
დაუაჟკაცება...

მალე თბილისი, როგორც წინათ
ვაჟა-ფშაველა,
მე ხურჯინებით ჩამოვიტან
დაწერილ ლექსებს.
მაგრამ ლექსებზე მეტი მომაქვს
მაინც ნაღველი,
ასე უჩემოდ სასიკვდილოდ
რომ გამიღვსეს.

და გეფიცები მეც ოვიდის
დამწუხრებულ ღანდს,
რომ ძველებურზე კიდევ უფრო
შენთან ვარ ახლო,
ვოცნებობ შენთან რუსთაველზე
ტირილით გავლას,
დავიწყებული სტრიქონები
რომ განვიახლოთ.

ვიგონებ იმ დროს, როცა შევხედით
მართლა ლოენგრინს,
თეთრი ვაშლის ხე თეთრ ხიდეზე
მოსცურდი გედით;
ვიგონებ რაინდს, სამუდამოდ
ლექსით დაბეგრულს,

რომ გათენებას ქუთაისშიც
ველარ ვიგებდით.

ვიგონებ თბილისს... რძიან დილას
და ვარდისუბანს,
აბნეულ სიტყვას, ლექსების ორთქლს,
ილაიალის
და საიათნოვას სიმღერებით
აყვანილ დუქანს.
აღი, ძვირფასო, დაგრჩა რამე
იმ ცეცხლის ალის?..

თვრამეტი წელი... დასაწყავი
თვრამეტი წელი.
ჩვენ ჰუსარები... გაფრენილი
პოლანდიელი.
მომტირის გული, სასიკვდილო,
გული ალალი!
ციცინათელად გადამდნარი
ილაიალი...

ბუენოს აირეს... ალეხანდრო
და კასტილია!
თეთრი საბნებით თავწაკრული
მაღაელები.

იმ ტანჯულ დღეთა პანაშვიდი
გადახდილია,
საბანეევას უნაზეს ხმით
ნამტირალევი.

თითქო გუგუნებს ამაღამაც
დავითის ზარი
და ეს სკიფია სიზმარია,
მხოლოდ სიზმარი.

მუსამბაზი, რომელიც არ იმღერება

1

ამ დროს მოდიოდა გრიგოლ ორბელიანი
ორთაჭალიდან.

ცხელი ცოცხალით სავსეა ნავი,
ეს ხმაა ჭიჭყინასი ასე გულსაკლავი,
თუ კრწანისიდან მოდიან თათრები...

მეზურნეები დილას ებრძვიან გააფთრებით,
შარვლის ტოტებში მთელი მზე ჩავა,
მოდიან ვირები დატვირთულ ქლიავით,
მოდიან ვირები კოჯორის ნიავეით.

ასე აღვიძებდა საიათნოვა მტკვარს.
ღვინო მოუნდება გაციებულ მკვდარს.
გაბერილ ლოყებით გაჰკივის კარო:
— „არუთინა მქვიან, საიათნოვა ვარ,
ლექსებს გეტყვი, ცამ ქუხილი დაიწყოს...“

2

...და დგას ტფილისი, მუდამ ურყევი
და ქანაობენ ხრიოკი მთები,
გამოგუდულა გარშემო მთები,
გამოგუდულა გარშემო ხევი,
გულო, აინთე, თუ აენთები!..

დიდებულია ყაბახზე დილა,
ახალი მთების ვხედავ კუნძულებს,
ორბელიანთა გაუთხოვარ
ქალების ძუძუებს.
მზე სიხარბიდან, მზეც კი გაზრდილა

და მოტეხილი სერაფიმის ფრთა,
ქაშვეთი კიდეე უფრო გაფითრდა.
ამ დროს ბრუნდება გრიგოლ ორბელიანი
ორთაჭალიდან.

სავსე ყანწები თამადას ელიან,
მესმის დაძალება „დალიე, აიტანი!“
ტიციან მქვია, ვრჩები ტიციანად,
ლექსით და ღვინით ყველამ მიცანით.
ლექსებს ვიტყვი, ცის ქუხილი რა არი?!
საიათნოვას შიგ საფლავში გაუტეხო ფიცარი,

1925

სერგეი ესენინს

გაუხედნავი კვიცი იყავი
და სისხლიანი, როგორც ჩაღატარ.
დარჩები ლექსში გაურიყავი,
ცოდვას, ამ ლექსს საფლავში გატან.

მოგდევდა სევდა დიდ ტრამალების
და მოატანე დარიალამდე.
სული სულს როგორ დაემალება?!
ჩვენი თვალებიც ცრემლით დალამდენ.

განა შენ დარჩი მარტო ცოცხალი,
რომ გადარჩენა არ გზარებია?..
ვინ დათვალს ცრემლის კურცხალი,
სირცხვილი, რაც გულს გაჰკარებია?..

გდიოდა ლექსი შენ, როგორც სისხლი,
 მოურჩენელი გულის იარა.
 თაეის სიკედლით თავს ვერ დაიხსნი
 და სისხლი მხოლოდ სისხლს ეზიარა.

გამთენიისას ზაშის დიდ ქვაბში
 ხარშავდა კეპკას მთვრალი პაოლო.
 ყინვას გაჰქონდა გარეთ კაშკაში,
 სიკედლიშმა ხელი მაგრად ჩაგავლო.

და გულში სტირის შენი ანდერძი:
 სადღეგრძელოში გვახსოვდე მარად.
 წითელ ღვინოში — შენ პურის კერძი
 წამოიზრდები სისხლის ტომარად.

ღმერთი და სჯული... არა ვართ შორი,
 მონღოლის სისხლი გვიდღეს ორთავეს,
 ზული დააპეს და მერე ძორი...
 ძორიც ძერებმა გამოათავეს.

ასე უჭირდა ალბათ ამირანს,
 რომ დაუღეწეს ჩვენსავით მკერდი...
 შეესვამთ საწამლავს... ჩვენ როგორც მირონს,
 პირველად შენ სთქვი ეს ალავერდი.

ჩოფურაშვილთან ვიყავით წუხელ,
 შენზე ღრიალით გასკდა არღანი,
 საკუთარ ძმასაც ვეღარ გაეუმხელ,
 რაც ჩაკირულა გულში ბაღლამი..

სამწუხაროა ყველა ესენი
 და უფრო მწარე კიდევ ის არი,
 ლამაზო ბიჭო! სერგეი ესენინ!
 ცოცხალს არ გესმის ეს საფიცარი!..

ამხანაგებო, თუ ღრმა ღელეში
ჩვენი თავებიც სადმე დაგორდეს,
ყველამ იცოდეს სხვა პოეტებში
ესენინ ჰყავდა ძმად ცისფერ ორდენს!..

1926

ო რ პ ი რ ი

არ გაუვლია თითქო ამ ოც წელს,
ეზოში ვწევარ ბავშვი უძრავად;
ვიგონებ ყრმობას, ჯერ წარუხოცელს
ცხოვრებისაგან გაუკაწრავად.

მზეს მოიტაცებს ჭალადიდის ტბა,
საბოფივით დგას ნაქერალა,
დაგესიზმრება თამარის კაბა,
ათ წელზე მეტი რომ ნაკერალა.

მე ვინ მაღირსებს რუსთაველის სახელს,
მაგრამ ოცნება მაინც ტკბილია.
მიყვარს, ნეშოში თვალს რომ გაახედ
და ნეშო ქალზე უფრო თბილია.

მტანჯავი არის ზეცის სიმაღლე
და ვარსკვლავების ცივი კრიალი,
ლექსს დღეს თან ახლავს სიამამაღლე,
მე ძველი დამრჩა გულის ფრიალი.

და რაც უბრალოდ იტყვი ამაზე,
უფრო მეტია გულში სიამე,

ვაშლის გაშლილი ხის სილამაზე,
ტანზე ასკდება მაისის ღამე.

ცა წითელია და რქანაყარი —
ამაღამ ზენა ამოვა ქარი.

1926

მე ყაჩაღებმა მომეკლეს არაბოზე

ჩამომრჩა უკან მე ჩერქეზეთი,
უუახლოვდები ჩვენსკენ დარიალს,
დამშრალი თერგი ერთი წვეთია,
მაგრამ ზღვასავით გულზე გადიარს.

წამექცა თავზე ცა გარღვეული,
და ცაზე კიდეც სხვა მყინვარის ცა,
და დარიალით გადარეული
თეალებს ცრემლების თერგი მირეცხავს.

და გადავყურებ ალმას უფსკრულებს,
კეალდაკეალ ჩემი დემონი მომღევს,
ცხედავ გიგანტის შოლტის მუსკულებს
და რკინის ბაწარს, ყელზე რომ მომდღს.

ვიცი, მომელის მაინც ეს ბედი,
და ისიც ვიცი ჩემზე ახია,
ბეირფასო, არ ვარ, იცოდე, ყბედი,
ან თავის მოკვლა რა ტრაბახია.

მაგრამ მიტაცებს ქარიშხალივით
ამ თვალუწვდენი ხრამების ფსკერი,

ვიცი, ქალი ხარ, ყველა ქალივით
ვიცი, ამასაც ეჭვით უცქერი.

მინდა, რომ ვიყო მწირი გულადი,
საშინელ ღამეს ვეფხვი რომ დაბდღენა,
ვარ ავსებული შენით გულამდე
და მოვარდნილი ცრემლების წარღენა.

მინდა მოვიფრთხნა ამ შარაგზაზე,
მინდა გავიხსნა გული ალალი,
მე ყაჩაღებმა მომკლეს არაგვზე,
შენ ჩემს სიკვდილში არ გიღევს ბრალი.

1926

დასაბამიდან...

დასაბამიდან ღლეცისმარადი
საქართველოში ამ ღვინოს სვამდნენ.
გადადიოდა ხელში ხელადა
დარუბანდიდან ნიკოპსიამდე.

საკუთარ სისხლით დაკვეთილ ზედაშს
ცხენზე დალევდა ომში ვაჟკაცი,
რომ შემდეგ თათრებს უტიროს ღედა,
დაატრიალოს ხმალი სიმკაცრით.

მე ღლეცაც ვხედავ მამაც რაინდებს,
კოშკში დამწყვდეულ მზეთუნახავებს,
მათ სადღეგრძელოს ნუ მომარიდებთ,
ამაზე მაინც ნუ დამძრაზავენ.

ბარათაშვილი არაგვზე სვამდა,
მე კი ღღეს მახრჩობს „ქიმერიონი“.
მტრედიც გადიქა ახლა სვავადა.
სხვა ქარიშხლების მოდიან დრონი.

რა საჭიროა სატრფოს ცრემლები,
არც ქარს ვაწუხებ საფლავის თხრისთვის,
მოისვენებენ ისედაც ძელები,
თუ კრემატორი აღირსეს თბილისს.

დამისხით, ძმებო, დამალევენეთ,
ამიესეთ ყანწი წითელ ღვინოთი.
საქართველოში ბევრი მაგინეს,
მიუმატებენ, რომ ვარ მე ლოთი.

1927

გალაკტიონ ტაბიკაძე

ფრაგმენტი

ერთი ოცნების, ერთი გვარის ვართ ტყუპის ცალი,
ერთად ლპებიან ჩვენ მამების კუბოს ფიცარი.
ორპირის ფშანის ერთად ვწოვეთ ჩვენ უფმურები
და ლექსებითაც ერთმანეთს არ დავემდურებით...
გაუყოფელი დაგვრჩა ეზო, სახლი და კარი,
რიონის ტალღად დაგვედევნა სიტყვა ანკარა.
ერთია ჩვენი სამუდამო ხაშმის ემბაზი,
ლექსი ქართული გაიმართა ორპირის ზაზით.

მესმის ყანებში გადაბმული გრძელი ნადური,
მოაქვს დილიჩანს კრენდილები და „ნაკადული“.

მოიმღერიან შარაგზაზე ჩალანდარები
 და შიშველ ფეხებს აქ ეკალიც არ ეკარება.
 მე შემეყვარდა სამუდამოდ ჩვენი ორპირი,
 შენ გაბრმავებდა ბაჭულობიდან მარტო დაფნარი.
 მღერის გომბეშო გაუმშრალი და ოქროპირი,
 ჩვენი სიმღერაც ამ ორკესტრის ხმაა დამდნარი.

ეხლაც ზუიან ხვილიშვებში მშიერი მგლები
 და ამ ტალახში ჩაეფლობა იხტიოზავრი,
 დაჟანგებულა იქ თოხები, ჩვენი ნამგლები
 და მოხსნეს ალბათ სამრეკლოდან მწივანა ზარი.
 და მოღუნული აცხობს საკუროთხს აქ ორი დედა,
 რომელსაც ცრემლი მარტო ერთი თუ დააკუროთხებს,
 კიდეც კარგია, თუ მოყვარემ ვინმემ გაბედა,
 თუ კიდეც შერჩნენ მეზობლები დაწყევლილ კუთხეს...

1927

ა ნ ა ნ უ რ თ ა ნ

თამუნია წერეთელს

შენ აქ რა გინდა, მაგრამ ყოველთვის
 მომაგონდები ამ ანანურთან.
 შავი არაგვი თეთრ არაგვს ერთვის,
 ჩვენი გათიშვა კი ყველას სურდა.

არც კი გიცნობდი, არც კი მენახე,
 ისე გხატავდი თამარს ვრუბელი.
 ხარ დანგრეული შენ „მოდი-ნახე“,
 ფეხმოტეხილი შენ ხარ ღრუბელი.

ისე ნაზია ეს მოგონება,
როგორც დემონის ფრთების შეხება,
სჯობს გაიხარონ სხვა გოგოებმა,
მოიბან შენი ირმის ფეხები.

დე! გაიხარონ იმათ მგოსნებმაც,
მათი ცხოვრება ხვალე იწყება,
ჩვენ მგლოვიარე, მწუხარ ოცნებას
დაფარავს მიწა და დავიწყება.

გარჩენილი ვარ ქვებზე კალმახი
და ახეული მაქვს ლაყურები,
შემართულია ფეხზე ჩახმახი
და უსიკედილოდ ვერ გადვურჩები.

ასე კვდებოდა ალბათ ათასი
და მოწმედ ჰყავდათ ეს ანანური,
ეს არის ჩემი მგოსნობის ფასი
და თვითმკვლელობის იავნანური.

1927

ივანე ივოს ეს სადღეგრძელო

ნიკო ფიროსმანი

რომ დავჯდებოდეთ დღეს პურის ჭამად,
მოვიგონებდეთ, ძმებო, ფიროსმანს.
მისი გული გვაქვს ჩვენ ღვინის ჯამად
და აქამდისინ ქართულ მირონს გვბანს.

გვიკურთხებს სუფრას აღდგომის კრავი,
მისი რუმბები და ნატურ-მორტი.

ზრ დაილევა კრავის საკლავი
და ასაბიით სუფრა მოირთო.

გაიარს კიდევ ათიოდ წელი
და ჩვენ ცხოვრებას უფრო მიქელავს.
ჩვენიც იქნება შესანდობელი,
შეგვაბრალევენ საწყალ ნიკალას.

და ატირდება წყვილი სანთელით
სამიკიტნოში სუფრა პატარა.
განვლო მან ცეცხლის კორიანტელი,
ბედმა უბედოდ ბევრი ატარა.

იყო საწყალი ერთი ოსტატი —
ასეთ ოსტატებს ზრდის საქართველო,
იკურთხოს მადლით მარჯვენა მათი,
იმათი იყოს ეს სადღეგრძელო.

1927

ამოდის, ნათლება!..

ამომავალ მზის ოქროს ნათელი
თავზე ადგება საქართველოს მთებს
და ნამქერებში ღამენათევი
მთვარე ანათებს და არც ანათებს.

ზევით ღრიალით მიგორავს თერგი,
ქვევით გრიალი გაუდის არავს,
მზეს გაუდვნია ყინულის ქერქი,
მთა დაუფშვნია უხილავ წერაქვს.

ქარს მიაქვს თოვლი და მიიხვეტავს,
გადააფარებს ყაზბეგს შვინდებად,
შერცხვეს ვაჟკაცი, თუ ამ მზეს ხედავს
და სიკვდილს კიდევ შეუშინდება.

მივჩერებივარ ცას გაკვირვებით
და აღმიტაცებს სიცოცხლის ფეთქვა.
ვაჟა-ფშაველას ვსუნთქავ ფილტვებით,
ხიმიკაურის გული ჩამედგა.

1927

სოღანლულიდან

ისედაც მშვიდი უფრო დაცხრა ამაღამ მტკვარი,
მხოლოდ მეტეხთან უფრო არი მაინც მშფოთვარე;
ანგელოსებმა მეტივეებს მოპარეს კვარი,
ღრუბლის ტივებზე გაწოლილა ქალივით მთვარე.

სოღანლულიდან თათრის ბიჭი მოდენის ვირებს
და მემწვანოილე ერეკება ცარიელ დროგებს,
რომელი ერთი ან დამძრახავს, ან გაიკვირვებს,
რომ უკან მივსდევ ჩემს დიდებულ თანამედროვეს.

მე რა მაქვს ახლა, რა მექნება, ან რა მებადა,
ვარ უზრუნველი და ტიტყელი მთა შვენაბადა,
და თუ მაწუხებს, — მხოლოდ ფიქრი გულის დამწველი,
რომ აქვე არის მარაბდა და კრწანისის ველი.
რომ ყველა ლეკმა და ურჯულომ გული იყარა,
რომ კუბოსავით დაცხრილული დგას ნარიყალა.

ისედაც მშვიდი სულ დამცხრალა ამაღამ მტკვარი,
 მხოლოდ მეტეხთან მაინც არი უფრო მშუოთვარე;
 ანგელოსებმა მეტივეებს მოპარეს კვარი,
 ღრუბლის ტივებზე გაწოლილა ქალივით მთვარე.

1927

რ ი ა - რ ი ა

მივალ, მივდივარ და მივიმდგერი,
 თან საქართველოს მიმაქვს ოცნება,
 ვარ გაუთლელი ღერწამის ღერი,
 ტუჩმიუდებლად რომ იკოცნება.

ათასი გული ერთად რომ მქონდეს,
 ათას გულს ერთად ამოვიჭრიდი,
 ოღონდ, ლამაზო, არ დამიღონდე,
 მახსენე კაცად, როცა დაგჭირდე.

ათას სალამურს გააქვს გუგუნი,
 ერთად ამღერდნენ გურიის მთები,
 თუ ამ სიმღერით სიკვდილს მარგუნებ,
 არც სიკვდილისთვის დაგემდურები.

ერთ საწყალ პოეტს ამაზე მეტი
 სინდისით აღარ მოეთხოვება,
 დამადეთ გულზე ტყვია ცამეტი,
 მაგ თქვენი მამის სულის ცხონებას.

1927

თბილისის ღამე

თითქო კვდებოდა თბილისის ღამე,
სარაჯიშვილის ხმებით სტიროდა,
თარს ამოჰქონდა გულის ბაღლამი
მტკვარის მარცხენა სანაპიროდან.

ასე მღეროდა მაშინ მეტივე
ფიჭვის შეკრული თეთრი გედებით,
და უეცარი ძველი მოტივი
ინაცრებოდა სხვა იმედებით.

რა მახადია — ან რა მეზადა,
მე ვარ ტიტველი მთა შავნაზადა,
მაგრამ გული რომ მაინც მიტირის,
თითქო ჩააგდეს ცეცხლის საკირეს...

ახლა მეც ვაქებ ინდუსტრიის ქარს,
მეც მინდა ძველი ქვეყნის დაღეწვა.
თაფლის ფრთა ჰქონდა მაშინაც იკარს
და გული ფრთაზე მაღე დაეწვა.

და მაპატიეთ, მე თუ მივსტირი
რძიან ბალახს და თბილისის დილას.
მე მეხარბება, მართლა მესტვირე
არსენას ლექსით რომ გამოზრდილა.

ჯერ კიდევ ეზივარ ძველებურ ტივზე,
ვტირი შეკრული ფიჭვის გედებით.
არ შევჩერდები მე ამ მოტივზე,
მე თვითონ ვცხოვრობ ამ იმედებით.

კ ა ხ ე თ უ ი

1

ასე გვეძახის კახეთის ველი

ასე გვეძახის ალაზნის ველი:
მოდით, სტუმრები ხართ სასურველი,
მოდით და ნახეთ ყვარელის ღვინო,
მოდით, კახურად რომ მოვილხინოთ.

ნეტა სხვა ხალხიც წამოგეყვანათ,
გელით პოეტებს სუფრა გაშლილი,
შილდაში მღერის დედას ლევანა
და ართანაში ყარალაშვილი.

სოფლიდან სოფლად მეზად გადადის
მრავალჟამიერ ჩვენი თამადის,
თითქო წინანდალს სეტყვა ურტყამდეს,
რა გული იტევს სიმღერას ამდენს.

ბაიათებით სუფრა იღრჩობა,
გვაჩვენე, სიძეე, ახლაც ბიჭობა!
დალიე ყანწი და არ გეძნელოს,
ტკბილი კახეთის სვამ სადღეგრძელოს.

2

გუშინ შვიდნი გურჯანელნი

ვიცი, ესროლეთ შვიდთა... მაგრამა,
რომ დააცილეთ ვიცი ესეცა.
ერთხელ ესროლა ბერმა პაპამა
და ჯიხვი კლდეზე ჩამოეკეცა.

შეიძჯერ რომ გითხრათ ლექსები ყველამ
 ყველა შეიდივე აცდენილია.
 თავს დაგვიარა ვაჟა-ფშაველამ,
 თავზე გვაწვება ზეაჲდ ილია.

ან ვინ დაითვლის კახელ ვაჟკაცებს,
 ან შედავებას ვინ გაუბედავს,
 ძმებო, ასწიეთ საესე ყანწები
 და უღლეგრძელოთ მშობელი დედა.

ამაზე რომ ვთქვათ სიტყვა თამამად,
 ამიტომ გვირჩევს სუფრა თამადად.

1927

ლექსი მეფეყარი

მე არ ვწერ ლექსებს... ლექსი თვითონ მწერს,
 ჩემი სიცოცხლე ამ ლექსს თან ახლავს.
 ლექსს მე ვუწოდებ მოვარდნილ მეწყერს,
 რომ გაგიტანს და ცოცხლად დაგმარხავს.

მე დავიბადე აპრილის თვეში,
 ვაშლების გაშლილ ყვავილებიდან,
 მაწვიმს სითეთრე და წვიმის თქეში
 მოდის ცრემლებად ჩემს თვალებიდან.

აქედან ვიცი, მე რომ მოგკედები,
 ამ ლექსს რომ ვამბობ, ესეც დარჩება,
 ერთ პოეტს მაინც გულზე მოხედება
 და ეს ეყოფა გამოსარჩლებად.

იტყვიან ასე: იყო საწყალი,
 ორპირის ფშანზე გაზრდილი ბიჭი.
 ლექსები იყო მისი საგზალი,
 არ მოუცვლია ერთი ნაბიჯი.

და აწვალებდა მას სიკვდილამდე
 ქართული მზე და ქართული მიწა,
 ბედნიერებას მას უმაღლედნენ,
 ბედნიერება მან ლექსებს მისცა.

მე არ ვწერ ლექსებს, ლექსი თვითონ მწერს,
 ჩემი სიცოცხლე ამ ლექსს თან ახლავს.
 ლექსს მე ვუწოდებ მოვარდნილ მეწყერს,
 რომ გაგიტანს და ცოცხლად დაგმარხავს.

1927

ო ქ რ ო ყ ა ნ ა

პატარა ძაღლები უყეფენ მთვარეს,
 მთვარე თანდათან ჩამოდის დაბლა;
 თითქოს ვარსკვლავებს წილი უყარეს,
 ცვივა ვარსკვლავი ელვების საბნად.

პატარა ძაღლები უყეფენ მთვარეს,
 თვალეზზე ძილი არ მეკარება.
 მეტი რა მქონდა მოსაპარავი
 და ამ ძაღლებმა ძილიც მომპარეს.

მთვარე თანდათან დაბლა ეშეება,
 ჩამოეფარა ქოროლლის ციხეს,

დაადგნენ თბილისს მთები ეშეებად
და სადარაჯო ფარი აიღეს.

ჩემო ძვირფასო და ტკბილო დედა,
ჩემო თბილისო, გულის ლახვარო!..
ძალლი ძალღური ქებას გიბედავ,
რომ მზის ამოსვლა ყუფით გახარო.

ოქროყანიდან დავყურებ შენ ბჭეს
და სიხარული ძვალრბილში მივლის,
ასეთი ბედი რომ მომანიჭეს —
პატარა ძალლი გიცავდე თბილისს...

1928

მაშ, გამარჯვება...

თუ ჩემი ძმა ხარ, ერთიც მიმდერე
და დაეუჩოქებ მიწას მუხლებით.
— მაშ, გამარჯვება, ტკბილო სიცოცხლე,
დავრჩებით ერთად ჩვენ განუყრელი.

ვინ მისცა ფერი მუხრანის ღვინოს,
ვინ მისცა ფერი არაგვის ველებს,
სანამდე უნდა, რომ მზედ ედინოს
გავარვარებულ ოქროს თაყელებს!

სხვა რომ მოკვდება, ქისოვის რა არი:
წავა, გაქრება, როგორც სიზმარი,
მე კი რა ეუყო ამ გოლიათ მთებს,
რომ ქონდრის კაცსაც დეჟად აგანთებს.

ნეტა, სადა აქვს ამ ზეარებს ბოლო,
ვინ დარგო ერთად ამდენი ვაზი.
სჯობს აღარ გქონდეს სულაც სამშობლო,
ანდა არ იყო ასე ღამაზი!

— სხვა საქართველო მაინც სად არი?
რომელი კუთხე, რომელ ქვეყნისა?
ვის თუთქავს ასე ცეცხლის ღადარი,
ქვეყნად სამოთხე სხვას ვის ეღირსა?

დავბადებულვარ, რომ ვიყო მონა
და საქართველოს მედგას უღელი;
— მაშ, გამარჯვება, ტკბილო სიცოცხლე,
დავრჩებით ერთად ჩვენ განუყრელი!..

1928

სანტიმენტალური მოგზაურობა

ერთ დღეობაზე გაუგზავნელი ლექსი

მაისი ყველგან არის მაისი,
მაგრამ ბათუმში მაინც სხვა არი
და ვხვდები ახლა, რომ სილამაზეს
აღარ ჰქონია ქვეყნად საზღვარი.

ზღვა ისე იყო მშვიდი და წყნარი,
რომ აღარც მახსოვს იყო თუ არა
ერთად გააღო ცამ შვიდი კარი
და ზღვას სარტყელად გადაუარა.

თეთრ ზამბახების ღვანას ფარდები,
გააქეთ შრიალი პალმების ქოლგებს
და ისე ყრია თეთრი ვარდები,
თითქო ათასი აქ გელი მოკლეს.

გაღებულია სამოთხის კარი
და მე მრცხენია, რომ ვარ უშენოდ,
ალბათ ყოფილა წყევლა ამგვარი:
მივცეთ პოეტებს სამშობლო მხარე.

ულამაზესი — ედემის დარი
მხოლოდ ქალები გადაუშენოთ.
გაღებულია სამოთხის კარი
და მე მრცხენია, რომ ვარ უშენოდ!..

1928

გომგორის მთაზე

[ს. შანშიაშვილს და გ. ლეონიძეს

დაიფშენა, მაგრამ მაინც აქამდე
თავის ნანგრევებს უძლებს უჯარმა,
გასტანოს, ძმებო, ჩვენ სიკვდილამდე
ამ სიყვარულის ლექსის გუჯარმა.

ასეთი იყო ის ღამე მაშინ,
ვახტანგს რომ ციდან მოესმა რეკა.
დღესაც ქვითინით სტირიან ცაში
ვაჟა-ფშაველას ღვია და დეკა.

და სართიჭალის მეტარე საქო,
ჩვენთვის აკაკის მღერის „სულიკოს“.

ჩვენც ზომ იმისთვის გვყოლია სატრფო,
რომ ისიც ასე დაკარგულიყო.

აშულმა თავის სთქვა აშულური,
სხვა სათქმელი აქვს ამ ჩვენს სამებას,
მაგრამ გაგვიზდა სიტყვა უძლური
და სათითაოდ ენა დაგვება.

მელიტა, ნინო, რძალი ზენარი
მშვენიერებით შეემოსა კალთები კახეთს,
დაქალებული ვეფხვიც ეგ არი,
ბეწვის ხიდიდან სამოთხე ვნახეთ.

დედის რძესავით ტკბილია ღამე,
იორი ჩქეფით ოცნებას არწევს.
გამოვა წამით გომბორზე მთვარე
და გორგასლანი ხმალით გადაწევს.

1928

ნუ გაიკვირვებ

ნუ გაიკვირვებ, როცა გეტყვიან,
რომ ჩუმად არის ახლა ტიცციან, —
პოეტი ღლეს სხვა ოცნების ტყვეა,
ამის შესახებ მათ არ იციან.

რა საჭიროა აქ პირფერობა,
მართლა მხიბლავდა მე ერთ ღროს „დადა“,
მტანჯავი იყო ეს გაორება,
მონანიება კი არის სადა.

ეშაფოტივით იღვა ქალდეა,
 ეს ცა აქამდე თავზე დამტირის,
 გული ყოველთვის პიტალო კლდეა? —
 და გავხდი ერთხელ მეც დეზერტირი.

მაგრამ მომადგა გრიგალის სეეტი,
 ახალ ბრძოლაში თავით დავეშვი,
 სიტყვა არ არის ცეცხლის დამწრეტი,
 ისე, როგორც ზღვას, ვერ დაცლის პეშვი.

დაფასთან ვდგავარ და ვშლი ძველ ლექსებს,
 ცარციტ კი არა, — სისხლით რომ ვწერდი.
 საბჭოთა მიწავ! გიკოცნი ფესვებს,
 ახალ ცხოვრების ვარ ალავერდი.

1928

შემოდგომის დღე ოქროყანაში

რაბლემ და კალმასობა

მინდა დავტოო უბრალო ლექსში
 რასაც გული გრძნობს და ხედავს თვალი,
 ვარ შემოდგომის უხმო ალერსით
 და ჟრუანტელით ერთბაშად მთვრალი.

ოქროყანიდან ვინც არ დახედავს,
 იმან რა იცის რაა თბილისი?!
 ასე შეჰყურებს გნოლი ბერ ქედანს,
 ასე შეჰყურებს ბებერ ცხენს კეიცი.

შორით კი მოჩანს თეთრი მყინვარი
 და გზააბნეულ ღრუბელთა ფარა.

თითქო ქარბუქი სულში მძვინვარებს,
თითქო უსაზღვრო თოვლმა დამფარა.

შემოდის სახლში ნელი ფართხუნით
ჩემი მეზობლის ძაღლი „ცუკრია“.
გუშინ დააგდო მან ხუთი ლეკვი,
მშიერს მუცელი ზურგქვეშ მიკერია.

დარეკილ კაკალს დასდევს ყვანჩალა.
ჩხიკვი-ზაქარაც თავს აღარ ირცხვენს,
რომ გახდეს ეს მთა თივად და ჩაღად,
ვეღარ გაუძლებს ამ დავარდნილ ცხენს.

მანგლისიდანაც დაძრულა ცხვარი,
მოაქვს გზა-შარა კრავების პეტელს,
თითქო სურნელობს პური დამცხვარი
და ფიროსმანის ედება კედელს.

სკოლის ეზოში პატარა ბავშვებს
პატარა დოღზე გააქვთ დაფდაფი,
თავს დაჰქათქათებს ოქრომბრის მზე
და ცა კრიალა, როგორც საღაფი.

ბრუნდება ჯარი მანევრებიდან,
მზეს გაუხდია კაცნი რკინებად;
ისმის სიმღერის მძლავრი გუგუნი
და... ჩან-კაიშის დედის გინება.

მეც ჩაუჯდები ჩემს პანტაგრუელს,
ცხენის ჭიხვინი მესმის რაბლესი.
და როცა ქარი სულ გამაყრუებს,
გამოვა ლანდი იოანნესი.

თითქო გავიდა ეს ასი წელი
და ერთი წუთით გადაიშალა, —
ვარ მოკალმასე მეც აწინდელი
და საკალმასო გრძელია შარა.

1929

ო ქ რ ო ყ ა ნ ა

თუ პოეტი ხარ და ხარ ვაჟკაცი,
გათენდი ისე, როგორც გათენდა
ოქროყანაში, თუნდა ამ დილას, —
ნუ დასწერ ლექსებს... იყავ ზარმაცი!

ამ მზის ყუმბარას რა ხელი სტენდა
ან ვეებერთელა სიდან გაზრდილა?
რა ლექსი ზიდავს ამ საღადარეს,
რა გულს არ დასწევს და არ გადარევს?

თუ პოეტი ხარ და ხარ ვაჟკაცი,
მაშინ ქოროლლის გქონდეს სიმაგრე.
გადაყურებდე დაბლა მარაბდას,
ნუ დასწერ ლექსებს... იყავ ზარმაცი.

შენ რომ ხელი გკრან, ისიც წაგაქცევს,
ამას ტყვიების მეხი ღარავდა,
მაგრამ მეხია თვითონ სასროლი,
ცა გაუპია და დარჩენილა ტიტველა სოლი.

თუ პოეტი ხარ და ხარ ვაჟკაცი,
ამღერდი ისე, როგორც ამღერდა

უძოს ბულბული მაღალ ფალცეტით,
ნუ დასწერ ლექსებს... იყავ ზარმაცი.

ბევრი პოეტად თავს ასაღებდა,
ჩვენი ეპოქის რომ იყოს ღირსი,
დღეს პოეტებში არ ვართ არც ერთი.

მაშ, შევადედოთ ლექსის მაწონი,
ოქროყანიდან ჩამოვყვეთ ვირებს,
იქნებ არ იყოს ეს მოსაწონი,
მაგრამ არავინ არც გაიკვირებს.

1929

მეწყერი მეწყერს

გაელავს, დაჰკრავს მეხი მეხს მწვერვალს,
მთა ტიტველია, არ აქვს საფარი,
თვითონ მეხია და თვითონ ელავს,
როგორც შამილის თეთრი ფაფარი.

ნეტა თუ სადმე ხარ მე კაცისა,
ამ უკვდავებას ქედს არ უხრიდე.
თუ გაწყდა ძარღვი სიმამაცისა,
მე ცოცხალი ვარ ერთი მჟურიდი.

ჰარ დაფრენილი ორბისგან გნოლი
და არ იკარებს გული სალავათს,
ხევსურის ჯაჭვის ნაგლეჯი რგოლი —
ერთი ვაცხადებ მარტო ჰაზავატს.

ვარ გათელილი ლეკის ნაბადი,
ყველა სახსარი მაქვს დაღუწილი,
მაგრამ ვაჟკაცმა მხოლოდ გაბედე
და მეც ვაჟკაცის დამიდე წილი.

რა საჭიროა მეღნად გიშრის ტბა
და კალმად კიდე მინა რხეული,
თუ ამ სიბრაზით გული გაგიტბა,
თუ ამ ჟრუანტელს იგრძნობს სხეული.

მეწყერი მეწყერს, ლანქერი ლანქერს,
კლდე კლდეს ასკდება, ზეავს ღუპავს ზეავი.
ცა მოწყალებით თავზე დამცქერის,
არ მემეტება მოვიკლა თავი.

1932

მუხრანის ველზე სათქმელი ლექსი

ყური უყრია მუხრანზე ბალახს,
დაბრუნებია მერცხალი ბუდეს,
გაუწყვეტია ფაცერი კალმახს,
შავი არაგვი თეთრ არაგვს უტევს.

მთა მიჰყვება მთას — მთა მთას აწყდება,
დგას ლანქერების კორიანტელი.
თვალეbs ცრემლებად ველარ გაწვდება,
რომ იყოს ცრემლი ორი ამდენი.

ვარ მოპარული ლამისყანიდან,
ვარ ლეკების ტყვე — გურამიშვილი.

თუ რამე მიმაქვს ამ ქვეყანიდან —
ბედნიერება ეს უსაშველო.

რა საჭიროა მელნად გიშრის ტბა
და კალმად კიდეც მინა რხეული,
თუ ამ მღვრიე მზით გული გაგიტბა,
თუ ამ ჟრუანტელს იგრძნობს სხეული.

უყელეს, ყელი გამოაღადრეს
და აუბნიეს ლექსის გზა-კვალი,
მაგრამ გათელავს ამ კლდესა და ღრეს
ბარათაშვილის მერანის ნალი.

ცა ცას აღნება, მყინვარი — მყინვარს,
ბედნიერებას თოკავს ალერსი,
და დაეწევა ორბების შურდულს
მუხრანის ველზე სათქმელი ლექსი.

1932

აღზევანს წასვლა

არც ისე შორსაა ეს აღზევანი,
თუმცა პირველად ღღესა ვარ აქა.
სჯობს გამოტეხა... არ გვაქვს ქართველებს
უცხო ქვეყნების მოვლის ბარაქა.

მაგრამ მომესმის ქართველ მეურმის
მე სევდიანი მტრედის ღულუნი:
თითქო ამ ხმების მადანი იყოს
ეს თვალუწვდენი კლდეთა ჯურღმული.

„აღზევანს წავალ მარილზე,
მარილს მოვიტან ბროლსაო,
ჯერ დედას გადავებევი,
მერე შეილსა და ცოლსაო“.

ასე მგონია, ცა გაიპო და
გულზე მომედო ათასი შეილდი,
ასე მგონია, ერთად ამღერდა
ათასი ვანო სარაჯიშვილი.

ლამაზი. ცოლი, მარილი — ბროლი
და სიხარულის ცრემლის კურცხალი,
გულზე მიუშვეს ყველა ღარებით
ადიდებული ბერდუჯის წყალი.

დგანან თუჯების მოურაეები
აყუდებული ბაბილონამდე,
ათას სალამურს ხმა შეუწყვია
ალიონიდან ალიონამდე.

ასე მგონია კამეჩის უღლით
მეც პოეზიის მივალ აღზევანს,
და რა იქნება ისეთი ტვირთი,
ვერ გაუბედოს წელმა აწევა...

ლექსი ფელაკაში

ვწევარ ორპირში... ბავშვი სიცხეში.
და უმღერიან წითელ ბატონებს.
ვარდი და ია მოუსხამს ჩონგურს,
დედის ცრემლები სიმებს ათრთოლებს.

თავზე მადგანან ძმები და დები,
ველარ მაღავენ გულში სიხარბეს,
იმდენს პირდება დედა ბატონებს
ძღვენს და საჩუქარს — რა გინდა რა ფერს.

დადგა და დადგა ვაშლების ზეინი,
მოაქვთ და მოაქვთ მეზობლებს ხილი:
ალუჩა, ბალი, მარწყვი და ხენდრო,
შაქრის ყინული გადაგრეხილი.

გახვეული ვარ თავით ფოჩებში,
ვარდის გამოხდილ წვიმაში ვცურავ,
ეს საბანია ასე ლამაზი
თუ ანგელოსის ფრთები მახურავს?

ებრძოდა ქარი ჭალადიდიდან
აბრიალებულ ატმების ტოტებს,
გადაულოცეს როცა ბატონებს
დიდი მადლობით, რომ შემეცოდეს.

არ დავფიქრდები არც ერთი წამი,
ასე ჩავიცემ მე გულში დანას,
თუ ამ სინაზის და ჟრუანტელის
ერთხელ მიმღერებ ბავშვობის ნანას.

ამზანაგო და ძმაო მკითხველო,
რომ ჩემზე უფრო გსურდეს მოსმენა

ჩემი ლექსების — მე აღარა მწამს,
მაშ, იქონიე, ცოტა მოთმენა...

მჯერა, გულშიაც გამკრავს წელკავი
და ლექსი თვითონ ამოდუღდება.
ხბო რომ აწვალებს რძეგამშრალ ძროხას,
პოეტს და მკითხველს ეს არ უხდება!..

1933

ა ლ ა ვ ე რ დ ო ბ ა

ნატა ვანნაპეს

ჩარდახიანი დგანან ურმები,
კამეჩი კამეჩს ლანდით აშინებს.
გამოუცლიათ ღვინის რუმბები
ხატობას მოსულ ვაჟას აფშინებს.

კაეკასიონსაც შეცვლია გვერდი
და სიყვარულის დასხმია რეტი.
სურს მოიტაცოს ეს ალავერდი —
ბარში დაბმული ტაძარი მტრედი.

დღემ მოიტანა ალაზანამდე,
ნისლის შავი ზღვა რომ გადათელა;
დღეო, ნეტავი აღარ დაღამდე,
თუ დაღამდები, არ გაგათენა.

მეორე მხრიდან ალაზანს უწევს
მთერალი ფარეხი ლამენათევი,

თითქო მინდიას სუფრა გაუწყვეს,
გველის მჭამელი ღვეს აწვეს ღვეო.

მავთულზე ცეკვით ქანცმილეული
ცეცხლს მიჯდომია ქისტი ჯამბაზი,
ხალხიც ისეა აქ არეული,
როგორც არღანი და მუხამბაზი.

მაგრამ ამ კახეთს სხვა ხმაც ევალა
თეთრი ტახისა და თეთრი ბატის;
მღერის ახალი დედას ლევანა,
ხმა ალავერდის საძირკველს ჩადის.

ზედ რომ მიუშვა, ამოთხრის ძელქვას,
ეხლა კი სეირს უნდა უყურო;
დაუთოკია სიკვდილის წელკავს
სვეტზე მიბმული კურატი კურო.

ნეტავ რამ წვიმა, ანდა რამ თოვა
ამდენი ხალხი და ჯამაათი.
შესმენ ალაზნის, ღვინოდ თუ მოვა,
და ახლა კიდეც, ჭამა თქვი მათი.

ტკბილო კახეთო, მაღლი შენ გამჩენს,
შენ ბარაქიან და რძიან ცურებს,
ღრუბელი ცაზე მიაგავს კამეჩს
და კამეჩივით ღამე მისცურავს.

ღვას ოხშივარი და ორთქლი მწვადის,
კაცი ამ ბოლში თვალს ვერ გაახელს.
ირემი ირემს ბალახს მიაწვდის,
სავსე ღვინის ჯამს — კახელი კახელს.

ღვას ფიროსმანი, ხატავს დღეობას
და ჩარდახიან ურმების მორევს.

ვაჟა-ფშაველა უქებს ხელობას,
ჯიხვის შაირით შესცელის მეორეს.

შეიბნენ ერთად შაშვი, კაკაბი,
ბესიკის გაფი და საათნოვა,
კიდევ ბევრია ლხინის საბაბი,
ახლა კახეთში რთველი შემოვა.

ტკბილო კახეთო, მადლი შენს გამჩენს,
ქვეყნად რომ არვის დაუეჯახნებით,
ალავერდიდან მოვალთ ალავერდს
სავსე ცხოვრების დიდი ჯამებით.

1936

არც ერთი სიტყვა არ დამცდენია
მხოლოდ იმისთვის, ლექსი რომ მეთქვა, —
როცა პწკარები პწკარებს სდევნიან,
საკუთარ გულის მაშინებს ფეთქვა.

მაინც თუ ვერ ვთქვი, რასაც ვესწრაფი,
მე ამ ცოდვაში ბრალი არ მიღვეს,
ვარ იდუმალი მხოლოდ მიზრაფი
და გული იკვლევს ლექსის ამინდებს.

გაგიგონიათ, ჩემო კარგებო,
რომ სიყვარული ძალით არ მოვა,
სიტყვა სიტყვასაც არ მიუღება,
თუ ის სიმღერამ არ ამოსწოვა.

სანამ წარმოსთქვამ, ლექსი შენია,
 იტყვი, სხვა უცხო მას დაიტაცებს,
 და თუ ვაჟკაცის ხელი სჩენია,
 მაშინ სხვის ხელშიც ის ივაჟკაცებს.

ლექსი ლექსია, მაგრამ იმატებს,
 თუ სიყვარულის ბოლმა გამურა,
 თვითონ ვერ იცნობ შენ ბაიათებს,
 დაუტაცია ხალხს სალამურად.

და მეჩვენება, რომ ლექსის ძაფი
 უძილო ღამეს ხელში ეკავა;
 მოსკდება წვიმა თქემით და ქაფით
 და მოვარდება ლექსი წელკავად.

გადიარა და გადათელა,
 როგორც კალია გათელავს ყანას,
 მერე დაენტო თაფლის სანთელად,
 რომ გაანათოს მთელი ქვეყანა...

1936

ისე უბრალოდ, როგორც მუხრანზე

ისე უბრალოდ, როგორც მუხრანზე
 გაზაფხულისთვის მოდის ბალახი;
 ისე უბრალოდ, როგორც არაგვზე
 ალაპლაპდება მზეზე კალმახი;

ისე უბრალოდ, როგორც მერცხალი
 დაუბრუნდება შარშანდელ ბუდე;

ისე უბრალოდ, როგორც ფშაველ ბიჭს
დილის ცისკარი სასთუმლად უღევს.

ისე უბრალოდ, როგორც ნაგაზი
სდარაჯობს ფარებს და ცხვარის ფარას,
როგორც დაწეება ნისლი მყინვარზე
და ბრდღვიალა თერგს კალთით დაფარავს.

ისე უბრალო და ისე სადა,
როგორც ურმული გუთნის დედისა,
როგორც გადიას დაკრული ქადა —
ხმა მშობლიური მე ღღეს მეღირსა.

ისე უბრალოდ მინდა ვუმღერო
ჩემ განახლებულ მშობლიურ მიწას;
ლომისთვის იყო ის წილნაყარი,
ეხლაც სამშობლოს მარჯვენას იცავს!

1937

1895,

საქორწინო მოგზაურობა მთვარესთან ერთად

და ისევ ღამე, ისევ წვიმა ფეხის ხმაურით;
ვერ გადვურჩები შემოდგომის მე ნაკლულ დღეებს!
და მაწანწალა ჩემი სული — ნათრევი ყურით —
კიდევ გამოცდის შეყვარების მწარე სიცხეებს.

გაფითრებული მივენდობი შუალმის ხმაურს;
გადამალაგებს იღუმალი მისი ანთება.
თქვენ, ვარსკვლავებო, გზა მოგვეციტო მგზავრებს უცნაურს,
ნეფე-დოდოფალს, მე და მთვარეს გვაგვიანდება!

ჩვენ დიდი გზებით მოსული ვართ და წავალთ მალე,
როგორც ბავშვები, დავატარებთ არშიან კაბებს.
ჩვენი ცრემლები დიდ ქალაქში ვერსად დაემაღლეთ,
და გვსურს ვეწვიოთ ახლა სტუმრად სულ მცირე დაბებს.

სასტუმროების სიბინძურე და ავი სული
აღარ აკვირვებს ჩემს დედოფალს, აღარ აშინებს;
დღეს მისი ცქერა ავადმყოფი, ფერგადასული,
ჩემს დაღლილ ტვინში ფეერიულ ქვეყნებს აშენებს.

ახ, სულ ერთია! ნათრევალა გადამშეულებს,
მოგვეჩვენება თეთრ სამოთხედ ღუქანი ბნელი;
და ისევ ღამე შეგვაერთებს მგზავრებს სნეულებს,
და ისევ ღამე, როგორც ჯვარცმა იქნება მხსნელი.

პირველი მარტი

ჩემს ძაღლს „ემირს“

პირველი მარტი! (მოვიგონოთ მთვარე ნაკლული:
ცოტათი გვასწრებს კალენდარი ახალი სტილით)
ყველას გაგვწვდება დღეს ქალაქში „ხორცი დაკლული“
ყველა ვიშოვით სანოვაგეს სულ ახალს დილით.

თეთრი ტყემლების აყვავებას ბევრი უცდიდა;
ახ, მეც ვეცდები დავალაგო ჩემი ცხოვრება.
იქნება მერგოს სიხარულის მეც ერთი ციდა;
ო, ეს პატივი მე ყოველთვის მემახსოვრება.

წლეულს ზამთართან მეგობრულად ვერ გავატარე;
ცივი ალერსით თითქოს მთვარეც აღარ მწყალობდა;
ყველა მაყვედრის, რომ მამაჩემს ვერ დავედარე
და უდედლობით ორი შვილი ჩემი დაობლდა.

დაბრუციანდა ჩემი ძაღლიც — მტრის გასახარად;
სისხლიან თვალით მოფერებას ის მევედრება:
მადლობა ყველას, უსათუოდ, გულწრფელი მარად!
ბედნიერებით დღეს ვერავინ ვერ შეგვედრება.

1916

ფოთლები ქარში

ფოთლები ქარში, ფოთლები ქარში
ვინ დასთვლის ფოთლებს მთვარიან ღამით
დაჰქრის ტყე-ველად სიკვდილის მარში
და მოსვენებაც არ უნდა წამით.

ფოთლები ქარში, ფოთლები ქარში
ცივ ნიაღვარში სწრაფად კრებიან.
მკვდრებს დავიწყებულთ სცივთ ზამთარში...
და საფლავებში ალბათ კრებიან.

ფოთლები ქარში, ფოთლები ქარში
— შენ რისთვის შეკრთი, საბრალო დაო?
— საშინელება ჩამოდგა კარში...
— ილოცე მაინც, ო, საცოდავო!
ფოთლები ქარში, ფოთლები ქარში

1916

ავზნიანი ქალაქი

მე ზშირად მიყვარს ეს ქალაქი მრუში და მყრალი,
ატალახებულ ქუჩებს მივყვები, ვუცქერ უკბილოდ დაღრეჯილ
სახლებს.

ზარბად დავეძებ მახინჯ სახეებს,
მკლავებში მახრჩობს მე ვიწრო კვალი, ავზნიანი და ცოდვებით
მთვრალი.

აუადმყოფ სახლებს, ათაშანგით პირდაჭმულ ქუჩებს,
აკმევებს სურნელს სამიკიტნო ღვინით და ხაშით,

გიჟდება ღამე არღნის რწყევით, ზურნით და ტაშით,
 და ცა ლოტბარი შავად მორთული, ქურდებს და მკვლელებს
 გამოსვლას ურჩევს.
 ძველ სასტუმროდან გამორბიან წითლად ქალები,
 როგორც რომ ჯარი დამარცხებული, მათხოვართ გუნდი
 ბრუნდება სახლში,
 გამეფდა ვნება ავადმყოფ სახლში,
 ბაღლამს აქცევენ რუხ ქვაფენილებს ქუჩის მნათობთა თეთრი
 თვალები.
 და მეც ქალაქში დავსეირნობ გიჟთა მხედარი,
 ჩემს წინ ქვეშევრდომთ გაუმართავთ უცხო პარადი.
 ბოროტი განცდა სწეულ ფიქრის ხდება მარადი,
 მე მსურს ყოველთვის ღამე იყოს ასე ნეტარი.

1916

შამოდგომა იმერეთის სოფელში

ჰა, დღემაც მოიკლო, გაფრინდნენ მერცხლები,
 ნაზი სექტემბერი გვეწვია ბაღებში;
 ცა დამაჭრებული მთვარით ივერცხლება,
 ხეხილის სურნელი დადგა ოთახებში.

ლელვი და ყურძენი, შემწვარი სიმინდი,
 ყვითელი ბიები, ხავერდის ატმები;
 და მონადირესთვის კეთილი ამინდი: —
 მსუქანი მწყერები, ტყეში ტყის ქათმები.

ზანტად ბრუნდებიან ჯოგები საღამოს
 თვინიერ ღმუხილით, ზარების წკარუნით.

სამხარს მიეუსხდებით ბუსართან საამოს
და კეცის მჭადების დავტკებით ცხელ სუნით.

თქვენ, შეყვარებულნო, იკმარეთ დარდები,
დატოვეთ ქალაქი, ეწვიეთ სოფელს!
მოგელით სიწმინდე, მინდვრები, ვარდები,
იხილავთ მწვერვალებს და მიწას – მშობელს.

1917

ოცნება საქართველოზე

სანდრო ცირეკიძეს

დავიწყებული ძველი ფონები
და ნანგრევები დიდ ციხეების:
ჩვენი ღიდება მოსაგონები,
ფართო ჩრდილები ცაცხვის ხეების.

შედიხარ ჩუმად, გრილი ტაპარი...
მოთაფლისფერო სახე მამების;
და საცეცხლურში ცოტა ნაცარი
და შავი ხატი წმინდა სამების.

ნიშანი ბედას – კარზე ნალები,
სახურაეები დასავსებული
და ღვთისმშობელის მოგრძო თვალები
უმანკო სევდით ამოვსებული.

1917

ვერსალი წვიმაში

ტრიოლუტი

დაცვივდნენ ფოთლები ვერსალის ბაღებში,
მოწყენილ დედოფალს აშინებს წვიმა.
საღამოს ლანდები კრთიან ოთახებში,
დაცვივდნენ ფოთლები ვერსალის ბაღებში.

მძიმეა სიჩუმე სასახლის თაღებში,
ვინ იცის, დედოფალს რად გაელიმა!
დაცვივდნენ ფოთლები ვერსალის ბაღებში,
მოწყენილ დედოფალს აშინებს წვიმა.

1917

მთვარის წყალობა

პაოლო იაშვილს

მთვარის ლანდები კრთიან ზეებზე —
თეთრად ნაქარგი!
შენ ნულარ სტირი წარსულ დღეებზე,
დამშვიდდი, კარგო!

ისეთი ღრმაა და წმინდა ზეცა —
ალერსით საეხე,
თითქოს ღვთისმშობლის ცრემლი დამეცა
ლოცვის დროს თავზე!

ო, ღმერთო, ღმერთო, ეს სავსე გული
შენ ჩაგაბარე,
და მას ეს ღამე, მთვარით ქარგული,
გადააფარე!

1918

მ ი კ ლ ვ ნ ა

ბრიოლუბი

ღღეს ისევ ისე შენში ცოცხლობს ძველი თამარი
ჩემი თამარი, რომ მიყვარდა ოდესღაც, წინათ.
წარსული ტრფობის ისევ ათრობს გულს მუჯამარი,
ღღეს ისევ ისე შენში ცოცხლობს ძველი თამარი.

ცისფერი კაბა მაგონდება, ვიწრო ქამარი.
მორცხვი თვალები, სიყვარულმა რომ ააბრწყინა;
ღღეს ისევ ისე შენში ცოცხლობს ძველი თამარი —
ჩემი თამარი, რომ მიყვარდა ოდესღაც, წინათ!..

1918

ბავშვობის მოგონება

ისევ ბავშვობა მაგონდება სათუთი, ნაზი,
ზამთრის მხატვრობა ჩემი ფანჯრის ვიწრო მინაზე, —

ამბროლაური, დიდი ეზო, დიდი ცაცხეები
და სათამაშოდ არჩეული ფერადი ქვები.

როგორ მიყვარდა სოფლის დილა, ჭრიალი ურმის
და თოვლის მოსვლა, გამოჩენა უცნობი სტუმრის!

ჩვენს ეზოს იქით ვაცხოვრებდი სულ სხვა ქვეყანას...
ზღაპრების შემდეგ ჩემი ძიძა მიმღერდა ნანას.

დავიძინებდი დაღალული მე მის კალთებზე
და ძილში ვგრძნობდი მამის კოცნას ოქროსფერ თმებზე.

ახლა ვიგონებ ჩემს ბავშვობას, ჩუმად ვიძღვრი,
აღარ მაცვია, როგორც გოგოს, კაბა ცისფერი.

და მამაჩემიც, საყვარელი, მომიკვდა წლეულს,
ვეღარ უშველის ის თავის შვილს, დაკარგულს, სნეულს!

აქ დედაჩემი, უნუგეშო, ტირის თავისთვის,
ყვითელი ხელით დაუნთია სანთელი ღვთისთვის;

მისი ფეხის ხმა მოპარული გაისმის ძვირად,
მისი თვალები ცრემლიანი დამღევენ გზირად!

დიდ ოთახებში ჩვენ ორნი ვართ და დაღამებას
თრთოლვით მოველით სიჩუმეში, როგორც წამებას.

როგორც აჩრდილი მიმალულა კუთხეში დედა,
რომ ცრემლებისთვის მის თვალებზე ვერ შემეხედა.

როს დაღამდება — გაიბმება სული მახეში,
ვშიშობ მივიდე და ჩაეხედო დამჭკნარ სახეში.

გადის თვეები და ყოველდღე ცახცახით ველი,
რომ დედაც წავა: არავინ ჰყავს საბრალოს მცველი.

დამტოვებს ისიც, და ნუგეშით ვიღას მივმართო?
მალე ამ სახლში მე დავრჩები სულ მარტოდმარტო.

NOTPE-DAME

ვალერიან გაფრინდაშვილს

შევალ „Notre-Dame-ში“ მოღუნული, როგორც იუდა;
 დიდი ქუჩების ავზორცობით ტანდადალული;
 ვიცი, ვერლენი მონანებით აქ მოდიოდა,
 რომ დიდი ცოდვა შეევედრა გადანახული.
 შემომხედავენ წმინდანები დატვირთულ ცქერით;
 აკანკალებით იმათ სახეს ჩავაშტერდები;
 მლოცველთა ზურგებს ეფინება ყვითელი ფერი;
 დავთვალე ჩუმად ქარვისფერი ქრისტეს გვერდები.
 როცა ქუჩებში ნოემბერი დადის წვიმებით,
 უთუოდ სცივათ მაშინ გამხდარ უბინო ძაღლებს...
 თეთრ ბალდახინზე ქანაობენ სერაფიმები,
 მიასვენებენ მოქალაქეს ყველაზე ნაკლებს!
 ვინ შეგვახვედრებს, ვის ვუნდივართ, ვინ მოგვიგონებს?!
 დიდი ღამე... ვინ გადახდის სახლებს სახურავს?..
 მხოლოდ პოეტი გაბრაზებით დაცლის სტრიქონებს
 და ჭლექიან ცოლს წაუკითხავს ღმერთზე მომდურავს.
 მივმართავ ჩემს თავს მონოლოგით და ვეტყვი ასე:
 თქვენ, სულო ჩემო, საცოდავი ხართ, როგორც ბავშვი!
 რისთვის არ მოგწონთ ეს ცხოვრება და სიძვირფასე?
 წავიდეთ ერთად, ჩუმად ჩავსხდეთ მოთეთრო ნავში.
 მე თქვენს ოქროს თმებს გადაევარცხნი იქ მორიდებათ,
 თეთრ კაბით მოგრთავ, დაგაოცნით მცევანა ფეხებს;
 და თუ ქალაქმა გაგვაოცა თავის დიდებით,
 წავალთ და მტრედებს გადავუყრით პურის ნატეხებს;
 გრამაფონის ხმა (უკვდავია მომგონი მისი!).
 ჩვენ მოგვესმება სახლებიდან ნელი ხრიალით.
 და თუ დავვიდგა ღლე მზიანი და სამაისო,
 დავუარო ლეკურს თავმომწონე ცეკვა-ტრიალით!

დაპიწყებული ლოცვა

დაძინებისას, მუხლებმოხრილი
დედასთან ერთად ვამბობდი წინათ:
„უფალო, მომეც მშვიდობის ძილი
და გამითენე მშვიდობის დილა!“

მე დამავიწყდა ლოცვები ტკბილი
და ამ ვედრების მეშლება ბოლოც,
და ვამბობ ახლა: „უფალო, ძილი,
მშვიდობის ძილი მაღირსე მხოლოდ!“

1920

გაზაფხული თბილისში

ქუჩებში ჩუმად შემოგვეპარა,
იის კონეებით მოჰქარგა კვალი
და თბილისს ზეცა გადაეფარა,
როგორც გამდნარი ფირუზის თვალი!

ჩვენო სიმტკიცევ გადაკარგულო!
დედაო ტკბილო, დღე დამიმძიმდა!
მე ეს პატარა, მტკივანი გული
შენს თბილ მუხლებზე დავაგდო მინდა!

მიმიღე მაინც! გადაიბურდა,
ჯვარცმად გადიქა ჩემი დღეები,
და მე სიწმინდე ისე მომწყურდა,
როგორც ღამწყედელ არწივს კლდეები.

ზარ ზიარებით სავსე ბარძიმი,
თბილისო ჩემო, ამღერებულო!
შენი სიონი, თეთრი და მძიმე,
თითქოს ჩემს გულში აშენებულა!

თავს სასწაულის რეტი ესხმება
და კიდევ მჯერა, რომ ღიდი ფრთები
ჩემს მხრებს დამსხვრეულს გამოესხმება,
რომ გადმოვფანტო იების მთები!

ისე, ვით ღეღამ, მომხეივ ხელი,
გადამაწვინე შენს სათუთ მკლავზე,
რომ ვიმეორო შენ სახელი
და გული გასკდეს ზარების ხმასე!

1920

თამარის ხილი

ჩემი დაცული პატიოსნება,
კეთილშობილი კაცის სახელი, —
წარსულ დღეებზე ჩუმი ოცნება,
ცრემლმორეული თვალის გახელით.

დამემკვიდრება სასუფეველი,
დავიმსახურებ, ასე მგონია...
ნეტავ რა მინდა, ან რას მოველი,
რად არ თავდება ეს აგონია!

თვალებში სევდას დამამალიებს
თვე იანუარის, ბინდი და მწუხრი

და ზამთრის ღღეთა სატურნალიებს
შევებრძოლები დანთებულ ბუხრით...

გული ღონდება, როდესაც ბედი
ნაკლული მთვარის ნიშანით მიდის;
არის ინტიმი: მაღარმეს „გედი“
და იმერეთში თამარის ხიდი.

1922

ჩემს ბავშვებს

გადაგეკარგეთ, დაგტოვეთ ოხრად,
ასე უიღბლოდ გამოჩეკილნო!
თქვენს წინ მომინდა მუხლების მოხრა,
სიყვარულის და ცრემლების შვილნო!

თქვენზე ფიქრები მაწევს ტვირთებად:
იზრდებით ობლად და უაღერსოდ.
რამდენჯერ გული ამიტირდება,
რამდენჯერ გული ცრემლით ამევსო!

ვინ ეფერება თქვენს სათუთ სხეულს,
ან ვინ გახურავთ ღამეში საბანს?
ო, ახლა ჩემს გულს, სევდით განგრეულს,
თქვენს გარდა ცრემლით არავინ დაბანს!

მე აღარ შემწევს მეტი ურჩობა!
სიხსლით აივსო თვალის უპენი.
ტუბერკულოზით დედა გეხრჩობათ
და ბნელ ქუჩებში მეც ვიღუპები!

მაგრამ გულს ერთი ოცნება თაფლავს: —
 მცირე იმედად ეს მაინც ვარგა, —
 რომ ჩვენს დაკარგულ, ტიალ საფლავეებს
 თქვენ დაიტირებთ ყველაზე კარგად!

1922

მ ი ნ ა წ ე რ ი

ახლა, როდესაც ყველაფერი ისე ცხადია,
 როგორც რომ შენი მარტოობა სასაფლაოზე —
 (მე კიდევ მახსოვს ჩემს სხეულზე შენი ცრემლები
 და შევედრება გადარჩენის და სასწაულის) —
 მე აღარ მინდა ზამთრის ღლეებს ვანდო ოცნება
 და, როგორც ძველად,
 ღლეცა ვიფიქრებ ისევ შენზე, ძვირფასო ჩემო!

აქამდის მიყვარს შემოდგომის გამოხუენება
 და მოლოდინი უეცარი ზამთრის თავდასხმის,
 როს გაიღვიძებ და ფანჯრებში შემოზავდება
 თოვლის სპეტაკი ბრწყინვალეობა და სხივოსნობა —
 (ხომ ხედავ ახლაც, როგორც ბრიყვი, შეეხარი ამას!)
 და სწორედ მაშინ, როცა გზები დაითოვება
 და ძველ სკივრიდან ამოვაწყობ წარსულის ნიშნებს:
 ბავშვობის პერანგს, პირველ რეველს და სათამაშოს,
 ისევ გიამბობ, როგორც ძველად, ჩემ გულის ამბავს,
 უმანკო ბავშვო, მეოცნებევ სასწაულებზე,
 ისევ გიჩვენებ განუკურნელ მწვავე იარას
 და გეტყვი ჩუმადა: „სასწაული აღარ არსებობს“.

1924

თ ო ვ ს

თამარის ხსოვნას

თოვს. ეს სიჩუმე და სისუფთავე
მე ძველებურად აღარ მახარებს!..
მე ჩემს სიმღერას უკვე ვათავებ
და ჩუმად ვრაზავ გაღებულ კარებს.

ეს სისპეტაკე, ფიქრებს რომ აჰყვამ,
მე ზომ გაჩენის დღიდანვე მკლავდა!
როცა მუშები მირწევდნენ აკვანს
და ცისფერ ყვავილს ჩემს გულში რგავდნენ.

ცივი და ჩუმი თოვლის შრიალი
ეგ ზომ ხმა არის მიმავალ ჟამის
და მალე ჩემი გულის ფრთხილიც
შეუერთდება თოვლსა და ღამეს...

მე ისევ მესმის წარსულის კენესა;
კაეშანს ჩემსას სიჩუმე ათრობს.
დაკარგულ საფლავს ვიგონებ შენსას,
სადაც, ძვირფასო, გძინავს და გათოვს!..

ეგ ზომ ჩემს პირველ სიყვარულს ათოვს,
ეგ ზომ შენი ხმის შრიალი არის!
შენი უკვდავი ღიმილი მაკრთობს —
გამოშუქება ციური მზარის!

თოვს, ეს სითეთრე და სისუფთავე
მე ძველებურად აღარ მახარებს!..
მე ჩემს სიმღერას უკვე ვათავებ
და ჩუმად ვრაზავ გაღებულ კარებს.

ფიქრი კრწანისზე და მანანა ორბელიანზე

განა არ ვიცი, განა არ ვხედავ,
რომ სხვა დროების ჩამოდგა ჯერი?!
მაგრამ რად მტანჯავს ეს ფიქრი ნეტავ,
და, რაც არ მოხდა, ის რატომ მჯერა?

როცა ბრძოლების დაჰქროდა ქარი,
როცა კოშკიდან კრთოდა მანდილი —
მაშინ დაშნების რეკავდა ზარი,
და სულ სხვა იყო გულის წადილი!..

კრწანისის ახლოს ჰყიოდა გედი,
ქარი მიწამდე აწვენდა ლერწამს...
სხვა რა მოხდება იმაზე მეტი —
რაც დღემდე გულის ფიცარს მიღწევს?

მაშინ ეგ სახე მენახა ნეტავ,
ნეტავ შენი ხმა მე მომესმინა,
როცა ტიროდა ქართველი დედა
იქ, სადაც სამას არაგველს სძინავს!

ო, მაგ უნაზეს მკლავების სითბო
და მარგალიტისფერი სხეული
წარსულზე ფიქრით ოცნებას მიტკბობს —
გულში რომ არის ჩამონთხეული.

ოღონდაც ერთხელ მაინც მენახა
შენი მანდილის მაღლიდან რხევა,
გამეველო ღამით ჩუმი ვენახი
და კოშკის კარი გაეღო მხეველს...

დღეს, როცა მინებს წვიმა ასკდება
და ტვინს მიბურღავს მწუხარე ფიქრი, —

ჩემი ოცნებაც გედივით კვდება
და იფარება სათუთი ფიფქით.

კრწანისის ახლოს ყიოდა გედი,
ქარი მიწამდე აწვენიდა ლერწამს...
სხვა რა მოხდება იმაზე მეტი,
რაც დღემდე გულის ფიცარს მილეწავს?!

1925

ო ჟ რ ო ყ ა ნ ა

უკვე დასრულდა ჩემში ყოველი
და შემოქმედი განმტკიცდა ნება.
ვარ უზენაეს მაღლით სოველი
და სიყვარულმა შვა შთაგონება.

მშვიდობა თქვენდა, გულის გამგმირნო.
წარსულ დროების მძიმე სევდებო!
მეც მინდა მერგოს საქმე საგმირო,
რომ თქვე გიმღეროთ, მშობელო მთებო!

კმარა, გათავდეს! არა ღირს, ვფიცავ,
ამდენ ცრემლებად ის, რაც დავკარგე,
მე ისევ ისე ცხოვრებას ვიცავ,
ცხოვრებაჲ, კმარა, რაც ტანჯვა მარგე!..

მშვიდობით ახლა, ჩემო წარსულო
და შენც ბავშვობავ, ოქროს სიზმრებით
რამდენი შხამი გულზე დასულა,
და უღმობელი სისწორით ვქრებით!..

მაგრამ, მე მაინც ვარ კმაყოფილი
 ყოველი წუთით, ყოველი წამით:
 ასე ყოფილა წუთისოფელი —
 დღის მღელვარება და მოსვლა ღამის!

დღეს ლოცვებისთვის დრო აღარ არის,
 გაზაფხულს გაჰყვა სურნელი იის...
 მე მაინც მინდა გავაღო კარი
 მაღალი გრძნობის და პოეზიის,

რომ ყველაფერი, რაც გულს აცდენდა,
 რაც კი სტანჯავდა გონებას მწარედ,
 რაც სისხლის ცრემლებს თვალებს ადენდა,
 გამოვიტანო სიმღერით გარეთ!

ვთქვა, თუ როგორ ვარ სავესე პირამდე
 ადამიანურ და კეთილ გრძნობით,
 თუ როგორ მინდა ჩემს თავს გწირავდეთ,
 ვიყო ჭურჭელი უმაღლეს ძმობის.

მაგრამ თქვენ, ვისაც მე ვერასოდეს
 ველარ შემოგხვევთ მეგობრულ მკლავებს!..
 პოეტის გული თქვენთვის იწვოდეს
 და დასტიროდეს ძვირფას საფლავებს!..

დაუვიწყარი თქვენი სახელი
 გამომაქვს მაინც ამ ბრძოლის დროში,
 როგორც მეომარს დაჭრილი ხელით
 ერთი ნაგლეჯი წართმეულ დროში.

ოქროს ყანაო, შენზე სიმღერა
 გულში თაფლივით ჩამწვეთები!
 მე ისევ ისე ოცნების მჯერა
 და ლექსს ვენდობი ოქროსფრთებიანს, —

რომ თაველნაყარ და მწიფე პური
 ლექსში მიეცეს მღელვარე სახე
 მას, რაც შევბოჭე მახვილი ყურით,
 რაც შთაგონებით ვიგრძენ და ვნახე.

1926

ი მ ე რ ე თ ი

შენ ველარ გიმზერ, ჩემი სიმღერა
 აღარ მოესმის შენს ცისფერ ველებს
 მე მშობლიური დავკარგე კერაც
 და მაინც გიწვდი ალერსით ხელებს.

რად მაგონდება ასე უღმერთოდ
 შენი თხემები ჩამოქცეული?
 რად მინდა მოვკვდე და შეგიერთო
 შენ ჩემი სისხლი, ჩემი სხეული?

რად შემიყვარდა ღღეს ისევ ისე
 თოვლი, წვიმები და ღელეები?
 ზღვად მოვარდნილი შენი მაისი,
 ქაჯებით სავსე შენი ტყეები?

ფიცოდე მაინც, რად არ მასვენებს
 ქოხში სმენილი სიმღერა ტკბილი!
 ზაფხულის წვიმა ისევ მასველებს,
 ისევ მომკვეთა ალუჩამ კბილი.

ისევ ხარები მიდიან ნელა
 ვიწროდ ამოჭრილ სოფლის შარაზე

და მზის ჩასვლამდე თოხები ელავს
აბიბინებულ გლეხის ყანაზე.

მე თითქოს ახლა ცქერა ამეცრა
და გამოეფხიზლდი მძინარ გონებით...
თითქოს ამღერდნენ, ჩემში უეცრად,
სერაფიმების ლეგიონები!

და მინდა დავთერე ჩუმად და ტკბილად
ამ ულაჟვარდეს, უძირო ზეცით.
მოეზილო მჭადი და, როგორც წინათ,
კელავ ავაფიცხო ბუხართან კეცით.

არა, არასდროს არ მეღირსება
გადავიწყება შენი სიმწვანის!
ვხედავ, მარნები მაჭრით იესება
და ოქროდ ღელავს სიმწიფე ყანის.

ზელახლა სოფლის ვიწრო ბოგირზე
გააქვს ჭრიალი ღამეში ურემს
და გლეხსაც სძინავს ყანის ნაპირზე,
როცა შუადღით მზე დაახურებს.

ქვეყანავ ჩემო, ზეცით ნაკურთხო,
უხვად მორწყულო მზითა და მთვარით!
მე შენს კალთებზე დავეძებ კუთხეს,
მომეცი შენთან თავშესაფარი!

ისევ შემიშვი მოწნულ ფაცხაში,
სადაც ქართულად აკვანს არწევენ,
მანახე შენი ზეცის კაშკაში,
მასმინე ხმები — გულს რომ ანგრევენ.

რომ კიდევ ერთხელ, ქცეულმა შეეღაღ,
გადავირბინო შენი ნოხები,

რომ ფეხშიშველმა ვიარო ველად,
ვიყნოსო კვამლი შენი ქოხების!

რომ ხელმეორედ ვიგრძნო სინაზე
ჭალადიდის და ორპირის კუთხის,
სადაც ნიავის ფრთებით დილაზე
მოჰქრის შავი ზღვის სურნელი მწუთხე

სადაც ტყეები, ჩარგული წყალში,
გარშემორტყმულან მაღალ ისლებით
და ზეცის კიდეს, გახვეულს ალში,
მძიმედ არხევენ ლურჯი ნისლები.

მოვსულვარ შენთან შერიგებული,
რომ გითხრა მაინც: სურვილი ახლა —
მე ვარ ბულბული ამღერებული,
ატირებული საყვარელ ბაღთან!..

რომ გითხრა მაინც: კიდევ ეს გული
სალამურივით მკერდში მიმღერის,
რომ ვარ ქართველი, ქართული რჯულის
და მიყვარს შენი ქვიშა და მტვერიც!

და თუ მე დღემდე ბედს ვეჭიდები —
ჩანს მშობელ ზეცის კურთხევა მიცავს!..
მოვედი შენთან, რომ მორიდებით
კიდევ ვემთხვიო შენს წმინდა მიწას!

სადა ხართ, ჩემო ოქროს დღეებო

როგორც მაისის ჭექა-ქუხილმა —
გადიგრიალა ახალგაზრდობამ.
პირველი ენების ტკბილმა ღულილმა,
დავაჟკაცების პირველმა ტრფობამ!

ეს იყო მაშინ, როდესაც ზეცა
მეგონა ბალი ეარდებით სავსე.
როცა მეც ოქროს პერანგი მეცევა,
როცა მეც ოქრო მესხმოდა თავზე!

ეს იყო მაშინ, როცა მესმოდა,
თუ როგორ სჭრიდა მიწას ბალახი,
და, როგორც წყარო, შხეფებს მესროდა
ბედნიერება მინდვრად ნანახი!

მთელი სიცოცხლის უბრალო სიბრძნე,
როგორც ბუნების ენა, ვიცოდი,
როცა ფრინველთა გალობა ვიგრძენ
და ყვავილივით მზეში ვიწვოდი!

რამ მოადუნა ამდენად სმენა,
რა დაეფარა სულსა და თვალებს,
რომ აღარ მესმის ბუნების ენა,
რომ სიყვარული აღარ მაწვალებს?

სადა ხართ, ჩემო ოქროს დღეებო, —
პირველი გრძნობის პირველო ფეთქევა,
თითქოს მახეში გული გაება
და ველარ ვამბობ, რაც უნდა მეთქვა!

აღარც ის ენება დამწველი მზისებრ
და სიტკბოებით სისხლში მღელვარე;
ო, როგორც ხმაღმა ჰაერში, ისე
ჩემმა ცხოვრებამ გაიელვარა.

ორი ქოჩორა

შალვა ღემეტრაძეს

ორი ვარია, ორი ქოჩორა,
ერთი ნაცარა, მეორე ჭრელი
ვიყიდე ერთხელ. ცოლმა მოჭორა,
რომ იყვნენ ერთობ ძვირი და ხმელი.

შავთვალა გოგოს, სოფლიდან მოსულს
აღარ ვევაჭრე, — ფული არ მშურდა!
და ვუთხარ ჩემს ცოლს, ჩემზე გულმოსულს,
რომ არა ჰქონდა გამყიდველს ხურდა.

ორი ვარია ფეხებშეკრული
სხვებმაც გასინჯეს მუშტარის თვალით,
მე უჩვეულოდ მიცემდა გული
და ვთქვი: „წაიღეთ, ერთად დაჰკალით!“

პატარა სევდა, პატარა დარდი
დიდხანს ქუჩებში დამატარებდა
და არაფერი, იმ გოგოს გარდა,
მე იმ დღეებში არ მახარებდა!

მას შემდეგ დიდმა დრომ გაიარა,
ორი ქოჩორა დღეს ვიღას ახსოვს?!
მაგრამ ჩემს გულში ჩარჩა იარა
და მოგონება მოწყენას მაქსოვს.

და ყოველ კვირას, გულის ცახცახით,
მე ნაცნობ ადგილს ვუახლოვდები,
მაგრამ ვერ ვხედავ სანატრელ სახეს
და უიმედოდ ისევ ვლონდები.

აყვავებული ტყელები

გაზაფხულია და დღე ბრწყინვალეებს,
როგორც გვირგვინი ძვირფასი თვლებით.
მე ჩუმაღ ვუმზერ მაღალ მყინვარებს
და აყვავებულ ტყელებით ვთვრები!

გულო, წყარო ხარ წყნარი და წმინდა,
როს აღარ უცქერ ცხოვრებას უბრადა
გინდა მტრედით აფრენა ხიდან,
რომ ცას გაეკრა პატარა ღრუბლად.

ძვირფასო, ახლა ტყემლის რტოების
თავზე მადგია თეთრი ღიღება,
მე მათი თოვლით დავითოვები
და თვალი ფუტკარს გაეკიდება!

ტყემალი ჰყვავის. თეთრი რტოები
სულში მათოვენ, სულში მღერიან...
და შორი მთები, განმარტოებით,
იების ზეაჲდ ცამდე ღებებიან.

მე სიხარულით დღესა ვარ აჲად,
მე მინდა მოვკედე ერთ უკვდავ თქმაში
მინდა ეს გული ოქროსფერ ნაჲად
გადავცურო ლაჲვარდის ზღვაში.

გამოდი მინდვრად, გადმოირბინე
ეს მობიბინე იონჯის ფარჩა!
მე მახსოვს შენი მკლავთა სირბილე
და კოცნის თაფლი ტუჩებზე ღარჩა...

შენი მკერდები ათქვირდნენ მაშინ,
— ეს მოგონება აღარ გაქრება, —

როცა ნესეები დამწიფდნენ ბაღში
და ყვითელ ატმებს დაუწყვე კრეფა.

მახსოვს: კალათი ტოტებს აჰკიდე,
რომ დაგეკრიფა ყურძენი ხეზე
და გიწებადნენ ტუჩების კიდე
მწიფე ლეღვები დამსკლარი მზეზე.

შემდეგ — ვენახი, რთველი, ბიები,
სიმინდის ტეხა, ურმის ჭრიალი,
შენი მაგარი თეთრი წვივები
და ბალახების ირგვლივ შრიალი...

გაზაფხულია. თეთრი ტყემლების
მხურავს სიწმინდე და მოფერება.
ო, გამარჯობა, შეების ცრემლებო,
სიცოცხლე, მზევ და ბედნიერება!

1926

დილის სიმღერა

ივ. ყიფიანს

ასე მგონია მთვარეა ნეფლი
და თითქოს განგებ დააპატარეს,
ასე მგონია საბავშვო ეტლით
მოჭვდილ ცაზე გადამატარეს.

სადღაც ცხოვრება დარჩა ნამდვილი.
თითქოს ჰირველად ვხედავ ვარსკვლავებს.

გაფრენა არის ისე ადვილი,
თუკი გაბედავ და გაშლი მკლავებს!

ისეთი იყო ჩქარი და მწველი
ახალგაზრდობის ბედნიერება,
როგორც დილაზე დაცვარულ ველის
უბელო ცხენით გადაჭენება!

1927

სის სიკადილი

ტყეში პატარა ამბავი მოსდა
მოულოდნელი და უცნაური:
ასი წლის მუხა შეცრად მოკვდა
და შეწყდა მისი ფოთოლთ ხმაური.

იდგა ზაფხული. ამწვანებული,
ტყე იყო სავსე ჩუმი სიგრილით,
ნიავე ქროლვით აჟღერებული,
ამღერებული მზითა და დილით.

მხოლოდ მხიარულ ჩიტებს უკვირდათ
გამოყვითლება ფოთლების ჩქარი,
ოქროს ფოთლებით მკედარი ხე წვიმდა,
ფოთლებს შრიალით ფანტავდა ქარი.

და ისევ ისე ამწვანებული
ტყე იდგა სავსე ჩუმი სიგრილით, —
ნიავე ქროლვით აჟღერებული,
ამღერებული მზითა და დილით.

1933

ჩემი ვარსკვლავი

ტიციან ტაბიძეს

ერთი ვარსკვლავი მინათებს მუდამ, სხვა ვარსკვლავთ შორის
 მას ვცნობ და ვარჩევ,
 იგი ღიმილით მიგზავნის სხივებს, მეაღერსება, მკურნავს და
 მარჩენს,
 ერთი ვარსკვლავი ღამეში თითქოს ესაუბრება უხილავ გამჩენს!
 სავარსკვლავეთში თითქოს გაისმის ამა საუბრის სიტყვები
 წმინდა.
 ზაფერდის კიბის საფეხურებით დიდი სიჩუმე ჩამოდის ციდან.
 სმენად ქცეულა მთელი სამყარო და მეც სიჩუმეს ვუსმინო
 მინდა!
 რაღაც დიადი და ღვთაებრივი სავარსკვლავეთის წიაღში ხდება.
 ო, ალბათ, ფიქრი და სიყვარული აქ განისვენებს და აქვე
 ჩნდება, —
 შემდეგ გადმოდის სულდგმულის გულში, ჰპოულობს სიტყვას
 და აღარ კვდება.
 ჩემო ვარსკვლავო, შენს სიმაღლემდე ამოდის სული შთენილი
 ობლად.
 ჩემო ვარსკვლავო, შენამდე აღწევს კაცთმოყვარების უკვდავი
 გრძნობა,
 შენამდე აღწევს, ჩემო ვარსკვლავო, ჩემი გულისთქმა და
 ჩემი ტრფობა!
 შენამდე აღწევს ფრინველთა ლოცვა, ყვავილთა სუნთქვა, ტყეთა
 შრიალი,
 ზღვათა და ქართა ჭმუნვა და ოხვრა და მთეარის შუქზე
 ცვართა ციალი,
 ბავშვის ბაგეთა ღიმილი ნაზი და დიდი სევდა ადამიანის...
 მხოლოდ შენშია დაუშრეტელი საგალობელი სიხარულისა,
 ცისფეროვანი უმანკოება პირველად ნაგრძნობ სიყვარულისა, —
 დაუეწყარი კუბოს კარამდე ეგ უწმინდესი კრთომა გულისა...
 რაღაც დიადი და ღვთაებრივი სავარსკვლავეთის წიაღში
 ხდება;

ეგების ფიქრი და სიყვარული აქ განისვენებს და აქვე ჩნდება,
 შემდეგ იღვრება სულდგმულის გულში, ჰპოულობს სიტყვას
 და აღარ კვდება?
 რაღაც დიადი და ღვთაებრივი ადამიანის სულშიაც ხდება!
 ალბათ ეგ არის, როცა სიმღერა პირამდე გავსებს და აღარ
 წყდება,
 თვალში სინაზე რომ გაიელვებს, როცა ნათელი სახეზე ჩნდება?
 ჩემო ვარსკვლავო, მინათე მუდამ, მხოლოდ შენ გიმზერ,
 მხოლოდ შენ გარჩევ,
 მომეაღერსე, ჩემო ვარსკვლავო, შენი ღიმილი მკურნავს და
 მარჩენს,
 ჩემო ვარსკვლავო, ჩვენ თითქოს ერთად ვესაუბრებით უხილავ
 გამჩენს!

1934

განთიადი ზღვაზე

ხედავ სამყაროს და ყოველი ფერი და ნივთი
 შემოდის შენში და პოულობს საკუთარ სახეს.
 წამოწექ ზღვასთან, დაისვენე, იგრძენ და მიხვდი,
 რომ ერთი წუთით სასწაული შენ მაინც ნახე!

ო, კიდევ წამი, მხოლოდ წამი! შემდეგ წყვილიადი
 ეწვევა თვალებს და ჩაგიქრობს ვარსკვლავებს ცაზე...
 წამოწექ ზღვასთან და ისუნთქე ამ განთიადით,
 საბრალო მეზავრო, დაკარგულო უღაბურ გზასე!..

1935

დიდ გზასთან

პატარა ღრუბელს, დარჩენილს მარტოდ,
მისდევს სილაზე მსუბუქი ჩრდილი
და მთელი არე სუფთა და ფართო
სუნთქავს დამტკბარი მზითა და დილით.

და თითქოს წამით, წვეთად ქცეული,
ზეცა და სივრცე გულში მეღვრება!
სითბო, მაღლიდან გადმორხეული,
მიწას და სხეულს ჩემსას ეკვრება.

თვლემს ყოველივე, ნიავი გრილი
სხივებს აჟღერებს ოქროს სიმებად.
ეზივარ უძრავად, ვარ თავდახრილი,
დიდ გზას გავყურებ და მეღიმება.

1935

უაქოდგომის სტუმრობა

მოვიდა ჩუმად, თვალებდახრილი,
ვაზის ფურცლებით აბურდულ თმებში.
მთვარე სურნელად იყო დაღვრილი,
ირმის ყვირილი ისმოდა მთებში.

მე დავინახე, როგორ სიფრთხილით
ჩამოუარა ვენახის ზეარებს,
როგორ აავსო ყვითლად ხეხილი,
როგორ რაზავდა ზაფხულის კარებს!

განთიადისას, როდესაც ზეცა
 აბნევედა პეშვით მაღლიდან ქარვებს,
 ოქროს კალთები ისევ მოკეცა
 და დააბერტყა ტყეების კარვებს!

შემდეგ ის სადღაც ბუჩქებში გაჰქრა
 და თვალთმაქცურად დაჰკარგა კვალი,
 ბროწეულები რომ დაეშაქრა
 და მოებნია ტყეში მაყვალი.

შუადღით ისევ ყანებში ნახეს:
 გლეხებთან ერთად ტეხავდა ტაროს,
 ბავშვებს მწყერისთვის უწყობდა მახეს
 და ჰპირდებოდა ელვიან ტაროსს.

და როცა მინდვრებს წვიმა დაესო,
 როცა ბაჯალლოდ გადიქცა მუხა. —
 სტუმრად ეწვია გლეხების ეზოს
 და გამოავსო ბელლები უხვად.

არ ვიცი, რა დროს მოვიდა ჩემთან,
 როგორ ამინთო ბუხარში ცეცხლი,
 ან როგორ გაჩნდა შორეულ მთებთან
 და მწვერვალები მოჭედა ვერცხლით.

როს ზეცა ისევ გადაისარკა
 და ქარი ხეებს უმტვრევდა კუნთებს, —
 ვით მწყემსი გოგო, სამხრეთისაკენ
 ის მიდენიდა მერცხლების გუნდებს.

წიწამურიდან საგურამომდე

პავლე ინგოროყვას

წიწამურიდან საგურამომდე ეკლიანი და პატარა გზაა,
წიწამურიდან საგურამომდე სიცოცხლის გავლა ნეტავი რაა?
წიწამურიდან საგურამომდე აშრიანებულ ფოთლების ზღვაა.
ისევ ღუღუნი ისმის არაგვის, ისევ ბიბინებს არაგვის ველი.
ღამით ამოსულ და აყვავებულ ვარსკვლავებს დილა მოთიბავს

ცელით,
ღამით ამოსულს და აყვავებულს ნიავეს არაგვი დილამდე ელის.
პეი, არაგვო, არაგვიანო, გულში ეგ სევდა რად ჩაგწოლია?!
შენს სამას შვილზე ხომ არა დარდობ? — გყავდა და თითქოს
არა გყოლია!

შენი ჩქერების თეთრი შხეფები, — ეგ ხომ ცრემლების წმინდა
ბროლია!

პეი, არაგვო, მიაგებ მაინც შენს სამას რაინდს თუ რას უმღერდი,
როგორ აღზარდე ქართულ ქოხებში და ქართულ აკვანს
როგორ ურწევდი!

პოი, არაგვო, მაშინაც, ალბათ, ამავე სევდას მოაქუხებდი!
არავეინ იყო ამბის მომტანი, არ გინათებდა გულს ალიონი,
აღარ გესმოდა „ვისაც მოუკლავს“, არ გუგუნებდა ზარი სიონის,
შენ დაგტიროდა მხოლოდ მოხუცი: — დამარცხებული

ბაგრატიონი!..
გზა ეკლიანი და უდაბური გმირებს და მგოსნებს გაუკაფიათ,
საით ისწრაფვი მაინც, არაგვო, და მიაშფოთებ ტალღებს
ქაფიანს?

მცხეთის კარამდე დიდი ჩრდილებით მთებს შენი ტანი
დაუდაფინიათ!

მცხეთის კარამდე გაისმის ძვლების და მუზარადის მსხვერვის
ხმაური!

მცხეთის კარამდე წარსულ ბრძოლების ისევ ამტყდარა
აურზაური,

მცხეთის კარამდე რეკავს ჯავშანზე დაჯახებული ხმალი
ფშაყური!

წიწამურიდან გულის კარამდე ერთი გზა მოდის — გზა
სისხლიანი!

ისევ ჰყვიან ცაში არწიენი და შრიალებენ მთანი ტყიანი;
მთებში ირმების ისმის ყვირილი გულის მზარავი და სევდიანი.
ეგების მკერდში დასჭრეს ირემი და არ ურჩება ბეჩავს იარა?
განგმირულ შუბლით ეკლიან გზაზე ისევ მგოსანმა თუ გაიარა?
ეგების ამცნო მთებს საიდუმლო და ღიდი ფიქრი გაუზიარა?
ჰოი, არაგვო, არაგვიანო, გულში ეგ სევდა რად ჩაგწოლია?!
მოკლულ პოეტზე ხომ არა დარდობ? — გყავდა და თითქოს არა

გყოლია!
შენი ჩქერების თეთრი შხეფები, — ეგ ხომ ცრემლების წმიდა
ბროლია!

ჰოი, არაგვო, მიაბზე მაინც, როგორ დაეცა ეს გოლიათი?
ეგების შესწყდა ვარსკვლავთ კაშკაში, გადაეფარა მიწას
წყვდიადი,

და დამწუხრებულს, კაეშნით მოცულს, მზესაც ამოსვლა
დაუგვიანდა?

შთაგონებული სიმღერა მისი აღარ მოესმის მიდამოს შენსას.
აღბათ, მისთვის ხარ გულჩათხრობილი და აღარ ცხრება
ტალღების კენესა!

ნატყვიარ შუბლის სისხლის წვეთები ახლაც აცხია მიწას და
ქეებსა!..

წიწამურიდან საგურამომდე ეკლიანი და პატარა გზაა.
წიწამურიდან საგურამომდე სიცოცხლის გავლა ნეტავი რაა?
წიწამურიდან საგურამომდე ღიდი მთები და უძირო ცაა.

ზ ღ ვ ა ს თ ა ნ

პატარა ბავშვი თამაშობს ზღვასთან,
 ზვირთების სუნთქვა შორიდან ისმის.
 ალვის ხე ჩრდილით ისვენებს გზასთან
 და მოშრიალე სიგრილეს ისვრის.

ეზივარ ზღვის პირას, დრო უხმოდ მიდის,
 მზე დარჩა ქვებში და ბავშვის თმებში...
 სადამოვდება. სიჩუმე დიდი,
 როგორც ნათელი, შემოდის ჩემში!

1939

ზღვის პირას

პატარა ბავშვის ტერფების კვალი
 ნამიან სილას ზღვის პირას აჩნდა...
 მე თითქოს წამით ამეხსნა თვალი
 და ის დღე ვიგრძენ იღუმალ ძალით,
 როცა სიცოცხლე პირველად გაჩნდა!
 ვიდექი მარტოდ. შორიდან ფრთხილად
 მოდგა სიჩუმე და გულში ჩაჯდა.
 ვხედავდი პირველ გაჩენის დილას...
 და მხოლოდ სილას, ნამიან სილას,
 პატარა ბავშვის ტერფები აჩნდა...

1944

მე მიყვარს დილა

მე მიყვარს დილა, როცა ფანჯრებში შემოვა მზე და მერცხლის
გალობა,
როცა მახარებს სიცოცხლის გრძნობა და თვით სიკედილის
გარდუელობა, —
მე მიყვარს დილა, როცა ფანჯრებში შემოვა მზე და მერცხლის
გალობა!
მე მიყვარს დილა, როცა მარჯანი გადაფრქვევა მეტეხის
კარებს,
ნარიყალაზე კრწანისის გმირნი თითქოს ასწევენ სისხლიან
ფარებს, —
მე მიყვარს დილა, როცა მარჯანი გადაფრქვევა მეტეხის
კარებს!
მე მიყვარს დილა, როდესაც სიონს მტრელების გუნდი
დააფრინდება!
როდესაც მტკვარი გახდება ღურჯი და როგორც ცრემლი
დაიწმინდება,
მე მიყვარს დილა, როდესაც სიონს მტრელების გუნდი
დააფრინდება.
და კიდევ მეტად მე მიყვარს მიწა, რომელსაც ჰქვია მიწა
ქართული!
მიყვარს ქართველი ღინჯი ვაჟკაცი, ქედმოუხრელი და
ამართული, —
და კიდევ მეტად მე მიყვარს მიწა, რომელსაც ჰქვია მიწა
ქართული!
და კიდევ მეტად მე მიყვარს მისი დაუძლეველი, უკვდავი სული
მისი გმირული დიადი აწმყო, მისი დიდება, მისი წარსული,
და კიდევ მეტად მე მიყვარს მისი დაუძლეველი, უკვდავი სული!
ასე ძლიერ და საბედისწეროდ რად შემეყვარდი, მშობელო
მხარე?!
რისთვის ჩამიდგი პოეტის გული და შენი ზეცით რად გამახარე?
ასე ძლიერ და საბედისწეროდ რად შემეყვარდი, მშობელო
მხარე?.

განა, ოდესმე შენთვის სულისთქმა, ანდა სიცოცხლე
 დამშურებია?
 განა, ოდესმე ბედს ეუჩიოდი, განა ოდესმე დაგმდურებოვარ?
 განა, ოდესმე შენთვის სულისთქმა, ანდა სიცოცხლე
 დამშურებია?!
 განა არ ვიცი, რომ მოვა ჟამი და ვერ ვიხილავ შენს მთებს
 და ჭალებს?!
 მინდერის ყვავილში, ან ხის ფოთოლში, ოდესმე მაინც გავახელ
 თვალებს!..
 განა, არ ვიცი, რომ მოვა ჟამი და ვერ ვიხილავ შენს მთებს და
 ჭალებს?
 ქვეყანავ ჩემო, ყველაზე ტკბილად შენ მომასვენებ და დამაძინებ!
 თვით შენი მიწა იქნება თბილი, — მე ის არასდროს არ
 დამამძიმებს.
 ქვეყანავ ჩემო, ყველაზე ტკბილად შენ მომასვენებ და
 დამაძინებ!
 მე მიყვარს დილა, როცა ფანჯრებში შემოვა მზე და მერცხლის
 გალობა,
 როცა მახარებს სიცოცხლის გრძნობა და თვით სიკვდილის
 გარდუვალობა.
 მე მიყვარს დილა, როცა ფანჯრებში შემოვა მზე და მერცხლის
 გალობა.

სამი აჩრდილი

ცოტნე, ქუთუან, ილია

როს დაღამდება — მაგიდას ჩემსას თქვენი აჩრდილი აღარ
 შორდება,
 თქვენი აჩრდილი მე თვალწინ მიდგას, თქვენი ცხოვრება
 მომაგონდება —
 ზოგჯერ ამაყი გრძნობა ამანთებს, ზოგჯერაც გული
 დამიღონდება!
 ისეთი ცოდვა რა ჩაიდინე, ჩემო სამშობლოვ, მინდა ვიცოდე,
 რომ ამოდენა ცეცხლი დაგჭირდა და მეც ამ ცეცხლით უნდა
 ვიწოდე,
 რომ განთხევიეს ამდენი სისხლი, არ შეგიბრალეს, არ
 შეგიცოდეს?!
 თქვენი აჩრდილი, გარინდულ სახით, ჩუმად მიცქერის,
 არაფერს ამბობს.
 ეკლის გვირგვინი თქვენს შუბლზე მოჩანს, ეკლის გვირგვინი
 თქვენს სახეს ამკობს.
 მხოლოდ ღიმილი, კაეშნით საესე, ბაგეთა კიდეს ოდნავად
 აპობს...
 შენ რაღას მეტყვი, დიდო რაინდო, ჩვენი გმირობის აკვანს. რომ
 არწევ,
 ტანჯულ მძებნისკენ რომ მიიჩქარი, მათ საწამებელ მოედანს
 აღწევ,
 და ქუთუთოებს ფუტკრით დაკბენილს, თითქოს დარცხენით
 ზეეითაც არ სწევ!
 ეს ხომ შენა ხარ, ო, უნაზესო, ქალო ქართველო, ჩვენი
 დიდებაე!
 ეგ ხომ შენს გულ-მკერდს შანთებს უყრიან, ეგ ხომ შენს
 ირგვლივ ცეცხლი ინთება!
 მაგრამ არ ისმის შენი გოდება და თვალებს ცრემლი არ
 დადინდება!
 შენ რაღას იტყვი? რისთვის მარიდება მაგ თვალებდათხრილ,
 მწუხარე სახეს?.

რად არ ვიყავი მე შენთან მაშინ და შენთან ერთად არ
 დავიმარხე?
 ო, უწმინდესო, მითხარი რამე და შუბლს ანთებულს ხელი
 შეახე!
 ისეთი ცოდვა რა ჩაიდინე, ჩემო სამშობლოვ, ნეტავ ვიცოდე,
 რომ ამოდენა ცეცხლი დაგჭირდა და მეც ამ ცეცხლით უნდა
 ვიწვოდე,
 რომ განთხევიეს ამდენი სისხლი, არ შეგიბრალებს, არ
 შევიცოდებს?!
 შენ კი რად სდუმხარ, დიდო მგოსანო და მოციქულო ერის
 და უფლის?
 რისთვის მიცქერი ასეთი სევდით და ჩემს მაგიდას ირგვლივ
 რად უელი?
 ვინ გაგიმეტა ასე უღმერთოდ და გაზვრეტილი რადა გაქვს
 შუბლი?
 შენ ხომ გნიშნავდა მაღალი ზეცა და გზრდიდა შენი მშობელი
 ერი!
 მაშ, ვინ გაგწირა, როგორც ზვარაკი, ვინ გახდა შენი
 მოსისხლე მტერი,
 რომ ნატყვიარში შენი შუბლისა ქარი გასწივის, მოთქვამს და
 მღერის?!
 სამი აჩრდილი, წამებულ სახით, ჩუმად მიცქერის, არაფერს
 ამბობს!
 ეკლის გვირგვინი მათ შუბლზე მოჩანს, ეკლის გვირგვინი მათ
 სახეს ამკობს,
 მხოლოდ ღიმილი, კაეშნით სავსე, ბაგეთა კიდეს ოდნავად
 აპობს...
 დამათენდება, მამადავითზე ააელვარებს ხმაღს განთიადი.
 სამი აჩრდილი დასტოვებს ოთახს, გაიფანტება ჯანღი
 წყვილიადის
 და ჩემს ქვეყანას, როგორც ნათელი, დაეფინება შუქი ღიადი.

შენ ჩემში ცოცხლობ

შენ ჩემში ცოცხლობ, ო, ერთადერთო, ჩემო სიცოცხლის
 უშრეტო წყარო,
 შენ ჩემში ცოცხლობ, ჩემში არსებობ და იარსებებ,
 დაუვიწყარო.
 მე მისთვის დაერჩი რომ ხსოვნას შენსას სიკვდილის ხელი არ
 მივაკარო!
 შენ ეს სამყარო დატოვე ჩუმად და მღუმარების ეწვიე ბალებს...
 მაგრამ ეს შენ ხარ, ნაზი ღიმილით სინათლის კარებს ჩემში
 რომ ალებ!
 ო, ეს შენა ხარ, სულის სიღრმეში უწმინდეს ფიქრთა ტაძარს
 რომ აგებ!
 მუდამ გაისმის შენი ხმა ჩემში, — უჭკნობ ყვავილად გულში
 ჩარეული!
 ვიდრე ვარსებობ, შენ არ მომკედარხარ და... არაფერი არ
 დაკარგულა!
 მე მასულდგმულებს ეს დიდი ტანჯვა და სიყვარულით ვარ
 გათანგული.
 აღარ ეაჩქარებ შეხვედრას შენთან: ჟამი ამისთვის არ
 დაკარგულა!..
 მე მინდა სიკვდილს ჯერ გაუშეკლავდე და გულში მიზნად
 მაქვს დასახული:
 ცოტა ხანს დაერჩე, როგორც ჭურჭელი, სადაც შენ კიდევ ხარ
 შენახული!

თ ბ ი ლ ი ს უ ი

კარგია, როცა ქუჩაში გახვალ
და სულში ლექსი რუსთველის მღერის,
კარგია ძველი მეგობრის ნახვა
და მისი ძმურად მოხვევა ხელის.

კარგია, თუ ხარ კაცი კაცური
მშობელი ხალხის პატივსაცემი,
გულით სპეტაკი, სინდისდაცული,
არც მოლაღატე და არც გამცემი!

კარგია დილით მტკვრის სანაპირო,
ვერხეები, სივრცე ფირუზის ფერის.
მტკვარი ჩრდილებით გადაფენილი...
ჩუმად გაჰყურებ ზეცის საფირონს
და გრძნობ, რომ გულში შემოფრენილი,
თითქოს ათასი ბუღბუღი მღერის...

კარგია ჩვენი დედაქალაქის
გამოღვიძებაც ზაფხულის დილით.
ფოთლებზე გარბის ნიავე ფრთხილი,
ვით ჯადოსნური ჩურჩული მისნის...
ვიღაც უჩინო საყელოს გიხსნის
და ყელს ეხვევა ჰაერი გრილი.

კარგია, როცა გახვალ და გხვდება
ქუჩაში ხალხი ნაამაგარი,
ჩვენი დიდების საგანი ზდება
მისი შრომა და მკლავი მაგარი.

სოფლის გოგონა მოდის წარმტაცი
შრომის გმირობის ვარსკვლავით გულზე,
ომგადახდილი გეხვდება ვაჟკაცი
ჭრილობის დაღით დაღარულ შუბლზე.

კარგია, რადგან მშობლიურ მხარეს
ამტკიცებს, ამკობს გარჯა გმირული,
მტრისთვის შეუვალ მამულის კარებს
უდგას ეს ხალხი თავგანწირული.

უდგას ეს ხალხი მშვიდობის მცველი
და მოდარაჯე თავისუფლების.
ამშენებელი საკუთარ ხელით
საკაცობრიო ბედნიერების.

კარგია, როცა ქუჩაში გახვალ
და სულში ლექსი რუსთველის მღერის.
კარგია ძველი მეგობრის ნახვა
და მისი ძმურად მოხვევა ხელის.

კარგია, როცა გახედავ სივრცეს,
ჩვენს ტურფა ქალაქს მიაპყრობ თვალებს,
ეტყვი: „თბილისო, შენც გული გიცემს,
მე ვენაცვალე შენს მთებს და ჭალებს!

მე ვენაცვალე შენს გმირულ აწმყოს,
შრომას და ბრძოლას — მას, რასაც ვხედავ,
რა მხნედ შენ აგურს აგურზე აწყობ,
როგორი რწმენით მომავალს სჭედავ!“

მე მიმაჩნია ძმად და მეგობრად,
ვინც კი სამშობლოს ჯილდოს ღებულობს,
მე მიმაჩნია ნამდვილ მეომრად
ისიც, ვინც ჩუმი შრომით ერთგულობს.

აი, ამიტომ გული მიხარის,
რომ მეც მომავალს სანატრელს ველი,
რომ ვარ გუშაგი მშობელი მხარის —
კაცი უბრალო, კარგის მთესველი...

კარგია, რადგან სიცოცხლე მთელი
არ ღირს არაფრად თუ არ გრძნობს გული,
რომ ამ დიდ ბაღში მზრუნველი ხელით
თუნდაც ერთი ხე შენც გაქვს დარგული.

კარგია! ჩვენი შთამომავალი
აღბათ, მის ჩრდილში ჰპოვებს სიამეს
და ფოთოლთ შორის სიო მავალი
მას ჩვენს ბრძოლებზე უამბობს რამეს.

უამბობს, რათა მანაც იცოდეს,
თუ როგორ უნდა ზრუნვა ხალხისთვის,
დაე, ჩვენსავით იგიც იწვოდეს,
მანაც იბრძოლოს მომავალისთვის!..

კარგია, როცა ქუჩაში გახვალ
და სულში ლექსი რუსთველის მღერის,
კარგია, ძველი მეგობრის ნახვა
და მისი ძმურად მოხვევა ხელის.

1956

შემოდგომის ელავია

ნოემბერია აწი მოთოვს, მოვა ზამთარი.
მიმოიხედე, — ამას ამბობს ირგვლივ ბუნება.
და ჩემს თმებზედაც ასე უხვად ვერცხლი დამდნარი
მოახლოებულ ზამთრის დღეზე მეც მეუბნება.

მაგრამ ამაზე დღეს არ ვფიქრობ, ჩემო პატარავ,
გულს არ ვიღონებ, ჩემო კარგო და უნახესო.

შენმა ღიმილმა ჩემში შუქად შემოატანა,
შენი ღიმილის სხივოსნობით გული ამევსო.

საუკუნენი გაივლიან და, როგორც ახლა —
ჟამს შემოდგომის, როს ბუნება ჭკნება, ფითრდება —
ჩემებრ სხვა ვინმე აქ გაივლის და ჩაფიქრდება...
მაგრამ იელვებს მაგ ღიმილით სიცოცხლე ახლად!
გაიფანტება მისი ჭმუნვა, ფიქრი და დაღლა
და ისიც სიბრძნეს ცხოვრებისას შეურიგდება.

შეურიგდება ყოველივეს და ელვარება
მაგ ცისფერ თვალთა, ეგ ღიმილი, ეგ ბრწყინვალეა,
მაგ ნესტოების ნორჩი სუნთქვა, ბაგეთა ლალი
მოხიბლავს ჩემებრ მის ოცნებას უცნაურ ძალით.

მე არაფერი არ მაღონებს, არ მენანება,
ოღონდ გიხილო სიკვდილის ჟამს ციურ ზმანებად
და შემდეგ ჩუმად, სამუდამოდ დავხუჭო თვალი.

1953

‘პაოლო იაშვილს

ორთავეს გვესმის ჟამთა გუგუნი
და მოძახილი დაკარგულ დღეთა.
ჩვენ დავიდადედ ამ საუკუნით
და ვეზიარეთ სიყვარულს ერთად.

მადლი სჭირდება პოეტის ზრახვებს,
ცეცხლში გამოწევა ფიქრსა და გრძნობას,
თუ შთაგონება ჩვენ ნათელს გვახვევს
და ასხივოსნებს ამ წმინდა ძმობას.

შენ, პოეზიით დამტკბარს და დამთვრალს,
 გიხმობ, მომხედე, მითხარი რამე,
 მითხარი, ძმაო, სიწმინდის ნატვრა
 ვინ ჩაგვასხურა გულში ვით ნამი?

განა არ ცოცხლობს, განა არ ისმის
 ქართულ მიწაზე ქართული სიტყვა
 და სათნოებას არ მოგვრის ვისმეს
 ლექსად დაღვრილი ცრემლების სეტყვა?

ნუთუ ამ მიწას, სადაც აჩნია
 ჩვენი უმანკო ბავშვობის კვალი,
 ისევ ის მადლი არ გააჩნია
 და არ გვიცქერის მოწყალე თვალით?

პაოლო, ჩემო სისხლო და ხორცო,
 დაე, მე მომხვდეს მრისხანე მეხი!
 მინდა მაგ თვალზე ცრემლი მოგზოცო
 და მწარედ დაღლილს დაგბანო ფეხი.

მინდა, რომ იდგეს და არ წაიქცეს
 პირველი მგოსნის ფუძე და კერა
 და პოეზიის სიმტკიცედ იქცეს,
 რაც ჩვენ გვახარებს, გვიყვარს და გვჯერა.

დიდების კარებს ჩვენ ვინ გაგვიღებს!
 ბედის განაჩენს ამაყად ვხედებით,
 მაგრამ სამშობლო მაინც მიგვიღებს
 მომღერალ გედებს დაღეწილ ფრთებით.

ბებრი არ მითქვამს მამულო შენთვის!

ბებრი არ მითქვამს, მამულო, შენთვის
სიტყვა კაზმული და სააღერსო,
მაგრამ გულს შენი ტრფიალი ერთვის,
უნეტარესო!

ეგებ ეს იყო ჩემი სიურჩე —
ღუმილი ძუნწად დამირღვევია,
მხოლოდ რაც სულში მქონდა საუნჯე,
შენს წინ ცრემლებად დამიფრქვევია.
ცოტა რამ მითქვამს! ვაგლახ, წამისად,
სიზმრად ქცეული სიცოცხლე ქრება...
დავკარგე ზღვარი დღის და ღამისა,
ტრფობა კი შენი არ მეკარგება.
მე ეგ ღუმილი მიღირდა ძვირად...
ან ახლა სიტყვას როგორღა ვბედავ?
ნეტავ სიყვარულს ვინ უხსნის ხშირად
საკუთარ ღედას!

1960

ეს ერთი ფიქრი...

ხშირად თვალს ვავლებ განვლილ ცხოვრებას,
წლებსა და დღეებს, რაც დამიხარჯავს,
და ერთი ფიქრი დამდევს და მტანჯავს;
ვაპ, თუ არ მეყო შრომა და გარჯა,
ხელთ შემრჩა მხოლოდ ამაოება
და, ვით ქუჩაში მომაკვდავ ლატაკს,
მეც არაფერი მომეპოვება?!

შემიპყრობს ეჭვი; ასეა... ვგონებ...
 ეგების... მართლა — საუბედუროდ!
 ვის ეკადრო სიტყვა სასაყვედურო,
 ვის ვუთხრა რამე, ვის დავემდურო?!

ვიცი, ძველ რომში ზოცავდნენ მონებს,
 როს აკლდებოდათ ჯანი და ღონე
 და მკვდრებს უყრიდნენ ძაღლებს ყორნებს.

ასეთი ზვედრი ამცდება, ვიცი,
 რადგან, მსმენია, ვიყავი მტკიცე,
 რადგან სინდისი არსად გახრილა...
 და ჩემი ერის წინაშე ვდგავარ
 მუხლმოდრეკილი და თავდახრილი.

ဂဇတ
မတလ္လဘိဒဂဇတ

1600—1954

ბ ა რ ა თ ი

შენი წერილი მივიღე გუშინ,
როგორ დაედო წამლად იარებსი
თუ რამე ჰქონდათ ტკივილი გულში,
აი, ისევ შენ გაგიზიარეს.

დედი, დაგტოვე, რა გამოვიდა,
ცხოვრებამ უფრო ხელი დამრია
ვატყობ, სოფელში ველარ მოვიტან
მკერდს ბაღდადიანს და წელს ქამრიანს.

შენ კი ეხლაც მთელი უზრუნველ ბაღდად
და თურმე მირთავ ფარჩის ახალოსს,
ნეტავ რად მინდა ცხოვრების ტალღამ,
ვინ იცის, რომელ კლდეს შემახალოს!

მტანჯავს ღღემუდამ ფიქრი არჯალი
და მძიმე ჯვარი ზურგზე მკიდია,
ჩემი ნიშნობის ქამარ-ხანჯალი
ცოლს მეპურისთვის მიუყიდია.

რა ექნა, ვერ გითხარ ჩემი ავ-კარგი,
ოხვრით მევესება გრძელი წერილი.

ახალგაზრდული გული დავკარგე,
მზით ანთებული და აჟღერილი.

მანდ, ვიცი, ეხლა ისმის მაყრული,
ძღვენს მიმზადებენ ნათლიდედები,
და გოგონები, თმაგადაკრული,
ღობესთან სხედან, როგორც მტრედები.

მეც მათთან ერთად წუთით, დროებით,
სადაც შუე ბრწყინავს — ქვეყნის უფალი,
მხრებზე მეფინოს თეთრი რტოებით
ნუში, ტყემალი და ალუბალი.

თუმცა ვერც ნატვრას წამიერ ღზენით,
ვერც ყინულს დასძრავს წამით გაღლობა...
მე დამრჩეს გულში ოცნება თქვენი,
თქვენ — უზრუნველი ჩემი ბაღლობა!

ჩემი მერცხლები თიხის ბუდეში,
იმ ერთი ქალის შავი ქაღობა,
ეხლაც თანა მღევს, როგორც ნუგეში,
მისი ხმაა თუ შაშვის გაღობა.

სიზმარში წავალ, იქაც დამხვდება,
გამოშადვიძებს დილაადრიან,
მეტყვის: იმდერე, მაშინ ახდება,
შენს ბავშვობაში რაც გინატრია!

კველი რვეულიდან

ის გაზაფხული სხვა იყო, რადგან
ტკბილად მღეროდა გულიც, ბუნებაც,
ეხლა ჩვენს შორის ზამთარი ჩადგა
და აღარ ველი შენს დაბრუნებას.

ფუჭ ოცნებაში დღეებსა ეხარჯავ,
მარტო ვარ ქვეყნად, მარტო სრულებით,
ჩემს გზაზე შენი ჩრდილი რომ დარჩა,
იმ ჩრდილს დაედევ და ვეჩურჩულები.

მძინავს და სიზმრის ტახტზე მიზიხარ,
დღეღოფლად გრთავენ ქვეყნის მხატვრები.
მე ხომ უცხო ვარ, შენ ხომ სხვისი ხარ
და მაინც ასე რად მენატრები!

1920

უ ე მ ო დ გ ო მ ა ზ ე

მზესუშვირებში გუშინაც თოვდა,
ქარვა და დილა სინჯავდა ფერებს.
მზე რძიან ბალახს სითბოს აქსოვდა,
მზესუშვირებში მე არ მახსოვდა,
როგორ ამბობდა ქარი სიმღერებს.

ხვალ შემოდგომა ზაფხულს აჯობებს,
რომ ზაფხულის მზე მოვიდეს მერეც.
გველივით კვამლი დასწევს ნამჯობებს,
ხვალ შემოდგომა ზაფხულს აჯობებს

და მთებს დახურავს ნაღვლიან ფერებს.

ვხედავ, მზე მიდის, მზე მოვა ზვალეც,
 დღეს ავდრიანმა ცამ რომ წაშალა.
 მზე დაღესტანში ზამთრის წყალს დაღევს,
 მერე დახუჭავს ნაღვლიან თვალებს
 და აეშვება ქარზე ავშარა.

მე ჩამავალ მზეს არ ვენანები,
 შუბივით სხივებს გულში მიღერებს.
 სჩანს ყელდაჭრილი ყველგან ყანები
 და წეროების ქარავანები
 ზარით ამბობენ გაბმულ სიმღერებს.

1920

დოღში სწორებთან

ვარ კალმახივით გაჟანგული არაგვის ქვიშით,
 დღეს ალაზანმა ცხელი მკერდი გადამილამა.
 ბედი შემება და წაქცევა ჩემი ილამა,
 მაგრამ მთებისკენ მიმაქანებს ამაყი ჯიში.

შეუპოვარი მყავდა მამა, და, დედა, მწყემსი,
 ეხლაც ბუხართან მეგონება ცოლი დევისა.
 ბევრი მიზიდავს მეც ღრუბელი ლეკის მთებისა
 და ღამე ნაბდის ნაგლეჯივით მგდებია მხრებზე.

ფშავსა და ქიზიყს ეაქორწინებ, როგორც ჯილაგებს,
 როცა დოღიდან საქართველოს მოვუტან ბაღდადს,
 ჩემი ღროების სიხარული გულს გამილაღებს.

ამ გზას მივენდე, ვთქვი სიმღერა მზის ჰანგებიდან
და თუ მოვტყუვდი, ან გულისთქმა არ გამინაღდდა,
უფსკრულებისკენ — გაფრენილი უზანგებიდან.

1922

ქორწილი ჩვენს სოფელში

დაუკრავს თარი,
წაიქცევა სამწვადედ შაქი,
შაქრის თავს სტეხენ
და პატარძალს შვენის დარცხენა,
ეკამათება უბის სუნთქვას
თხელი ლეჩაქი
და მეტი ღელვით
უფრო ტოკავს მკერდი მარცხენა.

პირობას ელის სარეცელი
და ბაღდადიან
საბურავებით იმოსება
საბნის სარჩული,
ჭიანჭველები მოუთმენლად
ტანში დადიან
და თრთის სხეული,
საგანგებოდ შემოფარული.

გატყდება თეფში კარიბჭეზე
და წყვილი გნოლი
ხანჯალთა რკალქვეშ გამოჩნდება
ხელგაჭდობილი,
დედოფლის სახეს

დაეფინა თეთრი მაგნოლი,
 არა შორდება ქმარს მეჯვარე
 და ქალს — დობილი.

მახარობელი ცხენს ჩამოხდის
 ბალთიან საკაზმს,
 ზუზუნებს ზურნა, სუფრა ღვინობს,
 მოდის ხაშლამა.
 ორ-ორი ჯიხვით სმენ მაყრები
 შუშხუნა ბაქმავს,
 გრძელი „ჩაკრულო“ აამღერა
 სუფრის გაშლამა.

დამქაშებს შაბაშს მიართმევენ
 და განაახლებს
 დუღუკი კენესას, რომ ქეიფმა
 კვლავ დიდხანს გასძლოს, —
 დღეს ერთმანეთი უფრო უყვართ
 შარიან მძახლებს
 და დედამთილი წამდაუნუმ
 ეხვევა სასძლოს.

გატყდება ღამე.
 გაუწყდება ჰანგი სანთურებს,
 გვარდაწერილებს გააპარებს
 დედა ნეფისა.
 თვითონ თამადა მოწყენილად
 თავს აკანტურებს
 და სტუმრებს ძილი მორევით
 გათენებისას.

სძინავს მაყრიონს
 და ორს გარდა ყველა კარშია,
 იწვის სანთელი,

აზარფეშა სცურავს ბაღაგში.
 ვინ შეარხია
 ფანჯარაზე თეთრი არშია!
 გადაგრეხილა
 რქაზე ვაზი, თოვლზე — ბადახში,
 და პატარძალი
 გაურკვეველ, ტკბილ სიზმარშია.

1925

დაბრუნებული დარები

გაზაფხულს თვალი კიდე ვაჩუქე,
 მოდის მაისი ტყემლით, ნუშებით:
 მზემ ახლა ლურჯად ცა გააშუქა
 და დაეწაფა ცხელი ტუჩებით.
 გადაიფინა მწვანედ ბალები
 და ეჩქარება ტყეში მაჟალოს —
 თეთრი ხაეერდის ბაირაღები
 მიწას ნოყიერს გადააშალოს.
 ტალღა ხმაურით მირბის ხეეებში,
 გადარეული ზევით მთებშივე,
 და იძირება ღრმა მორევებში
 ცა მინანქარის მაღალ თეფშივით.
 წყალო მიწაო, წყალო მდორეო,
 როგორ მიყვარხარ, მოვალ, დამიცა.
 კლდეზე მესროდა შხეფებს მორევი
 და ახურებდა მკერდს დედამიწა.

მე ეხლა ვხედავ: მზის ნაფეხურებს,
 მწვანეანს, ყუდროს, ჯარას, ყავარჯენს,

გახარებულ და გამთბარ ბელურებს
 ჟივილი გააქეთ საბძლის ყაყარზე.
 ადგა სოფელი ზანტი ზმორებით,
 მძიმედ დაბობლავს დევი გლეხური.
 ველი ნაწვიმი და ნატბორევი
 მიწას ხალივით გადაეხურა.
 ეხლა ბუხრისთვის ვისა სცალია,
 ოფლმა გაბანა მკერდი ორგანი.
 გადაუვლია ბალახს ჩალიანს
 და დაუფარავს მინდვრის ყორღანი.
 კვალს მიჰყვებიან ერთად ბიჭები,
 ისმის მუშური, როგორც მაყრული.
 წაქცეულ მიწას ფეხს აბიჯებენ,
 ბელტოში ჯდება ბარი დაკრული.
 მიწა ჰარალე, მიწა დელია,
 გვაძლევ ლუკმა-პურს, გვაძლევ სამოსელს.
 მზის გადახრაზე სამხარს ელიან
 და ატყუებენ თვალს საღამოზე.

მიდის ფარები მთის იალაღზე,
 წინ მიუძღვიან ხარბი ბოტები.
 ნამგადაუყრელ დილის ბალახზე
 მწყემსები დინჯად მიაბოტებენ.
 ცაო მთვარეო, ცაო ამინდო,
 თავზე სილურჯე დამიტრიალეთ,
 იქნებ იქნამდე მაინც დამინდოთ,
 სანამ გადავა ცხვარი თრიალეთს.
 შრიალით მიდის გზაზე ფარები
 და თან მიჰყვება მძიმედ ურემი.
 ღამის ნაბადს რო დაიფარებენ,
 აკენესდებიან საღამურები.

ჩნდება სოფელი, მთები, ჭალები.
 მიწა დამსკდარი და ნაარხევი.

იასამანი, ვაშლი, ბალები
 ფიქრში დაფენილ ტოტებს არხევენ.
 ურმის ჭრიალი იდგა შარაზე.
 დიდხანს ისმოდა ველზე მაყრული...
 დაეშეებოდნენ ჩემს ფანჯარაზე
 საღამოები ცაზე გაკრული.

1926

არიუს – გალაკტიონს

მმაო, მგოსნობა რის მაქნისია,
 ლუკმის ძებნაში დღე იკარგება.
 ზოგი ასაღებს ლექსებს ნისიად
 და ზოგი ჰყიდის შაქრის პარკებად.
 ბედი-ლარიბი ჩვენი ხვედრია,
 ბევრჯელ ქოხიც კი არ გვეგულება,
 და იმას როგორ დაგვაყვედრიან,
 რომ პოეზია დაგვაქვს გულებად.
 მე გულახდილი მაინც ვიქნები,
 ვინ არ პოეტობს ეხლა მითხარი?...
 ამ აბედივით გამშრალ წიგნებით
 ლამის თვალები გამოვითხარე.
 ამდენ ცოდვილებს რით მოუუაროთ,
 მმაო, წაიღეს სმენა ტრაბახით.
 უნდა შაირებს ვუთხრა უარი
 და კიტრი ვყიდო თავზე თაბახით.
 და თუ ვიგრძენი სიტყვა ძალიან,
 ან თუ ავენთე ლექსის ხსენებით,
 ეს, გალაკტიონ, შენი ბრალია,
 და შენი გიჟი „ლურჯა ცხენების“.

და როცა ღამეს მხრებზე ისხამენ
 მთაწმინდის გასწვრივ მწვანე სერები,
 მე მელოდება დილა სისხამი, —
 შენი ლოცვებით და სიმღერებით...
 ჩვენ არიფებში უნდა გვერიოს
 შენი სახელი შეუწყვეტავი...
 ნეტავ ვგ მადლი არ დაგელიოს,
 და დიდხანს გვეყვანდე, ძმაო, ნეტავი!

127

გამოთხოვნა სოფელთან

მშვიდობით, ჩემო სოფლის ყანაო,
 ნეტავი ერთხელ კიდევ მენახე,
 ნიავის ყელზე ისევ ქანაობ
 და ფარჩასავით უვლი ვენახებს.

რამდენი სევდა ჩამოხვეია
 ფიქრებს და ნისლი ნამწუხარევი,
 როცა შენს სერებს, მაღალხვეიანს,
 ჩამოუვლიდი ღალი ხარივით.

ჩემო სოფელო, ჩემო კერაო,
 მეძნელებოდა შენი დათმობა:
 გაზების ჭალა უსაფერაო
 და მაჭრიანი რთვლების ატმობა.

ჩვენი საყდარიც ველარა ვნახე,
 ფინ იცის, რამდენ ღამურას იტევს,
 მე იქ ბავშვობას ვაგებდი მახეს
 და კაკანათით ვიჭერდი ჩიტებს...

მიდის ქვეყანა ურმის, კამეჩის,
 ღირღიტა გუთნის, მეხრის ალოსი,
 ვისღა შეხვდება შუალამეში
 ზვინების გვერდით თვლელა, კალოზე...

თვალი შორიდან შენს ქედებს იჭერს,
 ფიქრში მიჰქრიან ლასტის ქოხები,
 ეხედავ მიმავალ ნიშნობის ბიჭებს
 ნუშისგულების ახალოხებით.

ჩემო სოფელო, მე წამოველი,
 ქალაქს გუამბო შენი იერი,
 აქაც მზისა და მიწის ყოველი
 სუნთქვა ნაზია და ნებიერი.

ვინ იცის, ჩემი ძაღლი თოლია
 მოშიებული თვალთ დამეძებს,
 ბევრჯერ მინდორში გვერდზე მწოლია
 პირქვე დაფენილ შუალამეზე.

წვიმა ნაბადზე შრიალთ ცრიდა,
 მიჭრიალებდა გზაზე ურემი
 და თითო ნამის მოწყვეტას ციდან
 ლოცვით ხედებოდნენ ჩვენებურები.

გაიდებოდა ჩალური ქოხი,
 როს იელვებდა ცაში მრავალი,
 და შეხვდებოდა განთიადს ოხერით
 საწყალი გლეხის შთამომავალი.

შარას მისდევდა ურმულის კენესა,
 ურმულს — არეულ ცხოვრების შხამი
 და გულს საადრო ღრუბელი ეწვა,
 როგორც ალაზანს ჩამქრალი დამე.

მაშინ წამოველ, ჯერ კიდევ ბავშვი
ხმას ვუსინჯავდი ჩონგურის სიმებს
და იმ მწარე და ნალვლიან ხმაში
მაინც ვარჩევდი მომავლის იმედს.

ციცი, მიდარდებს ერთგული ძაღლი,
ის ჩვენი სახლის ბებერი მნათე,
თვალებს, შარაზე ცქერაში დაღლილს,
გადააფარებს დაკბენილ თათებს.

1927

ცხოვრების გზაზე

გული ნალვლიან ბურანს შეება
და სათითაოდ ითვლის იარებს,
ახალგაზრდობის ტკბილმა დღეებმა,
როგორც მერცხლებმა, გადაიარეს.

ტყე დაიფურცლა და ტყის ნაცვალ
დარჩა ფოთოლი, ხეზე შემხმარი,
და ვით ნაღვერდალს, ნაგდებს ნაცარში,
ჩემი ლექსების ჟღერას შეეხარი.

მარტო სტრიქონი — ერთი ხალისი,
ვით მოქნეული ელვა ხმალისა...
მარტო მოვარდნა ტყეზე ქარისა
და სიხარული უმწვერვალესი...

მაშინ დღეები გაზაფხულს მიგავს
და გული ათას ლერწმის ღერებით

ჩემი დროების ატეხილ გრიგალს
ზედება ძახილით და სიმღერებით.

და მივიმღერი, რაღას მიქვია
შემოღამება, შიში, ეჭვები.
ვხედავ, აბჟანდებს გლეჯავს სტიქია
და მეც მღელვარე ზღვაში ვეშვები.

თან მიმაქვს გული რკინანარევი
და სიტყვა ცეცხლთან ნაალერსები,
დეე, გრიგალში ოქროს ზარივით
რეკდნენ, კიოდნენ ჩემი ლექსები.

1927

ღამე გომბორზე

საღამო მოდის, როგორც მთაში მგზავრი ურჯულო,
შავი ნაბადით და ყაბალაზით.
მინდა, ამ ღამეს მიწა ვიგრძნო და ვეჩურჩულო,
ვწოვო ბალახი.

მთები დამსხდარან, როგორც კარის დარბაისლები,
და გვიგზავნიან თეთრ ანგელოსებს.
შემოხვევია გომბორს ნისლი,
ჩვენ — ოცნება საქართველოზე.

დღეს ჩვენც ვიყავით ვაჟასავით მონადირენი,
ეხლა კი ვყრივართ ცის ქვეშ, კალოზე.
თუ სადმე ყვირის ნატყვიარი მკერდით ირემი,
ღმერთო, დალოცე!

მწვადი იწვება, შესევთან ცეცხლს შამფურები,
 ღვინით სავსე მოდის მათარა,
 მთვარეა, როგორც გატენილი ძროხის ცურები,
 ცა კი — პატარა.

დასაძირავად გვემუქრება უნაპირობა
 და ტანს გვიმძიმებს ნაბადივით ღამის ბეწვები.
 განშორებისას თითქოს გული ფარულ ტიროდა:
 მშვიდობით, ძმებო, ვერ დაგვეწევით.

მინდორში ვყრივართ მუხლმოჭრილი მონადირენი,
 ზოხბის ბუდობას გადასძახა სადღაც მამალმა...
 ღმერთო, უშველე, თუ დაჭრილი სადმე ირემი
 ღამემ დამალა!

1927

გოგბორის ღამეები

ჩვენი მასპინძელი საწყალი კაცია.
 ბუხარი აგვინთო გლეხურად.
 და ღამე, უძირო ტყეებს რომ აცვია,
 გუშინ ჩვენ გვეხურა.
 შამფურზე შიშინებს ჭედლის სიბანე,
 ზაშლამა ზონჩაზე დახლიჩეს მაყრულად.
 მწყემსებმა პატარძლის ფარდაგის სიგანე
 გაშალეს ცანგალა, გოგო და ჩაკრულა.
 და სალამურით გულის პირს ლეწავენ,
 ზედ ისე მღერიან —
 ეს ჭიაურში მოჭრილი ლერწამის
 პატარა ღერია.

შანშიაშვილის წისქვილთან ვერხვია
 და ლეკის ქალივით აყრილი ლელები.
 იქ ერთხელ დარდი შემომეხვია
 შავგვრემან ქალის ხელებით.
 ლერწამი გავთაღე ირმის რქის დანითა
 და წიგნი მიეწერე საყვარელს.
 იმღერეს ბიჭებმა, დილამაც ინათა
 და გულში გომბორის ღრუბლები ჩაყარეს.
 თუ ძმა ხარ, ნუ წავალთ, რა გვენადირება,
 დღეს თითქოს ნისლები დაგვქონდა ტანითა.
 ზაცაა ღამე რძეში აირევა
 და მთებს გადმოლანავს მზე დაღესტანიდან.
 ზეაღეც გავათენოთ მწყემსების ბინაში,
 სალამურები დავიკრათ ენაზე...
 და მუხლმოყრილებმა მინდვრების და მთების წინაშე
 ვიფიქროთ ქვეყნის გადარჩენაზე.

1928

უ ლ ე ლ ტ ე ს ი ლ ზ ე

მე ჯერ პატარა ვიყავი მაშინ...
 გხლა სიზმარში მომეჩვენება.
 მიყვარდა
 მარწყვის დაკრეფა მთაში
 და მინდვრიანზე
 ჯოხის ტენება.

ვიკარგებოდი ტყეში უგეშოდ
 მე და თოლია,
 მე და ხბორები.

ზოგჯერ კი
 დედის გამთბარ უბეში
 მქონდა ლოყები ნაამბორები.

როს შუალამე მხრებზე მეხურა
 და ქოხს გრიალი კენესით ზარავდა,
 დედას ვეკვროდი, როგორც ბელურა,
 მეგონა, ვინმე მომიპარავდა.

მაგრამ დღეები, ლხენანარევი,
 გაჰქრა, —
 მცხუნვარე მზე რომ უვლიდა,
 და სიჭაბუკე დილის ზარივით
 აღარა რეკავს
 ეხლა გულიდან.
 აღარც ბიჭები ფეხშიშველები,
 აღარც ხბორები,
 აღარც თოლია,
 მოვიდა კაცი რკინის ხელებით
 და თავის გზაზე
 გამიყოლია.

მხრებზე დამეცა წლების სიმძიმე
 და ძვალმაგარი ვიგრძენ ვაჟობა.
 ბავშვობის დღეებს, შუქმოციმციმეს,
 დაღარულ სახის ჟამმა აჯობა.

უიმედობის ჯვარზე გაკრული,
 გაუვალ გზებზე
 ბევრჯერ დავეცი,
 ბევრჯერ
 მქონია გული ნაკლული
 და ბევრჯერ
 განცდა უუკვდავესი.

მაგრამ რა არის ისე ცხოვრება
 არ ჰქონდეს ჟინი
 მოუსვენარი
 გაღვიქცეოდით მაშინ მძორებად
 და გამოგვზრავდა
 მიწა ვერანი.

ეშხი იქ არის,
 სადაც ქარია,
 ქარი, რომ მკერდი მკერდზე გვიგალოს,
 სიცოცხლეს,
 გულიც,
 ლექსიც მკვდარია
 უქარიშხალო და უგრიგალო.

წარსულს
 უბედო პირი უგაედა,
 ეს საუკუნე ჩვენი ღვიძლია
 და ჩემი ქვეყნის მზე არ მზუგაედეს —
 მე ისე მღერა არ შემძლია.

ნანატრი დიდხანს ვერ შევისრულე,
 თავქვე, დავქანდი,
 ბედი მწირაედა,
 ბევრი წაგება,
 ბევრი კისრული
 და მიწის ღერძი გადაყირაედა.

ელვის ღრუბლები აენთო ქარზე,
 ცეცხლმა დაიწყო
 ცაში გაჩენა
 და საუკუნის შენგრეულ კარზე
 წითელი რაში
 შემოაჭენა.

გადასულ წარღვნას ძლივს
 გადაეურჩი,
 ეხლაც
 გუგუნებს მთებში გრიგალი;
 იმდენ გრგვინვაში,
 იმდენ ხმაურში
 მე გულში სევდა
 ძლივს ჩავიკალი.

გულო, დარდები აღარ გდევნიან,
 უნეს გზას, უნეს მიზნებს
 ვინლა ურევდეს!
 მე ჩემი ქვეყნის
 მზე მირჩევნია,
 მწვადეს,
 მანთებდეს,
 მანადგურებდეს.

რა ოხრად მინდა,
 ლექსის მადნებად
 ვზიდო გრძნობები
 როგორც მირონი,
 თუკი კელავ მხრებზე არ დამადნება
 მთაწმინდის ღამე
 და საფირონი.

რა ვქნა,
 არ დამრჩე უკმაყოფილო,
 ჩემო ქვეყანავ,
 ვიყავ გულდია.
 თურმე ჩემი გზა ესა ყოფილა
 და ის ნაღველიც
 ქარს წაუღია.
 აღარც ბიჭები ფეხშიშველები,

აღარც ხბორები,
 აღარ თოლია,
 მოვიდა კაცი რკინის ხელებით
 და თავის გზაზე გამიყოლია.

1928

არსენას ლექსი

ჩემი ნაბადივით დაეშვება საღამო შავად;
 თითქო ქვეყანა ქოხია ჩალური,
 ალგეთს გადაივლის და თრიალეთს ჩავა
 მთვარე, ჩვენებული და ბორჩალური.

ეხლა ამ ქედებზე დამფრთხალი უგეშოდ
 რამდენი ირემი და ნუკრია.
 ჩვენს სოფელში გოგოა, უბეში
 ვაშლები და ბუდეშური უყრია.

მარაბდაში ხმალი გამიჭედია,
 დამაქროლებს არაბული უბელო,
 ცის ქვეშ ვეგდო, — ვატყობ, ჩემი ბედია,
 და მხრებზე შენ მეხვეოდე, ღრუბელო.

ავდრიანი, ნისლიანი ღამეა,
 ეს თვეები და დღეები ცისმარე —
 და თვალეში ცეცხლს მანათებს, შხამიანს,
 ყორანივით შემომჯდარი სიზმარი:

არსენ, გულში სიხარული რაც არი,
 აბრეშუმის პერანგია ქალისა,

სიყვარული — ერთი მუჭა ნაცარი,
წაღებული იაღლუჯის ქარისა.

მეგობარი — მარტო გულში იარა,
მარტო ქვა და ერთი კუბოს ფიცარი,
საწამლავეთ ავსებული ფიალა
და ძვლებამდე ჩამტვრეული ისარი.

ეს ანდერძი მითქვამს ქვეყნის წინაშე,
სიყვარულით გავეყარე საწუთროს,
ვინც მაჯობოს ხელდახელ თუ რკინაში,
ჩემი ხმალი იმან დაისაკუთროს.

1928

მონადირული

ჩამოვარდა ტოტიდან
დათოვლილი ბელურა,
გომბორისკენ შრიალით
გაიარეს ღრუბლებმა.
გუშინ ჭალის ჭიუხში
შავი ღამე გვეხურა,
ეხლა მწყემსის ჩონგური
ცეცხლთან გვესაუბრება.

კლდეზე დასაღუპავად
გადამდგარან ვერხვები,
ქარი ტირის ტოტებში
მონადირის ცოლივით,
შუაგეცხლი ავარდა

და ნაბდებში ვეხვევით
ბიჭები და მუხები,
ერთად წამოწოლილნი.

სალამურის კენესა და
ჩონგურის ხმა ირევა,
ზოგმა ტყვია დაფერა,
ზოგი უვლის იარაღს.
ჩონგურს სიმი გაუწყდა,
მგონი, ეხლა ირემმა
ქორბუდიან ხარივით
ტყეზე გადაიარა.

„გაზაფხულის დამდეგსა შაშვს მოუვა გალობა,
ჩემი დაწუნებისთვის გაგიშავდეს ქალობა“, —
სალამურმა დაჰკრა და
გულზე ნისლი მოხია:
„ბიჭი ვაშლებს ესროდა, გოგო იდგა იფანთან“, —
ლექსი ასე გათავდა:
„ბიჭმა მკლავი მოხვია
და ქალის ნაწნავები
მხრებზე ჩამოიფანტა“.

მეჩონგურე — ხარია,
გოგო — ლადი ირემი,
ჩვენ — მაყრები, თავს გვივლის
მხიარული ეჯიბი,
შუაცეცხლის ღადარში
გდია ნანადირევი,
უეაჟკაცო ბრძოლაში
ტახი მკერდგაგლეჯილი.

საფარს ვაგდებთ,
გული მკერდის ამოგლეჯას აპირობს,

ძნელი არის უღრანში
 ერთმანეთის მიგნება,
 თუ ზიფათმა მონადირე
 სადმე გაინაპიროს,
 ძმებო,
 ჩვენი ნიშანი სალამური იქნება!

1928

პირველი სიხარული

ჩემი აკვანი — მაისის ღლეა,
 მზე — სიხარულის აკვანი ცალკე,
 თან მომაქვს გული, ცასავით ღია,
 და სუფთა, როგორც არაგვის სარკე.

რა ვქნა, ნაღველიც მომიტანია
 და ცა, მშობელი, უფრო მაღალებს
 როცა მიეყვები მინდვრებს ყანიანს,
 როგორც ირემი მოიალაღე.

აი, ვაზები, სავსე ფიალა
 და საფერავში ნაგდები თესლი.
 მე აქ უცნობმა გულის ფრიალმა
 შემეჟღარუნა პირველი ლექსი.

აი, სამშობლო მთების ნისლებმა
 ისევ გასცურეს ალაზნის ველი,
 ნისლი გომბორის მხრებზე იშლება
 და მე იმ პირველ სიხარულს ველი.

ის ჰგავდა უცნობ სიყვარულს მაშინ,
ბედნიერების ჟრუანტელს უჩევს,
როგორც მაჭრიან ქვევრის წინ ბავშვი
თრობელა წვენით დაიტკბობს ტუჩებს.

ეხლა იმავე სიხარულს ვეძებ,
დარშიც, ავღარშიც მინდვრებს რომ მოთოვს,
მაგრამ შრიალი გაწყდება ხეზე
და ზამთრის ქარი წაიღებს ფოთოლს.

შეარხევს თმაში შევერცხლილ სიმებს,
გულსაც შეახებს შფოთიან ხელებს
და შემოდგომის ატეხილ წვიმებს
დაჰკიდებს მზიან ცასა და ხმელეთს.

და ეს ნაღველი, ნაზარდი მწუხრში,
ხშირად საადრო ჯანღივით მბურავს,
მაგრამ სხვა შუქი იელვებს გულში
და ისევ მალე გაჰფანტავს ბურანს.

ბურანს კელავ ლექსის მოვარდნა წაშლის,
მოწოლილ სევდას ნისლივით დახევს
და თან გავეყვები ელვარე დაშნით
ჩემი დროების ვაჟკაცურ ძაბილს.

ლექსი ქალი

ძელები დამიფშენა, დამკრა ციებამ,
ბუხართან ქალი ნაწნავებს ნასკევს.
ქალს სიცხიანი თვალი მიება,
როგორც დაღესტნის კრიალა ვარსკვლავს.

მას ქმარი ჰყავდა, ტიალ ბორანთან,
ალაზნის პირას, მოჰკლეს თუშებმა,
საცაა იგი ჩონგურს მომართავს
და ძველი სევდა მოეშუშება.

ფანჯრებში მთვარე შემოპარულა,
ქალს არ დახსნია დარდი ორგული:
— ისევ ქმარს სტირი? — ვკითხე ფარულად.
— სიყვარულს ვტირი! — ამბობს ჩონგური.

1933

წყევლა ჯიხვისა

ჯიხვს მონადირემ აუღო გეში
და გზა მოუჭრა უვალ ბექიდან.
ჯიხვი შეფრთხა და შეეარდა კლდეში,
მაგრამ იჭექა
და ვაცის ლეში
გალესილ კლდეზე გადმოეკიდა.

ძირს ჭიუხები იყო ლიხისა,
ლიხში ტიროდა დედა ჯიხვისა:

შენს მონადირეს წინ ზვავე ეწევს,
უკან ზრიალი მოსდევდეს ლოდის,
ბუხლში სცემდეს და წრიაპებს ლეწდეს,
ძირს უფსკრულები უშლიდნენ ლოგინს.

1933

მოხუცი მკრინავრა

მოხუცი ლეკი ჩონგურზე მღერის,
ქოხს მყუდროება ეხვევა ღამის.
მღერის სევდით და ბავშვივით ელის, —
სიზმარში მაინც შეხვდება შამილს.

ბინდივით ახსოვს განგაში მთისა,
ძველი დროშების ჟღერა და ფერი.
დააგდებს ჩონგურს და ფოლადს ხმლისას
ფხას გაუსინჯავს შემხმარი ცერით.

სდუმს და ჩოხაში
ჩასმული ჩონჩხი
დაშნის სადავეს
კანკალით არყევს
და თავდახრილი იგონებს ოხვრით
თეთრი იმამის დაფრენილ ბარტყებს.

1933

სიყვარული უცებ

შემოგიქროლებს, შეგაჟრიალებს,
ჭვლებით აგივსებს მკერდსა და ნეკნებს,
მერე მოშუშავს ყველა იარებს
და სახსრებიდან ამოჰყრის ეკლებს.

შემოვა გულში, ააფრენს იმედს,
ჩაჯდება შიგ და აღარ ამოვა
და აწკარუნებს უჩინარ სიმებს,
თეთრი დილაა თუ საღამოა.

მიდიხარ მინდვრად, მიიმღერ ტყეში,
თითქო შენ თვითონ შრიალა ხე ხარ,
მერე უეცრად წამოვა თქეში
და დაღწეული ტოტებით დგებარ.

მკერდზე დაიწყო მოწყვეტილ ხელებს,
როგორც სეტყვაში მოთიბულ ბალახს...
გაივლი ტყეებს, გადასჭრი ზმელეთს
და ვერ შეხვდები ბედნიერ ალაგს.

საით წავიდა! ტანი ღუნდება,
თვალები ჩამქრალ ვარსკვლავებს გიგავს...
ნუთუ არასდროს არ დაბრუნდება, —
მისძახი წყალს და აწყვეტილ გრიგალს.

მისძახი ყოველ მიმავალ დილას,
ხეებს, ღეროებს, ღერწმებს, ბელურებს
და ეძებ, მზის ქვეშ თუ რამე ჩრდილავს,
იმის ნაკვალევს და ნაფეხურებს.

მაგრამ რიჟრაჟი, — იმედის მსგავსი,
კიდევ მოუსწრებს ბუჩქზე იაღონს

და მკერდი თბილი, ეკლებით სავსე !
დაიწყებს ჟღერას საგანთიადოს.

— გახსენი კარი — ვიღაც გულს უხმობს, —
მოველ, ახადე მკერდის ფიცარი —
გაალებს კარს და შემოვა უხმოდ,
რომ ერთხელ კიდევ დაგკრას ისარი.

შემოვა უხმოდ, თვალებში უმზერ,
გაჰყვება პირველ შუქს კაეშანი
და შიგნით, საღლატ, შებმული გულზე
შეჟღარუნდება ოქროს ეჟვანი.

შეჟღარუნდება, ააფრენს იმედს,
დაურბენს მკერდს და აღარ ამოვა
და ისე არხევს უჩინარ სიმებს,
თეთრი დილაა თუ საღამოა.

1934

მამალი სოხობი

სცურავს, ბანაობს, ელვარებს მზეში,
ხან სიხარულით ფრთას დაჰკრავს დედალს.
ამღერებული ლერწმიან ტყეში
დღისით შუქურა ვარსკვლავებს ხედავს.

ტყე ირხევა და შრიალი მოდის,
იფარებს ფოთლებს, კვირტებს, ბალახებს,
მერე უეცრად მოსწყდება ლოდინს
და მზეზე ოქროს ამოაღაგებს.

იელვებს თოფი, დაუშვებს დეზებს,
ფრთების გამართვას ველარა ბედავს
და შუქჩამქრალი თვალებით ეძებს
ლიხში დანახულ საყვარელ დედალს.

1934

ვაჟა – მონადირე

ცაზე მთვარეა,
ლამე, ორგეარი,
დაბრძანებულა გარეთ და შინაც:
მალლა მიგორავს თითბრის გორგალი
და ძირს
წისქვილის ბორბალი ქშინავს.

ბორბალს ეცემა ტალღა ჩქაფანით,
მერე გაჰყვება მდუმარე ხევეებს
და შერხეული ქარში ლაფანი
ცაში ატოკებს ხავსიან ხელებს...

იდექ, პოეტო, ლაფნების ჩრდილში,
სტიროდი ბედს და
სტიროდი ლამეს
და ბორბლის წყალი
წისქვილის ძირში
დაღარულ შუბლზე გაყრიდა ნამებს.

იდექი დიდხანს
მიწური სახლი
აღარ გაცლიდა საქვეყნო ოხერას

და ქარი,
როგორც მეცხვარის ძაღლი,
გიფრიალებდა დაძონძილ ჩოხას.

ეგდო სოფელი,
თითქო კამეჩი
იწვა და რქებით ღამესა ხევდა,
და შენ, უძილო,
შუალამეში
ძეგლად ედექი საკუთარ სევდას.

მერე ჩამოჯექ მოგლეჯილ ქვაზე,
ბოძივით მაჯა მიიყრდნე უბეს
და მდინარეში შენიშნე, — ცაზე
ღრუბელი როგორ მიჰქონდა ღრუბელს.

იჯექ მღუმარე,
უცქერდი მორევს,
ჰგავდი ტახტიდან გაქცეულ მეფეს
და კლდეებსა და ნანგრევებს
შორის
არაგვის ტალღა გაყრიდა შხეფებს.

შენ კი
გელოდა ბაღლების ჩქამი, 4
დარდი,
რომელიც უზიდავთ მამებს,
მშვიერი კერა და მისი შხამი
შენთვის მოჰქონდა უძილო ღამეს...

და განთიადზე
ფოცხვერის მუხლით
შემოუარე ჭიუხის ძირებს;
ლერწმის შრიალში ღნებოდა მწუხრი,

როს შეეფეთე
ნათვალე ირემს.

ტყვია დაჰკარ და მოსწყევიტე მხარი,
სისხლის გუბეში ჩახედე მთვარეს.
განთიადისას კედებოდა ხარი,
გმინვით ხუჭავდა ბრიალა თვალეებს.

დიდხანს ეყუდე,
როგორც ჰყუდია
ტყეში მღუმარე ჩრდილი ფირალის,
და მკერდს აბჯენდი რქებს ქორბუდიანს,
შენვე მკვლეელი და
შენვე მტირალი.

1934

ირემი ირემს გაუწვდის ბალახს

ირემი ირემს
გაუწვდის ბალახს:
— მმანი ვართ, ეს მზე გვეყოფა ყველას.
ირემი ირემს
შეურჩევს ალაგს,
ფრქინება და ფშანებსა სთელავს.
ირემსაც
აღნობს
ცრემლის დინება,
მეუღლის სისხლზე უნოდ გმინავს
და ტყეში, მარტო, რქებს ებჯინება,
როგორც ხეესური ფრანგულის რკინას.

1934

ა რ ა ბ მ ს

მთიულეთიდან იხუელებს ერთი,
როგორც კლდეებში დაჭრილი არჩვი,
მეორე, ქალის ტანივით თეთრი,
პირველს კივილით დახვდება ბარში.

მე გარ მესამე არაგვის ტოტი,
შენ — გასისხლული კალმახი თითქოს,
გულო, მოვარდნილ ტალღების შფოთით
რომ ეხეთქები გაჭედილ სტრიქონს.

გულო, გალესილ ლოდებს ედები,
კიდევ გაგლიჯე ბუდე ფაცერის,
შეუფლარუნე რკინის ღვედები
ლექსებს უთქმელს და ლექსებს დაწერილს.

შეუფლარუნე, ჟანგი რომ ჰფარავს
და ჰფარავს ამდენ სათქმელის ჯაგრი,
უთხარ შენსავეთ შფოთიან არაგვს,
როგორც ეტყოდა ხევსური მგზავრი.

დადექ, არაგვო, აკმარე ბეჩავს,
გეყო კლდეების ძელების ლეწანი,
ერთი დაკვრით რომ ფრიალოს გლეჯავ,
მიტომ გავთალე შენთვის ლერწამი.

მიტომ გიფასებ მაღლიან ამაგს,
პერანგად მიმაქვს შენი ალამი,
მიმაქვს მხრებით და ქალაქში ჩამაქვს
შენი ნისლების თეთრი ბალანი.

მიმაქვს ბარად და ბედნიერ თვალებს
ხედები, ჩაბმული ვაჟკაცურ ომში,

და განახლებულ თბილისის კარებს
უდგებარ ცეცხლის ამართულ დროშით.

მეც შენთან ვდგები, შენივე მიწის
მომღევს მკლავი და ჯანი მწყემსური
და ამ კარებთან მოვკედები ფიცით,
როგორც კედებოდა ძველად ხევსური.

1935

თბილისის წვიმა

შეაკანკალა, დაეცა ხილებს
მზე და ქედებზე ჩამოწვა მწუხრი,
ლეგა ღრუბლების დაკიდულ კიბეს
ღამემ მგელივით დაადგა მუხლი.

და ძირს დაუშვა შავი აფრები
და ჩამოყარა ცაში ნაცარი,
მერე, ნახშირის მტვერში დაფერილს,
შემოუჭირა ელვის ბაწარი.

წვიმა შხუის და ვარსკვლავებს, დაფქულს,
ტოტებზე ჰკიდებს ჭიქის წკარუნით,
ტაბახმელიდან მოვარდნილ ზაფხულს
თბილისის თავზე გააქვს თქარუნი.

თითქო მოადგა შავი ნახირი
ოქროყანაზე გაშლილ ჯეჯილებს,
აუშვეს ხარი და ცა ძახილით
მეხის ნატეხებს დააგლეჯინეს.

აუშვეს ხარი და რქის ფიწალზე
 ღურჯი ღრუბლები აუფრიალეს,
 ღრუბლის ჩაგლეჯი გდია მიწაზე
 და ფოთოლივით ტოტზე ტრიალებს.

წვიმა შხუის და ცეცხლიან შუქზე
 მოაფრიალებს ღამეს მხედარი,
 მოსწყდება ცას და გაწყვეტილ შუქზე
 ელვის ნამტვრევებს კენკავს ქედანი.

ელვა მოუძღვის მოვარდნილ ღვარებს,
 სამას არაგვში სცურავს ქალაქი,
 კარი გაუღეთ შირაქის ფარებს,
 შუა ქალაქში სძოვონ ბალახი!

კარი გაუღეთ, მოსულან კიდეც:
 თავთუხის ყანებს, ვაზებს, ხეხილებს,
 სავსე ურმებით მოადგნენ ხილებს
 და ღირეები ჩაატეხინეს.

წინ შეეგებეთ, წვიმაში გაღით,
 შფოთიან მტკვარში ჩასძახეთ თევზებს,
 მებადურები მოდიან ბაღით
 და კალმახები უსხედან მხრებზე!

რა გენაღვლებათ, იწვიმოს ასე,
 ძვლები გაუთბოს მძინარე მადნებს,
 ღრუბელს ღრუბელი ჩამოსწყდეს ცაზე
 და თბილ მიწაზე რძესავით გადნეს.

მერე მიყურდეს, ბნელი ღამისა
 სადმე დაეგდოს წვიმანასვამი
 და განთიადი ოქროყანისა
 ქალაქს დაადგეს მწიფე ძნასავით.

ოცნება ტყეში

ტყე უღრანი და ტყე ულახველი,
ჩაბნელებული ტევრში კიდური,
თითქო უძირო ჭაში ჩახველი,
თმებით ტოტებზე ჩამოკიდული.

მიჰყვები უღრანს, ჩუმად მიჰყვები,
ფოთოლი ფოთოლს ტირილით სტოვებს,
უცებ შედგები და ბილიკები
ირმის რქებივით გაშლიან შტოვებს.

საით წახვიდე, ბალახს ეკვრები
და ყნოსავ მიწას ნადირის გეშით!
ვინ იცის, რომელ ხეს შეეყრები,
რომ მეგზურივით გაგიძღვეს ტყეში.

ვინ იცის, რომელ ადგილს გაანდობ,
რაც სიხარული გულში შობილა,
დაჯდე მართო და ცეცხლი დაანთო,
ვით წინაპარმა პირეელყოფილმა.

დაჯდე ტყეში და სადმე ნაპირას,
გამოქვაბულში ჩაიდგა სახლი
და ვით ზღაპარში, ტახის ნაპირალს
მკერდს გილოკავდეს გოშია ძაღლი...

სდუმან ხეები, კვლავ ქარს ელიან,
მოაქვთ ტოტები ავდრის ნაცემი,
მოაქვთ და უხმოდ შემოგცქერიან
უცნობს უცნობი ბერიკაცები.

მოდიან ერთად, ზედაგორია,
ფეხშიშველები, აწვდილ კანჭებით,

გახედავ ირგელივ, — ხავსის ტბორია
და ზედ ცალფეხა ღგანან ყანჩები.

გახედავ ირგელივ, — თვალი ჩერდება,
თითქო უპეში გედოს ყინული,
გაალებს ღრუს და მოგაშტერდება
ბუ, თვალდათხრილი და თვალხილული.

ზმა არსაიდან, გზაც არსაიდან,
მარტო ფესვები წივიან ქარში
და გეშინია, კვალს ვერ გაიტან,
და შენც უღრანში ხესავით დარჩი.

გაშლი ნაბადს და გაჰყვები ბურანს,
რძიან ფოთლებზე მკერდით ეცეში,
დამწვარ ტოტებში სიბნელე სცურავს
და შეჰლმუიან ღამეს მხეცები.

და ფიქრობ: ასე ცხოვრობდა მაშინ
კაცი, გამთლელი ტალის და კვესის,
ყურს ადებ მიწას და კაცი, ბავშვი,
ეზლაც უღრანში ღადის და კვნესის.

ზედავ წინაპარს, ხავსში, სუროში
გზას რომ იკვლევდა ნადირის ხორცით,
ეცვა ტყავი და ხის ფულუროში
წლობით ეკიდა გამხმარი ხორცი.

შენ კი მოსულხარ, რომ სხვა დროება
წელზე შემოხსნას მას მშვილდ-ისარო,
რომ შეარყიო ტყის მყუდროება
და ხის მაგიერ დარგო ფიცარი.

წევხარ და ფიქრობ, ეხვევი ყლორტებს,
ცივი წვეთებით გნამავს ბალახი,

შემოვა გმირი, გადასწევს ტოტებს
და შუა ტყეში დგება ქალაქი.

შემოვა გმირი, აიღებს ფიცარს,
მუხის ფესვებზე ხარაჩოს დარგავს,
დგას და ირმების გატკეპნილ მიწას
განთიადამდე კედლებით ჰქარგავს.

გარბის ნადირი, ტყესაც, მდელსაც
ქარი შემოპგერის წყვდიადის ნახშირს
და მოაქვს მთვარე უცნობ ხელოსანს,
რომ სვეტს შეაბას ქალაქის ბაღში.

1936

ღამე ტყეში

დაღამდა და ცაში უკუღმა
მისცურავს ღრუბელი დამწვარი,
ცალთვალა დევივით მოზიდა უკუნმა
და ტყეში ჩაყარა ნისლი და ნაცარი.

მოზიდა ჩრდილებში და შავი ფესვები,
დახატულ აქლემებს შეუდგა ფეხებად.
ჩვენ გველის ბილიკზე ვეშვებით
და ღამის ბეწვები გვეხება.

ხეები ღგანან და ტიტველი მუხლებით
პირღია კლდეებზე ჰკიდიან,
ღგანან და მიდიან მოხუცი მუხლები,
ბებერი მგლებივით მიდიან.

ტყეს იქით ღამეა, ტყის იქით ტყე არის.
და ღამე უტყვი და მშვიდია.

გავშალოთ ნაბდები, ქვეყანა დიდია;
დიდება მტრედისფერ განთიადს.
დიდება, ზეცაში რამდენიც ჩიტია,
რამდენი ვარსკვლავიც ანთია.

დიდება, რამდენიც უყივის არწივი.
ბუნების გულსა და სიკეთეს,
დადგება ბელურა პატარა კაცივით
და ტოტზე ბუმბულის სასახლეს იკეთებს.

დადგება ტოროლა და, როგორც მეკარე,
ყოველდღე შეაღებს ალიონს,
რომ ბალახს შეახოს ნისკარტის ეკალი
და ცვარი პირველმა დალიოს.

მოვიდეს მნათობი, ცას ღამის ნახშირი,
ცას შავი სარქველი ახადოს
და როგორც მხატვარმა სურათი წაშლილი,
ქვეყანა მეორედ დახატოს.

1937

მ ო ზ ო ნ ე ბ ა

ა — ნამგალს ჰგავდა, ბ — ვერცხლის სურას,
თაროზე მაღლა აწვდილი ყელით,
წიგნში პირველად ვეძებდი სურათს
და მაწვალებდა სტრიქონი გრძელი.

ხშირად გავყვები ცდუნების ბურანს,
თითქო მეორე ბავშვობას ველი.

აი, იქა ვარ, არაგვის პირას,
 ვაჟას ეზოში შევდივარ ჩანთით.
 ვინ იცის, მე იმ შორეულ დილას
 თათებზე შემდგარ ბელივით ვჩანდი.
 შევაღე კარი და თოფის რკინას
 ღუმით პოხავდა ცალთვალა ლანდი.

ძირს ირმის ტყავი, კედელზე ხმალი,
 რქებზე ელვარე ფშაური შიბნი,
 სამფეხა სკამზე ძველი და მკრთალი
 იწვა ზონარზე გახსნილი წიგნი.
 ჟეცრად სურათს შევასწარ თვალი:
 ვეფხვი და ლომი კვდებოდნენ შიგნით.

იწვნენ და რაღაც უნდოდათ, ეთქვათ,
 გმინვით მიწვიდინენ დაცვეთილ ბწკალებს,
 წაკითხვა ვცადე და გულის ფეთქვა
 გაჰყვა ისრებად გასროლილ ბწკარებს.
 პირველი ასო ქაჯივით მედგა
 და არ მიღებდა სტრიქონის კარებს.

მობრუნდა ვაჟა და გმირის მტკაველით
 გამითბო მხრები, თოვლში ნატარი,
 ბუხარში წითლად ღუოდა ნავლი
 და ცეცხლს ეფარა ლომის ფაფარი.
 გაფენილ ტყავზე ვისხედით სამნი:
 ვაჟა-ფშაველა, მე და ზღაპარი.

დიდხანს ვუსმენდი შუბების ლესვას,
 დიდხანს დნებოდა ბუხარში ძელი,
 შვიდასი წლის წინ გახსნილი — დღესაც
 გმირის ჭრილობა არ იყო ძველი.
 ტარიელის და ნესტანის კვნესას
 ბავშვის გულშიაც ხატავდა ბრძენი,

ვფურცლავდით წიგნს და თვითეულ სტრიქონს
 შუქის კანკალით მისდევდა კვარი,
 შიშით ვუცქერდი, მეგონა, თვითონ
 გაუას მიჰყავდა ქაჯეთზე ჯარი.
 ხმალი შემოჰკრა სტრიქონის ლითონს
 და უცებ შეხსნა ნესტანის კარი.

რა დაემართა... დააგდო წიგნი,
 ერთად დახუჭა ორივე თვალი...
 რქებზე წკარუნით ჩამოწყდნენ შიბნი
 და ბუხრის თავზე შეირხა ხმალი.
 გვიან წამოდგა და მკერდზე, — შიგნით,
 თუნგით ისხურა არაგვის წყალი.

1937

මාලාවත මාලාවත

1897—1904

17/6/2020

Զ.Լ.

ԶԵԶ

Ն Զիշուհուս

Յոյնութիւնը քրիստոնէական.

Զարդ - Լուսն

Լուսն - Զարդ

Ն Զիշուհուս,

ԶԵԶ քրիստոնէական

Զարդ - Լուսն

Լուսն - Զարդ.

Յոյնութիւնը քրիստոնէական

შ ი რ ო ს მ ა ნ ი შ ვ ი ლ ს

შენ დაგედვენა სამიკიტნო რკინის რაზებით,
ყალბი არღნებით გაწუხებდა ღამე წვიმაში,
არ კადრულობდი შებრალებას ბედის წინაშე,
დაგდედა ლანდი მთვარისაგან განაბრაზები.

ჩუმად გეწვია საოცრების რუხი ხაზები,
ფარულ კოშმარებს ატირებდი სევდის შინაში.
შენ არ იცოდი დამშვიდებით ყოფნა ბინაში
და ღამის ლოთებს დაეძებდი ღვინის თასებით.

ლოცვით ამსხვრევდი ზიარებას სასაფლაოზე.
სისხლიან მკერდით აიტანე ბროლის არმაზი.
ანთებულ მხატვარს საიქიო ალბათ გაოცებს.

შენი ოცნება ისვენებდა წითელ ნარმაზე.
ცოდვილ ქალაქში დადიოდი ჩოხის ამარა.
საშინელებამ უცნაურად დაგასამარა...

შეშლილი ცრემლები

ზოზიას

ეს ვედრება შიშველი—
მეუცხოვა მე გვიან,
ღამე ვნებით შეშლილი
ყელზე გადამეხვია.

თეთრი შუქი ინთება
ჩემი სულის და ვარდის.
ო, ტირილი მინდება
შენთან უხმოდ დავარდნილს.

მე თანდათან ვყვითლდები
და ჩემი თმაც ძირს ცვივა.
დაო, ნუ შეწუხდები,
თუ წამების ღირსი ვარ.

ჩუმაღ ძინავს გულს ტყეში
სევდის ლურჯი ოდებით.
და თბილისის კუთხეში
სადმე ღამით მოვკედები.

1921

მიდის ფერწასული დღე, ღამე მომიახლოვდა,
ღამე მომიახლოვდა შავი და საშინელი.
სინანული გაივლის მოგონების მაღლობთან
და მოვა მწუხარება — ჩემი ლურჯი ფრინველი.

ეს გუგუნი მუსიკის, როცა მე მიხარია,
თან ტირილი მინდება და მკლავებზე ტრაური.
ჩემი მოპირდაპირე უხილავი ქარია,
და თვალებში გაისმის ღამეების ხმაური.

მე ყოველთვის ასე ვარ და არაფერ არ იცის,
ბოროტება მიცქერის, როგორც შავი ყორანი.
მე ისევ მენატრება სურნელება მაისის
და ზაფხულის ღლეები ტკბილი მოსაგონარი.

ქვევით საფლავებია და ზევიდან ფიქრები,
(ალბათ გენიოსი ვარ და ცისფერი სიშორე).
ღაო, ასე მგონია, ბედნიერი ვიქნები,
სადმე ახლო თბილისთან თუ სამარე ვიშოვე.

სულის მკრთალი ლანდები შენს გარშემო ივლიან,
წვიმიანი წამოვა რიცხვი აუტანელი.
ბედის კარი, ძვირფასო, ისევ დაკეტილია;
საოცრება მოგელის შენ ტერენტი გრანელი.

მე მგონია, გათავდა ჩემი გლოვა ამდენი,
თუმცა ახლაც გარშემო ღალატი და შურია.
ბრუნავს ჩემი ცხოვრება, როგორც კორიანტელი,
დავიღალე და ისევ მოსვენება მწყურია.

მიდის ფერწასული ღღე, ღამე მომიახლოვდა,
ღამე მომიახლოვდა, შავი და საშინელი.
სინანული გაივლის მოგონების მაღლობთან,
და მოვა მწუხარება – ჩემი ღურჯი ფრინველი.

ეს ოცნება სარკესავით ელავს,
ასეთ ყოფნას ვეუბნები უარს.
ვიღუპები, არ იქნება შველა
ცხოვრების და პოეზიის შუა.

აკეთებენ სადღაც ჩემთვის კუბოს,
ნელა მივალ და გულია ღერძი.
ეს ცხოვრება ტალახია უფრო
და ცხოვრება პოეზიას ებრძვის.

მთაზე ისევ ჩამოწვება ნისლი,
მინას უცებ ჩაუარა ქალმა.
სადღაც ახლა იქ სიმღერა ისმის,
სადღაც ახლა ქეიფია ალბათ.

ეს ოცნება სარკესავით ელავს,
ასეთ ყოფნას ვეუბნები უარს.
ვიღუპები, არ იქნება შველა,
ცხოვრების და პოეზიის შუა.

7

სიცოცხლის ბრადსია

წითელი მზე აელვარდა მინებთან,
მოდის ჩუმი და ცისფერი ღამე,
უიმედო გულის ძგერა მინელდა,
შენ, წმინდაო მაცხოვარო, ამინ!

გამიარა ჟრუანტელის აღმა,
სადღაც ქარი გადაფრინდა ნაპირზე.

გული მიდის, არ ვიქნები ალბათ,
მწუხარება ჩემი მკრთალი ნაბიჯი.

ჩაესვენა სურვილების გროვა,
როგორც შორი მირაჟების სერია.
ახლა უფრო დაფიქრების დროა,
ჩაღვნილი შეცდომები ბევრია.

ჩემი სახე რომ ყვითლდება, ეხედავ,
შორეული ყვავილებიც ხმებიან.
სამარისკენ აცილებენ ცხედარს
და მუსიკის მგლოვიარე ხმებია.

ო, ეს გული, ისევე გული მტკივა.
სიჩუმეა უსიცოცხლო ველების,
რანაირი ნაწამები მივალ,
მიმაქვს ჩემი დაკრეფილი ხელები.

წითელი მზე აელვარდა მინებთან,
მოდის ჩუმი და ცისფერი ღამე,
უიმედო გულის ძგერა მინელდა,
შენ, წმინდაო მაცხოვარო, ამინ!..

1922

ს ა მ შ ო ბ ლ ო ს

რადაც მინდა სიცოცხლეზე მეტი,
უფსკრულია და შენ მარტო ჰკივი.
მე მაფიქრებს საქართველოს ბედი,
მე განვიცდი ჩემ სამშობლოს ტკივილს.

როგორც ოხვრა შორეული გედის,
ანდა როგორც მარმარილო ცივი, —
მე მაფიქრებს საქართველოს ბედი,
მე განვიცდი ჩემ სამშობლოს ტკივილს.

ვგრძნობ მსოფლიოს და უსაზღვროს ვეტრფი,
შენ გაიგებ ჩემს ამნაირ ტირილს.
მე მაფიქრებს საქართველოს ბედი,
მე განვიცდი ჩემ სამშობლოს ტკივილს.

რალაც მინდა სიცოცხლეზე მეტი.
უფსკრულია და შენ მარტო ჰკივი.
მე მაფიქრებს საქართველოს ბედი,
მე განვიცდი ჩემ სამშობლოს ტკივილს.

მგლოვიარე სერაფიმები

მწუხარე ეს ოცნება,
მწუხარე ეგ სანთელი,
და ისევ საოცრება,
და ისევ განსაცდელი.

რალაც მოდის ფარდებით,
რალაც მოდის კივილით.
საღამოა დარდების,
საღამოა ტირილის.

ჩაიარეს ბინდებმა,
თუმცა არ მიხარია.
გულში ცეცხლი ინთება,
და სიჩუმის ქარია.

მწუხარე ეს ოცნება,
 მწუხარე ეგ სანთელი.
 და ისევ საოცრება,
 და ისევ განსაცდელი.

სადღაც ელავს ლამპარი
 ჩემი თეთრი სულივით.
 ღამეებმა დაფარეს
 უამრავი სურვილი.

ეს წამება გაივლის,
 თუ აისმა ინათა,
 და ცისფერი ყვავილი
 დაეცემა მინასთან.

მწუხარე ეს ოცნება,
 მწუხარე ეგ სანთელი,
 და ისევ საოცრება,
 და ისევ განსაცდელი.

არ თავდება თარეში
 მოგონების და ნისლის,
 ღამე დაქრის თვალებში
 და წვალებას განვიცდი.

ეს ბედია მხლებელი.
 და სიჩუმე მძინარე.
 ფიქრი დაუღეველი
 მოდის, როგორც მდინარე.

მწუხარე ეს ოცნება,
 მწუხარე ეგ სანთელი,
 და ისევ საოცრება,
 და ისევ განსაცდელი.

სადღაც და ვიღაც

ირგვლივ სივრცეა და ფიქრი ბევრი,
ეს ცეცხლიანი სურვილიც მოკვდა,
სადღაც შორს ტყესთან მატარებელი
სადგურს კივილით მიუახლოვდა.

სადღაც სანთელი იწვის კუბოსთან,
და იბურება ქალაქი ნისლით,
სადღაც დეპეშას ღებულობს ფოსტა
და აპარატის რაკრაკი ისმის.

აღბათ ქარები დღესაც გვეძებდა,
რომ კვდება გული — მსოფლიო ღერძი.
იქ, ლაზარეთის საშიშ კედლებთან,
სწუხს ავაღმყოფი და სიკვდილს ებრძვის.

ზშირად მიცქერის უღირსი თვალი,
მე შენზე ფიქრი ვერ დავამთავრე.
სადღაც ზის გემზე მწუხარე ქალი
და ზღვიდან უმზერს გადახრილ მთვარეს.

მე ვწუხვარ, რომ აქ არავინ არი,
მოკლდება რიცხვი ჩემი დღეების.
იქ სადღაც ტყეში შრიალებს ქარი
და კაცუბდვით ღგანან ხეები.

აღბათ იქ ვიღაც გარდაიცვალა
(გავიდა ღამე და ვნება მწველი),
ის არ შეყოფა, რაც რომ ვიწვალე,
და კიდეც სხვაგვარ წამებას ველი.

SILENTIUM

სიჩუმის ყვავილები

ფიქრი გაიტაცა დილის ქარიშხალმა
(მე ასე ვსეირნობ ნელი სიარულით),
სულში უიმედო სივრცე გაიშალა,
გაჩნდა მუსიკიდან ქარი სინანულის.

იხეე შრიალია, ქრიან ეს გედები,
მე შენ განშორებას უხმოდ გავალებდი.
მხოლოდ მარტოობის ღღეებს ვეგებები,
მხოლოდ სიჩუმეა ჩემი კაეალერი.

აღბათ მეგობრებმა სადღაც გამიხსენა,
როგორც ღამეების მიერ გადამწვარი.
ახლა კუბოში ვარ, გულმა დაისვენა,
მომდევს პროცესია, ჩუმი თანამგზავრი.

აღბათ სამარესთან ვარდი მრავალია,
აღბათ მარიამიც ტირის თავდახრილი.
მთვარე მდუმარეა და ცა მაღალია...
მოდიხ გათენება, როგორც ბაღდახინი.

1924

ლოცვა გაჟრენისათვის

წამი აღმაფრენის,
და ფიქრი ნაჩვევი.
ღმერთო! გამაფრინე
და ქრისტე მაჩვენე

ხელს მაღლა აგიშვერს
 ცოდუა ადამისა.
 ღმერთო! გამაგიჟე
 და შენვე ღამიცავ.

ნეტაე ზღვის ძახილზე
 გრიგალს გავეტაცე.
 ღმერთო! გამაღვიძე
 მე სხვა პლანეტაზე.

მიმაქვს პანაშვიდი,
 ვარ ღია ბაღისებრ.
 ღმერთო! დამამშვიდე
 და ძილი მაღირსე.

1924

ქალის აპონია

(თ. რ.)

დაღონებული და მარად სუსტი,
 სარკესთან ფიქრობ, როგორც დიანა.
 დღესაც შორეულ მეგობარს უცდი,
 მაგრამ მან მოსვლა დაიგვიანა.

მახსოვს, ცრემლები შენ თვალს უვლიდა,
 ალბათ ფიქრებმა ასე დაგღალა;
 და უცხო ბინის ყრუ სართულიდან
 შენ ფრინველივით დაჰყურებ ქალაქს.

მიხვალ როიალთან და, როგორც გიჟი,
 იწყებ კლავიშზე ხელების თამაშს.

შენ ძლიერ გინდა და რაღაც გიშლის,
რომ გყავდეს ბავშვი, რომ იყო დამა.

სარკესთან ზიხარ და ფიქრობ სხვაზე,
ხან, როგორც მტრედი, თვალებს დანაბავ.
მიყვები ბედის უცნაურ ხაზებს,
და ნატრობ ვიღაც არათანაბარს.

შენი ლოდინი სანამდი გასტანს,
ანდა სანამდი იქნები წმინდა.
რის მიზეზია, ჯერ ახალგაზრდას,
რომ შენ ცხოვრება ასე მოგწყინდა.

ოთახში ზიხარ შენ, ავადმყოფი,
ხან, როგორც ბავშვი ძილს მიეცემი.
შენ ეს ჰაერი თითქოს არ გყოფნის,
და გინდა გლოვა და გინდა ცრემლი.

დაღონებული და მარად სუსტი,
სარკესთან ფიქრობ, როგორც დიანა.
ახლაც შორეულ მეგობარს უცდი,
რომელმაც ასე დაიგვიანა...

1924

მე და გალაკტიონი

ავად ვიყავი, წუხელ ვკედებოდი,
ღხლა მიგონებს ალბათ ზოზია.
გალაკტიონში არის დემონი
და ჩემში უფრო ანგელოზია.

ყოველდღე ვიღებ ძვირფას ბარათებს,
ბ.ლში მივდივარ, ეს დღე ცივია.
გალაქტიონში მიწა ანათებს
და ჩემში უფრო ზეცის სხივია.

შორს ქარი კივის, ახლო მტერია,
ახლა ღამდება, შვიდია სრული.
გალაქტიონში ღურჯი ფერია
და ჩემს ლექსიდან მოჩანს უფსკრული.

აეად ვიყავი, წუხელ ვკედებოდი,
ახლა მიგონებს ალბათ ზოზია.
გალაქტიონში არის დემონი
და ჩემში უფრო ანგელოზია...

1924

უმიზნო ხეტიალი

ეს შემოდგომა და ეს მინდორი
მიხმობს უმიზნო ხეტიალისთვის.
მალლა გაფრენა მე მოვინდომე,
რადგან მიწაზე სული არ იცდის.

შრება სისხლისგან გული — აუზი
და მიპყრობს ქუნა, ვით თაფლი ფუტკარს.
თითქმის ყოველდღე სასაფლაოზე
ეხედები მათხოვარს და პროსტიტუტკას.

ახლაც გარშემო მძიმე წამია,
ახლაც ქარში ვარ, თავს ვერ ვუშველე,

და ვესალმები იმ ადამიანს,
ვისაც ცრემლები ლოყას უსველებს.

და მაგონდება ისევ ის ღამე,
როცა მეძინა სანაგვე ყუთში.
ახლა ქარია, ტირის არღანი,
და მოწყენილი ზის თუთიყუში.

შენ, დედამიწავ, უფრო მაშინებ,
როცა ოცნებით ზეცას მოვიარ,
წმინდაო ღმერთო! რად გამაჩინე,
მე ხომ სიცოცხლე არ მითხოვია?!

ისევ მიწაზე ვარ მიჯაჭვული
(სადღაც შიშია, ვიღაც ფითრდება).
მოვა ოდესმე ვინმე ტანჯული
და ჩემ საფლავთან ის დაფიქრდება.

და ასე ფიქრი უფრო ძნელია,
როცა თვალები ნათელს უცდიან.
ღმერთო! ჩემს ირგვლივ რა სიბნელეა,
ღმერთო! ჩემს ირგვლივ რა ბურუსია?!

1924

ახლა ეს გრძნობა უფრო ნელია,
გული წაიღეს ცისკენ მტრედებმა.
სადაც მე ვდგავარ — იქ სიბნელეა,
იქით არავინ არ იხედება.

და პოეზია ჩემთვის გულია
 და ქარის შემდეგ ახლა თენდება.
 საღაც მე ვდგავარ — იქ უფსკრულია,
 იქით არავინ არ იხედება.
 ჩემთვის სიცოცხლე ისევ ძნელია
 და გრძნობის ცეცხლი სხეულს ედება.
 საღაც მე ვდგავარ — იქ სიბნელეა,
 იქით არავინ არ იხედება...

1925

შენს მოლოდინში

მე შენზე ვფიქრობ და თითქოს გვხვდება,
 ვფიქრობ და ისევ დღეა მზიანი.
 ძვირფასო! მოსვლა რად გაგიძნელდა?!
 ძვირფასო! რისთვის დაიგვიანე?!
 ახლა ეს გრძნობა უფრო მეტია,
 ახლა ქარები არხევენ ტირიფს.
 მე შენ გაიმბობ ჩემს ტრაგედიას
 და როგორც ბავშვი დაიწყებ ტირილს.
 ასე გაივლის წამება, ოხვრა,
 შენ მოხვალ ჩემთან თეთრი ხელებით.
 მოხვალ დაღლილი, მეტყვი; როგორ ხარ?
 მოხვალ და ვიცი მომეფერები!
 თუმცა იქნება ღამე წვალების,
 ღამე სასტიკი და უღმობელი.
 და ეს თვალები, ღურჯი თვალები,
 ჩემი თვალები ისევ მოგელის...

1926

მთვარე ფანჯარასთან

ჩემი თვალები ისევ სავსეა,
ვლებულობ სიკვდილს, მალე თუ მოვა.
და სევდა უფრო ცეცხლის მსგავსია,
და სევდა უფრო საიდუმლოა.

და ფიქრმა ისევ მაღლა გასწია,
გაჩნდა ოცნების ცისფერი მზარე.
დგას ფანჯარასთან ეს აკაცია,
და ფანჯარასთან ჩერდება მთვარეც...

1926

სოფლიდან თბილისში

მე ისევ ძალას ვიკრებ დილისთვის
და ანგელოზი ჩემ სულში ცხოვრობს.
რა ვქნა, დღეს მინდა ვნახო თბილისი
ვნახო თბილისი და მეუცხოვოს.

მზის ნაპერწკალი ეშვება ციდან,
მოდის შუადღე, როგორც ანთება.
ისევ თბილისის შუქი მიზიდავს,
ისევ თბილისის ცა მენატრება.

მზიანი დღეა, მე ჩინარს ვუმზერ,
სოფელს სიჩუმის დემონი იცავს.
მალე მოვკვდები და ვიცი, გულზე
რომ დამაყრიან თბილისის მიწას...

1926

MEMENTO MORI

ახლა უფრო ხშირია შეცდომების დაშვება,
 ახლა მოდის იენისი, ირგელივ მწვანე მოლია.
 ჩემი წმინდა სახელი პოეზიას დარჩება,
 ჩემი გული და სისხლი ეს „Memento mori“-ა.

დღეს სამია იენისის, მინდა იყოს ცამეტი,
 ჩემს გარშემო ციხეა, მწუხარების სავანე.
 რომ მდომოდა სიცოცხლე, სიკვდილს არ
 ვიწამებდი,
 მიწა არ იქნებოდა ჩემთვის შავი სამარე.

სადღაც მთასთან იწვიმა, სადღაც მთაზე ბურია,
 ამნაირი ღიმილი უწინ მე არ ვიცოდი.
 ახლა მე ტას ვუცქერი, ცაზე ანთებულია
 ვარსკვლავები, სიმბოლო თეთრი მარადისობის.

ახლა რა ვქნა, არ ვიცი, მე როდესაც ასე ვარ,
 როცა სულს ებარება აჩრდილები სიბერის.
 მე — ძლიერი ტალანტი, ზეციური არსება,
 ჩემი ნაზი სამშობლო — ლაქვარდები ცისფერი.

რა ვქნა, შავი ღამეა, მძიმე და უსაშველო,
 მახსოვს ჩემი სოფელი, მისი ყრუ ადგილები.
 ახლა რაღაც სხვა მინდა, რაღაც სხვა, უსახელო,
 რომ დაღუპვა მომელის, ვიცი დანამდვილებით.

ნელა გადის დღეები და ძნელია გარჩევა,
 მე, ძვირფასო, ვერ მოვალ, გზა შენამდე შორია.
 ჩემი გვარი — გრანელი — პოეზიას დარჩება,
 ჩემი გული და სისხლი ეს „Memento mori“-ა.

მარადისობის ლაშქარდები

Заплакать — одно мне осталось
А. Блок

ცრემლი არ მოდის, მაინც მე ვტირი
და შორეული სივრცე მიტაცებს.
სული გაფრინდა თეთრი მტრედივით,
სხეული დარჩა ცოდვილ მიწაზე.

აღბათ იქ ჩემზე ვიღაც ნაღვლობდა,
მაშინ, როდესაც მე არ ვიცოდი,
ასე მგონია, სულთან ახლოა
ცისფერი შუქი მარადისობის.

ცოტა ხნის შემდეგ სისხლიც გაშრება,
ვხედავ სიკვდილის ყვითელ მანტიას.
მე ვიფერფლები, გულის გარშემო
მსოფლიო სევდის ცეცხლი ანთია.

ჟკვე დაღამდა, ისევ მე ვტირი,
და უხილავი სივრცე მიტაცებს.
სული გაფრინდა თეთრი მტრედივით,
სხეული დარჩა ცოდვილ მიწაზე.

1926

ზოგბი პატიმარი

შავი ფიქრები გროვდება ისევ,
დგება წამების თეთრი საათი.
მიწა არ მინდა და, როგორც ქრისტე,
მეც გემზადები გაფრენისათვის.

ეს გული მხოლოდ შენ გესალმება,
შენ, ანგელოზო, მძიმე წარსულის.
რა იქნებოდა, რომ ჩემს წამებას
ჰქონოდა სახე ან დასასრული.

სხვა მეგობარი მე არ მყოლია,
მხოლოდ ქარია ჩემი მზლებელი,
უფრო ხშირია მელანქოლია
და გაფიქრება შეუძლებელის.

იყო სინუმე, სამი წერტილი,
მას შემდეგ ბევრი ხანი გავიდა.
ახლა შორს ელავს ცა მოწმენდილი
და მიხმობს ქრისტე მე ვარსკელაკადან.

ალბათ იენისი დადგება მალე,
დღეს ხომ მაისის ოცდაშვიდია.
და მენატრება ისეთი მზარე,
სადაც ღუმილი და სიმშვიდეა.

ისმის ხმაური, არის ცხელება,
და ჟონავს წვიმა ოდნავ ხმ.ვანი.
ციხე დგას, როგორც საშინელება,
დამძიმებული და კეთროვანი.

გულის ტკივილი უფრო ღრმავდება,
როდესაც ვუმზერ ჯიბგირს და ბანდიტს.
ალბათ ეს ღამე არ გათავდება,
ძნელია მისვლა გათენებამდის.

და იმედები ისევ ტირიან
და მწუხარება ჩემი მეობა,
კარები ირგვლივ დაკეტილია
და ეურიგდები მდგომარეობას.

აღარც თენდება, უფრო ვტონდება,
ღამეა ჩუმი და ნაწვიმარი.
აღბათ ვიღაცას იქ ვაგონდება,
როგორც პოეტი და პატიმარი.

1926

გაზაფხულის საღამო

გაზაფხულის საღამოა მშვიდი,
ხიდან ხეზე გადაფრინდა ჩიტო.

სული საზღვარს გადასცდება ფრენით,
ახლაც მახსოვს მისამართი შენი.

ცამდე წვდება ღამეების სიგრძე,
რალაც ღიღი სიხარული ვიგრძენ.

წინ მეშლება სხვა ოცნების არე,
მიწის ცქერით დაიღალა მთვარე.

გაზაფხულის საღამოა მშვიდი,
ხიდან ხეზე გადაფრინდა ჩიტო.

1926

დამწვა საკუთარ ალმა,
ვატყობ, თანდათან ვქრები.
სადღაც ხარობენ ალბათ
ჩემი პატარა მტრები.

რა ვქნა, ციხეა, ვშფოთავ,
ცისკენ მივეყვარ სურვილს.
და ემსგავსება ფოთოლს
ჩემი მწუხარე სული.

მოდის შაბათი, კვირა,
საშინელ სურათს ვხედავ.
და მესიზმრება ხშირად
მიცვალებული დედა.

ღუნავს ქარები ალვას,
ელავს მუსიკის ხმები,
დამწვა საკუთარ ალმა,
ვატყობ, თანდათან ვქრები...

1926

ძალი, რომელიც ცხოვრობს აკლესიის ეზოში

მიდიხარ სადღაც, ივიწყებ დედას,
მიდიხარ სადღაც და ბედი გლუპავს.
და შენ ყოველთვის ფანჯრიდან ხედავ
მაღალ სამრეკლოს და ცისფერ გუმბათს.

გიყვარს ზაფხულის ჩუმი ტაროსი,
როცა ღრუბლები ცაზე ქრებიან.
შენს ფანჯარასთან დგას კეიპაროსი,
შენს ფანჯარასთან საფლავებია.

როს გათენდება, მზე სხივებს გესერის
და შენი სახე უანგაროა.
გაზაფხულია და ახლა გესმის
ახლო ეზოდან შაშვის გალობა.

შენ გიყვარს ცაზე მთეარის რონინი,
გინდა, ქვეყანა რომ გეუცხოვოს.
და განდგომილი მონაზონივით
შენ ეკლესიის ეზოში ცხოვრობ.

და როცა გინდა, გაივლი ბაღში,
დადგება შენთვის დღე სასურველი.
გაზაფხულია და შენს ოთახში
დგას ყვავილების თეთრი სურნელი.

მიდიხარ სადღაც, ივიწყებ დედას,
მიდიხარ სადღაც და ბედი გლუჰავს.
და შენ ყოველთვის ფანჯრიდან ხედავ
მაღალ სამრეკლოს და ცისფერ გუმბათს.

ჩემი იღბალი გრიგალს დაჰქონდა
და ქარიშხალი მყავდა მხლებელი.
მზიანი დღეა, ახლა ბაქოდან
ნელა შემოდის მატარებელი.

ზარია, ლოცვა იწყება გვიან,
თითქოს ერსია ქარი და ნისლი.
აქ შემოდგომის ფიქრები ქრიან,
იქ ორთქლმავალის კივილი ისმის.

ცხრა საათია, გზები იღვიძებს,
და უკვე შეწყდა ზარის გოდება.
მე მარადიულ ცისკენ მივიწევ,
ქვეყანა ახალ მზეს ელოდება.

ჩემი იღბალი გრიგალს დაჰქონდა
და ქარიშხალი მყავდა მხლებელი.
მზიანი დღეა, ახლა ბაქოდან
შემოდის ჩქარი მატარებელი.

რა ექნა, დავდივარ ასე დამწვარი,
ეს მიზანია ხომ დასახული.
როგორც იქნება, გავა ზამთარი
და მალე მოვა დღე გაზაფხულის.

მესმის ვიღაცა უკრავს გიტარას
და მეორდება, რაც იყო დღემდე.

და შუადღეზე გამოიდარა
ამდენი წვიმის და ქარის შემდეგ.

ზომ ეკარგება აზრი ნილაბსაც,
თუ მან გრიგალი გადაიტანა.
ჩემს დაღუპვაზე, ფიქრობს ვიღაცა,
ჩემს დაღუპვაზე ტირის გიტარაც.

მე ასე მოეკედე, გული დაობლდეს,
(დღესაც ფიქრები ნელა მიდიან.)
ყრუ სადამოა, საბურთალოზე
ახლა სიჩუმე და სიმშვიდეა...

ჩიტი აფრინდა სადღაც მაღლობთან,
ახლა იქნება საათის ათი.
ახლა ეს ყვავი ჩემთან ახლოა,
ახლა ეს ყვავი კაცივით დაღის.

ალბათ, იქ დები მელოდებიან,
ქარია მაღლა, ქარია დაბლა,
თოვლია ირგვლივ და ლოდებია
და გვირგვინები აწყვია საფლავს.

იქ მაღლობია და აქეთ ვაკე
და მიწისფერი უმზეო ღლეა.
ვიღაც უცნობი მარხია აგერ,
ვიღაც უცნობის საფლავთან ვდგევარ.

ახლა ბნელია სიზმრების მზარე,
ახლა ცხოვრება უფრო სწრაფია.
ღმერთო, შეუნდე და შეიწყნარე
ეს ტატიანა და აგაფია!..

ლოცვა მთვარესთან

გლოვის ზარებით გამაქანებს თეთრი კარეტა.
და ჩემი სული სამოთხეში მივა გოდებით.
ზამთრის ვარდები დაიმსხვრევა ბაღის კარებთან
გლოვის ზარებით გამაქანებს თეთრი კარეტა.
უმნო წარსულის სიმახინჯე მივლის გარედან.
საშინელებას მირაჟებით მე ველოდები.
გლოვის ზარებით გამაქანებს თეთრი კარეტა.
და ჩემი სული სამოთხეში მივა გოდებით.

უკვე გაყვითლდა სოფლის ტყე-ველი,
(სადღაც საყდარი შორს ციმციმებდა.)
დგას მდუმარება შეურყეველი,
დგას შემოდგომა და სიცივეა.

აგერ ბელელთან დაჯდა ბედურა
და ფრინველების მთელი ყრილობა,
სოფელს სიყვითლე გადაეხურა
და ირგელივ სუფევს მოწყენილობა.

შეწყდა სიმღერა და ზარის გლოვა,
გამხმარ ბალახის დადგა სურნელო,
და ისევ მოვა სხვა ფიქრთა გროვა
დე ისევ მოვა დღე უზრუნველი...

შემოდგომა მინდვრებში

ჩემს სულში სევდა თოვლივით ელავს,
 ისევ მწუხარე ხმებია ზარის.
 მოვიდა უცებ და მიდის ნელა
 ეს შემოდგომა, როგორც სიზმარი.

მინდორში ვწევარ, ვუცქერი ღელეს.
 გაღმა ლანდივით გამოჩნდა ცხენი.
 მიწა ეცემა ჩემს მოღლილ ხელებს,
 ვწუხვარ და ქრება დღე მოსაწყენი.

ახლაც გარშემო სიჩუმე რეკავს,
 როგორც ქალწულის მძიმე გოდება.
 ო, სიყვითლეა, სიყვითლე ყველგან
 და მეც სიკვდილი მიახლოვდება.

ვწუხვარ დაღუპვას ჩემ სულთან ერთად,
 სილაზე ნელა დაფრინავს ყვავი.
 ამ ღრუბელს, ამ ცას ვიდაც უმზერდა
 წინათ, როდესაც მე არ ვიყავი.

დაეარდა გული, ახლა არ ღელავს,
 სანამღი მივალ ასეთ სიმწარით.
 მოვიდა უცებ და მიდის ნელა
 ეს შემოდგომა, როგორც სიზმარი...

ნისლიანი ბაღი

მფარეელი ლანდი მაშინ არ მყავდა,
ახლა შენსათვის მეც ვიმოსები.
და სევდის ბაღში ისევ აყვავდა
იები, ვარდი და მიმოზები.

უზრუნველობა და სიზარული
ცოდვილმა ბედმა მე არ მაღირსა.
მე ვარ უცნობი, მე ვარ ფარული
და ანგელოზი თეთრი ბაღისა.

ეს ჩემი ბედი ახლა ამაღლდა,
ვით შუალამის თეთრი ლოცვები.
და სევდის ბაღში ისევ აყვავდა
იები, ვარდი და მიმოზები.

სადღაც სდუმს მთები, სადღაც ნისლია,
ვერ გადაეურჩი სულის წვალებას.
მე რომ გაფრენა არ შემიძლია,
ეს უკვე ნიშნავს გარდაცვალებას.

სადღაც სდუმს დილა, სადღაც ძილია,
გზა გაიარეს სადღაც ქალებმა.
ჩემი სხეული რომ დაღლილია,
ეს უკვე ნიშნავს გარდაცვალებას.

და სადღაც ბაღთან ვიღაც იცდიდა.
და უცებ ზეცა ნახეს თვალებმა.
რომ ვერ შევძელი გასვლა მიწიდან —
ეს უკვე ნიშნავს გარდაცვალებას.

ამოდის მთვარე და მალლა იწევს,
 დღეს შაბათია, ზვალ დღეა უქმი.
 თეთრი ღამეა, ფანჯრიდან ისევ
 საწერ მაგიდას ეცემა შუქი.

ზვალ გათენდება დღე უცნაური
 და შორს ღრუბლებით ცა დაისერა.
 მესმის ქუჩიდან ფეხის ხმაური,
 მესმის ქუჩიდან ნელი სიმღერა.

მოვა დღე, როცა მე არ ვიქნები,
 ძვირფასო, ეს დროც გაივლის ალბათ.
 ჩემს წინ აწყვია ძველი წიგნები,
 ჩემს წინ სკამია და კიდეც ლამპა.

ამოდის მთვარე და მალლა იწევს,
 დღეს შაბათია, ზვალ დღეა უქმი.
 თეთრი ღამეა, ფანჯრიდან ისევ
 საწერ მაგიდას ეცემა შუქი.

თბილისი მაღლიდან

ეს დილა ელავს, როგორც ლამპარი,
 ქარმა ფიქრები ისევ დაშალა.
 დახვსეხული დგას ავლაბარი
 და ძირს ბალებით წევს ორთაჭალა.

ძვირფასო, ბედი მუდამ ასეა,
 საით მიგყავარ, ბედო მურდალო.

ახლა შორიდან ხომ ძვირფასია
ჩენი დიდუბე და საბურთალო.

ვიცი გაუძლებ ამნაირ დროსაც,
თუმცა გარშემო გრიგალი მივლის.
ისევ ფრიალებს სასახლის დროშა
და ვერის ხიდთან აბოლებს მილი.

ჩემი ფიქრები სადღაც გარბიან,
შორს მიჰქრის სული მოუსვენარი.
ახლა შორიდან უფრო კარგია
მუხრანის ხიდი და არსენალი.

ეს სურვილები ისევ კვდებიან,
ჩნდება ახალი ფიქრის ლანდები.
მტკეარის გადაღმა ისევ მთებია
და მთების აქეთ ნაძალადევი.

ეს დილა ელავს, როგორც ლამპარი,
ქარმა ფიქრები ისევ დაშალა.
დახვესებული დგას აელაბარი
და ძირს ბაღებით წევს ორთაჭალა.

სულის ცეცხლი

დილის საყვირი და ქარხნების ნელი გრიალი,
ქალაქის ცეცხლი, დაისრული დროშა წითელი,
ბნელ შუალამეს აკრთობს შუქი მოხეტიალე,
ო, საუკუნე წითელია და მიმზიდველი.

სისხლის მდინარე, დაბინდული მთები და შარა,
დამწვარ ტყეების სურნელება და განსაცდელი.

ო, განახლების ქარიშხალმა ფრთები გაშალა,
კრთის ნანგრევებზე აღმაფრენა, როგორც სანთელი.

ქალაქის კვამლი, მღელვარება, ღამის ალები
და შორეული რაინდების უმწეო შფოთი.
სამარადისო მწუხარება მოკლულ თვალების
და ჩემი სული ამართული, ვით ეშაფოტი.

ძვირფას დებს მასობს და ჴოზიას

რა ექნა, მას შემდეგ დიდი ხანია,
რაც არ მინახავს ჩემი სოფელი;
მარტო შიედივარ, ჩუმი ღამეა,
მიედივარ ასე შეუცნობელი.

პოეტს ცისფერი ოცნება დაღლის,
რადგან სიცოცხლე მეტად რთულია;
და მესიზმრება ის ჩვენი სახლი,
რომელიც უკვე გაყიდულია.

მე შემიყვარეს ბევრმა გულებმა,
ახლა ეს მთვარე უფრო მკრთალია,
მწამს, დებო, თქვენი შეხედულება
ჩემს ცხოვრებაზე რომ მართალია.

ახლა მარტო ვარ, ის დრო წავიდა,
როცა ქუჩაში ვახდენდი დებოშს;
ნუ დარდობთ ჩემზე, იყავით მშვიდად,
მე მალე მოვალ, ძვირფასო დებო!

რა ექნა მტერია დაუნდობელი,
სისხლის წვეთები ძირს ეცემიან.
მოგონებაში ელავს სოფელი,
მოგონებაში მამის ცრემლია.

მოდის ცისფერი და რაღაც შავი
და სადღაც გაღმა გაისმის სროლა.
ესენინივით მოვიკლა თავი?
თუ სიცოცხლისთვის განვაგრძო ბრძოლა.

სადღაც ქანაობს გემის აფრები,
ირგვლივ საგნების ჩუმი ძილია.
სხვას უკაეია ფრთა გასაფრენი
და ფრთები ჩემი შეკეეცილია.

აღამიანი არ ჩანს სრულიად,
გარშემო სუფევს ქარი და ნისლი.
გარშემო ზღუდე ამართულია,
მე თვითმკვლელობის გარდა, რა მიხსნის?

ახლა ეს ბალი უფრო წყნარია
და სადღაც ქარში იძახის ბავშვი,
ჯერ კიდევ ზამთრის ცივი ქარია,
ჯერ კიდევ ბევრი თოვლია ბალში.

დღე ორშაბათის ისევ გათენდა,
და ქარი მთიდან ახლა ბრუნდება.
ნუ გეშინია, მალე გათბება,
სითბოა, მალე გაზაფხულდება...

ახლა ღამეა

ახლა ღამეა, მე ვიმყოფები
 ისევ მიწაზე.
 ახლა ღამეა და შორეული
 ზეცა მიტაცებს.

ახლა ღამეა და ციდან შუქი
 დაეცა მაღლობს.
 ახლა ღამეა და გრამაფონი
 იძახის ახლოს.

ახლა ღამეა და ვარსკვლავები
 ცაზე ანთია.
 ახლა ღამეა და ყველაფერი
 თითქოს ლანდია.

ახლა ღამეა, მე ვიმყოფები
 ისევ მიწაზე.
 ახლა ღამეა და შორეული
 ზეცა მიტაცებს...

მივალ, სხვა დღეა, გულს ამოვიტან
 და ისევ მოდის დრო აღელვების.
 წვიმდა და უცებ მზე გამოვიდა,
 და გავიშვირე მზისკენ ხელები.

მე წუხელ კიდევ ღამე ვათიე
 და მოდიოდა ფიქრი ფარული.
 ღმერთო! მიშველე და მაპატიე
 ეს აღტაცება და სიხარული...

ზეცა მწყურია და მიწა მშია,
 ვფიქრობ გაწყვეტილ სიმზე.
 ვიცი, ეს კაცი მე შემეჩვია
 და იჭვის თვალით მიმზერს.

ასეთი ფიქრი გუშინაც მახლდა,
 ვფიქრობ სიცოცხლის აზრზე.
 ხელდაკრეფილი მიუღივარ ბალთან,
 მინდა გაფრენა ცაზე.

სხვა კაცი ასე არ იელის,
 ვფიქრობ შორეულ დაზე.
 და შემოძლია, მკედარივით
 სადმე მინდორში დაეწე.

ზეცა მწყურია და მიწა მშია,
 ვფიქრობ გაწყვეტილ სიმზე.
 ვიცი, ეს კაცი მე შემეჩვია
 და იჭვის თვალით მიმზერს.

დაბრუნება სოფელში

ახლა არის იენისი. ახლა გვიან ღამდება.
 მაგონდება ბავშვობა. ეს ცა მაშინ სხვა იყო
 ამ მაღლობზე ველოდი ქრისტეს გამოცხადებას.
 შემდეგ თეთრმა სიჩუმემ ის იმედი წაიღო.

ახლა დედის აწრდილი დებს და მამას მბარებს,
 (ახლა უფრო ხშირია დარდი და უძილობა.)
 მზერას მტაცებს საყდარი. ეელზე გათხრილ საპარეს
 ვაკვირდები შორიდან, როგორც მიწის ჭრილობას

ახლა იქნებ ჭორებიც მომედება ტალახად:
 მე ზომ ბედმა გამრიყა, თანაც მტანჯავს ციებას..
 ახლა ჩემში ძნელია გენიოსის დანახვა,
 ახლა ჩემი გაკილვა ყველას ეპატიება.

თუმცა თვალებს ცეცხლიანს არ ეტყობათ დაღალვა.
 ვიცი, გაფითრებული ვეგეარ შემოლამებას.
 ნიჭმა ველარ მიშველა, როგორც ზეცამ მაღალმა...
 არ თავდება ვარამი და იობის წამება.

ახლა მინდა ამ მზეში იმედები გახშირდეს
 (თუმცა რაა იმედი? — წამიერი ფარ-ხმალი).
 მელანდება სიკვდილი და სოფელი მამშვიდებს,
 ჩემი ტკბილი ოცნების ლურჯი ნამოსახლარი.

გადარჩება? — ექიმებს ეკითხება ზოზია.
 გადარჩება? — გმინავენ ლაზარეთის კედლები...
 დაო, შენი ცრემლები ჩემთვის ავგაროზია,
 დაო, მჯერა სიცხიანს, სადღაც დაევხეტები.

გადარჩება? — ექიმებს ეკითხება ჩემი და...
 მე კი მიახლოვდება სამუდამო ქაოსი.
 ვიხედები გარშემო და ამ სარეცელიდან
 ყველაფერი შორსაა, გარდა სასაფლაოსი.

უიმედო წუთები თურმე უფრო სწრაფია!
 (სადღაც ზარის რეკვაა. ილესება ისარი.)
 ჩემი სუსტი სხეული გაწვევტილი ძაფია,
 ჩემი შემოქმედება — დედამიწის სიზმარი.

ჩემს გარშემო ბურია, ჩემს გარშემო ნისლია,
 მოჩვენება შემოდის ღია თვალთა გუგებში.
 ყველაფერი ცივია, რაც კი მარადისია..
 აი, სწორედ ამიტომ არ ვიწამე ნუგეში.

გადარჩება? — ექიმებს ეკითხება ზოზია.
 გადარჩება? — გმინავენ ლაზარეთის კედლები...
 დო, შენი ცრემლები ჩემთვის ავგაროზია,
 დო, მჯერა სიცხიანს, სადღაც დავეხეტები.

ს ა ს ა ფ ლ ა ო ს კ ე ნ

იღგა შუადღე, ვამბობდი: დო,
 მინდა ალერსი.
 ჩანდა საყდარი და სასაფლაო
 პეტრე-პავლესი.

ვამბობდი: მალე გაივლის აწი
 წამება შენი.
 იღგა შუადღე და ჯარისკაცი
 მირბოდა ცხენით.

ვამბობდი: დროა ხელი იარაღს! —
 რაც იგრძნო ბევრმა.
 მე მოვდიოდი და გაიარა
 მატარებელმა.

იღგა შუადღე, ვამბობდი: დო,
 მინდა ალერსი.
 ჩანდა საყდარი და სასაფლაო
 პეტრე-პავლესი.

მიმართვა ხისადმი

ძვირფასო ხეო, შენ მოგვერდნობი;
ძვირფასო ხეო, რამე მირჩიე!
მე გეუბნები მწუხარე გრძნობით,
ეს ტკივილები შენ მომირჩინე!

ძვირფასო ხეო, მე შენ მოგმართავ,
მიიღე ჩემი გრძნობა სათუთი.
ვამბობ ტირილით და ვამბობ მართლა,
მე ვერ გამიგეს და შენც დადუმდი.

ძვირფასო ხეო, არა მყავს დედა,
ჩემს ყურადღებას ახლა შენ იპყრობ,
და შეიძლება ეს ჩემი სევდა
რომ შენთვის უფრო ძვირფასი იყოს!

მე ისევ შენთან ვსაუბრობ მარტო
და მეც შენსავეთ ქარი მაწუხებს.
ძვირფასო ხეო, მე რას მივმართო,
ამაზე მაინც შენ მიპასუხე!..

ძალი მატარებელში

მესმის შრიალი იდუმალ ძალთა
და მოდის მთვარე ასე ბებერი.
და ორთქლმავალი კივის ვაგზალთან,
უკვე დაიძრა მატარებელი.

ეს თეთრი ღამე მე ისევ მიყვარს,
ღამეა თეთრი და ძილი არ მსურს.

და მატარებელს უთუოდ მიყავს ჟღერა
ქალი, რომელიც იგონებს წარსულს.

გაიხსნა თეთრი ფიქრების რკალი
და მოგონების წამები ქრიან.
და მატარებელს მწუხარე ქალის
თეთრი ხელები თოვლივით მიაქვს.

ეს ღამე, ეს ცა მე ისევ მიყვარს,
იქ დუმლია შორეულ ბაღის.
და მატარებელს უთუოდ მიყავს
უცნობი ქალი სევდიან სახით.

და ელავს მთვარე ასე ბებერი
და იდუმალი წამები ქრიან.
მიდის საჩქარო მატარებელი
და განშორების დარღები მიაქვს...

უცნობი ლანდი

ცხოვრობდა იგი მთრთოლვარე, ცივი
და ბედისაგან შეწუხებული;
თითქოს საეჭვო, ქურდი კაცივით
უყვარდა ღამის შავი ხვეული.

ის დადიოდა უცნობი სფინქსი
და გაოცებით უმზერდა სანთელს;
ის დადიოდა უცნობი სფინქსი
და მწუხარების სნეული ლანდი.

უნდოდა შეველა და სწუხდა დღისით,
სწამდა თბაღისი უდაბნო დარდის;
ასეთი იყო იღბალი მისი,
დღესაც ასეთი მოკლული დადის...

მთვარე ციხიდან

ი რ ა ს

ვზივარ, საკანში ბინდი შემოვა,
და ისევ ციხის ქსელში გავები.
ახლა თბილისი გრძნობს უჩემობას
და ჩემს ტყვეობას გრძნობს ვარსკვლავები.

უფრო გარეთ ვარ, უფრო ქარია,
ფიქრი ზღვასავით ნელა ირხევა.
და თითქოს მთვარეც პატიმარია,
და თითქოს ზეცა მისთვის ციხეა.

და ემსგავსება მთვარე დედოფალს,
და ახლა ცაზე ღრუბელთ ცხრილია.
მგონია, მთვარეც უიმედოა,
მგონია, მთვარეც დაჭერილია.

ვზივარ, საკანში ბინდი შემოვა,
და ისევ ციხის ქსელში გავები.
ახლა თბილისი გრძნობს უჩემობას
და ჩემს ტყვეობას გრძნობს ვარსკვლავები.

შემოდგომის ეოლოდინში

ახლა უფრო მდუმარეა ზეცა,
ვინ მიხვდება ჩემს ამნაირ გლოვას?
ისევ ციდან ველოდები მერცხალს,
მაგრამ ციდან ქარიშხალი მოვა.

გათენდება ქარიანი კვირა.
ბედისწერა დაეტყობა ხელებს.
მოვა დარდი და ვეწვევი ხშირად
შემოდგომის გაყვითლებულ ველებს.

მიწა უნდა ჩემს უბრალო თვალებს,
ღმერთო ჩემო, ახლა უკვე დროა,
მოვა ჩუმი შემოდგომა მალე,
შემოდგომას სიხარული მოაქვს.

ახლა მეტი მწუხარება არის,
ვიღაც ქალი სამარესთან გოდებს
და წაიღებს შემოდგომის ქარი
უფსკრულისკენ გარინდებულ ფოთლებს.

ახლა უფრო მდუმარეა ზეცა,
ვინ მიხვდება ჩემს ამნაირ გლოვას?
ისევ ციდან ველოდები მერცხალს,
მაგრამ ციდან ქარიშხალი მოვა...

ალბათ მოვა დრო, შენც აინთები,
ახლა დარდების მძიმე წუთია.
მიწას ადგია ცა გარინდებით
და ეს ქვეყანა თითქოს ყუთია.

არის სიცოცხლე, სიკვდილიც არის,
ადამიანის ბედი კრულია,
დადუმებული კიდია ზარი
და თითქოს ზარი საყდრის გულია.

მე ასე ვფიქრობ, ღამდება კიდეც,
 ალბათ ღანდებიც მალე მოვლიან.
 სდგას საფლაგების მწვანე სიმშვიდე
 და ეკლესია თითქოს თოვლია...

ჩემო ზოზია, მე წავალ მალე

ჩემო ზოზია, მე წავალ მალე,
 არარაობა გამაბნევს ქარში.
 ამ ნათურების ცოფიან თვალებს
 ჩუმი სანთლები შეცვლიან მაშინ.

ჩემო ზოზია, მე წავალ მალე,
 დედის აჩრდილი მიმელის გზაში,
 ამ ნათურების ცოფიან თვალებს
 ქრისტეს თვალები შეცვლიან მაშინ.

შალვა დადიანს

დღეს შალვა დადიანი შემომხედა და
 მითხრა: ჩაიცვი, ყმაწვილო, ჩაიცვი.

შვირფასო შალვა, არამცთუ კაცმა, —
 ბავშვმაც კი იცის ჭამა და ჩაცმა.
 შენ სილატაეკს არ იცნობ ალბათ,
 რომელიც არის პატარა ჯვარცმა.

მატარებლიდან

ვხედავ ბელურა დაჯდა მდელოზე
და სულში ქარი უფრო გამეფდა.
ახლა მივდივარ სამეგრელოსკენ
და თბილისიდან მომღვეს წამება.

იშლება ფიქრი და გზები შორი,
ეს წამი ჩემთვის უცნაურია.
დიდი ხანია დებს ჩამოვშორდი
და დების ნახვა ძლიერ მწყურია.

ველოდი... შუქმა იელვა ადრე,
მზე მაღლა იწევს და ნისლში ცურავს.
ენახავ სახლს, სადაც მე დავიბადე,
და ენახავ დედის უძველეს სურათს.

შორს ვხედავ მინდვრებს, ცქერით ვერ ვძვლებ
ზღვას და ჩემს შორის არის მსგავსება.
აგერ ურიას მოაქვს კვერცხები,
მატარებელი ხალხით სავსეა.

ჩემს წინ ჩამოჯდა ვილაც ბებერი,
ჩემს წინ ბებერი კაცი ზის ვილაც.
მივდივარ და ეს მატარებელი
დაღამებამდე დებთან მიმიყვანს.

პოეზია

ეს ღამე გაჩნდა, როგორც წერტილი,
ქრიან ოცნების თეთრი ნავეები.
მე წამოვედი გულდასეტყვილი
და ვიცი ახლა შენც გენანები.

ქარი — ქარია, მე ისევ მე ვარ,
რა ვქნა, ცხოვრების ქსელში გავები,
ჩემი ტირილის ჩუმი მოწმეა
ეს თეთრი მთვარე და ვარსკვლავები.

სული ჩქარია მრავალ სირბილით,
და ვიცი, ისევ რომ ავენთები,
როგორც სიცოცხლე, როგორც სიკვდილი,
როგორც სიშორე და პლანეტები.

მე ისევ მღალავს შფოთი ქალაქის
და გრიგალები მიწას უვლიან,
მესმის ცხოვრება, როგორც ტალახი,
და პოეზია სიხარულია.

მე ჩემი მტრები ახლა ვიცანი,
ახლა ეს შუქი აღარ ინთება,
და უდიდესი გრძნობის ნიშანი
არის დუმილი და გარინდება.

ეს ღამე გაჩნდა, როგორც წერტილი,
ქრიან ოცნების თეთრი ნავეები.
მე წამოვედი გულდასეტყვილი
და ვიცი ახლა შენც გენანები.

მიცვალებულის დღიურიდან

(თემა სიკვდილის შემდეგ)

შენ ვერ მიხილავ და ნურც დამეძებ,
სადღაც წამიღეს ბნელი მკლავებით.
მე წუხელ მოგკედი შუალამეზე,
როდესაც კრთოდნენ ცის ვარსკვლავები.

დაბნელდა სივრცე, დაბნელდა ბინა,
დამგლოვიადნენ სახლის მინებიც.
მე თეთრ კუბოში ჩუმად მეძინა,
მოჰქონდათ ვარდი და გვირგვინები.

ალბათ ჩემს სიკვდილს გრძნობდა სოფელიც
(ვერ დავბრუნდები მე ბურუსიდან).
მკედარი ვიყავი და უგრძნობელი,
ღია სამარე ჩემს გულს უცდიდა.

და ეცემოდნენ სადღაც წვიმები
შორეულ ღრუბლის სანაპიროდან.
კუბოსთან იდგნენ სერაფიმები
და ღვთისმშობელი ჩემზე ტიროდა.

არც შორეული დების ღოცვები
ჩემს გადარჩენას ხელს არ უწყობდა.
მიმასვენებდნენ ანგელოზები
და კუბოს ქრისტე წინ მიუძღოდა.

ირგვლივ სიკვდილის ხელი მეხვია,
რა მექნა, სულო, დაუცხრომელო,
მსურდა სიბნელე რომ გამერღვია
და კვლავ ქვეყნისთვის თვალი მომეცლო.

შენ ვერ მიხილავ და ნურც დამეძებ,
 სადღაც წამიღეს ბნელი მკლავებით.
 მე წუხელ მოვკვდი შუადამეზუ,
 როდესაც კრთოდნენ ცის ვარსკვლავები.

დ ღ ე

მხოლოდ პოეტის, ჩემი და სხვათა,
 დარჩება ლექსი გულით ნაწერა.
 და, როგორც გემი, სდგას ქარიშხალთან
 ეს ათას ცხრაას ოცდა რვა წელი.

ქრიან ქარები და მეც მივლიან,
 ეს დღე ხსოვნიდან არ იკარგება,
 ახლა ჩვენ შორის კვლავ დუმილია,
 და ერთმანეთის სწორი გაგება.

დრო იყო, როცა შენ ამაყობდი,
 და ახლა დღეა რაღაცნაირი;
 ისევ მჭირდება მიწის ნაყოფი,
 მჭირდება ტეცხლი, წყალი, ჰაერი.

ՅՈՒՐԱԾՈՐ ԸՆԴՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

1898—1900

ճանաչեմք - Ժամովն իշխոս
Ժողովուն Խոն Կոչմարտ
Յո Լեզ Խեղճն Յոմիցում
~~Դիմում~~
Եւթն Եղ - Կ/ԳԵՆ Բախմարտ:

Լեւոնն լազ արտեւան:
Յոմարտն ճշարտ Ելեկն Յոմարտ
Եւ Միգնա Յոմարտ, Ելեկն.
Ժողովն Լեզ յեղեղն յարտարտ...

ճանաչեմք... Ելեկն Ելեկն, Ե
Ե, Ե լազն Ելեկն Ելեկն, -
Լեւոնն լազն Ելեկն
- Ժողովն, Ելեկն, Լեւոնն Ելեկն

Ելեկն Ելեկն, Ելեկն, Ելեկն.
Լեւոնն լազն Ելեկն, Ելեկն.
Ե յոմարտ լազն Ելեկն, Ելեկն.
Ե Լեւոնն լազն Ելեկն, Ելեկն.
- Ելեկն, Ելեկն Ելեկն, Ելեկն.
Ելեկն, Ելեկն Ելեկն Ելեկն.

Ելեկն, Ելեկն Ելեկն - Ելեկն
Ելեկն, Ելեկն Ելեկն Ելեկն,
Ելեկն, Ելեկն Ելեկն Ելեկն.
Ելեկն, Ելեկն Ելեկն Ելեկն.

Ելեկն, Ելեկն Ելեկն Ելեկն,
Ե, Ե լազն Ելեկն Ելեկն,
Ելեկն, Ելեկն Ելեկն Ելեկն,
Ելեկն, Ելեկն, Ելեկն Ելեկն.

Ելեկն

ღამე ივერიისა

ისევ აყვავდა გული ვარდივით,
და ისევ მინდა შენზე დავწერო...
დარიალიდან გადავარდნილი
ხაზარეთისკენ მისცურავს წერო.

დახანძრებული წევს ივერია,
მტკვარზე წნორები უკრავენ თარებს,
მეტივეები სადღაც მღერიან,
სოფლის გუბეში გაჩრილა მთვარე...

სთვლემენ ბელლებში ლურჯი ყანები,
ელვარებს ხეავი, თითქოს ლამპარი.
ჩალაგდნენ ყველა ჩინგისხანები...
სთქვი, მეწისქვილე, ერთი ზღაპარი.

სთქვი ნაღელიანი ძველი ქართლივით,
ან აზნაურის ქალზე ვიმღეროთ...
დარიალიდან გადავარდნილი
ხაზარეთისკენ მისცურავს წერო...

იპრის ღამე

მთვარე შრიალებს ფიჭვივით,
დაუსრულებელ ოხერაში,
ამოდის კობტა ბიჭვიით
ცისკარი ახალ ჩოხაში.

ეს მთვარე ვიღამ შეკერა,
ვინ არის მისი მკერავი?
ეს გული ვიღამ დასხლიტა,
ბურთივით გაუთქერავი?

შენ დამარწიე, იორო,
მაჩქეფე თავზე მირონი;
დალაგდნენ ლექსის ჯიქნებად
ეგ შენი სანაპირონი —

შენი ჩანჩქრები, საწური
აბრეშუმისა ბადითა,
შენს ვენახებში სუფრები
ჩონგურიტა და მწვადიტა;

შენი ბღღვრიალა კალმახი,
აცვია თითქოს ჩითები;
დილა, რომელსაც ნისკარტი
ეზიდებიან ჩიტები...

და უწმინდესი ტაძარი,
არხზე წისქვილი პატარა;
შენმა ტინებმა სიმაგრე
ლექსებში გამამატანა!

შენი ფშანების ნაჟური
ღექსში სჩქეფს, როგორც მაჭარი,

თუ ამოგზავნის, გაგყიდეს,
გაგზადები შენი ვაჭარი!

მთვარე შრიალებს ფიჭვივით
დაუსრულებელ ოხვრაში;
ამოდის კოხტა ბიჭივით
ცისკარი ახალ ჩოხაში...

მთვარე გომბორზე წაიქცა —
რძით გავსებული ტაგანი...
იორზე ვკლერი წნორღთან,
ერთი იმ წნორებთაგანი!

1925

იოსებ ღავითაშვილის სწრაფი

განწირულო, ცხოვრებას
ოცნებანი არჩიე,
ხეზე სჭრიდი ფრინველებს,
ყავილებს და არშიებს.

სველი ყანა გიყვარდა,
სოფლის სუფთა ღრუბელი,
ბურბუშელის ჩანჩქერი
და ლექსი დამღუპელი.

ლექსი რაღად გინდოდა,
უბედურო ხარატო?
არ იცოდი, ოცნება
ხშირად გულსაც ღალატობს!

არ იცოდი, დიდებას
ბევრი ცრემლი სჭირდება?
გადაგჩეხეს, დაგღუპეს,
წითელგულა ჩიტებმა!

იალქნების მკერვალი,
ჯეჯილების დარაჯი,
რა ცახცახით დამიწდი
დახეულ სუდარაში!

უძეგლო მომღერლებო,
თქვენ სახილს ვინ გამთიშავს...
მტვერიმც მომენატრება
თქვენი ჩოხის კალთისა!

1925

ც ი ც ა რ ი

„გადამაგდე და დამკარგე,
როგორც ჩერქეზმა ისარი“,
ასე გავარდა სამგორში,
ცას დაეხალა ციცარი.

ვამ, ნაგზაურო ციცარო,
გაზრდილო ჩემის ხელითა,
შენს სადღეგრძელოს აღარ ვსვამ
ქაფქაფა საწნახელიდან

არც დაგიდება ფრჩხილებსა
ზაფრანა-დარიჩინითა,

წადი და იმას აკოცე,
ვინც მინდერად გაგაჯირითა!

ის ბაზიერი გიყვარდეს,
გაჭმევდეს აღჯანაბადსა;
მე ჩემს გზას გამოვუდგები,
ცხენზე დავაკრავ ნაბადსა.

სათათრეთს გადავვარდები,
დამკერულად ვივლი თარისა;
ჩოხა წვიმისა მეცმევა
და ყაბალახი მთვარისა...

1925

ქილილა და დამანა

მე მშობლიური ღამე ვიცანი,
ვისმენ ბინდების მკვნესარე ზუზუნს,
ცაა ფირუზის თლილი ფიცარი,
ღნება ვარსკვლავი — თამარის ძუძუ...

ცეივა ტყეებზე ოქროს მანანა,
ციცნათელები არხევენ არაგვს...
და ორი ტურა, ქილილ-დამანა,
სოროში ჯერით ამბობენ არაკს.

1926

თუკი ვცოცხლობთ, სიმღერების იმედით

თუკი ვცოცხლობთ, სიმღერების იმედით,
იანვარშიც აღარ გავიყინებით...
საათნავას ანაფორის უბეში
ჩარჩენოდა ჭიანურის სიმები.

გაუმარჯოს, ვისი გულიც გულია!
ვისაც თოვლში ოცნებით გაუვლია!
ვინც გესროლა თოვლი და გაგიღიმა,
სიყვარულით ვინც კი გათანგულია!

ვისაც გულში სიმღერა ჩაგრჩენიათ
და სიმებზე არ დაგვლიათ ხელები,
დაიბუგეთ და იყავით იავარ!
მიანარცხეთ ჩანგზე საფეთქელები!

მე მაჟრუღებს ჩემი დიდი დროება...
დავინახე, ცეცხლი ცეცხლზე მოება,
დავინახე, მეხმა როგორ დააპო
საქართველოს საყდრული მყუდროება!

ლეონიძე! ამ დღეებს უდარაჯე,
შენ თუ გასძლებ — შენივე სიტყვის იმედით...
საათნავას გაყინულ სუდარაში
ჩარჩენოდა ჭიანურის სიმები...

მთაწმინდიდან ქარს მოჰქონდა

მთაწმინდიდან ქარს მოჰქონდა
 ნუშის ნაფერთალი,
 ცას ვარსკვლავი ანათებდა,
 ვით კამეჩის თვალი.

მოფრიალე მანდილებით
 მოფრინავდა ქარი,
 ქალაქს ქარი მოარბევდა —
 მთათა სერასკარი!

ქარი სტამბოლს მიდიოდა —
 ქაჯაეეთის ქაჯი.
 ცას ღრუბელი დაეყარა
 თეთრი, როგორც ყაჭი.

ღამე იყო გათეული
 მეეზოვის ქურქით
 და სარკმელთან კამათელი
 კალმახური ზურგით —

ბზრიალებდა, ყალყზე იდგა,
 ვით ყაბახის ცხენი...
 (სად ლპებოდა ბეჭდიანი,
 ეჲ, მანანას ხელი?).

— მართლა იყო ქარიშხალი?
 — არა, ყავრის ქარი!
 წყნარი იყო მტრედისვითა,
 თბილი, როგორც კვარი.

აღარავის აღარ ჰქონდა
 გული ნამტკივარი;

ყვავილებით, ზიზილებით
მოშხუოდა მტკვარი...

და მახათას ტიტველ მთიდან,
ყვითლად მობაბანე,
სალვინით და შოთის პური
მზე დაადგა ბანებს.

ჩაქრა ყველა ვარსკვლავები,
ვით აღმასის თვალი,
ქარმა ქალაქს დაუშინა
ნუშის ნაფერთალი.

იღვიძებდნენ პოეტები
გამომშრალი პირით,
იღვიძებდა მემწვანოილე
გიშერთვალა ვირით;

იღვიძებდნენ საზანდრები
ქვეყნის სადიდებლად,
შევარდენმა შეისროლა
ცაში ოქროს წკეპლა.

თბილისი კი — ისუნთქავდა
მზის შუქს გამაკურნელს
და ჰენოსავდა ლექსებისა
და ტარხუნის სურნელს!

სიმღერა პირველი თოვლისა

ეს თოვლია, თუ მიმინომ
დააფეთა მტრედები?
ვარსკვლავთა ოთახებში
ჩათვლემილებს ეძინათ,
ეხურათ ზავერდები...

ჩქარა,
 მინდა ვუყელო,
მესმის მათი თქერანი...
საესე თოფი მომეცით
და ცხენი ნაქერალი!

ორმა გუნდმა კიდევაც
მდინარეში გასტოპა!
ჩქარა,
თორემ წასულა
ჩემი ახალგაზრდობა!

წასულა და წასულა,
ნეტავ საით წასულან
ის პატარა სიზმრები?
სიჭაბუკის დღეები
შორიდან მომბლაეიან,
როგორც მთიდან ირმები...

ვაჲ, შენ ჩემო თეთრო მტრედო,
გულო ჩემო კრიალა!
საკალმაზე წყალივით
ლექსი ვერ ვაწკრიალე!

და როგორც
ციცნათელა
აბედს არ ეკიდება,
სიჭაბუკის გარეშე
ლექსს ვინ მისცა ღიღება?

— ეს ცრემლია, თუ გულმა
დასძრა ლექსის მტრედები? —
ვარსკვლავთა ოთახებში
ჩათვლემილებს ეძინათ
და ჰქონდათ იმედები...

— ეს ლექსია, თუ მღერის
გავლილ დღეთა კრებული?
გულია თუ მინდორი,
დილას მოფუტკრებული?

— არა
ეს თოვლი არი
ვარსკვლავების ქაფითა;
არა, ეს მტრედებია,
მიმინომ დააფეთა!
ჩქარა!

მინდა ვუყელო,
თოფი ვტყორცნო ხმიანი,
ჩქარა, ზარიტ მარხილი,
ოქროს ჩარდახიანი!

ორმა გუნდმა კიდევაც
მდინარეში გასტოპა!

ჩქარა,
ფორემ წასულა
ჩემი ახალგაზრდობა!

1926

ნინოწმინდის ღამე

1926 წ. 26 მარტი. ღამე ნინოწმინდის
გალავანში: სანდრო შანშიაშვილი, პაოლო
იაშვილი, ტიციან ტაბიძე, გიორგი ლეო-
ნიძე.

ნინოწმინდა... პალატები მეფეთა...
გალავანში — ჯამი აქაფებული;
შენი სახე რისთვის შემომეფეთა,
ხატი იყავ — ვეფხვი დაქალებული...

საზანდარმა ღამე ააცახცახა,
აუთანდილის მწვადი ცეცხლზე შხიოდა,
ცა — ატმებით მსხმოიარე, ჩახჩახა,
და გაზაფხულს რძის სუნი ასდიოდა...

ნინოწმინდა... ჩვენ, როგორც ხაზარები...
ოჰ, იმ ღამეს როგორ აგვაბრიალა
საქართველოს ლექსის მეხანძარენი
ძმობამ, ცრემლმა, სიყვარულის იარამ!

როგორც ხმალი, ძმებო, ტამერლანისა,
სიყვარული ისე დამჯახებია!

მე მივეტირი ღამეს ზამბახებიანს
და სიყვარულს ათაბაგის ქალისას;
ძუძუები ოქროს კალმახებია,
წამწამები აქვს თავთუხის ყანისა...

წინანდალის ვაზი აყვავებული,
ჩამოსხმული ოქროთი და თაფლითა,
აფრენილი ბაზიერის დაფითა,
ღურაჯი ხარ, მაყვალს შეფარებულთ

ნინოწმინდა... ჩვენ, როგორც ხაზარები...
ოჰ, იმ ღამეს როგორ აგვაბრიალა
საქართველოს ლექსის მეხანძარენი
მშობამ, ცრემლმა, იმ პატარა იარაჟ!

1926

მ ე ტ ი ვ ე ე ბ ი

შალვა აფხაიძეს

სულ ოთხნი იყვნენ... სახედინჯები,
ქაფიან ჩქერში ზვირთის მჩეხელი...
სულ იყვნენ ოთხნი... იაფინჯები,
ნიგვზის ფოთლები, სველი ფეხები...

მოჰყავდათ ტივი ტურფად შეკრული,
გიოთ კიდობანი ნესტანჯარისა;
ნაციხარები ჩანდა ბედკრული,
ღურაჯი ყანები... ტყე ფიჭვნარისა...

წინ ეგდო მტკვარი და კლდე შვეული,
ცხვრის ფარასავით რიყე ეყარა;

მოჰყავდათ ტივი მთას აშეებული,
თითქოს მოჰყავდათ ბრძნულად ქვეყანა.

გამოიარეს ვიწრო ალაგი
და ფაფასავით სქელი მორევი,
შორს დაინახეს დიდი ქალაქი,
აშენებული ნაძვის მორებით.

და გაულიმეს ერთიმეორეს...
და როცა ტალღამ დაჰკრა ყვირილით, —
მეტივეები ჰგავდნენ მეომრებს,
ტალღას აპობდნენ ორთაყვირებით.

მოსაღამოვდა.
ხვალი მგლები დასხდნენ შავადა,
ლუკმას ხლეჩავენ დამკლავებითა;
ლვინიან ჯამში
ნარგიზივით მთვარე ჩავარდა,
იესება მტკვარი ვარსკვლავებითა...

1927

წავა ლექსი და წაიღებს

გადაივლიან ღრუბლები,
დაჰყრიან ოქროს ქვიშასა;
წავა ლექსი და წაიღებს
ახალგაზრდობის ნიშანსა!

გაჰყვება ცრემლის საგზალი,
თმებიდან ერთი ჭაღარა;

წაეა, ის ტალღაც გაშრება,
გუშინ რომ განიაღვარა!

წაეა და არ დაბრუნდება
დაფეთებული ჯერანი;
იმ ღამის თრთოლა თან წაჰყვა,
იმ დილის გულის ძგერანი!

ან რისთვის უნდა დაბრუნდეს,
მე ველარ მნახავს მზიანსა:
ახალგაზრდობა თუ უნდა,
უჯობს გადაჰყვეს ნიაესა!

ვაი, რომ ერთხელ დაგრეკავს
და მერე შეგერთავს ქვიშასა!
წაეა ლექსი და წაიღებს
ახალგაზრდობის ნიშანსა...

1928

ყივჩაღური ღამე

ყივჩაღეთისკენ თეთრი ტრამალი
გააქათქათა მოზდოკის მთვარემ,
გულის ნაწვიმი და ნატამალი,
თუ რამე შემრჩა, ვიმღერო ბარემ...
მენავეთათვის და მოგზაურთა! —
შავი ზღვის ნისლებს ამოვეფარე.

*

მოსჩანს სამშობლო ივრის ვაზები,
როგორც სინათლე გაჩაღებული;

შორიდან რაზე მელამაზები,
გული მაქვს გულთან დაჯახებული!

ნუ გამინათებ, ნურც გამიჩალებ,
ირმის ნახტომებს ვემართობი;
შავს ყურღანებში სძინავთ ყივჩაღებს.
თაქვეშ უგიათ თოქალობები.

სიზმრად ჰხედავენ რომის პალატებს,
გარმონს უკრავენ ღონის ქალები,
დარიალს ველარ შემოანათებს
მათი ჭიხვინა ცხენის ნალები.

როგორ გატორეს ერთხელ ტრამალი,
როგორ ამტვრევდნენ გულის ფიცარსა,
მაგრამ ვერ ნახეს ქვეყნად წამალი
და გამწარებით ხრავენ მიწასა!

1928

მ ყ ვ ი რ ა ლ ო ბ ა

ჩამაჭრდა კახეთს ჰაერი,
ტყეები გადიყირმიზა,
ენკენისთვეში მთებიდან
ისმის ყვირილი ირმისა.
— რასა ჰყვირიან ირმები
ყორან-მთას, ყარაიასა?
სახუნდარიდან მარეკი
გულში გაარტყამს ტყვიასა...
ზარი ირემი ფურს ეძებს,
მთაში ნასუქი ღიჭითა!

ქაფსა ჰყრის გადაკაწრული
 ეკლებითა და ხიჭვითა.
 თავი ანება ცალისთვის
 იალალების მწვანესა,
 მოამტვრევს რქების ლაწანით
 ჩალას, ტყეს, ლერწმოვანებსა.
 დაშტერებული ჯოგები
 მორბიან თავდაყირანი...
 ხარი ფურს ეძებს ღრიალით,
 მე — სიყვარულსა მყვირალი!
 გახელებული ხარი ვარ,
 გეშს ვიღებ ნიავექარზედა,
 მაჩვენეთ ჩემი ოცნება,
 რქა ზედ მივაფშენა რქაზედა!
 სულ მივამტვრიო, მივლეწო,
 გულში რაც გადაირაზა,
 შეეყვირებ,
 როგორც ირმები
 ჰყვირიან ყარაიასა!

1928

ყიჟალის პაემანი

„...ერთი მეც გადაუქნო,
 წვერიმც ვუწვდინე მიწასა...“

მ უ ხ რ ა ნ უ ლ ა

ყურღანებიდან გნოლი გაფრინდა,
 ყაბარდოს ველი გადაიარა,
 ისევ აღვსდექი
 მუხრანის ბოლოს
 ჩასაფრებული ესინჯავ იარაღს.

ქსანზედ, არაგვზედ ისევ ჰყვავიან
 ხოდაბუნები თავთუხებისა,
 შენი ტუჩებიც ისე ტკბილია,
 როგორც ბადაგი დადუღებისას.

ხოხბობას გნახე,
 მიწურილ იყო
 როცა ზაფხული რუსთაველისა,
 ნეტამც ბადაგი არ დამელია
 და იმ ღღეს ხმალი არ ამელესა!

ტრამალ და ტრამალ გამოგედევნე,
 შემოვამტყერე გზები ტრიალი,
 მცხეთას ვუმტერიე საკეტურები,
 ვლენე ტაძრები კელატრიანი!

მაგრამ თვითონაც დაილეწება,
 დაბადებულა ვინც კი ყიფნაღად,
 მუზარადიან შენს ქმარს შემოვხედი,
 თავი შუაზე გადამიჩეხა!

მოდო, მომხვიე ხელი ჭრილობას,
 ველარა გხედავ, სისხლით ვიცლები...
 როგორც საძროხე ქვაბს ოხშივარი,
 ქართლის ხეობებს ასდით ნისლები...

მოდო!
 გეძახი ათას წლის მერე,
 დამნაცროს ელვამ შენი ტანისა;
 ვარდის ფურცლობის ნიშანი არი
 და ღრო ახალი პაემანისა!..

მშობლური, ტკბილი, მოწყალე

გული მოგელის, მაისო,
გაფანტე ოქროს დიელო,
მე მინდა შენმა ნათელმა
თვალებში კიდევ იელვოს.

რომ დამავიწყდეს ზამთარი
და მისი ქარიშხალები,
ნუშო, კოკორი გახსენი,
ყაყაჩოვ, შაეი ხალები...

მიყვარს ხე შუქში ჩამდგარი,
ოცნების დასადარელი,
მიყვარს მე დილა მზიანი,
როცა მოვა და არ ელი.

მიყვარს ღვართქაფი, ყიჟინა,
მეხის ხმა, წვიმიანობა,
ნიაზე ყანა, ქალივით
მოსახვევნად რომ წამოვა...

და იაფერი, მარადის
გულიდან დაუთხოველი:
„მშობლური, ტკბილი, მოწყალე,
ცა წყალობისა მთოველი!“

თბილისის პოეტები

ჩვენ ბევრი ვართ პოეტები,
თითქოს ღრუბლის ზორო,
ბევრი, როგორც საყვარელთან, —
სამელნესთან ცხოვრობს.

ბევრი მუქთად ატრიალებს
სიტყვის სანაყელსა,
ძველ პოეტებს ვერ აპყვება,
ვერც ბესიკის ყელსა.

ჩვენ ვერ ვმღერით ისე ტკბილად,
ლექსებს იმათებურს;
ჩვენს ლექსებში ფხას ვერ ვამჩნევ,
ხმაში მიმატებულს.

ის შაქარი მათ დალიეს,
იმათ ყელში ჩარჩა,
ვინც ქამანჩას და ჭიანურს
ზედ აფენდა ფარჩას.

ის თაობა ჩონგურებით
სამოთხეში შავა,
ჩვენი ყელი შაშხი არი,
გაბოლილი შავად.

მშვიდობა, ვინც ჩვენს ბალებში
ტკბილად იბუღბულა,
არა ჰყიდდა სულის ნაშრეტს
სტრიქონობლივ ფულად!

გაიარეს ნემსის ყური
გარესკნელის შიგნით;

ჩასპილენძდნენ
 და ინახავს
 მათ „მეფეთა წიგნი“.*
 ჩვენ კი — შენი მღვრია მტკვარი,
 შენით ბედნიერთა,
 ლექსებითურთ თან წაგვიღებს
 ქალაქის სხვა მტკვერთან.

მიგვრიყავს და მიგვათესავს,
 ყველას მისცემს ალავს,
 სოღანლულს და ყარაიას
 და ზოგს ბოსტან-ქალაქს,

რადგან მღერა არ ვიცოდით,
 სიმღერების წესი,
 გულს ნახმევი არა ჰქონდა
 და სიტყვას კი ფესვი.

1929

მე კკითხულობდი „ქართლის ცხოვრებას“

მე კკითხულობდი „ქართლის ცხოვრებას“
 წუხელის დიდხანს, გათენებამდი,
 როგორ გლენწავდნენ, ჩემო ქალაქო,
 სისხლით მოედნებს როგორ ღებავდი!

გამოვევარდები, ხარ თუ აღარა,
 კიდეე გაისმის ქუჩებში ჩეხა?

* „მეფეთა წიგნი“ — მატეანე.

ვხედავ შენს სახლებს, ვხედავ შენს აბრებს
და მიხარია, რომ ისევე ღვებარი!

შევხარი დილის ორთქლიან პურებს,
ახალ სართულთა წითელ აგურებს,
ვარდის საპალნეს ტაბახმელიდან
და მას,
— ამ ვარდებს ვისაც არგუნებ!

1929

გათენებისას მერძევე მოვა

გათენებისას მერძევე მოვა,
მას გაეღება პირველად კარი...
გაიშრიალეს ოთახში ყანა,
ოქროს ეფენებით წკრიალებს მტკვარი.

ბიბინებს ქართლი ზურმუხტის ზღვათა,
მოფრიალებენ ტყემლის აფრები
და ფიროსმანი ღუქანში ჰხატავს
ჭიქა არაყზე ფრინველს გაფრენილს.

ვიცი, თბილისი ჰხვდება განთიადს,
ღრუბლებს ჰკიდიათ იის ბუჩქები,
ვიცი, რა ცეცხლიც გულში ანთია
და მდიდარი ვარ დასაჩუქრებით.

მიყვარს დილის ცა, ზღვა და ბალახი,
მიწა, მერცხლის ფრთით შემოხაზული,

და სადღაც ერთი მცირე ქალაქი —
ძველი საძირკველით მიწას ჩასული...

1929

რა საჭიროა ლექსისთვის ტაში?

რა საჭიროა ლექსისთვის ტაში?
ყველა ხეესური, ვიცი, დანტეა;
ვიცი, ბელურას პატარა ფრთაში
დაკვესებული ცეცხლი ანთია.

ვიცი, დამდნარი თოვლის წკრიალი
ბესიკის ხმაზე უფრო ტკბილია;
ქვაც ყველა არი ნაპერწკლიანი, —
გული რომ იყოს, გასაკვირია?

1930

იპრის პირად

ისევ წისკვილის ისმის რაკუნი,
ძველი სიმღერა გულს ეყურება,
მთვარეა გულის გამაპობელი,
ვარსკვლავი ვარსკვლავს მიეტკბურება.

ისევ ნაცნობი, წყნარი ბუნება,
ციმციმა ზვირთი სევდით მოცული,

ისევ ბავშვობის ძეგლი ცდუნება —
მწვანე წნორები თმაგამოწნული.

არც დაშორება,
არც დაბრუნება...
ნუთუ აქ დარჩა გული
დარგული?..
ცისფერ ჩქერებში ეხახუნება
ქონიან მკერდით ქვას ორაგული.

აქ გავისინჯე ძალა ყელისა,
პირველი ლექსი,
პირველი დარდი!
და ჩანაჭერი ცისარტყელისა —
მეცვა ხალათი ნუშით და ვარდით.

და ნუთუ ახლა ის აქვე არი,
ეგ სიმღერებიც ნუთუ ჩემია?
ეს ცა, ეს წყალი მინანქრიანი
დანიშლულ ხსოვნასლა შერჩენია...

შენთან მოველი, რომ გავიხარო.
შენი ზვირთები გულზე მებუროს,
ქალამნის წყალო, წნორების ღვაწო,
მდინარევ, ჩემო შეყვარებული!

ზარში ნაჯდომი შავარდნის ხმითა
შენთან ეუყივი პირველ სიყვარულს,
მე შენს წნორებში გახევეა მინდა,
თავზე ფოთოლა გადავიყარო!

ჩალურჯებული შენი ფშანებით,
 შენი ნაწოვით მე ვარ ჯანმრთელი.
 შენი ცისფერი ბადახშინების
 დამშენებია გულზე ნათელი!

ქალამნის წყალო, წნორების ღვარო,
 შენ, მარგალიტის ნაფოტიანო,
 ვით უსინათლო, უწინამძღვარო,
 კლდიდან კლდეებზე დაბოტიალობ.

ერთილა დარჩი წყალი მწყემსური,
 ტინის კიბეზე ჩამორხეული,
 მძინარი, როგორც მთვრალი ხევსური,
 ჯიხვის ტყავეებით წამოხურული.

ხალხის უღელში არ ხარ გაბმული,
 როდემდის უნდა დაიგვიანო?
 არა გჭირდება მკლავში ქაფური,
 კახურო დევო, შვიდძარღვიანო!

შენ ხომ იყავი ამხანაგებში
 დაუღეწელი ვეფხვი ფრთოსანი?
 როდისღა გნახო ცეცხლით ნაგეში,
 იხარჯებოდეს შენზე მგოსანი...

...არც დაბერილი იალქანები,
 ტივზე ტივები, გრძელი ბორანი;
 აღორძინებულ სამშობლოსათვის
 შენ უსარგებლოდ მიექანები
 და ნისლეზიდან მოგყევს ყორანი!

✱

აღსდექ, მდინარევ, დაცხედრებულო,
გვაჩვენე შენი ახოვანება;
შენი ტალღების დაქუხებაში
ისმოდეს დროსთან თანხმოვანება!

აღსდექ, გაჰკარი ტალღა შხაპური,
დღეიდან ველარ დაიგვიანო,
არა გჭირდება მკლავში ქაფური,
დევო კახურო, შეიდმარღვიანო!

და მეც გამიძეხ, სიტყვას შავება,
სამშობლოს შუქით გამოვანათო,
როგორც დამლოცა ვაჟა-ფშაველამ,
დამსკდარი ხელი თავზე დამადო!

1930

ს ა ა თ ნ ა ვ ა

ეს საწყალი საათნავა
სიყვარულმა გაათავა!
უძილოდ ღამეს ათევდა,
„ვით ვარსკვლავი მთვარისათვინ, —
ზარუ —
ზარბაბ —
ზარისათვინ“.

მისხალივით გული სტკივა,
მისი სიტყვა ცაში მივა:
„არ გეწყინოს, ჩემო კარგო,

სიტყვაშიაც იგავი მაქვს,
რომელ ერთხელ გენაცვალო,
განა რამდენი თავი მაქვს?“

ხეივანში ჩადგა მთვარე.
აივანზე ოხრავს ქალი,
ტირის თარი დამარხული,
მიზრაფს სცვია ნაპერწკალი.
— რად აღსდევ, რად მეძახდი,
რა ოცნებას მიპირებდი?
თარი ტირის... რად უნდოდა,
ჩვენ ისედაც ვიტირებდით...

შენ იტირებ, არ მოკვდები,
შენ იმღერებ ღლე ათასი.
ქუჩებშია ჩირაღდანი,
აბრეშუმის ფიანდაზი.

შენი თარი — შავარდენი
არის ოქროს აეჟანდითა.
ცხრა კუბოში რომ იძინო,
გასძლებ ლექსის მყავებადითა!

გასძლებ, ვიდრე შემოგცინის,
ხმა ვისთვის არ დაგელალა, —
პირლამაზი მეზობელი,
შავგვრემანი, ყელმალალა...

ვამ, სიმღერა არის ორი:
ამღერებენ ერთზე ლერწამს,

მეორე კი — სისხლში დადის,
გრიგალივით ყელს მიღწავს.

ორი უნდა საქროლაეიც,
როგორც ორი ბოლო — მერცხალს,
ლექსი ვარდებს მოყოლილი,
გულს რომ სისხლით გაგირეცხავს.

სიმღერებიც არ იქნება,
თუ არ ცრემლის შარბათითა;
ცხრა კუბოში რომ იძინო,
გასძლებ ლექსის მჟავბადითა.

შე საწყალო ფეიქარო,
ხმადამთერალო საათნაეა,
ჭიანურო, ცეცხლის მყრელო,
რა ნაღველმა გაგათაეა?!

დღეს თბილისის მოედანზე
მე ვარ ლექსის ქანდირბაზი;
სამქეპაროდ ჩაზჩაზებენ —
ჩირაღდანი, ფიანდაზი.

მეუ, რა ვუყრთ, კონატებო...

გადეყარა ნარიყალას
 ნაცრიანი ბური...
 ხაში,
 ხილი
 და თონიდან ამოყრილი პური,
 თაბახი და საზანდარი,
 მზე შინა და გარეთ —
 ეგებება მზეს თბილისი
 თავის ექვსი კარით...

მიეგებეთ,
 ვინც დამწვარა,
 როგორც საათნავა!
 განა გიცდის სიყვარული,
 ადგება და წავა!
 მაგრამ ისევ ილაპლაპებს
 მტკვარის ლურჯი გავა,
 ქაშუეთის ჩუქურთმები
 ფასკუნჯების თავად!

განა გასძლებს სიჭაბუკე,
 ვაი, შენი ბრალი!
 ხელებშუა გაქანდება,
 ვით ნიაღვრის წყალი,
 ისევ ისე დამწიფდება
 ვერის ბაღში ბალი,
 აბანოდან ამაივლის
 თვალციმციმა ქალი.

განა ლექსი ლექსი პრი,
 თუ დარჩება მუნჯი?

პოეტებო,
 გულსაც უნდა
 ბერტყვა, როგორც ხურჯინს!..
 პკივის თათრულ სიმღერებით
 მწველი იეთიმ-გურჯი,
 სწევთ ღვინოში ჩაწობილი
 ფიროსმანის ფუნჯი.

მიეგებეთ ოქროს მტვერში,
 სიტყვა უნდა განდაგანა,
 ბესიკსა და საათნავას
 სიყვარული სწამდათ განა?
 ზმაში უნდა ვეფხვის ძალი, —
 სამაია სამთაგანა!

*

მაგრამ ლექსი გადურჩება
 იმ ძველ ნააჩრდილარს?
 სახეღარზე წითელ ბოლოკს
 და ჭიანურს მტირალს,
 მეტივეს და თივის ურემს,
 წყნეთურ მაწვნის ქილას? —
 მაშ, რა ვუყოთ, პოეტებო,
 ამ თბილისის დილას?

1930

სიჭაბუკე და ლექსი ერთია

მხოლოდ შენ გეტყვის შენი ქვეყანა,
 ბევრი იცხოვრე ღლეის-ხეალობით:
 — სტირს გიკრავდი და არა როკავდი,
 გიგალობდი და არა გალობდი!
 შენი დრო იყო სიჭაბუკისა,
 ვერ აიყარა შენი ყვაველი;
 სიჭაბუკე და ლექსი ერთია —
 ერთ ჩუქურთმაში გამოყვანილი.
 ვინ დაგაყარა გულზე ქეიშანი,
 არ ამოვიდეს ლექსის ბალახი?
 ახალგაზრდობა — შენი ნიშანი,
 თავზე გადგია, ვით ჩაბალახი.
 ულამაზესი მხოლოდ ის არი,
 ვინც ავსებულა თავის დროს ძალით —
 აღიდებული, დამწიფებული,
 ყანა, მდინარე, ვენახი, ქალი.
 დღევანდელი ღლის პასუხ-მგებელო,
 ჩაასვი სიტყვა — ტყვია ტყვიაში!
 მიწას არ ახსოვს, იყოს პოეტი
 გამომწყედებული კუბოს წყვდიადში.
 და რაც კი სუნთქავს ღღეს ქვეყანაზე,
 რაც სიცოცხლეთი არი ცხოველი:
 მიწა, ფოთოლი, ღრუბლის ნაგლეჯი —
 შენი სიტყვების ღიმილს მოელის.
 შენ გელოდება დასასტამბავად
 ათი ათასი ჩანჩქრის ბლავილი;
 სიჭაბუკე და ლექსი ერთია —
 ერთ ჩუქურთმაში გამოყვანილი!

პიიტები ბატისფრთიანნი

...ვხედავ დასტებად ნაცრიან მწერლებს,
მათი საგზალი ცრემლის ქაფია,
ჰყავთ ცოცხლებშიაც თანამდებარე
დღეს ღირიკული ქარიყლაპია;
ზოგია სხვისი ჩანგის ყაჩალი
და ზოგი კიდეც უმიზრაფოა...

და პიიტები ბატისფრთიანნი,
მუხამბაზების მთურალი დარაჯა.
წევანან სიჩუმის ნავსადგურებში
და კალმის შუქი მათი არა ჩანს...

რაც მიაკეცეს სიტყვა სიტყვაზე,
გაუწიავდათ იმავ წამითვე;
ერთი გაძლომა ჰქონდათ ოცნება.
ვერ წაიხემსეს, ისე წავიდნენ...

წარეცხილი აქეთ საძირის კვალი
და ენის ტარი მათი დამპალა;
ჩვენთვის კი არა — სადმე ხატისთვის
იქნებ ივარგონ ზეთის ლამპარად.

ჩემს მაგიდაზე მისთვის მსმენია
ჭაზანი მათი ზურგის ძეალისა,
ერეკებოდათ ახალი რიტმი,
როგორც ნაკრავი ამორძალისა.

მე დავინახე, ბევრი მათგანი
ქუჩამ გასრისა, როგორც ჰეჰელა.
განა რომელი გამოგვადგება
ჩვენი დღეების მასწავლებელად?

რომ დასძრას ლექსი ცხენოსანივით.
 ავარდეს ბუქი უკან ამტყდარი;
 ხელდროშიანი გაგვიძღვეს წინა
 გამაპობელი ბაირახტარი!

მაგრამ განა მათ მოეთხოვებათ,
 გაუძღონ ჩვენი ლექსის მარწუხებს?..
 აბალახებულ იმათ საფლავებს,
 სირცხვილი არი, ნულარ ვაწუხებთ...

1931

ო ლ ე

[1

შენ ლიახვის კლდეზე დგებარ,
 ბველი მოსასხამით, —
 ოლე,

ოლე,
 მარტოხეო,
 დღისითა და ღამით;
 შიგნიდანვე გამომწვარო
 მარტოობის შხამით,
 შიგნიდანვე გაბზარულო,
 დახეთქილო კეცად;
 ხე ბრუნდეე და ხე მართალო,
 ხეო, ერთო ბეწვა.

დგებარ, როგორც სახრჩობელა, —
 თვით გახრჩობენ მთები;

დაკიდებულ არწივს ჰგევხარ
მომსხერეული ფრთებით.

რაშო, მიწას მიჰედო,
ველარ აიქროლე;
პარტახო და ნამეხარო,
მარტოხეო ოლე!

2

გელანდება ნაჯახები
და გრიგალი დამჯახები
მწარედ აგათრთოლებს.
ცას ჯანლების აჯანყებით
სეტყვას, მბრწყინავ თოვლებს,
დამდნარ ძვლებით ეგებები,
მარტოხეო ოლე!
ზღვიდან ქარი წამოვიდა
და ღრუბელი ბუნდრად,
ცაში ელვა შეიკლაკნა,
შენკენ შემობრუნდა.
ქარის ეშვებს,
მეხის ბრეშას,
შენი მოთხრა უნდათ!

ყინვის კარჩხი თვალს გიკაწრავს,
ლაქვარდს ველარ უმზერ,
წვიმის შუბი გაღესილი
გიკაკუნებს გულზე,
მზე შემწველი, ცოფიანი,
ხრჩოლად აგაბოლებს,
ტყავდამსკდარო,
ნაოხარო,
მარტოხეო
ოლე!

3

მარტო ხარ და მარტო დგეხარ,
 ძმა არა გყავს, დედა,
 მარტი ჩოხას შეგიკერავს
 ზანზალებით ზედა,
 წვიმით ქოჩორს დაივარცხნი,
 ღამის წვეთს სვამ რძედა...
 მხიარული საკრავებით
 გაზაფხულის ვარსკვლავები
 შენს ტოტებზე სხედან;
 ოქროსხმიან სიმღერაში
 თვალს ხუჭავ და ხედავ, —
 შენზედ მარტო არეინ არი,
 შენზე უფრო მეტად;
 ბაღლამის და ცრემლის სვეტო,
 შენ, ქცეულო ხედა!

4

ვის გასცქერი, ვის მოეღი,
 გული ვისთვის გტკივა?
 ვის მიაღწევს შენი ზმები,
 ვის კერამდე მივა?

ვამ, თუ გზაში დაიღალა,
 ვერ იარა სწრაფად;
 ვამ, თუ კვირას ვერ მოვიდეს,
 ვერც გამოჩნდეს შაბათს!

იუ მოწამლეს საყვარელი
 შავი ღარიშხანით,
 და მის პერანგს აფრიალებს
 გზაზედ ქარიშხალი!
 წაღი, ძებნე მეგობარი,

ვინმე წაიყოლე;
 სხვა რომელი დაგიძახებს
 მცირე სახელს — ოლე!

ტყე გეძახის მწვანე მხრიდან,
 თავქოჩორა ღელე;
 ტყეს უნდიხარ დიდი ხნიდან,
 გიქნევს ათას ხელებს.

ტყე გეძახის ახვეტილი
 ფალავნების ჯარით,
 როგორც ვაჟი არხვატელი,
 შავს რკინაში მჯდარი:

— გეყო, მარტო ერხეოდე,
 გამიღია კარი!
 გეყო, მხრებზე გეხვეოდეს
 ეხობის ქარი!
 მოდი ჩემთან, დაგაპურო,
 არ გინახავს ხემსი,
 მე აგიყვან ხელში,
 როგორც
 ნაპოვნ ბატკანს მწყემსი!

მოდი, მოგცე, გაგახარო,
 ცოლი — მესაწოლე,
 ოხერო და ნამეხარო,
 მარტოხეო ოლე!

5

მაგრამ ცისკენ იყურება
 შენი ოქროს თავი,
 კოშკებად და ჯიხურებად
 მოქპერის ღრუბლის შვაჟი.

მოჭკრის ცაში წასაყვანად
აკიბული კიბე,
დაგაყრიან ტოროლები
ატლასებს და ღიბებს.

მზე, მარჯანზე უწითლესი,
მოგეგება წინა,
დაგიკონა ყველა ფესვი,
გულზე მიგიწვინა.

დაგესივნენ ვარსკვლავები,
ღირით და დოლით,
გაკვრევენეს სალამური,
გათამაშეს გოლი,
სთქვეს:
ნურც გტკივა, ნურცა გცივა,
ნულარც აგათრთოლებს,
ტოტზე ტოტით გადამხვეო,
მარტოხეო ოლე!

6

ოლე,
ოლე,
მე ლიახვზე
დაგინახე წამით,
შიგნიდანვე გამომწვარი
მარტოობის შხამით,
შიგნი-შიგან დახლეჩილი
შრეებად და კეცად,
ყორანისგან ჩაყეფილო,
ხეო, ერთო ბეწვა!

მალლა ზეცა პრიალებდა,
ძირს კავკასის მთები.

დაკიდებულ არწივს ჰგავდი
გაწყვეტილი ფრთებით...

რაში, მიწას მიჭედო,
გასჭერ, აიქროლე,
მარტოობის არტახები
გადახიე, ოლე! —
რომ სთქვა:
გული თუ მტკიოდა,
ახლა აღარ მტკივა;
რომ ღიახვის რძიან ქაფში
შემოცურდე ტივად,
რომ გაგჩარხო და გაგთალო,
როგორც წმინდა ბროლი,
რომ შენ იყო ჩემს ღარბაზში
შუაბობის ტოლი,
რომ გრძელ ტივებს მოუძლოდე
ჩეთა წინამძღოლი!

7

მოდი ჩემთან,
ვიდრე მეხი
დაგკრავს,
აგაბოლებს,
ტყავდამსკდარო,
ნაოხარო,
მარტოხეო
ოლე!

ტყუპი იაგუნდები

გაზაფხული მახარა
 ნიაღვარის ყვირილმა!
 გულს ია დამახალა,
 დასტა-დასტა გვირილა!

შავ ღრუბლებმა გაჰყარეს
 ტყუპად იაგუნდები,,
 ჩემს ლამაზ და საყვარელს
 ისევე მოგაგონდები!

მე შენ მინდა გახარო
 ჩენი ახალგაზრდობა,
 ჩემო ქორის ბაბალო,
 დღეს რაც გალამაზებდა!

დაეძრათ ბედაურები,
 გავჰყევთ მზის ნაკვალევსა,
 ქარებს გავჰყევთ ნიაღვრებს,
 ცისარტყელის მკლავებსა!

ყველაფერი ჩავთვალოთ
 სიყვარულში ნარგებად, —
 ვაშლის თეთრი ყვავილით
 ქვეყნის მოპერანგება;

ოქროში გადამდნარი
 გაზაფხულის დილები
 და ფროთებით პეპელისა
 გზები ნააჩრდილევი;

მთებზე მთვარის ნამქერი,
 ზედ ზოლები მკრთალები

და შენი, მშვენიერო,
დასათხრელი თვალები!

მე ეს მინდა გაბარო,
ჩემო თეთრო ნარჩიტა,
ყველაფერი ჩახჩახებს
სიყვარულის ხარჯითა!

აღე, ფერფლმა ნუშისა
ჩენი მხრები მოთოვლოს;
გაზაფხულო,
აპრილო,
დაწვიმულო ფოთოლო!..

1934

კუმდერ სამშობლოს

სულ ჩემი გულის მონაწურია,
რაც დაეპწკარა ქაღალდს ლექსები,
კუმდერ სამშობლოს, კიდევ მწყურია,
და მის სიყვარულს დავემწყემსები.

მშობელ მიწაში მიდგას ფესვები,
როგორც წყალში დგას წნორის ძირები,
სიცოცხლეს ვერვის დავესესხები,
თუ სამშობლოსგან გავიწირები!

მარადი შუქით ბრწყინვალეbs იგი,
მისი ნათელი დამთოვებია,
სიცოცხლე — მისი მშვენების იქით —
ერთ ნაბიჯზედაც არ მდომებია!

აჟღერდეს მისთვის პოეტის ენა
და ტკბილი სიტყვის გამართულობა.
ვით ღონიერი ნიაღვრის დენა,
ჩემი თქმულება, ლექსქართულობა!

დამდგარა ჩემი სიმღერის ჯერი,
ეს ყვავილები მე დაუაგროვე;
მე ვარ სამშობლოს ჩუქურთმის მჭრელი,
ვარ ახალ ქართლის თანამედროვე!

გულის ნათელი მე მიპოვია,
ქართლის დიდების მე ვარ მნახველი,
სამშობლო — ჩემი გულის ფეთქვაა,
სამშობლო — ჩემი ლექსის სახელი!

1936

პოეტის დედა

ვხედავ: პატარა ბაღჩაში
ფუსფუსებს ჩემი მშობელი,
გადაკვალთული კალთებით,
დღე-ღამე მოსაქმობელი,

წინსაფარში რომ უწყვია
ბოსტნეული და კვერცხები...
მამაპაპური კერისა
ყოველდღე მომნაკვერცხლები...
თან რომ ჭიკჭიკით დასდევენ
შოშიები და მერცხლები...

1936

ნინო ჭაპჭაპაძეს

თუ გადამქრალი შენ ხარ ვარსკვლავი,
სხლაც მინათებს შენი მშვენება...
შენგან შევიტყვე, რომ სილამაზეს
არ უწერია გადაშენება!

შენც ცოცხალი ხარ, შენი მგოსნებიც
და გაჟრჟოლება მათი გულისა,
თავშესაფარი რამდენ ოცნების,
იყავ ბანაკი გაზაფხულისა!

შენს სილამაზის იქით — ბნელდება,
დაიხურება ცისკრის კარედი:
შენ მოგაყარეს მიწა ბელტებად,
მკერდზე რომ ვარდსაც ძლივს იკარებდი.

ასი წლის შემდეგ მე შენ გიგალობ,
ათას წელს გასძლებს შენი მშვენება;
შენ, სილამაზის ნაზო გრიგალო,
შენგან არასდროს მომესვენება.

1939

„დედა ენა“

ჩვენი წიგნი, ჩვენი დედა,
ჩვენი ენა ქართული,
ფარდნაბამი ფურცელი,
ჩვენს ყრმობაში ჩართული!

დედის ძუძუ მეორე,
სიყვარული პირველი,
ჩვენს აკვანს შემომჯდარი,
მგალობელი ფრინველი.

იავნანის ნიაჲში
ჩვენს ყურთან რომ გაისმა,
ყრმობა რომ გეისურნელა,
როგორც ბალი მაისმა.

ტკბილად რომ გაგვიზარა
ჩვენ ბავშვობა ბეჩავი —
შავი კაბით გაზრდილებს,
გახუნებულ ლეჩაქით.

ჩვენი წიგნი, ჩვენი დედა,
ჩვენი ენა ქართული,
ოქროსხმიან სიმებად
გულში ამოხლართული!

1940

აკაკის

ნათქვამია აკაკის საფლავზე, მთაწმინდაზე
საზეიმო მიტინგზე, 1940 წ. 16 ივნისს.

შენ მოგვიზომე სამშობლო
შენი ჩონგურის სიმებით;
შენ გვიანდერძე სამშობლო
და მისი დახსნის იმედი.

გული გაცვითე სიმღერით
და ლექსი ქართლის დიდებით;
ბნელს გვილამპრავდი ჭაღარით
და ცრემლას მარგალიტებით.

მომაველის მზესთან ადიდე
მიწაში მყოფი გმირები —
მათი აკლდამის ნათელი,
მათი საფლავის დირენი.

დღე-ღამის სიგრძე-სიმოკლემ
გზა გასჭრა -- საესე ეკლითა;
დღეს ჩვენს ჩანგებზე, პოეტო,
მზის სხივი გადმოგვეკიდა.

შენც ჩემთან მღერი, ზეზე ხარ,
გსურს, რომ ახალ მზეს უყურო, —
დიდი მთაწმინდის სიწმინდე,
გადაღმერთილო, უღრუბლო,
დანაცრებულო, დამწუარო,
დაბერებულო ბუღბულო!

1940

ჩემი იადგარი

რაც გულის ძგერამ გამოსცა,
დარჩება შეუსმინარი?
რაც გულის ქურამ გამოსწვა
ზურმუხტ ოცნების მინარი.

ნუთუ არ დაიღვარებს?..
 ერთ გულს ვერ დავწვავ მაინცა?
 აჟღერდი, ლექსო, მღელვარე,
 მიშველე შენსა რაინდსა!

შავკაბიანი მზრდიდა მე,
 გუთანი ტრედა ხარისა,
 რაც მათი ღვაწლით ვიწამე,
 კაცად მან დამახარისხა!

მე მახსოვს დედის თავშალი,
 ზედ ქვეყნის გული ეხატა,
 იმ გულს ვდარაჯობ ჯავშანით,
 სიტყვა გავხადე ვეფხვადა!

სამშობლოვ, ვსუნთქავთ ერთ სუნთქვით,
 ერთ ცეცხლის ალზე ვიწვევებით,
 ყოველ კალამზე, მე თუ ვთქვი,
 ლექსად შენ ამოიწები!

შენ მოგიწყურე წყურვილით
 და შენ, სამშობლოს იაო,
 შენი სპეტაკი სურნელი,
 გთხოვ, გულზე დამინიაო!

ქართლო, ხმას შენთვის დავრეკავ,
 შენი ფუძნარის ძალებით;
 მე გულით გულზე დაგეკარ,
 მე შენ არ დაგეცალები!

შენი ნაჟური წვეთი ვარ
 და შენი ძუძუს ნაცვარი;
 შენ დაგიბრუნდეს ერთიან,
 შენგან ნაწოვი რაც არი, —

ჩემი ოცნების ღვენთია
ეს მწირი ნამოღვაწარი!

1940

არ დაიდარდო, დედაო...

1943 წელს ნოემბერში ტიანის ნახე-
ვარკუნძულზე ვინახულე უცნობი ქართვე-
ლი მეომრის საფლავი, ლევანი რქმეოლა.

ღიმილის ბიჭი ვიყავი,
ბეჭზე არწივი მეხატა,
ცხრამეტი წლისა შევსრულდი,
ოცი არ გადამეხადა,
სამშობლოს დროშა მეჭირა,
მტერს ვეცემოდი მეხადა!

ვისაც უნდოდა, ქართველი
რომ გამხდარიყო ზიზანი,
დაეკარი, ვიყავ მართალი,
ვით ჩემი ტყვიის მიზანი...

ნუ დაიდარდე, დედაო,
მწარე სიკვდილის სევდასა.
დღეო, გადიდდი, გადიდდი,
შვილი ვყრება დედასა!

არ დაიდარდო, დედაო,
რაც მე სიკვდილით გაწყინე;
მე შენი ძუძუს ნათელი
საქვეყნოდ გამოვაბრწყინე.

მე გაგიხუნე ლეჩაქი,
მაგრამ დაგხურე შუქური,
სამშობლოსათვის დაეთხიე
სისხლ-ცვარი სიჭაბუკური.

მე არ დამკარგავს სამშობლო,
სულ ვეხსომები ლევანი,
სანამდი საქართველოში
იწურებოდეს მტევანი...

მტერთან ჩემს სიკედელს ნუ იტყეით,
დამალეთ ჩემი სამარი,
თუ მტერმა გკითხოს, უთხარით,
კრემლშია, სტალინთან არი!

და თუ სტალინმა მიკითხოს,
უთხარ, არ ვიყავ ჯაბანი,
იქ ვდგევარ, სადაც ნათობენ
სტალინის მამა-პაპანი!

ცხრა ძმათ მებათედ მიმიღეს,
პირზე მაყარეს ვარდები,
დაჭრილს, დამძრალს და გზადაღლილს¹
დამხურეს მუზარადები.

თუ გაუჭირდა სამშობლოს,
კელავ ცეცხლით დაეიდაგებით,
ჩვენ გამოვამტერევთ საფლავებს,
ხმლით ქართლის მთებზე დავდგებით.

არ დაიდარდო, დედაო,
ნუ მიეცემი სევდასა.
დღეო გადიდდი, გადიდდი,
შვილი ეყრება ღედასა!

პატარძელი... ჩემი სოფელი,
ბავშვობის კერა — პატარძელი,
ჩემი აკვანი წნორის ტოტისა
იქა ყოფილა გადარწეული.

იქ მზრდიდა ხალხი... იქ მზრდიდა დედა
და ხალხის ფიქრი ათასწლეული...
მახსოვს ეზოში დიდი ფშატის ხე,
სიბერისაგან გადაქცეული...

იმ ხის ფესვებში მელანდებოდა
ხალხის მზის ოქრო და განძეული...
ჩემს მზეს ბორბლები არ დამტვრევია,
ჯერ შუადღე მაქვს არ-დაღეული...

მე მინახია ბევრი ქვეყნები
და ქალაქები ათასეული,
მაგრამ სუყველგან მე ხელს მიქნევდა
ჩემი პატარა პატარძელი.

სიძღონ მღვთვანო

1908—1966

მეორე მიქაძეა

თვრამეტი წელი და დასრულდა ბავშვის ასაკი:
ტანი ყვავილი, დახატული თითქოს გოგენის.
მე, როგორც ქისას, დავატარებ გრძნობას გასაკვირს
და არვინ იცის, რა ფიქრი და ეშხი მოგველის!
მსურს, მოვიდე და სიყვარულით მოგვეალერსო,
ეგებ ამ გრძნობას სიჩუმეში შენაც მოელი.

მაგრამ რა გიყო,
შენ მძიმე ხარ ჩემი ლექსივით
და ამავე დროს
ტაიტივით მიუწვდომელი.

1927

მეზავრის სიმღერა

მომგონებიხარ, მომგონებია
ლერწმად რხეული შენი სხეული.
ეს ვაგონებიც მონგოლებია
და სად მივყავარ შენი რჩეული.

შენ დარჩენილხარ მთების გადაღმა,
მიკვირს, რომ გული კიდევ მთელია,

გზამ დაგვაშორა, ტურფავ, ამაღამ
და ეს მანძილიც ჩვენი შტერია.

ვარსკვლავი თითქოს ცრემლის შხეფია,
ამგვარ ვარსკვლავით რვეულს ვჟონავდი.
გულზე ხელები დამიკრეფია
და მიფიქრია ალიონამდი.

რით ავათროლოებ გზაში ჭიანურს,
მინდორს დაჰკვრია გაცრილი ნისლი.
შენს სათნო სახეს, სახეს ჭკვიანურს,
ვინ შეურია მონგოლის სისხლი.

მომდომებიხარ, მომგონებია
ლერწმად რხეული შენი სხეული.
ეს ვაგონებიც მონგოლებია
და სად მიყვავარ შენი რჩეული.

სად მიმაქროლებს გზა ანთებული,
მთები განველე და განველე ჭალები.
საით გავრბივარ შეშფოთებული,
მთით მომაშველე ფართო თვალები.

სადგურში მივალ დანიშნულ დროზე,
ჩაქრნენ ღამეში ჩრდილნი მთებისა.
შენზე ვიფიქრო თუ სამშობლოზე?
გამხადე ღირსი ყურადღებისა.

აგერ მიყვები უცხო ვაგონებს,
შენზე მღერალი, ღამის მთევარი.
ახლა მთის იქით ირემს მაგონებ
და მე სად მივქრი, შენი მღევარი.

აღბათ ვიქნები სადგურში დროზე,
ჩაქრნენ ღამეში ჩრდილნი მთებისა.

შენზე ვიფიქრო თუ სამშობლოზე?
გამხადე ღირსი ყურადღებისა.

1927

პირველი მიძვნა

სინდისს ვფიცავარ,
კურნადი იარებს.
მიყვარდი, როგორც ზღვა ალბატროსს
მე შენთან შორიშორს ვიარე
და ახლოს არ მოველ არასდროს.

შენს ტრფობას მერჩია მარილი მეჭამა,
ან მძევლად ვყოლოდი ტაიგებს,
მე ცუდი არა ვარ,
იცოდეს ზეცამაც,
თუმც კაცი ზეცისგან ვერაფერს გაიგებს.

ეს გული ზომ შენკენ ქარივით ილტვოდა,
არ მსურდა სიწმინდის შელახვაც.
მე შენი ტრფიალი მინდოდა,
და შენი ბავშვობის შენახვაც.

1928

უშანგი ჩხეიძეს

თითქოს ზღვა სულთ მღუმარე იჯექ.
 იჯექ და ჩასწვდი ნანგრევთა სურნელს,
 შექსპირთან შებმა წრფელი ხმით სინჯე
 და თითო-თითოდ შეეხე წყლულებს.
 გაგანდო ფიქრი წინაპრის ბაგემ,
 თრთოლვით და რიღით ჩასწვდი შორეულს,
 ქართული სიტყვის ელფერს მიაგენ,
 როგორც ჰამლეტის სულის ორეულს.
 სიჭაბუკის ჟამს თაობის ეშხი
 შენ ჩაგაბარეს, ვით საგანძური.
 შეეხვდით ერთმანეთს მყუდრო ღამეში,
 ორი სხვადასხვა სიტყვის მსახური.
 შეეხვდით, შეექმენით პატარა ჯგუფი,
 წინ მიგვიძლოდა წინაპრის ლანდი.
 შთაგონებულმა გაშალე შუბლი
 დაღამებიდან ალიონამდი.
 გზას გვინათებდა ახალი ჟამი,
 გულებს გვიტკბობდა, როგორც მშობელი,
 იმართებოდა შემდეგ ვახშამი,
 ვით სერობა და საგალობელი.
 ცისკრის მოსვლისას წრფელი სიცილით
 ვიშლებოდით და ვუმღერდით ქალწულს.
 სუნი ნიერის და შემწვარ წიწილის
 ჩვენ გამოგვეყვა და გვაგონებს წარსულს.
 ფიქრი დავთესეთ, არა მარტივი,
 მჭრელი სიტყვით და ხშირი ჩრდილებით,
 შენ — არტისტული გაშლილ მანტიით,
 მე — პოეზიის ქარტეხილებით.
 შენ მეგობრები გეძახდით იმედს...
 ზღვის ტალღასავით მოგსდევდა ტაში,
 შენ ტრაგედიის მთელი სიმძიმე

ასწიე ხმით და

დათესე ხალხში.

გრძნობამ, შექმნილმა გულში ოდესღაც,

გთხოვა: მიშველე, ჩემთვის ილოცე!

შენ უცნაური ხმები მოგესმა,

და სხვას შთაბერე შენი სიცოცხლე,

შენ ცეცხლი იყავ, არ ჰგავდი მარმარს,

სულს აგრძნობინე გონების მარცხი,

წაიღო ცეცხლი სცენურმა ქარმა

და დაიღუპა შექსპირში კაცი.

წამს სიყვარული აკრიფე ხალხში,

მიეცი ცეცხლი ვარდებს წუთიერს.

შენ დარბაზიდან გამოგყვა ტაში

და ტალღასავით გაგყვა ურიელს.

მწვავედ შფოთავდი, ურიელ აკოსტა,

შენ დაარხიე ფიქრი გაშლილი,

როგორც ივლითში ვერიკოს ტანი,

და ჩინარის რტო ბარათაშვილის.

ამართული თუ ტანით ნაშოლტი,

ჩრდილით და შუქით ბედს აეშალე,

ცრუმორწმუნე წრეს შენ გადაშორდი,

გაგყვა ხალხის ხმა და კაეშანი.

შენმა გამოსვლამ ბევრგზის დაგვთოკა,

თოკავდი გრძნობებს შმაგს და უსიერს.

მე შენ გიწოდებ სცენის ჯადოქარს,

ძმაო ჰამლეტ, ბრძენო ყვარყვარე,

ბავშვო ურიელ!

შემდეგ რა მოხდა, დაგრიჩა უთქმელი

ბევრი გრძნობა და ფიქრი დროების,

ხარ დარბეული ქარით ურთხმელი

და დამსხვრეულა შენი რტოები.

შენ ანთებული ბუჩქი მეგონე.

სიცოცხლის ცეცხლით სავსე ყმაწვილი,

შენი ხმები და ფიქრი შეეკონე

და ყველას შეგვრჩა სითბოს ნაწილი.
 ახლა სადა ხარ? გეძახი იმედს,
 ძმები გელიან, ადექ, ხმა გაუც
 და ტრაგედიის სულის სიმძიმე
 შენი წრფელი ხმით შეარხევს ჰაერს,
 ადექ, შენს ელვას მოჰყვება მეზი,
 ადექ და შექსპირს ისევ შეეხი,
 ისევ დასჭექე „ბალადა ვეფხვის“
 და დაადუმე მდინარეები.

თითქოს დამწვარი ჩეროში ზიხარ,
 ზიხარ, ეძახი ისევ ურიელს,
 მწამს, გადაიწვი ოცნების ცეცხლით
 და ტაშის ფრთებმაც ჩაგიშხუილეს.
 მგონია, მაინც გამოხვალ ბოლოს,
 ისევ მეგობრებს მოჰგვრი სიამეს,
 თითქოს მარაგად ჰყავხარ სამშობლოს
 და შენს ოთახში ტალღა წრიალებს.
 მინდა ხშირ-ხშირად შინ დაგირეკო,
 გთხოვო წამოდგე, რამე იღონო,
 სცენის სიღრმიდან ისევ იჭექო
 და გულის რეკვა ხალხს გააგონო!

1933

ნიჟარის საუბაროვლე

მაგიდაზე დევს ნიჟარა თეთრი,
 საფერფლე, ზღვაში ნახული წინათ,
 კოლხიდედი და უყულო გედი,
 ზურგით მწოლარე და პაწაწინა.

მახსოვს მდებარე ამ ნიჟარასთან
სათვალე, ლაზლი, თეფშზე ხორბალი,
ჩრდილივით მდგარი ჩვენს ფანჯარასთან
ბებიი მშვიდი და მწიგნობარი.

როს ჩადგებოდა ქარი კაპასი,
გადმოწვებოდა ღამე მწუხარი,
მესმოდა ბების ტკბილი ბაასი
და ღულუნებდა ჩვენი ბუხარი.

შუქგაფოფრილი ენთო ლამპარი,
ნიჟარას ეკრა ფერფლის ფიორი
და იშლებოდა ბების ზღაპარი
ნელი და გრძელი, როგორც რიონი.

როგორ ჩაუქრეს ამირანს ცეცხლი,
მიაკრეს კლდეზე ხალხის სარდალი,
ზღვაში ჩაყარეს კოცონის ფერფლი,
გაუწიავეს გრძნობა მართალი.

აწკარუნებდა ბებიი ქარვას
ან ჭრიჭინებდა სკამი სელისა.
მოფრთხილებდნენ ლექსები წყნარად
გუგუნავას და გურიელისა.

მაშინ ვიღებდი ნიჟარას ზღვისას,
შიგ ამირანის სული მღეროდა.
ყურში გუგუნი მესმოდა მისი
და ზღვაზე ღელვა მეჩვენებოდა,

როგორც ნაწყვეტი გაშლილ ზღვაურის,
ან ქარი მცირე და ერთი ბეწვა,
ოთახში იყო ტალღის ხმაური
და ვეფხვის ტყავად ნიჟარა ეცვა.

მიკვირდა მაშინ, ბუნებამ რისთვის,
ვისთვის შეიპყრო ზღვაურის წვეთი
ერთ ადგილს დასვა, არსაით ილტვის,
არა რა იცის ღულუნის მეტი!

მეტყოდა ბები: დადევ, მოთავ,
ქარი ჰყავს სულში და მეზიზღება.
ზღვამ უანდერძა ოთახში შფოთვა
და ამირანი თუ ესიზმრება!

შემდეგ დადებდა ნიჟარას სხვენზე,
რომ ზღვაურისთვის არ მეხლო ხელი,
და სიზმრით გართულს ამ საფერფლეზე
გვაჭრიალებდა ტახტები გრძელი.

დიდ თოვლობისას, ბები, წახვედი,
ცივი სამარე გერგო მარტოდენ.
ხსოვნაში, როგორც კვამლი აბედის,
ბევრი სიბრძნე და ლექსი ჩატოვე.

ჩრდილივით გაგყვა სამყარო ძველი,
ხალხურ თქმულების სიბრძნეც კიაფებს,
და შემობრუნდა ლეგენდა მთელი,
რაც ამირანის ბედზე მიაგბე.

კოლხიდა დადგა დიდებით ზღვაზე,
ბაღი მოერტყა ნაპირს ოლარად
და დევს საფერფლე ჩემს მაგიდაზე,
კოლხურ ქარების მოსაგონარად.

არის სიყრმეს და სიმწიფეს შორის
შესვენების თუ სიმორცხვის ჟამი,
ფრთამოტეხილი შეგრჩება ქორი,
ჯამში დაშრება სპეტაკი შხამი.

ეს ჟამი დადგა, დაეჭვდი, ძმანო!
გამხდარ თითებში მიქრება ალი.
პირველი ცეცხლის დახარჯვას ვნანობ.
როგორ აევანთო ფურცელზე ბწკარი!

სულის თვისება: ჭმუნვა და ცრემლი,
როგორ ვამგვანო აპრილის კოკორს!
ანუ ოსტატის მაცდური ხელი
აღსარებისთვის აღემართო როგორ!

ფრთები მოტყდა თუ მიკედება ქორი,
ოჯახში ბუხარს მივეკრა ლამის.
არის სიყრმის და სიმწიფეს შორის
სინანულის თუ სიმორცხვის ჟამი!

ეს ჟამი განველე, დავკარგე ფერი,
ველი დაჭკნა და ბალშიაც მოთოვს.
მინდა მიწაზე ცხოვრება ჩემი,
ჰგავდეს ქარიშხალს და არა ფოთოლს.

ჩემო მამულო, მაჩუქე ნამი,
გამივარჯიშე მარჯვენა მალე!
მტირალი მოველ მიწაზე ღამით,
უკან სიმღერით მიმიღოს ღამემ.

შემომაველე ზაფხულის თქორი,
გუმანის იჭვით ამოვშრე ღამის.

არის სიყრმის და სიმწიფეს შორის
შესვენების და სიმორცხვის ჟამი

1937-42

გურამიშვილის და ვაჟას ფერი,
მათი მომდევნო მე ვარ მესამე.
წმინდა სახმილით ვიტანჯე ბევრი
და შთაგონებით ბევრჯერ ვეწამე.

როგორც რქას სტოვებს მთაში ირემი,
ისე დავტოვე ნაკვესი ნიჭის.
ეგებ ეს არის ღალა მცირედი
და სულის სანთლის ანთება მიჭირს.

მე ყურში მესმის: დანას ლესავენ,
ნუთუ მომკლავენ, შენი კენესამე!
გადმომაყარეთ ვაჟას კესანე,
ჭირში და ლხინში მე ვარ მესამე!

ეგებ საფლავში ფესვივით გავთბე,
ნუ დამივიწყებთ თქვენზე მინდობილს.
მე წმინდანივით სიცოცხლე დავთმე,
მაღლე მოკვდები, ძმებო, მშვიდობით!

გურამიშვილის და ვაჟას დარი,
სიმათლის მთქმელი, მე ვარ მესამე.
მათთან ყანები მქონდა ზიარო
და მძიმე უღლით ბევრჯერ ვეწამე.

რამეთუ ვიყავ მე დაქანცული,
პირს არ მიხსნიდა წინაპრის დანა.
ვერვის ვუჩვენე ფარული წყლული,
ვერ გავიგნე მეგრული ნანა.

მეათე ვარ თუ მე ვარ მესამე,
მთიდან დამყურებს ვაჟას კესანე,
ჩემი მოძმენი ზორბალს თესავენ
და მე ხმებს ვთესავ, თქვენი კვნესამე.

1940

პირველი მინაწერი

ორი ათასი წლის წინათ აგრე
მმას მისტიროდა ლექსით კატული,
ლექსი არა ჰგავს მღუმარე ნანგრევს
და ახლაც რეკავს, როგორც სანთური.

აღბათ, ცხოვრობდა სურათად სულში,
ვიდრე ჰანგიეით იწყებდა მღერას
და შეხვეული გულის ნაჭუჭში
მხედარს წვრთნიდა და კაზმავდა მერანს.

მეც, მეგობრებო, მოვდივარ აგრე,
ჩემი სიმღერით ხალხში ჩაწნილი,
ყოველი ჩემი პირადი საქმე
ხალხის ცხოვრების არის ნაწილი.

მართლაც ვერ ნახოს კაცმა წვალება,
თუ ფუტკარივით შრომობდა სკაში.

რა არის სულის გარდაცვალება? —
ფერისცვალება, გადასვლა ხალხში.

გაზაფხულივით გაეჩნდები ისევ,
და გრძნობა თუ არ დამეხმარება,
ჩემს სიყმაწვილეს მეორე ჰპოვებს,
კაცი, რომელიც მე მემსგავსება.

მეც ვიცქირები, თითქო სარკეში
ვპოვო სიმღერა მომავლის ღირსი.
ჩემი ნაშრომიც მოჩანს მხარეში
და მეცოტავა სიმძიმე მისი.

დაეფათურობდი შეძლებისგვარად,
ლამეს ვტეხდი და სუსხმა დამქარა
და მე მომგვარა ჭარმაგმა მუზამ
სიბრძნის კბილი და წრფელი ჭაღარა.

მეც ვფიქრობ. დადგა სიმწიფის ჟამი.
გულს ფრთხილად ასწევს ჩემი მარჯვენა,
გულის ფეთქებაში ყოველი წამი
იქნება ცეცხლის ახლად გაჩენა.

მე აღარ წავალ მიწისთვის ბარად,
საფლავს ძმის გულში გადავიზომავე.
და დარახტული მერანის დარად
გარეთ დამიცდის მარადისობა.

დ ე დ ა ჩ ე მ ი

მშობელი ჩემი მომკედარა ადრე,
თურმე ყოფილა მწუხრივით ჩუმი.
მშრომელი, ტურფა, შემკული აგრე,
ოქროსთმიანი და აბრეშუმი.

აკენის მახლობლად ჩამქრალა დედა,
არ მოღწეულა ხატება მისი,
როგორ შევიძლო, ვიხილო ნეტავ,
შევიქმენ მხოლოდ შეხვედრის ღირსი

დედავ, ხატება არ დაგრჩა არსად,
ჭაში ვიცქარო, დამჩემდა სენი.
შენ ხომ იდექი გვიმიან ჭასთან,
ეგებ შიგ ჩარჩა სახება შენი.

ან იქნებ შენი ოქროს თმა არი
კოლხურ კერაზე ამდგარი ალი
ეგებ ვაზია შენი ქამარი,
ხეს რომ ეხვევა ცოცხალი კვამლი

როგორ შეგიცნო, თუ გნახე სადმე!
მოდი, გვალვაში მიგრილე რტოთი,
მე უკუღმართი განგება დავგმე,
რტო დამირხიე, ჩამიქრე შფოთი.

როგორც სკაშია ზუზუნის ფუტკრის —
შენი ხმები მყავს გულის ბუდეში.
არ დამეკარგოს — სათუთად ვუვლი,
არ გამიფრინდეს ჩემი ნუგეში

ს ი ა ს ლ ო ვ ე

ეგებ აღმზრდელი იყო ვარძია,
ანუ ხერთვისზე თქმული ვაება,
ჩემი აკვანი ვინ დაარწია,
ქარიშხალმა თუ ღედის მკლავებმა?

სად არის ღედა, შევიძლო მირქმა,
ნანგრევთან ვემებ, მარჯვენას ვუწვდი,
ეგებ ახლოა მიმწუხრის მიღმა,
ვზივარ და ღამის ნაპირზე ვუცდი.

ეგებ შუა არს ნაბიჯი სამი,
ეს მცირე სივრცე რად არ ისპობა?
როგორ მაშორებს ხამხამი წამის,
როგორ გვაერთებს მარადისობა.

1940

ორი ფრთა

არ მიხერხდება კენტად სიმღერა,
გაქრება მისი მსუბუქი ბოლი.
როგორც ორი ფრთა სჭირდება ფრენას,
ისე ჩემს გულსაც სჭირდება ტოლი.

ამიტომ მუდამ ვეძახი მოძმეს.
სიმარტოვე და ღუმილი დავემე.
ეგებ მოყვასმა ცალი ფრთა მომცეს,
შემაძლებინოს გაეფრინდე სადმე.

რომ მიეუტანო ჩემი ხმა მოთას,
როგორც მწვანე რტოს წაიღებს მტრელი,
განვაცდევინო ორი ფრთის შუოთვა
და აფრენილი სიმღერა ერთი.

1940

ლექსის დაწყება

ლექსის დაწყება ძნელია ისე,
როგორც შენობის საძირკვლის ჩაყრა,
ზღვის მიმოქცევა ვერ ავითვისე,
თუმცა შემინდა სიმღერის მახრა.

ლექსის ამოთქმა არ ვარგა ყელით,
თუ არ ამოყვა სული და ზორცი,
თუ არ დაერთო წყაროს ხმა წრფელი
და მთის ყვავილის მშვენება მორცხვი.

მაინც რა არის სიმღერის ფუძე,
ჩემი წყლული თუ ხალისი სხვისი,
ჟუჟუნა წვიმა, ჯეჯილის მძუძე,
თუ მთის ალერსით დაღლილი ნისლი?

ან საფანელი რა არის ლექსის,
ტბაზე ჭავლი თუ სრიალი ტივის,
სატრფოს თვალებში გაკრული კვეის
თუ სურნელება დაზვინულ თივის?

ლექსის დაწყება ძნელია, როგორც
დაძლევა გულში ჩაჯანგულ ეჭვის,

როგორც ვარსკვლავის შერჩევა ცაზე
და ჯაგში პოვნა დაკარგულ ბეჭდის.

მაინც სად ჰპოვებს ოცნება საკვებს,
ზვავით ვინ ავსებს საგულე კალთას?
ლექსი ჰგავს ნებზე აკვამლულ სარკმელს
და სიბერესთან სიცოცხლის კამათს.

1940

ი ჟ ვ ი

დიდი პოეტის თვისება არი —
გრძნობას სიფრთხილით გაუღოს კარი,
თუ გაჟღენთილი არ არის ქნარი,
არ შეაშფოთოს მთელემარე ლარი,

არ დააყონოს დაშვება ღუზის,
ნაწვიმარ სულში დაწრიტოს ღვარი
და მიმოქცევის მღელვარე მუზის
გზა უჩვენოს და დაუღოს ზღვარი.

სანამდი გრძნობა მიიღებს სახეს,
დაემგვანება ჰანგსა და სურათს,
მანამ არ გახსნას მთრთოლვარე ბაგე
და არ დასცალოს ცხოველი სურა.

მე კი მოსული სიტყვა ვერ დავთმე,
ვერ დავანელე ჭრილობის სიცხეც,
ალბათ შემხვდება მთის წყარო სადმე
და ჩემს სიმღერას სიმკვირცხლეს მისცემს.

ვერ შევიტყუე სიტყვაში ფიქრი,
ვერ მოვახვიე ჯავშანი გარეთ,
კვერცხის ცილივით გულის ზმა მითრთის
და მთაში მიხმობს არაგვის მთვარე.

ვჭირვეულობ და მიფრინავს ჟამი,
ვაჟას ბუხრისკენ მივიწევ მრწემი,
ჩარგლის იფნები მინათებს ღამით
და ვერ გამოვთქვი გუმანი ჩემი.

მაინც საღებავს დავეძებ თითქოს,
ცოლს გააღვიძებს შრიალი ფურცლის,
მას გადუკითხავ საეჭვო სტრიქონს,
რომელიც პირველ კურთხევას უცდის.

ზშირდება გულის საშიში ფეთქება,
მსურს საჭაშნიკო სიმღერა გითხრათ.
მე სრულიად სხვა მინდოდა მეთქვა
და სხვას მაძლერებს წყეული რითმა.

მაგრამ ხელს ვაჟა დამადებს მხარზე,
გზას მინათებს და სიმღერას ითხოვს,
და როცა მტრედი იელვებს ცაზე,
მე მოვახვედრებ ნიშანში სტრიქონს.

მესამე მინაწერი

როცა რიჟრაჟზე ამ ლექსებს ვწერდი,
მხარე მაძლევდა სიახლის იმედს.
და გრძნობის ყველა მხურვალე წვეთი
ხალხს სიხარულის ცრემლივით მივეც.

ნამყოს ჩარჩოში სული მეხუთვის,
ეშრომობ და ველი სარკმელთან მყობადს.
წარსულიც მხოლოდ იმას ეკუთვნის,
ვინც დაიმკვიდრა სიახლის გრძნობა.

მცირედი იჭვი თუ სინანული
აღრე შერჩეულ ბუდეში დავთმე.
ვინ ჰპოვოს კიდევ გრძნობა მალული,
მუზის გარეშე მცხოვრები სადმე.

მე წერას ვიწყებ მცირედი ზაფრით,
წილი სიმღერის საგანზე ვყარე.
მის უშუალო ოცნების აფრით
ვიპოვო გრძნობით ახალი მხარე.

ლექსის ამოთქმა სიმწიფეს ითხოვს,
გულის ამბედს და უხილავ ნაკვესს,
ფაზისის კლდეზე აფრენას ცდილობს,
რომ კლდის სიმაღლეს ოცნება აჰყვეს.

იგი არ ეტრფის საამურ ბუხარს,
სულზე აჩნია ცხოვრების ხნული.
შემოქმედებას სირთულე უყვარს,
გასაგებად და სიმძაფრით თქმული.

გადაძლერება წმინდა ხმას ღუპავს,
ველარ გამოსთქვას სიმართლე წრფელი.
შემოქმედებას სიახლე უყვარს
ცისარტყელის და ქუხილის ფერი.

პველი მცხეთა

მველი მცხეთა, საქართველოს ფუძე,
მე ვარ მისი გაზაფხულის როშარი.
შევეთვისე, გულით დავიფურცლე,
შრიალებენ ვარდები და ღროშანი.

პირველ ქართველს აქ დაუკრავს ბარი,
მოხვევია ვენახი და ასული.
აქვე მზრდიდა გამრჯე წინაპარი,
ჟანგიანი, ხავსიანი წარსული.

მეც ავენთე მომღერალი ცეცხლი,
პაპამ პეშვით მომიტანა ღაღარი.
სად გამქრალა კერა დანაკვერცხლი,
პირველქმნილი ჩემი კვამლი სად არი?

მოიძებნეთ, არ გახრწნილა ნეშტი,
გამოცოცხლდა სვეტიცხოვლის მირონით,
ტერფი დაგერჩა ქვებზე ანაბეჭდი,
არმაზიდან ირმეებივით ვყვიროდით.

კერა გვენთო დაბლობში და მთაში,
გრძელი ჟამი გამოვცურეთ მხარულით.
სამარეში სუნთქავს პიტიახში,
მიწით მესმის იარაღის ჟღარუნი.

ქარიშხალში მეც გადავრჩი ერთი,
როგორც ქვაზე გამოთლილი ყურძენი.
მცხეთა არის ჩემი დედულეთი,
არ დამტყნარა მისი ვაზის ფურცელი.

არ დამშრალა მოჩხუბარი მტკვარი,
საქართველოს მთების ცრემლი მცირედი.

მე ვარ მისი ძველი მეგობარი,
არმაზიდან მომყვითალი ირემი.

1941

ფიქრი სერაფიტზე

მცხეთის ღამე გახლართულა სუროში,
ქვას ატყვია ძველი დროის ჭვარტლი.
სერაფიტი წევს გარანდულ კუბოში,
მისი თმებით მორთულია ქართლი.

მაგონდება ნაძვის ხე და მაყვალი,
ვაზის რტოზე დაფრქვეული მადლი.
ფერფლად ქმნილა სერაფიტი მაღალი,
უღედნოდ წევს მისი ტურფა ლანდი.

ლანდი არის ანარეკლი ტანადი,
არ დაიფშენას, არ დაკარგოთ ნეშტი.
კუბოდ ენთო სილამაზე მარადი
და კვამლივით ირხეოდა ეშხი.

ლანდი არის უკვდავების ნუგეში,
ქვაში ცოცხლობს უჩინარი მწუხრი.
სერაფიტი წევს გარანდულ კუბოში
და იფნს ფერფლთან მოუხრია მუხლი.

ამაოა, — დაგვჩურჩულებს, — ამაო —
თუმც გავაპე ჭვარტლიანი ღამე. —
წამოდექი, ქვაზე ქარი ქანაობს,
მე მამღერე, ან მიმღერე რამე.

ქართლში ყოფნა აღარ არის ამო,
ვაზი შენებრ ეტმასნება ჭიგოს.
ჯვარი, როგორც გაციკრული მარაო,
შენი თმებით გაციკრული იყოს!

მართლა გვითხარ სიტურფეზე იგავი,
არმაზის და ძველი მცხეთის ნერგო:
სამარეშიც შენ ლამაზი იყავი
და მშვენებით უკვდავება გერგო.

ამოხვედი, მიმიწვიე, მისუფრე,
ჩვენამდისინ მოაღწიე ლანდით.
ამოხვედი, როგორც ცისკრის სიტურფე
და ამოგყვა შენ არმაზის მადლი.

შენ სიცოცხლე ვერ დაფარე სამარით,
არ დანებდი ქარიშხალს და აედარს.
სილამაზე სერაფიტის სადარი
არსად არი ივერიის გარდა.

1941

ქართველი ღელა

ცხრა ძე ჰყავდა, ცხრა ვაჟკაცი ღელას,
მოკაზმიული ხმლით და მუზარადით.
ქართლის დროშა დაულოცა მხედართ,
როს დაგვესხა მტერი მუხანათი.

შეჯირითდნენ გულადები ცეცხლში,
ჩაინერგეს მხოლოდ ვაჟკაცობა.

ამშვენებდათ საქართველოს ეშხი,
თვითეულმა ხმალი გააცოფა.

ერთი დასჭრეს და შეირხა დროშა...
დედა გაჩნდა, მკლავის ანაბარა,
მედროშე შვილს შეაშველა ლოცვა,
მომდევნო ძეს დროშა ჩააბარა.

დასძახოდა: არ შეირყეს ტარი,
საქართველოს ძუძუს გაწოვებით.
მტერი სჩეხეთ, შეაჩერეთ ქარი! —
ვით სამრეკლო, რეკდა სასოებით.

დასძახოდა, თმები განიძარცვა,
თავდადებით აქეზებდა მხედართ,
ცხრა მარჯვენა დროშამ გადინაცვლა,
დაუხრელად დაუბრუნდა დედას.

არ ცივდება დედის ხმა და სისხლი,
ქართლის ნისლით სახე დაებანა,
მწვერვალივით ამშვენებდა ნისლი,
მისი თმები წვიმას დაემგვანა.

ფეხშიშველი წინ უძღოდა ლაშქარს
ანთებული დედა ქეთევანი.
არკინებდა მამულისთვის მაშვრალს,
ბნელს აპობდა ქართლის სატყევარი.

წამომდგარი ლენაქს გადმოიხვრის,
გორის ციხით ახლაც უხმობს მხედარს:
— მამულისთვის, ბრძოლა მამულისთვის! —
ქარში რეკავს საქართველოს დედა.

ვინა სთქვა...

ვინა სთქვა, თითქოს პატარა იყოს
ჩემი სამშობლო, დიდების ღირსი,
ქართლში ვინ ჰპოვა პატარა ციხე,
ვინ მოიგონა სიმცირე მისი?!

აბა, შეადგით ერთმანეთს მთები,
მთები — შემკული სხივების სირმით,
ააშრიალეთ არწივის ფრთები,
კლდით გაიგონეთ ყვირილი ირმის.

ყოველ მაღლობზე ციხე და კოშკი
ნახეთ, აზომეთ ოსტატის მზერით,
ან მოაგროვეთ უხსოვარ დროში
ჩვენში დაღვრილი ბუნების ფერი.

გაზომეთ ქარი თუ ქარიშხალი,
ჩამწყვდეული რომ ღმუოდა ხევით,
წყალი მქუხარი და საშიშარი
და ავარდნილი გუმბათი ზევით.

წინაპრის მიერ განვლილი სიერცე,
ჟამი — ძლეული გაფრენილ ცხენით,
და გორგასალის ნაბიჯი მტკიცე,
მთად აღბეჭდილი ქართველის რწმენით.

შეახეთ ბრძოლით გაწვრთნილი ხელი
დარუბანდიდან მოტანილ კარებს,
და გაიხსნება სამშობლო ჩემი,
უსასრულობის შემცველი მხარე.

ვინა სთქვა, თითქო პატარა იყოს
ჩემი სამშობლო, დიდების ღირსი,

ქართლში ვინ ჰპოვა პატარა ციხე,
ვინ მოიგონა სიმცირე მისი?!

1943

ქართლის საღამოები

1

რა კარგია მზის დახრისას გორი,
შემოდგომის ჩრდილი როგორ ეხამება.
გადავყურებ ციხიდან და შორით
ურმულივით ახლოვდება შელამება.

არ ჭახჭახებს ორლობეში შაშვი,
ყურძენს კრეფენ ვენახებში გამალებით.
შემოდგომა ვინ აუშვა მთაში
და ჩრდილებით დაარხია ტრამალები!

ვინ აანთო ათასგვარი ჩირგვი,
რტოს დაჰკიდა ატმები თუ ქარვის თელები!
ჩამავალ მზით ვინ შეღება ირგვლივ
მთებზე ღრუბლის მოშრიალე ქარვასლები!

მინატრია, მეგალობა ციხით,
გული მიცემს, თუ მშვენებით გავიმსჯვალე,
გარს გვარტყია საქართველოს ფიქრი,
წყაროსავით კამკამა და გამჭვირვალე.

როგორ შევძლო ავამღერო რთველი,
შრიალევენ ფოთლები თუ ზღვაურია.

რამდენი გზა, რა მანძილი გრძელი
გორის ციხეს მგზავრის დარად გაუვლია.

მაინც ეპოვე საქართველოს სიყრავ,
თითქო ბაღში ვაშლს კრეფდა და მიევუსწარი.
ბუნებას ჰგავს მისი გულის სიღრმე,
ირმის ნახტომს მისი ფეხის ნაქუსლარი.

გორის მთებში სიჭაბუკე სახლობს,
ხალხზე ფიქრით მთებს ჭაღარა გაერია.
პაპა ქვევრთან ფუსფუსებს და ამბობს:
მეც გარჯაში სიცოცხლის გზა დამელია.

რთველში ქართლის სილამაზით ვთერებით,
მწუხრის ეშხით გაჭოლვია სანახები,
საგალობლებს თავად ჰგვანან მთები,
და ხმებივით დაწყობილა ვენახები.

როგორ შევძლო ავამღერო მწუხრი,
სამშობლოზე ლოცვაა თუ შეგონება!
ჩუქურთმას ჰგავს საქართველო უხვი
და ჩრდილებით გორის ციხეს ეკონება.

2.

გუშინ ციხეც გვამხედრებდა მძლავრი,
მოდიოდნენ, ფიცს აძლევდნენ მეომრები,
ახლა ციხეს თავს ევლება მტკვარი,
მთებიც დგანან, როგორც სიყრმის მეგობრები.

რტოგაშლილი შემოდგომა გალობს,
ომგადახდილს უშუშდება ჭრილობები,
სუფრა არის თუ მზისფერი კალო,
თუ ტურფებმა მოგვიქსოვეს ჭილოფები.

დაისის მზით ვინ შეღება ხილი,
საღამოს ფერს ატმის ფერი გაურია.
ორღობეში ჩარჩენილა ჩრდილი,
დაჭრილ მხედარს სადაც გუშინ გაუვლია,

ნაომარ გმირს გაუმართავს რთველი,
ყურძნის მტევნით დამშვენებულს რა ვუწოდოთ.
გზაზე მხედრის გამოჩენას ველი, —
მინდა გული კალათივით გავეწოდო.

ციხე ჩანს თუ საქართველოს კარი,
ყველგან მწუხრის საღებავი ურევია,
რკინიგზასთან ბინდი წეება წყნარი,
და ჭალაში მოჭრიალე ურმებია.

ყველაფერი გაჭოლვილა ფიქრით,
დახუნძლული რტო არის და ნაკადია,
წინ გადიფრენს მოგონება სიყრმის,
საგულეში ბარტყივით რომ გვაბადია.

როგორ შევძლო ავამღერო რთველი,
ქართლის მთებზე დაფენილი ნოხებია,
ვენახია საქართველო მთელი
და გორის ტინს ვაზის დარად მოხვევია.

3

მიჯრილია ხეხილები ჭრელი,
ხოხბებივით მოხატული კორდებია.
ალეებს მწუხრში შეუქმნიათ ჯერი,
ნელი რხევით ჩამავალ მზეს შორდებიან.

მათ შრიალში სიმშვიდეა დიდი,
მტკვრის ნაპირზე ჩეროები ირევიან,

მზე ეყრება გარემოს და მიდის,
მზე არის თუ მთაზე მდგარი ირემია.

ნაცრისფერით შეიჟღალა მტკვარი,
იჩხრიალა, თეთრად ღამე გაითია,
ხეობაში შემოაღო კარი,
და ცისკარიც თავისუფლად გაეცია.

ხეხილებში მიიწურა ხმები,
დაღლილ ნიავს ეენახებში ერულება.
მხედრებივით აიშალნენ მთები,
გორის ციხეს რომ შეჰფიცონ ერთგულება.

მსურს განვჭვრიტო წუთისოფლის სიბრძნე,
დაჭრილი მთაც განვკურნო და გავამრთელო,
უჩინარი სიოს რწევა ვიგრძენ,
თუ დაირწა ჩვენი ტურფა საქართველო.

ვინ ჩაჰკირა გორის ციხის ფუძე,
გაისარჯა, გულმოდგინედ ააშენა,
აკიდოს ჰგავს მტკვრის ხეობის ბუდე
და მშვენებით საქართველო დაამშვენა.

4

გავეყრებდი მატარებლის სარკმლით —
გორის ციხე შემოდგომით როგორია,
მომეჩვენა, შეჭვარტლულა კვამლით,
წარსულიდან ჟანგისფერი მოჰყოლია.

ამ ტრამალზე ვინ აღმართა ტინი,
კლდეზე ციხე რა მარჯვენამ გამოკვეთა,
ჩამავალ მზით გადმოჰკიდა ჩრდილი
და მდინარით გასასვლელი გამოკეტა.

როგორ ტურფად მიუშენა კიბეც,
ლიახვის წყალს მისი ფუძე ალოკვინა.
თავთავეები და მტევანი მწიფე
სეეტის თავზე ამოჭრა თუ ამოკირა.

შეიჩვია, ზედ მიმინო შესვა,
მუხის გულით გამორანდა კარიბჭენი.
მე ფრინველის ფრთის შრიალი მესმა
და ხილული სილამაზით დაეიჭერი.

ახლა მწუხრით ვუთვალთვალე ციხეს,
ლიახვიდან მე შეეყურებ, როგორია,
პეშვით წყლიდან სიხალისეს ვიღებ,
ცისკრისფერით მდინარეს რომ მოჰყოლია.

მზე დაეშვა მთაგრეხილზე კენტად,
მზე მთის მიღმა აფრასავით გადიფერდა,
მეციხოვნემ თუ განჭერიტა ნეტავ,
რომ ციხიდან სიყვარული აიფრენდა?

თუ ესმოდა დაფიქრებულს წუთით,
რომ ეს ციხე მრავალ ციხეს დაბადებდა,
და მშვენება მზით მოსირმულ კუთხის
საქართველოს სიყვარულით აგვანთებდა?

მწიფობის თვეს შეურევდა მიხაკს,
ყველა ოჯახს გაათბობდა შთაგონებით,
დაიდგამდნენ უკვდავების ჯილას
ამ ცხოვრების თანამგზავრი მთაგორები.

რა კარგია მზის დახრისას გორი,
შემოდგომის ჩრდილი როგორ ეხამება.
გადავეყურებ ციხიდან და შორით
ურმულივით ახლოვდება შელამება.

დავით გურამიშვილი წვიაში

შენ გარბოდი, გზაში ქარი მოგეწია,
მოგასხურა წვიმა და აგაპყრო ცისკენ.
ღმერთო ჩემო, წვეთია თუ წყლის ბეწვია!
ნუ დამამსხვრევ მეხით, ხე კეთილი მიხსენ!

არ გისმინა, გზაში წვიმამ გაგიმეტა,
გაიშალა იგი, როგორც ღედის გლოვა.
მოშხუილე ღამე ბინდად დაგებედა
და აედარი ბედმა მოძმედ დაგიტოვა.

ერთი ცაცხვიც არსად შეგზვდა გაქოლგილი,
ალარც თივის ზვინი, შესადარი ბუხრის.
მოწანწკარე წვიმის ძუით დაბორკილი,
გიხილე და, მწირო, გამშეენებდა მწუხრი.

წვეთი იყო, თუ კუმპალი ბუდეშურის,
რა გსუსხაედა აგრე, აედარობის მჩენი!
შენ გეძებდი და წვიმაში მოგაშურე,
ნაწვიმარში ვპოვო ნაკვალევი შენი.

შენ გცივა, თუ მე ვკანკალებ, სულ ერთია,
ოღონდ ვიყოთ მარად ტრფიალებით მთერალი.
შენს მღვიმეში მსურდა ღამე გამეთია,
ან მეპოვნა შენი ცრემლით სავსე კვამლი.

ვერ მომხიბლე ლოცვით, გული შემიდონე,
ხელზე მითრთის ცრემლით შეფრქვეული იფქლი.
შეაგროვე გზაში, წვიმით შემოიკონე,
მოშრიალე ქარში, ფრთაგაშლილი ფიქრი..

გეძახოდი, შემრჩა ჭრაქი ჩაქრობილი.
გამაგონე წვეთთა დამჟანგველი ჟღერა,

სად მღეროდი ავდრობის ოქროპირი,
რომელ მინდვრად შეგეგება ბედისწერა!

ზეტიალში ხუჭუჭა თმა გაახუნე,
გალობაში სუფთად შეახვიე წყლული
და მლოცველმა კალმით ქართლში დააბრუნე
ნაწვიმარი ვარდი, სტრიქონებში რგული.

წვიმაა თუ მგლოვიარე ყვავილები?
რა ამშვენებს წიგნში წამოფრენილ სტრიქონს!
გკითხულობ და სანთელივით დავილევი
და წვიმაში, მწირო, საქართველო გიხმობს.

ლოდინი ვსესპიატსკოევი

„მოსკოვს ქალაქს მზეს ეელოდით“.
და ე ი თ გ უ რ ა მ ი შ ე ი ლ

ზამთარია, ზამთარია თეთრი,
შეჭვარტლული ღამეა თუ უღრანია?
მოღუღუნე ბუხარია ერთი,
მამულზე რომ საუბარი უხარია.

ქართველები მისხდომიან ბუხარს,
ნარდი მღერის თუ ჩხრიალებს კამათელი.
კრიალოსანს მარცვლავენ და სწუხან,
ფლანდებათ საქართველო სანატრელი.

ზამთარია, ზამთარია ცივი,
ნათლისღების მოწკარუნე ავდრებია.
რიჟრაჟივით ფიჭვის შეშა ღვივის,
უსაქმობით მელექსენი მრავლდებიან.

მოწყენილნი გასცქერიან კარებს,
 ნაკვერცხალზე ნაფიქრალი მიქუჩდება.
 ფანჯარასთან ზარს მარხილი ღარეკს...
 ჩაიქროლებს და მიმწუხრში მიყუჩდება.

ჩურჩულია, შრიალია გარეთ,
 წიგნს ბეჭდავენ და სტამბაში კანკალებენ,
 ყოველ ფურცელს ადარებენ მზვარეს
 და ასოებს ქართლის ვაზებს ამგვანებენ.

ზამთარია, აედარია ცივი,
 პეტერბურლით დახმარებას მოელიან.
 მშრალი ქარი საკვამურში წივის,
 ტყეს წიწვიანს თეთრი თოვლი მოერია.

შვიდი წელი მოუთვლია ლოდინს,
 კიდევ ბევრი საფეთქელი გათეთრდება.
 გრძელი ღამე დასრულდება როდის
 და სამშობლოს მთა-გორებზე გათენდება.

სათათბიროდ თავს იყრიან აგრე,
 გარიჟრაჟი ნაკვერცხალზე მილურჯდება,
 მსჯულმდებელი შემოვა და ცალკე
 მიმქრალ ბუხარს მშობელივით მიუჯდება.

მოუხმობს და მოაყოლებს დავითს,
 მკათათვეში საქართველო რა ფერია?
 და მოთხრობით მოგონება ჰყვავის,
 ქართლიდან რომ ფრინველივით აჰფრენია.

დავით გურამიშვილის გოდება მასტანგის ბარდაცვალების გამო

გარდაიცვალა ასტრახანში ვახტანგ მეექვსე,
ვაი, რა ბოძი, რა მაშურალი და რა მელექსე!

როგორ გვაურვებს ღულარჭნილი ბედი მაცთური,
ცხენი ჭიხვინებს და ქეითინით მივეც დასტური.

ქართლის ჭრილობის სამეურნალოდ ქვეყნად მავალი
მგზავრი იყო და გზაზე შეხედა ჭირი მრავალი.

მე მფარველ მექმნა და მიმხილა ნიჭი სამკალი,
ახლა იგი წევს, კელაპტარმა იწყო კანკალი.

ფუტკარი არ გეყავს და სანთელი როგორ ჩამოვქნათ,
მკლავი მოგეტეხეს, გლოვის ზარი როგორ ჩამოვკრათ?

გადმოხვეწილი ჩვენი გლოვა გარეთ გაისმის,
ყინვამ დააზრო იმედი და მდელი მაისის.

ჭერი დაგვენგრა და წვიმაში შევრჩით კაეშანს,
სამშობლოს დროშა არ შრიალებს, დაბლა დაეშვა.

ლოგინთან ეწყო დაბეჭდილი წიგნი მრავალი,
უკვდავ სტრიქონით აღეჭურვა შთამომავალი.

„ვეფხისტყაოსანს“, „დასტურლამალს“, „ქართლის
ცხოვრებას.“ —

თვითუელ სტრიქონს მოამაგე ემახსოვრება!

თავს დასდგომიან ხმლიანები ქართლის მოკეთეს,
ვისაც იმედი ჩრდილოეთის ყინვით მოკეთეს.

შორს გადიხვეწე, გადასერე მიწა სირბილით,
თურმე უცხოეთს მოგიწევა მაინც სიკვდილი,

როსელიც შენთან აღზრდილია მშობელ მხარეში,
რომ შეგათრიოს სინათლიდან მრუმე ღამეში.

ვახტანგი მოკედა, კასპიაში ვერვინ შესტოპა.
ტრიალ მინდორზე გზადაკარგულს ეუთხრათ შენდობა.

რატომ ხმაურობს ჩემი გული, როგორც წისქვილი
წისქვილში წაველ, ავიცდინო ეგებ სიკვდილი.

როგორც მონასტერს, შევეკედლო, პური ვითხოვო,
მაშვრალი ვნახო, ქართლის ჭირი მასთან ვიგლოვო.

იტყვის დავითი, გადასცქერის ღია სამარეს
და თავის მფარველს ასტრახანის მიწას აბარებს.

გ უ გ უ ლ ე ბ ი

მარტის თვიდან თეთრ გუგულებს
ელის, უნდა გადიდაროს.
გულს გალობა აგუგუნებს,
ვარდი რულავს სანეტარო.

გაშიგონეთ, გუგულებო,
დილით აღედევ უგუნებოდ,
სიზმრად მშობელს მივატირე
და უთქვენოდ ვიმარტვილე!

სად ხართ, სად ხართ გუგულებო,
ნახოთ მიწა გადახნული,

მოსპოთ ზამთრის უკუნეთი,
მკედრეთით აღდგეს გაზაფხული.

წყლულმა კრულმა, დადაგულმა,
შემიპყრო და ველარ ენახე:
ქართლის მიწა, დაჩაგრულმა,
მისი მთა და სავენახე.
ბედის წიგნში ჩამეწერა
ობლობა და სივარება.

გადმოფრინდით, გუგულებო,
ზამთრის ბუდე დამიფუშეთ,
არ დამტოვოთ უგუნებოდ
და ჭრილობა დამიშუშეთ.

გეკითხებით თეთრ გუგულებს,
თუ იხილეთ ქართლის ბარი,
გუთნისდედა თუ ღულუნებს,
გორის ციხის გვერდით მდგარი?

თუ გადვიდა ქართლის ჭირი,
მარცვლეულით მოთბა მიწა,
ბედისწერა კვლავ დაგვტირის,
თუ ცვარიან ველზე მიწვა?

„გუგუს“ გალობთ, გუგულებო,
ხომ არ ჰპოვეთ ლანდი დედის,
ქართლში მყოფი უგუნებოდ,
მგლოვიარე ვაჟის ბედით?

„კაფე-თესე“ გამაგონეთ,
სიცოცხლის ხმა ჩემი მხარის.
გამახარეთ, ამამღერეთ,
ვიმარტვილე სიმწუხარით,

თორემ, რა ვქნა, ცრემლი მწუთხი
 რად ვიგემო უგუნებოდ!
 ჩემი გული ვარამს უფრთხის
 და თქვენ გელით, გუგულებო!

გამოთხოვება და ომში წასვლა

უეცარად ომში მიხმეს,
 ტყეში იყავ, სოკოს კრეფდი, ვინანე,
 მსხმოიარე ვენახი ხარ სიყრმის,
 ვერ გიპოვე, სიმძიმილი ვინანე!

ამხედრების შემხვდა ჯერი,
 დაიფარე თაფლისფერი ბაია.
 დამიქროლე დარაია ჭრელი,
 ბალისფერი, როგორც ჭიამაია.

მე დაერახტე ჰუნე მალი,
 დამეფუშა ჩრდილოვანი კარავი.
 გადმომხედე, შეიფუთნე შალით,
 განშორების ჟამია და ვარამი!

თუ დავიჭრე, მწვავედეს წყლული,
 ვაი დედა, მეწილადოს ვაგლახი,
 მომიტანე თვალთ გაზაფხული,
 შემირჩიე სამკურნალო ბალახი.

შეამება სამაია,
 ივერიის ღვთისმშობელის ბაია.
 შენი თვალი ღია სამარეა,
 შენი კაბა — ჭრელი ჭიამაია.

სად მოვეკდები სადაური!
ვერ დავკრიფე დაშაქრული ყურბენი.
მე ვარ წიგნის მხოლოდ სათაური,
ჩემი უამი — დასაწერი ფურცელი.

გამაყოლე ტურფა ლანდი,
ყიფიყიფით თუ მეტოქემ ამკაფა,
გამონახე ჩემი მუზარადი,
ჩააწვეთე შენი ცრემლი კამკამა.

მოძმეს მიეც სასოებით,
მუზარადით შესევას ჩემი ვარამი.
გამაგონე მოთქმა განშორების,
დამაფარე ივერიის ალაში!

ამ ოც წელში გზა განვლიეთ წყვილად

ამ ოც წელში გზა განვლიეთ წყვილად,
მთა და ბარში ხეუღლი და სწორი.
მთაში ბევრგზის შეგვხვდა დილა,
კართან ბევრგზის მოგვეწია თქორი,

მოგვაფრქვია სიხალისე,
ჩამოგვრეცხა მტრის შური თუ ჭორი,
და შენ შემრჩი ხელში ისე,
როგორც ვაზი ან ლამაზი ქორი.

ორი ფრთა გაქვს, ერთი კვამლი,
ორი ბეჭდის გადაწნილი ზოლი.
შენს თვალში ჩანს ცისკრის ჭავლი,
ჩემს თმაზე დევს გაზაფხულის თოვლი.

დრო მიჰქრის და მაიმედებ,
ცხენს მიკაზმავ თუ მიჭედავ ნალებს,
წლები ჰგევანან განელილ ქედებს
და სახლი ჰგავს შენი ხელის აღერსს.

მეც არ მჯერა, თუ მოეხუცდი,
არ ეისვენებ, არ დამედოს ქონი.
შენს ჭაღარას მე მოვუცდი
და მერე კი დავებრდები, მგონი.

მარგე სითბო და სინაზე,
ნასადილეც უსიზმრებო ძილი.
მტკვარი გვიზის აივანზე
და მამულში წყვილად შეგვაქვს წელილი.

რაც შეგვეძლო, გავისარჯეთ,
მე ლექსს ვწერდი, შენ გზავნიდი წერილს,
კიდევ ბევრგზის გავალთ გზაზე,
რომ მეგობრებს არ ჩამოვრჩეთ მერმისს.

თუ დაგეჭირდა, შეეძჭიდროვდეთ,
ხელისგულზე მოვთავსდებით მყისვე,
ლამე ვარსკვლავს ვეჭიდები
და შენს სუნთქვას, ვით წყაროს ხმას, ეისმენ.

მეც შემეძლო ჩეხვა შეშის,
მთაში ირმის შეპყრობა თუ ჯიხვის,
ცდა და ლელვა მოსახვევში,
ოფლის ღალერა და გალხობა ჭირხლის.

დღეს შენ მიღებ სახლის კარებს,
ფანჯარასთან მე მიცდი თუ ქუხილს?
გამკრავ ქარში მომეფარე,
არ შეუშვა შინ წვიმები მწუხრის.

არ მოედო სადმე ეკალს,
როცა გზაზე სწყვეტ ვარსკვლავს თუ ყვავილს.
ხანდაზმული გრძნობა რეკავს,
მწუხრი რეკავს და ცისკარი ხვალის.

1953

მე მომხვდა შენი ნასროლი თოვლი,
წელან მომხვდა თუ დიდი ხნით აღრე;
ვხუცდები, არ ვარ მე შენი ტოლი,
როგორ გაბედე, ხუმრობა მკადრე.

მე მომხვდა შენი ნასროლი გუნდა,
დამასველა და მუხლები მითრთის.
თუ სიყმაწვილის მოყვანა გსურდა,
უნდა გესროლა იები მინდვრის.

თოვლი ყრია თუ ჟამთასვლის ფერფლი,
მგონი ყინულზე წკრიალებს ქოში,
დამეპნა წვრილი ფიქრების ფეტვი
და ვერ ავკრიფე მარცვლები თოვლში.

შენ მომახვედრე შეკრული გუნდა,
გაგიხარდა და შემოჰკარ ტაში.
ასეთ სიცელქეს სიყრმის დრო უნდა,
შენ კი ფანტელებს მიმატებ თმაში

მომხვდა გუნდა თუ ტრფიალის ტყვია,
კეფაში მწვდა და ვაშეშებ კისერს,

ვერ გამოგია: თუ არ გაქვს ია,
თოვლში აპრილი საიდან მიმზერს?

ცივი ზამთარი ბევრჯერ მერკინა,
თოვლში შაშვებმა აკენკეს ფეხები,
გუნდა მომხვდა და გული მეტკინა
და სიჭაბუკეს რა უნდა მეტი.

რა უნდა მეტი გაწვართულ თითებს,
სიცელქით სძლია ყინვა და თოში.
ჩემი ოცნებაც ჭაღარას ითმენს
და ჭაბუკივით გუნდაობს თოვლში.

1955

თბილისის თოვლი

თოვლში თბილისი უტურფესია,
ყლორტზე ნაზია თოვლის ფიფქები,
მთებზე ვარდები დამითესია,
თუმცა მკრეფელი მე არ ვიქნები.

მთებზე მფრინავი ფანტელებია,
მე კი მგონია — ჰყვავის ტყემლები,
ხევში გალობით გამთენებია
და მთებს კვამლივით თავზე ვეკლები.

მეწვის ვერაზე სულის საკმელი,
შენი მშვენების გავხდი მოწამე.
შენი ფიქრი და შენი საკმენი
გულის სასწორზე ბევრჯერ აეწონე.

ისანში ღვინო არ მითხროვია,
მწუხრით სავსეა ღვინის ჭიქები.
თბილისის მთებზე დაუთოვია,
თოვლს დაუფარავს ჩემი ფიქრები.

მაინც თბილია შენი კალთები,
საგზლით ივსება გულის კალათი,
შენი მშვენებით ბევრჯერ დავთვრები
და ვერ მივაღწევ სახლის კარამდი.

ჩემი სისხლია თოვლში ჩადვრილი,
მაინც თეთრია თოვლის ფიფქები.
შენი ყელი ვარ, შენი საყვირი
და შენი ფესვიც მალე ვიქნები.

1956

არ მშორდება ჭირვეული მარტი,
ჩამიქროლებს ქარით ეტლიანი.
გამომტაცა ყველა მისამართი
და ვერ შევძელ გზებზე ხეტიალი.

აფრებივით ფარფატებენ ღღენი,
ჯერ მთებია, მერე მკრთალი ხევი.
ჩემს ხელნაწერს ვერსად მივაგენი,
ვერ ვიპოვე მოძმის ნაკვალევი.

სად მივდივარ, ან მოვდივარ სიდან,
ნუთუ მართლა დამელია ჯადო

და სიცოცხლე, მხოლოდ ერთი ციდა,
ყველა გამელელს როგორ ვუწილადო.

იანვარი, თებერვალი, მარტი,
სამი თვეა მეტად უღიმღამო.
გულის ჯამში დამიგროვდა ჭკარტლი
მოგიზგიზე სიყვარულის გამო.

13 მარტი, 1966 წ.
დილის 10 საათი.
უკანასკნელი ლექსი.

უცხო
მონეტების კრებული

1903—1976

Զգեստ

Կռն ձեռնդ ջր-ուրթի հի,
զիւս արտառ ինչ էլ ջր-ուրթ,
նոյն ժամ օր-ուրթ, — Երբեք ան
նախնի — ջր-ուրթ Եր-ուրթ-

Երբեք ան ջր-ուրթ,
նոյն ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
ջր-ուրթ հի, ջր-ուրթ, օր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ.

Երբեք ան ջր-ուրթ,
Երբեք Եր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ.

Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ
հի ջր-ուրթ օր-ուրթ Եր-ուրթ,
հի Եր-ուրթ. հի Եր-ուրթ,
հի Եր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ.

Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ.

Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ.

Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ.

Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ,
Երբեք ան ջր-ուրթ Եր-ուրթ Եր-ուրթ.

მიმართვა პოეტებისადგი

ზოგი გენიას ართმევს ბაირონს
და ირონიით ახსენებს შოთას,
ფიქრობს, ვარ მათი თანაბარიო,
და მუშტმოღერით დადის და შფოთავს!

რევოლუცია აიღო საგნად
და მის გარშემო ბოღავს რაღაცას,
მაგრამ ნამდვილად ის ვერ ასახა
და ცეცხლის ნაცვლად აბოლებს ნაცარს.

ასეთი არის ზოგი პოეტი,
ის ქვეყანაზე სულს ვერ ათავსებს,
რაღაც ბოღვით და მიეთმოეთით
აქვს წარმოდგენა საკუთარ თავზე.

ის გრძნობს ობლობას თბილისში მოცდით
და სხვაგან აბამს ფიქრთა მავთულებს,
მოაქვს ამბავი ფოსტიდან ფოსტით,
მოაქვს თბილისში და აქართულებს!

თან ფიქრობს გულში: ამ ფიქრთა კარავს,
რაც კი ყვირილით აშენდა გუშინ,
თითქოს ქართული ხაბარდა ჰფარავს,
გახსნი, მარხია სხვა ბაიყუში.

ველარ გაიგეს მეოცე ხანა,
როს სინამდვილე ასე განსაზღვრეს,
ქართულ ცხოვრებას აძრობენ ხალათს
და ტანთ აცმევენ სხვა ხალხის აზრებს!

თქვენ, პოეტებო, თუ წერთ ქართულად,
თუ გინდათ რეკდეს სიტყვა ქართული,
წერეთ ლექსები წელგამართულად,
წერეთ ლექსები წელგამართული!

ასეთი ფერი, ვთქვათ, თუ დაბერდა
და მოისურვებს ფეხით გათელონ,
იმის წაქცევის ვერვინ გაბედავს,
ის ურყევია, ვით საქართველო!

ეს მას არ ნიშნავს, რომ ვიყოთ ძუნწი
და ვაფასებდეთ მხოლოდ პატრიოტს,
არ გვინდა ვინმეს, ჯერ თავზე უწინ,
სხვისი სხენება რომ ვაპატიოთ!

და თუ მივიღეთ დანიშნულებად
ქართულ სულისთვის ბედი ასეთი,
რად გავკიდით თავისუფლებას,
თანასწორობას რად ვაარსებდით?

ჩვენც სხვებთან ერთად მიეცევათ დრო-ჟამს,
ჩვენც ერთი მზის ქვეშ მსოფლიოს ვეძებთ
და ხელოვნების საკუთარ დროშას
ჩვენც, ჩვენც ავიტანთ მის სიმაღლეზე!

მაშ, მეგობრებო და პოეტებო,
მშობლიურ ენას პატივი ეცით,
თქვენი სახელი ხალხს მოედება,
თუ მას დაანთებს ქართული ცეცხლი!

ჩვენც ბრძოლის დროშა გვათბობს ალისებრ,
 გვესმის ოქტომბრის მძლავრი გუგუნის,
 ჩვენც გვაფრთოვანებს და გვახალისებს
 მხნე გულისძგერა ამ საუკუნის.

მხოლოდ იცოდეთ, მშობლიურ მიწას
 სხვის ნაფიქრალში ნულარ დამალავთ.
 საკუთარ სახეს ვინც კი დაიცავს,
 იგი სოფელში შევა თამამად!

1923

ა პ ტ ო ა ო რ ტ რ ე ტ ი

მომაქვს გლობუსი პოეზიის, ლექსებით სავსე,
 წინ გამაქანეთ, გამაქანეთ, ელვის რაშებო, —
 მზეო, მე გეტყვი, დამაცადეთ, მთვარევ, შენც ასე,
 გეტყვით, გიამბობთ, თუ რა ხდება მიწის გარშემო!

ზოგიერთები დამცინებენ, დამაყვედრიან,
 როს „მე“-ზე ეყიქრობ და სულისთქმა მიტაცებს კიდეც, —
 ო, ჩემი გული, მძიმე არის, ვით ტრალეღია,
 ო, ჩემი გული, მიწის გარდა, სხვა თვალებს იტევს!

ბევრი რამ მინდა, ბევრს დავეძებ, მივფრინავ ეტლით,
 წინ გამაქანეთ, გამაქანეთ, ბედის რაშებო, —
 ქარიშხლის ფრთებით გამაქროლეთ წინ განუწყვეტლივ,
 შემომატარეთ მზესთან ერთად მიწის გარშემო!

მეც შემძლია ვიჯირითო რითმებით ლექსში,
 ქორივით ქარში გადავარდნა ფიქრებთან ერთად, —

ლაღად გავზრდილვარ ამ ცხოვრების ხვევნა-აღერსში,
ლექსიც ყოველთვის აღგზნებული გულივით ძგერდა!

დღეს ჩემი სიტყვა ახალია და უჩვეულო,
ჩემს სიმღერაში არც ბოღვაა, აღარც წუხილი, —
ცეცხლიან ფრთებით ინავარდე, სულო რჩეულო,
ეპერძოლოთ ბნელეთს, შენ ელვა ხარ — და მე ქუხილი!

ბევრის თქმა მინდა, ვიტყვი კიდევ, მიეფრინავ ეტლით,
წინ გამაქანეთ, გამაქანეთ, ბედის რაშებო, —
ამ ცხოვრებაში მე რაც მიყვარს, მე რასაც ვეტრფი,
ეს მხოლოდ თქვენ ხართ, მომავალის გარიჟრაჟებო!

გაესებულია ეს გლობუსი ლექსების ბომბით,
ფიქრი — მზის ლტოლვა სურვილების ლანდებს გადაჰყვა,
გათენებამდე მე რაც მითქვამს, რასაც ვამბობდი,
ცას აწერია ვარსკვლავებად მთების გადაღმა!

ო, მიხარია, რომ ეს ბედი ქვეყნად მელირსა,
წინსვლაა ჩემი ნაღელიანი დღის გამქარველი, —
აღიო ძვირფასო, დაილოცე გზები ბედისა,
აღიო ძვირფასო, ცეცხლი იყოს შენი მფარველი!

1923

ლ ე ნ ი ნ ი

შენ ჩამოგეშორდი, ბელადო ლენინ,
და ქვეყანაზე ობლად დაგვტოვე,
გადაეფარა ტრაური ბნელი
კაცობრიობის სხვადასხვა ტომებს!

გლოვობს თბილისი, მოსკოვი კრემლით,
ჯროშებმაც თაეი დახარეს დაბლა,

სიკვდილი ნათელ სიცოცხლის ნგრევით
ჩვენს აღმაფრენას დაეცა დამბლად!

მაგრამ, ო, არა! არ გვინდა ცრემლი,
შენ ჩვენთვის ეს არ გიკარნახია,
ვჯავრობთ საჯაროდ და სიკვდილს ვწყველით,
რომ თავზე გვახვევს ფიქრებს ნაღვლიანს.

რისხვა ამოდის მკვეთრი, ძლიერი,
მტრებს დავიმონებთ თოფით, ელვითა,
შენებრ მებრძოლი და შენმიერი
ჩვენს წითელ ლაშქარს თუ მოვევლინა.

გფიცავთ: შენს დროშას ვატარებთ მაღლა,
დავებმარებით შრომისგან დაღლილთ,
ლენინ! შენს თვალებს ჩვენ არ დავმარხავთ,
ლენინ! შენს შუბლზე მიწას არ დავყრით!

შენ თვალებიდან ცეცხლი გცვიოდა,
შიგ ახლაც შფოთი და სამუშაო,
დე, შეინახოს კაცობრიობამ
შენი სახელი, როგორც მუშა!

გაივლის ჟამი მტკრევით, ხმაურით,
სულ სხვანაირი მოვა ცხოვრება,
მოვა სხვა ხალხი და სიყვარულით
შენს უკვდავ სახელს ეამბორება!

ნახტომი მზისკენ

მივქრი ელვის რაშებით,
გაქანება მაზარებს,
უკან ცივი ქარები
მომკივიან ზარებით, —
სალამი და მშვიდობა
ამ ქვეყანას, ამ მზარეს,
მზეში დაბადებული
მზისკენ მივემგზავრები!

ისმის მთების გუგუნო
და სხივების ღრეობა,
ცაზე ღრუბლის რაშები
ცეცხლს აჩენენ ჭენებით, —
ამ უდაბნო მიდამოს,
ამ უკუნეთ ხეობას,
ვერ გაივლის „მერანი“
და ვერც „ლურჯა ცხენები“.

გასწით, ელვის რაშებო,
საზღვარს გადამატარეთ,
გასწით, გადავიაროთ
ღარიალის კარები, —
— აღარ დაუბრუნდები
ამ ქვეყანას, ამ ღარებს? —
მომკივიან შორიდან
საქართველოს ქარები!

ღარიალო, მშვიდობით,
იმედებმა დამთოვეს,
ბედის ეტლმაც საზღვარი
განვლო, გადაიარა, —
მე შენს მკერდზე წარსულში

თუ რამ კვალი დავტოვე,
დე, იმ კვალში ჩაიდგი
საქართველოს იარა!

დროშად გაშლილ სიხარულს
თუ ბოლომდე მივიტან,
მე უდარდოდ გავიარ
ამ დარიალს, ამ დარებს, —
გასწით, ელვის რაშებო,
გასწით შურდულივითა,
და მზით შეყვარებული
მზეში გადამატარეთ!

ვხედავ ახალ ქვეყანას,
მესმის შრომის ღაღადი,
წითლად მოჰკიდებია
ცას დროშების ალები,
დედას გამოვეთხოვე,
და-ძმებს ვუთხარ ნახვამდის,
რა ექნა, აქაც ბევრია
ჩემებრ ლურჯი თვალები!

ელვად გაშლილ სიხარულს
მზეში თუ ვერ მივიტან,
რა მოარჩენს ამ პატარა
ქართველ გულის იარებს? —
გასწით, ბედის რაშებო,
გასწით შურდულივითა,
და სამშობლოს საზღვარი
სეტყვით გადაიარეთ!

დიდება, შენ, ქვეყანავ,
მზისადარო, მზიანო,

ზელებს ვუწვდი მზის სხივებს,
 მწველზე მწველს და ისრიანს, —
 სამშობლოზე გოდებამ
 რომ არ დამიზიანოს,
 ჰა, ეს გული ქართული
 მზეში გადამისვრია!

1925

პ ა ტ ა რ ა

შენ თუ ტოროლივით მტერმა აგატირა,
 მკერდში ვიფეთქავდა გული პატარაო,
 დაბადებიდანვე ქუჩის განაპირად
 ქარმა მშობელივით უბით გატარაო.

ჯერ შენი დარდები ცრემლის ოდენია,
 თვალში ზღვა გიციინის ზვირთებგამოსხმული,
 ვნებით გაივსები და რძეს მოდენიან
 მკერდზე ფორთოხლები ოდნავ ამოსული!

ნეტავ, ჩემი თავი ისე შეგაყვარა,
 ჩემკენ პეპლებივით ღიმილს აგზავნიდე,
 იყო სულ ასეთი ნაზი, თვალმაყვალა,
 მე კი თმაბებერი ჭკუას გასწავლიდე!

და თუ ტოროლივით მტერმა აგატირა,
 ალბათ ვიფეთქავდა გული პატარაო,
 დაბადებიდანვე ქუჩის განაპირად
 ქარმა მშობელივით უბით გატარაო!

გეყო, ჩამოშორდი ამ ხალხს, ამ მიდამოს,
 გეყო, ამ ქარებმა რაც რომ შენ გაწვალეს,
 მოდი, გაებუტე ყველას სამუდამოდ,
 მოდი, მე დამენდე, ბავშვო, გენაცვალი!

1925

მ ტ კ ვ ა რ ი ს ტ ა ნ ი

გახედეთ.
 მტკვარი დამტვრეული მორბის ხროტინით,
 ზაჰეს, მზედარო,
 კეამლის ციდან ტყდება რკინები,
 ღამე მუხლებში იღუნება
 ბეგემოტივით
 და ილიმება
 ვარსკვლავების თეთრი კბილებით!

როს ალიონი
 ცას ოქროსფრად მოაუარაყებს,
 მზე გადმოდგება —
 ამირანი ჯაჭვაშეებული,
 მიეჭრი ნაპირზე,
 მტკვარი ვნახო გაშმაგებული,
 ტალღების ენით
 გიჟმაჟურად მოლაპარაკე!

მტკვარი მოტირის
 ატივებულ ტალღების მტვრევით,
 უდარდელივით მოგზაური
 და მოდუდუნე.
 — რა ვქნა, მე გული დამიხეთქეს

ელვის ტივებით,
რა ექნა, კისერზე მატეხავენ
რკინის ურდულებს!

ეჰ, მტკვარო, მტკვარო,
ამ ნაპირზე უწინდელ ღროში
თუ წინაპრები მოგონებით
შლიდნენ ოცნებას,
მე შენს ხეტიალს
ამ საყვარელ საქართველოში
ვგრძნობ, როგორც ტანში,
აჟრჟოლებულ სისხლის მოქცევას!

თუ მოგონება მართლაც არის
ძველი ზღაპარი,
თუ ბავშვობაში
პეპლებივით ღუმელს ვიკრეფდი,
შუქშემოსილა
არემარე მიუსაფარი,
შევარდნებივით
აფრენილან ჩემი ფიქრებიც!

მოგიკვდე, ღამევ,
ერთი ლანდიც თუ დაგიტოვონ,
საუკუნიდან არ გეჭირია
ღლის ჩამოხვევა,
ზაჰეს,
ელვების და ურიცხვის მზის ბარიტონი,
ცა ვარსკვლავების დაიფინე
ფეხქვეშ ნოხებად!

იქ ალბათ ვინმე გუშინდელი
ღრუბლებს უმზერდა,
სადაც ზვინებად დაგროვილან
კვამლის კონები,

დღეს, საქართველოს
განახლებულ მიწის გულზედა,
შრომის დიდება ისტამბება
ქვის სტრიქონებით!

ვის უხარია მოლოდინი
მწვანე ვარდებად,
ჩემო იმედო,
აწი აღარ გაითოშები,
გახედე ზაქესს,
წაიკითხე მზის დაბადება
და ვარსკვლავებით დაწერილი
კვამლის დროშები!

სადაც ბლაოდა ბარაბანი
ღრენით, ჩხავილით,
სადაც ღრუბელთა ქარავენების
იდგა რიალი,
აგღია ქუჩის
მტვერიანი სუნთქვა ჩვარივით
და საინივით დამტკრეული
ხმა როიალის!

წინათ აქ წვიმა ყურანს წერდა,
ელვით და მეხით,
აზიის ქარი ცივ ღრუბლებით
შლიდა კარავებს,
აქ ბინადრობდა სააკაძე —
ქართველი ვეფხვი
და ველურ ქშენით აჩერებდა
ველზე ქარავენებს!

მტკვარზე დაჰკიდეს მზის მაგიერ
ზაქესის გული
და მტკვარისატნი

ვარსკვლავებით გადაშლილია,
 ზეცა — ბუხარი მოელვარე
 იწვის გუგუნით,
 ყოველი ღამე
 მზით დამწვარი დღის ნახშირია!

და ასე მოდის
 ღამეების გადაშენება,
 ეჰ, ვინ რა იცის
 უბინაო ბინას სად ჰპოვებს,
 მშობელო დედა,
 თუ ასეა, რა ეშელება,
 სამეგრელოდან
 გრიგალივით მოვარდნილ პოეტს?

ჩქარია სუნთქვა
 და შრიალით დღენი გარბიან,
 იფეთქებს გული
 ეულკანივით ამობერილი,
 პირი გაქვს ხარბი
 და თვალებიც უფრო ხარბია,
 თუ ხარ ქალაქის ცხოვრებიდან
 ამობერილი!

დღესაც ქალაქის სართულიდან
 მთის ჭიშკრებს ვხედავ,
 ყურში ჩამძახის მავთულივით
 სოფლის ურმული...
 — დარჩი სოფელში!
 გარინდებით მეტყოდა დედა, —
 მტვერში სიცოცხლე
 ხანმოკლეა და გამურული!

რა ვქნა, რომ გულმა
 გაქანება ისევ მინდაო,

ჩამაცვეს კვამლი
და ხმაურში ყოფნა მბზუნებს,
ახალგაზრდობავ,
სიხარულის ბურთო ფრინდლო,
ბედის ლელოზე გავორებულს
ვინ დაგაბრუნებს?!

1925

პველი მაზარა

ჩვენ თუ ამდენხანს გამარჯვებულ ბრძოლებს გაესცილდით,
თურმე ხალისიც მოდუნდება ფრთამომტვრეული,
ხელში მიჭირავს, ტყვიით დაჭრილ ჯარისკაცივით,
ძველი მაზარა გასაყიდად გამოთრეული!

იქ, სადაც ახლა ჭიანურის ბასრი ხმებია,
ბედზე რომ ტირის მოქალაქე თვალამღვრეულად:
რამდენი ღამე თოფით ხელში გამთენებია
ამ ჩემს საყვარელ მაზარაში გამოხვეულად!

დღეს მუშტარს ვეძებ, წყეულ იყოს იმის სახელი,
არც გროშის ფასად იყიდება, აღარც — ნისიად,
ძველი მაზარა, დღეს ბაზარზე გამოსაფენი,
ჩემთვის არ ვარგა? სხვისთვის უფრო უვარგისია!

დავდივარ ბრაზით და მყიდველის გამჩენს ვაგინებ,
აქ ყველაფერი თითქოს გაღრჩობს და გეზიზღება,
ჩემი მაზარა, უკანასკნელ სისხლის მაგიერ,
ბაზრის პირიდან ამონახველ ფურთხით ისვრება!

მაზარასავით ღვას უღონოდ ჩემი სწეული,
 გავსცქერი ხარბად ცოფიან მტვერს, მწვავს აგონია
 და ქვა ყოველი, მოედანზე წამოქცეული,
 დახოცილ გმირთა გაპობილი გული მგონია!

და ვფიქრობ ასე: ნუთუ ბრძოლა ამით გათავდეს,
 როს კუნძულივით მკერდზე კიდევ დარჩა იარა,
 საკუთარ ხელით ამოვითხრი ორივე თვალებს,
 ამდენმა ბრძოლამ უშედეგოდ თუ ჩაიარა!

აქ, მახსოვს, ქეებიც ხორცებივით მიკბენია და
 ხარბად ვყოფილვარ ჩემივე სისხლით პირმოშხამული,
 რად არ იფეთქებ, გულო ჩემო, ძირმკერდიანად,
 როცა მოგესმის ჩახმახივით ვერცხლის ჩხარუნია?

აქაც, ამ ადგილს, სადაც კლდეა ტყვიით გაბრული,
 გროშებს რომ ითხოვს არმიელი ფეხმოკვეთილი, —
 სივრცეს ბერავდა ბარიკადა კვამლის ლალუმით
 და ყეფდა სისხლი ნიაღვარად გადმოხეთქილი!

თუმცა: დაუშრეტ ქარიშხლების ტალღად შეკრული
 ცხოვრების გამსკდარ ნაპრალებში ფეთქავს იარა,
 ვაშა იმ მეგრძოლს, ვინც იმედით გაკაუებული,
 გადამწყვეტ ბრძოლის მოლოდინში სწმენდავს იარაღს!

ყვეირი, ვინ არის ამ მაზარის მაინც მყიდველი?!
 ეხ, მეზარება ეს ადგილი და ეს ბაზარიც:
 კაცი არ არის თანამგრძნობი, არც გამკითხველი,
 დავდივარ მარტო, ვხეტილობ ხელში მაზარით.

მყიდველის გამჩენს მეც ვაგინებ ჯავრით გავსილი,
 ლამის დავგლიჯო ეს მაზარა (ისეთ გულზე ვარ),
 ვბრუნდები სახლში და უბრალო ჯარისკაცივით
 ძეგლი მაზარა კვლავ კედელზე აეტუზება!

რა ვუყოთ, ზოგჯერ ქარიშხალნი თუ ჩადგებიან,
 მძიმე ყინვის დროს ზოგჯერ ცეცხლიც გაიყინება,
 დარეკავს ჟამი, ბრძოლის ხმები აფეთქდებიან,
 და ეს მაზარაც სისხლის ფასად გაიყიდება!

1926

პოეტი კაკიტანი

აჰა, დღეს მინდა
 ისევ ცეცხლი დავატრიალო,
 რომ გავიხსენოთ, ამხანაგო,
 ბრძოლის ნაღმის ხმა,

გულო, ათასჯერ დაფლეთილო
 და ნატყვიარო,
 ტყვიების ზრეშით მოკირწყლულო
 მოედანი ხარ!

ვიბრძოლოთ მაინც,
 ვიდრე მკლავი დაგვივარდება,
 დაე, სიცოცხლე აღრიადდეს
 ქვებზე დაღვრილი,
 მტრების პირისპირ
 დავდგეთ ცეცხლის ბარიკადებად
 და ქარქაშიდან
 ამოვზიდოთ ლექსის მახვილი!

დღეს თუ ხვალ
 ბრძოლა გადამწყვეტი განმეორდება,
 რომ საკუთარი სისხლის წვეთი

შესვან თვალბმა,
 სად გაგონილა —
 კაცს ჰქონდეს ხმა
 რისხვის ოდენა,
 როს ამ ცხოვრების
 აზვირთებულ ზღვას ემალება?

შენ, პოეტი ხარ,
 სიცოცხლეში ლექსს ფრთხილად უელი,
 მე კი ბრძოლის და
 ამბოხების ძველი ორბი ვარ,
 მძიმეა ბრძოლა,
 ამ ბრძოლაში დე, გატყდეს გული,
 გამტყდარ გულიდან
 მხოლოდ სისხლი თუ წამოგივია!

რად გინდა ლექსი, რომ ფეთქავდეს
 ბრძოლის ხალისით,
 სიტყვა ღარიბი თუ ჩააცვი
 ტანზედ ჩერებივით,
 არის თუ არა ვინმე ისე
 შესაბრალისი,
 როგორც პოეტი
 ცხოვრებისგან ჩამორჩენილი?

რად გინდა ლექსი
 უდღეური და უფერადო,
 საკუთარ ცისქვეშ
 სიმწრის ოფლში დღეს რომ გალაქე;
 ადამიანთა მოძრაობას
 თუ არ ბელადობ,
 როგორც პოეტი,
 ბოლშევიკი და მოქალაქე?

ხალხი ხომ ზღვაა —
 რუხ ტალღებით ქუხს და გრიალებს,
 რევოლუციის მიჰყავს გემი
 უზარმაზარი,
 შიში და ძრწოლა —
 მხოლოდ გემს თუ დააგვიანებს,
 გადმოშვებული, როგორც ღუზა,
 ზღვაში ზანზარით!

ავდრიან ღამეს, თუმც გემიდაჲ
 ღუზა ვისროლეთ,
 ზღვას ვინ დაუშლის
 რისხვიანად მაინც ღელავდეს?
 იყვირებს ჟამი,
 ჩვენ ყოველთვის
 მზად ვართ, ვიბრძოლებთ
 დიდ ოქტომბრიდან
 უკანასკნელ გამარჯვებამდე!

აი, წამოდგა ზღვის გულიდან
 ტალღა ზეავებად,
 განადგურებას გვემუქრება
 კლდეებზე ცემით,
 ეჰ, რამდენია
 წამოსული თანამგზავრებად,
 დღეს გემში სხედან,
 არ იციან, სად მიდის გემი?

და იტვირთება ეს ცხოვრება
 ახლადნაგები,
 შიგ შემოჭრილი
 მტერ-მოყვარე ხალხიც ჭრელია,
 მაგრამ არიან
 გულფოლადი ამხანაგები,

რომლებთან ყოფნა,
ერთად ბრძოლა სანატრელია.

ჩვენთვის მტკიცე და ნათელია
შორი მიზნებიც,
მოვდივართ, მოგვაქვს
დაუშრეტი თვალი მრავალი,
იზრდება ცეცხლის ხმა გულიდან
და ჩვენც ვიზრდებით,
როგორც მზე
მთების ნაპრალიდან ამომავალი!

ხალხი ხომ ზღვაა,
მუდამ ქუხს და აედარიანობს,
ლენინის გული რომ დაიდგა
მკერდზე გემივით,
გამართე გეზი
შენ, მებრძოლო ადამიანო;
ნუ შეგაშინებს
ვეშაპივით გზა დაღვრემილი!

ჩვენ კიდევ ტყვიით აშენებულ კლდეებს ვუცინით,
სანამდე ბრწყინავს
დროშებიდან სისხლი გამშრალი,
ამხანაგებო,
ისმის ზარი რევოლუციის
და წასასვლელად ემზადება
გემი ჯავშანი!

ასწიეთ ღუზა!
სადგურიდან გემი გავიდა,
დე, ამოვარდეს ქარიშხალი
მეტი სიმძაფრით,
ზღვა-გორიანი

გზა ვერ მოხრის პოეტს კაპიტანს,
 ასწიეთ ღუზა,
 გეზი მედგრად, გეზი პირდაპირ!

1926

დამკვრელი ბრიგადები

თქვენ დამკვრელი ხართ, დაზგებს ამღერებთ,
 ტემპიც მატულობს ყოველდღიურად,
 დასცხეთ, დაჰკარით მარცხებს, გარღვევებს,
 დასცხეთ, დაჰკარით კოლექტიურად!

ჰა, გრაგანებენ კვლავ მანქანები,
 ყალყზე დგებიან, გრიგალდებიან,
 ტემპს რომ ხედებიან მძლავრ გაქანებით, —
 კომკავშირული ბრიგადებია.

თითქოს მანქანა დაზგებს დაჰხარის,
 ყალყზე დამდგარი ბორგავს გმირულად,
 დასცხეთ, დაჰკარით, დასცხეთ, დაჰკარით,
 დასცხეთ, დაჰკარით კომკავშირულად!

აზვირთებულა ტალღა შეჯიბრის,
 ბორგავს, ბობოქრობს შრომა ზვიადი,
 დიად ხუთწლედის გამარჯვებისთვის
 იბრძვის მუშათა ენთუზიაზმი.

მაშ, როგორ გინდათ, როგორ გაეცნოთ
 ომის ქარცეცხლით მძვინვარ ევროპას?
 დასცხეთ, დაჰკარით, როგორც არასდროს,
 რბევას, გარღვევას, დაუღვერობას!

აღფრთოვანებულ მკერდით მოვდივართ,
რომ დამკვრელობის გავყვეთ მაგალითს,
თურმე ჩვენ შორის ტემპი ყოფილა
შრომის პირველი დამკვრელთაგანი!

ის ქარხანაა, შავი მტერიანი,
კვამლის კრიალით მთებს რომ ედება,
ჰქმნის მანქანათა ჩქარი ტრიალით
ინდუსტრიალურ შემოქმედებას.

ფორდს ეჯიბრება პუტილოველი,
(გახლავთ საბჭოთა მტკიცე ხელობის)
უნდა გაკეთდეს ნივთი ყოველი
ბოლშევიკური მსოფლმხედველობის.

ვხედავთ: მტრის მიერ განვლილ ნაბიჯებს,
ჩვენსკენ სისხლიან ომს რომ აჩაღებს,
რისხვა, პროტესტი რამზინს, ლარიჩევს,
ინტერვენციის მომწყობ ყაჩაღებს!

განა ოდესმე დასანდობია,
ვინც რესპუბლიკის ნგრევას გვიმზადებს?!
კლასთა ბრძოლის და ომის ფრონტია
თვით ძლევაშემოსილ კომუნიზმამდე.

მაშ, როგორ გინდათ, როგორ დავაცხრობთ
კაპიტალიზმით მძვინვარ ევროპას?
დასცხეთ, დაჰკარით, როგორც არასდროს,
მტრობას, ომსა და დაუდევრობას!

აი, მანქანაც ბორგავს ჩქარ-ჩქარი,
თითქოს ტემპები დასძვრებია,
დაზგის გულდაგულ რომ დგას ლაშქარი, —
კომკავშირული დამკვრელებია.

მეც დამკერელი ვარ, საქმეს ვამზადებ,
ტემბს გრიგალივით ცეცხლი მოვსტაცე,
და ვეჯიბრები საწერ დაზგაზე
ინდუსტრიულურ ლექსის ოსტატებს.

მეც გეგმაში მაქვს: კალმით გავღარო
მთების კლდე-გული და წყაროები,
ფიქრთა გვირაბი არის მაღარო,
ლექსი — ფოლადის ნაწარმოები.

აგრიგალებულ შრომის დაზგაზე
დამკერელ სტრიქონებს ვაწყობ რკინებად,
რომ სხვა იარაღთ შორის დამზადდეს
ბოლშევიკური განწყობილება.

ჩვენ კომუნიზმის ვაგებთ ნიადაგს,
მიწა დროშების აღს დაუფარავს,
წიგნი შრომის დროს აგურია და
ბრძოლის დროს — ტყვიით სავსე ყუმბარა.

ასე, მანქანა იბრძვის, ტრიალებს,
არის შეჯიბრი წარმოებების,
ჰქმნიან საბჭოთა ინდუსტრიალიზმს
ჩვენი ლექსებიც და პოემებიც.

თუ გვიბრძოლია თოფით, სხეულით,
დღესაც მედგარი ბრძოლა გეჭირია,
შრომის ფრონტიდან გამოქცეული
იგივე ბრძოლის ღეზერტირია.

მაშ, იგრავანეთ კელავ, მანქანებო,
გრიგალივით რომ დაზგებს დაჰხარით,
დასცხეთ, დაჰკარით, ამხანაგებო,
დასცხეთ, დაჰკარით, დასცხეთ, დაჰკარით!

ს ც რ ბ ა

1

დიდი ხანია, რაც დავტოვე
 მშობელი ზორგა,
 ხმაარეული სიმღერები
 ბაყაყ-გორდების, —
 დედავ, ამბობენ, სინანულით
 ხატებთან ბორგავ,
 ჩემს დაკარგეაზე ალბათ ფიქრობ
 და გაგონდები!

მომდის ბარათით საყვედური
 განუზომელი,
 უნახაობა შენი შეილის
 ძლიერ გაწუხებს, —
 დედავ, ნუ მელი! მძულს ჭაობის
 გუბე-სოფელი,
 თითქოს უქმური დასახრჩობად
 მიჭერს მარწუხებს!

შენ კი პატივს გცემ, როგორც დედას,
 კარგო მამულო,
 მე შენს ალერსში მიმრთელდება
 გული დახშული,
 შენში ვიგონებ მარტის მთვარეს
 და იმ ალიონს,
 როცა მოვშორდი სოფლის დარდით
 გამურულ სახლებს
 და, როგორც თვალი, შევეზარდე
 ქალაქის სახეს,
 დედათა შორის,
 ძვირფას დედას გარკმევს ალიო!

2

ათი წელია, რაც ერიმანეთს
დაეშორებულვართ,
გნახე, ვერ გიცან,
შენი ენა თითქოს არ ვიცი,
ათი წელია
უამს ვებრძოლე აჟრჟოლებულად
და ტანში მაინც კოლოების
კვნესას განვიცდი.

აი, გავცქერი მშობლიურ სახლს
ყავარ-გათელილს,
ეზოც გაცვეთილ ხალიჩებით
არის გაშლილი,
კვლავ დაბაჩუნობს
დედაჩემი სახენათელი,
დასდევს ხბოსა და...
ხბოც კუნტრუშობს ბაღში ბავშვივით.

შორს კი ნაღმების აფეთქებით
კრთიან ველები,
უჩუმურს ებრძვიან
ჟანგისფერი კოლხიდელები.
წყალნი წასულან
და წასულა სადღაც რიონი,

კოლხიდის მიწა ტანს იშუშებს
სველს და მანკიერს, —
და ჩემს ეზოშიც,
ლაქაშების ნესტის მაგიერ
მანდარინების, ნარინჯების
დგას ალიონი.

ლექსი მარადი

არ დაბრუნდება არსად, არასდროს
ერთხელ წასული ჩენი ცხოვრება,
წავალთ და ბრძოლას აქ სხვა განაგრძობს,
ჩენი ბრძოლებიც ემახსოვრებათ.

ცვალებადია დღე, სხივთ ისარიც,
წელიწადებიც ასე გადიან,
მხოლოდ უცვლელი ქვეყნად ის არის,
რომ ყველაფერი ცვალებადია.

მოვწყდი ბავშვობის მინდვრებს, მიდამოს,
ხეალ სიჭაბუკე მშვიდობას მეტყვის,
აწ მომავალმა რა მომიტანოს
სიბერისა და... სიმშვიდის მეტი?

მაინც მომავლის ღლეებს ვუღიმი
და ის მავწყებს ამდენ გოდებას, —
რომ ჩემი ლექსის ჭექა-ქუხილი
კიდევ მრავალჯერ განმეორდება.

1934

ს ა მ უ ო ბ ლ ო

აი, ქვეყანა, სად უნაყოფოდ
უბრალო ხეც კი არ დარჩეულა,
მთა ჩაზვეულად მთას ეფარება,
შიგ ელვასავით გზა დახვეულა.
გინდა მთელი დღე უსმენდე ნიაფს,

რომ სიზარული იგრძნოს სხეულმა,
მიღამო პურის ნამკერებს მიაქეს,
მზის შადრევნებით ცა გარღვეულა.

მთას გადაივლი, ისევ მთებია,
ტყის ფარჩეულით შემოსილები,
ისევ ფრიალო დაღმართებია,
ირგვლივ ჟღერაა სხივთა სიმების.
ველზე გაშლილა მდელის ზავერდი,
ამოქსოვილი ოქროს სირმებით,
ტანად მაღალი და რქანაყარი
ხეები დგანან, როგორც ირმები.

მიწა ერთია, მხოლოდ ფერებით
დაშორებულან უბნებს უბნები,
ხშირად, ფოთლების ლაჟვარდებიდან,
ბრწყინავს ატმები და ალუბლები.
მარჯვნივ ზღვა ღელავს თავთუხიანი,
წაშლილან ცის და მიწის ზღურბლები,
მარცხნივ გახედავ: მთის ფერდობები
დაფარულია ცხვრების ღრუბლებით.

შეერთებია სოფელი ქალაქს
გზებით, ნარებით, წალამურებით,
აყვავებულან ბაღში დროშებიც,
ფერწითლები და საამურები.
მცენარეებში ყვინთავს ქალაქი,
გაყვითლებულა ცა აღმურებით,
ძლევამოსილი შრომის დიდებას
მღერიან ქარხნის სალამურები.

უხვი ნაყოფის და ჭირნახულის
ხვადად ქცეულა სოფლის ამაგი,
ვეღარ ეტევა ქვევრში, ბელლებში
ხორბლეულის და ღვინის მარაგი.

გამდიდრებულა მთელი მიდამო
დაუშრეტელი შრომის ბარაქით,
ლეივის სოფელი: გლეხის ეზოში
დგას სურნელება რძის და კარაქის.

შეხვალ ბაღში და: ყრუ ჟრიაბულით
ცა დაგადგება მწვანე ტევრების,
ზოგან კლიავით დაბინდულია,
ზოგან — ნარინჯთა სხივთ შადრევნებით.
ხენი ზემოდან ხელებს გიშვერენ,
რომ მოგაწოდონ მწიფე მტევნები,
დაგავიწყდება შენი ასაკი,
ვაზებს ბავშვივით აედევნები.

ჩემი ქვეყანა, ეგრე ლამაზი,
შავი ზღვის პირად აღმართულია,
თავზე გვირგვინად მუდამ მზე ადგას,
მისგან ღრუბლებიც დაფანტულია.
ხან გაშლილია უგზო-უკვალოდ,
ხან ეენახებით დახლართულია,
მთაც ლამაზია, ბარიც ლამაზი,
ცა — ფიროსმანის დახატულია.

1936

ჰიმნი საფშოპლოს

როგორ ვიმარჯვეთ! მზიან დროშებით
შევხვდით ცხოვრების ახალ განთიადს,
როგორ ავმაღლდით! წარსულისაკენ
რა შორი გზაა, რა დაღმართია.

ბორკილაწყვეტილ შრომის გარეშე
მხოლოდ მონობა და ღალატია,
ამას უამბობს კაცობრიობას
განახლებული ქვეყნის ქარტია.

როგორ ვიმარჯვეთ! ეს გამარჯვება
ახლა მტრისთვისაც უკვე ცხადია,
ყველგან საგმირო და საამური
შრომის დიდება და ღალადია.
ყოველ საქმეში ბრწყინავს იმედი,
ყველგან ლენინის სიბრძნე ჰხატია,
ამას უამბობს კაცობრიობას
გამარჯვებული ხალხის ქარტია.

თავისუფლებას უფრო სხივმოსილს
ვინ დაიჩემებს, ქვეყნად რომელი,
ქარხნის სალამურს უსმენს ქალაქი,
დამკვიდრებულა სოფლად მშრომელი.
ჩემო სამშობლოვ, შენ გიხაროდეს,
აზრთა გენიის რომ ხარ მშობელი,
ამიერიდან შენ გენიჭება
ხალხთა მადლობა დაუშრობელი.

დღეს საბჭოეთის დიად სამყაროს
შეადგენს ძმური ქვეყნის ერები,
ლენინის აზრით გაჩაღებულან
ცრემლით ჩამქრალი მათი კერები.
მათ შორის შენც ხარ, ჩემო სამშობლოვ,
შენი მთებით და შენი სერებით,
შენი ბალებით და ვენახებით,
შენი სიუხვით და სიმღერებით.

ბედნიერი ხარ: „ქართლის ბედისთვის“
დღეს აღარ ჰგოდებ, აღარც მუნჯდები,

ჰქუხარ სიცოცხლით, შენში მდინარის
 ძარღვიც არ არის უხმო, უჩქეფი.
 განათებულან ხილთა სინათლით
 შენი ხეები, შენი ბუჩქები,
 ბედნიერი ხარ... დილის მზესავეთ
 მაღლა იზრდები და იფურჩქნები.

ბედნიერი ხარ შენი აწმყოთი,
 და თუ ოდესმე მტერმა ინება
 სცადოს წამითაც რომ შეაჩეროს
 შენი აღდგენა, აღორძინება,
 სცადოს საბჭოთა ხალხებისაგან
 შენი მოწყვეტა და მოცილება, —
 შენ გაიმარჯვებ ისევ გმირულად,
 გაქვს ვაჟკაცური გამოცდილება.

როგორ იქნება შედრკეს ქვეყანა,
 აკვანი ცეცხლის გამომხსნელისა,
 რომელმაც ჰშობა გმირი მებრძოლი,
 დამამხობელი ქვეყნად ბნელისა.
 როგორ დაჭკნება მთების მშვენება,
 ან სურნელება მინდორ-ველისა,
 როგორ იქნება ჩაუქრობელი
 ჩაქრეს ნათელი რუსთაველისა?!

ჩემო სამშობლოვ, დღეს შენი ერი
 განახლებული ქართულის ერია,
 ასე ხმიერად და ბედნიერად
 შენ არასოდეს არ გიმღერია.
 ალისფერია შენი მიდამო,
 ეგ შენი ღროშაც ალისფერია,
 შენი სიცოცხლე არის უკვდავი,
 შენ დამარცხება არ გიწერია!

პრთხელ ქალი მიმავალი

ერთხელ ქალი მიმავალი დავინახე ველად,
მის ეშხიან სილამაზეს გზას უთმობდა ყველა.

სწორედ ირმის აღნაგობა, სწორედ ირმის-ყელა,
ტანზე თმები გადმოეშვა, როგორც ცისარტყელა.

ქალო, იქნებ, ყარიბ მგოსანს გზები გაუკვალო,
დამანახო შენი ბინა, სად ხარ, ვის უგალობ?!

შენი ხელით გალენწვინო ჩემი გულის კალო,
გენაცვალოს ჩემი თავი, შენ, კახეთის ქალო!

1937

გაზაფხულია ჩემს ქვეყანაში

გაზაფხულია, მოდის მაისი,
სურნელს მოაფრქვევს ბაღში, ყანაში,
მოდის ქართული სიღარბაისლით,
გაზაფხულია ჩემს ქვეყანაში!

ათქვირებულან ნორჩი ხეები,
ვარდ-ყვავილების ფიფქით მოცულან,
ადუღებულან მდინარეები,
ნაპირებიდან რძე გადმოსულა.

მწვანე მოუსხამს მთებს კოჟრიანებს,
ამოქარგული სხივთა სირმებით,
დაბლა ბუბუნით ტყე მოშრიალებს,
თითქოს დაძრულა ჯელგა ირმების,

აყვავილებულ ბაღში, ვარდებში
 სითბო, სიცოცხლე დგას გაზაფხულად,
 ცის ფირუზოვან სილაჟვარდეთში
 ქვეყნის ღიმილი გამოსახულა.

მთიდან ჩამოდის ბარად ნიავი,
 მოაქვს ღულუნით ხმა სალამურის,
 მინდვრად შრომაა ბარაქიანი,
 სამხიარულო და საამური.

მოქრის მერცხალი, როგორც შურდული,
 მიწას ესობა თავქვე, თამაშით,
 ბაღში ფოთლებმა მორთეს ჟღერტული,
 გაზაფხულია ჩემს ქვეყანაში.

დიდება იმ მზეს, რომლის გამთბარი
 სხივი სიცოცხლედ გვაქვს ჩასახული,
 რომელმაც ქვეყნად სძლია ზამთარი
 და გაუთენა ხალხს გაზაფხული!

1938

ა ლ უ ჩ ა

ჩემი ალუჩა! თეთრი, ცქრიალა,
 ისევ მეწვია ბაღში ამ დილით,
 ჩამოუშლია თმები წკრიალა,
 ძირს დაუგდია შავი მანდილი.

მოველ და... რაღაც მითხრა, მაცინა,
 ფიქრი, ოცნება აღარ მაცალა,

მომიალერსა და მიმაძინა,
ძილში მანდილი გამომაცალა.

1940

ა მ ე ბ ი

ისინი ნახეს თოვლის ფლატეში,
ერთად ჩაკრული მშობლიურ გრძნობით
და მოათაესეს ერთ პალატაში
მტერთან ბრძოლაში დაჭრილი ძმები.

ერთად იბრძოდნენ, ერთ მიზნისათვის,
ცეცხლის ალში თუ კვამლში გართული:
სამშობლოსათვის! ქვეყნის ხსნისათვის!
მტერს მიჰკიოდნენ ხმალ-აღმართული.

მაგრამ დაეცნენ მკერდზე მახვილით,
თვალთ ყორნისფერი ნისლი ებურათ
და „ვაი-ნანას“ ამოძახილით
სიკვდილს ებრძოდნენ ვეფხისებურად.

კვლავ წამოდგომა ეწადათ, მაგრამ
ველარ დგებოდნენ, ხმალს ვერ სწვდებოდნენ,
ხელი ჩასჭიდეს ერთმანეთს მაგრად,
ჩოქვით ერთმანეთს ეზიდებოდნენ.

იმ დღეს კვლავ ჩვენი გახდა ტიხვინი,
უკან იხევდა მტერი ვერანი,
და, სადღაც ტყეში, ველურ ჭიხვინით
მხედრებს ეძახდა ორი მერანი.

ძლივს მიაწვდინეს მეგობრებს ხმები,
 პირაღმა იწვნენ თოვლის ფლატეში
 და სასიკედილოდ დაჭრილი ძმები
 მოთავსებულან ერთ პალატაში.

დილით, როდესაც მზე მწუხრის მერდინს
 გაფანტავს... და ჭერს გაამზეურებს:
 — ძმა როგორ არის? — კითხულობს ერთი,
 — ძმა როგორ არის? — დარდობს მეორე.

ძილში, როდესაც პალატის გვერდით
 ხმა გაიშხუვლებს, ვით მეტეორი:
 — ძმა ცოცხალია? — ბუტბუტებს ერთი,
 — ძმა ცოცხალია? — გმინავს მეორე.

სიზმრების ზღვა კი, როგორც ხომალდებს,
 ტახტებს არწევს და... ღელვა ჰგონიათ...
 და ასე, სულის ამოხდომამდე,
 ძმას აწამებდა ძმის აგონია.

ერთ მრისხანე დღეს, როცა აედარი
 სძრავდა მიდამოს, ცა რისხვით ჰქუხდა,
 პალატა ღუმდა, ვით ნასაყდრალი,
 ძმა ძმის შესახებ აღარა სწუხდა.

სიმღერა გაგარჯვეზისა

შხამად შეერგოს დედის რძე, ცოფს ჰყრიდეს პირზიზღიანი,
დაეცეს, ხსნას არ ელოდეს, ვერ მოირჩინოს ზიანი,
დაძრწოდეს, გზას ვერ იკვლევდეს გახელებული, ზნიანი,
მეწყერი წამოეწიოს, დღე დაუბნელდეს მზიანი!

ბურს ჭამდეს, — მიწა ეგონოს ყვავ-ყორნის ლეშად ქცეული,
წყალს სვამდეს, — სისხლი ეგონოს შხამ-გესლად ჩამოქცეული,
იწვოდეს, იტანჯებოდეს, როგორც იუდა წყეული,
მშიერ-მწყურვალ კვებოდეს მეზობლებს გამოქცეული —

ვინც უღალატოს სამშობლოს, დიად საბჭოთა მხარესა,
მთა-გორებს, — ვეფხისტყაოსნებს, მორთულ-მოფარჩულ არესა,
ჩვენს მამულს შრომით აღდგენილს, მშობლიურ მზეს და
მთვარესა,
ჭერმალალ ცას და ვარსკვლავებს მოკაშკაშ-მოელვარესა!

ლენინის დროშა გაეშალოთ, — ორბის-ფრთა ნაპერწკლოვანი,
დაესძახოთ ბრძოლის ყიჟინა მრისხანე, ხმაცეცხლოვანი,
მტრებს დაესცხოთ, ქარბუქს მიჰქონდეს მათი ოხვრა და
გლოვანი,
კვლავ ეასახელოთ გმირებით სამშობლო სახელოვანი!

დგას ორი ქალაქი, ორი კმადნაფიცო

ჩრდილოეთს ნაგები სუსხსა და წვიმაში,
სამსამხრეთის მგზნებარე მზის შუქით ნალაქი, —
დგას ორი ქალაქი, დგას მტრების წინაშე
ლენინის ქალაქი, სტალინის ქალაქი.

ხან შრომით დაღლილი, ხან მშვიერ-მწყურვალე
იბრძვის და იარებს იმრთელებს დაჭრილი,
მას იცავს ლენინის ჯავშანი მხურვალე,
წინ ღროშად მიუძღვის უკვდავი აჩრდილი.

ტყეებით დაცხრილეს, მაინც არ გამტყდარა,
სურთ დედას მოსწყეიტონ და მაინც მხნედ არის,
ქარი არ ჩამდგარა, ხალხი ზღვად ამდგარა
და ყალყზე დამდგარა ბრნიჯაოს მხედარიც.

არ შედრკე! არ შედრკე! უმტროს ძმას უკივის,
წვიმა და ქარია, ელვა და ზანზარი,
ლენინის ღროშაა, რომ დაჰქრის შუქივით,
ტყვია ვერ განგმირავს, ვერ დასწავს ზანძარი.

აქ, ახლო წარსულშიც, მტრებს უნაევრდიათ,
აქ, ომის დამხობის მრისხანე ზარის წინ, —
ბრძოლებში ნაწრთობი სტალინის გვარდია
ათასგვარ მტრისაგან იცავდა ცარიცინს.

ერთმანეთს შეჰფიცეს: დაიცვან ბოლომდი
ქვეყანა ძლიერი და შეურიგალი,
ოცდახუთ წელიწადს რომ სჭედეს ფოლადით,
ქვეყანა დაძრული ოქტომბრის გრიგალით.

ჰგავს მწვავე ჭრილობას, მტარვალთა ნაბიჯით,
ნევიდან ვოლგამდე გზა სისხლით ნალაქი, —
დგას ორი ქალაქი, ორი კმადნაფიცო,
ლენინის ქალაქი, სტალინის ქალაქი.

მ ე რ ხ ე ნ ი

კლდეზე ვდგავარ თეთრი ვერხვი, მხრები ამიტოტებია,
ვინმე ზრამში თუ გადასცდა, — ხელი გამიწოდებია,
მეხს ვარიდებ მოზარდ ვერხვებს, — ტანი აუშოლტებიათ,
ფრთებს ისხამენ მტრედები და საბუღარებს შორდებიან,
ახლაც ვებრძვი ქარს და წვიმას გული აუშფოთებია,
თუ სიტყვები მცვივა, განა შემოდგომის ფოთლებია?

მცვივა, განა მცილდებიან,
თრთიან, განა ხუნდებიან,
ადრე აბიბინდებიან, უფრო ადრე ბრუნდებიან,
განა მწუხრის ბინდებია, — ეს მტრედების გუნდებია,
მხრებზე დამაფრინდებიან, ტკბილად აღულუნდებიან.

ჰე, მამულო, შენს თეთრ გუშავს განა რული მორევია,
ფესვი მიდგას შენს მიწაში, ირგვლივ ქარის მორევია,
გაქრა ღამე, აღარც ომი, აღარც სისხლის ტბორევია,
ეს ჭრილობაც, ეს ღიმილიც ტყეიის ნამბორევია.

მეც ვშფოთავდი! საგულეში ცეცხლის ალი ფრიალებდა,
წკრიალებდა გულის კარი, თუ ცისკარი ჭრიალებდა, —
მეც ვშფოთავდი და ფიქრებში ტვერი მწარედ შრიალებდა,
ჩრდილზე ფეხს რომ დამადგამდნენ, ტანში გამაჟრიალებდა.

შენ გიცავდი, შენთვის დამჭრეს, შეწყდა სისხლი და იარა,
შემიხორცდა ნატყვიარი და ტკივილმაც გაიარა.

გული

ესა, მამულო! ლოცვად მიიღე
ლექსი ჩურჩულით თქმული,
მკერდია ჩემი საკურთხეველი,
შემომიწირავს გული!

იგა უკვამლოდ იწვის, ენთება,
სისხლი მოწვეთავს მუქი,
ცახცახებს, იწვის და ითენთება,
თეაღში ამოდის შუქი.

1946

ღამის შიჟრები

მოვიდა ღამე... მოიხურა ბუნების კარი,
შიგ საოცნებო ქართლის მხარეა,
შეწყდა მდინარის გულისცემა და სუნთქვა ჩქარი,
თელემს არეშარე... რა სიწყნარეა?

შეწყდა ვარსკვლავთა ჟრიაბული და გატაცება,
გაოცებული სდუმან სივრცენი,
ო, მაჰატიეთ უეტარი წაბარბაცება,
მე დედამიწის ბრუნვა ვიგრძენი!

1946

ა ჳ ხ ა ჳ უ რ ი

ხალასი ვარ, აღმასი ვარ, დედისერთა ლამაზი ვარ,
მე ლაფშაზე არა ვზივარ, ქარს გაეაფრენ – გაეაზი ვარ.

არ გეგონოს: ძალაზე ვარ, ან ჩერქეზი, ან ლაზი ვარ,
არც ისეთი ლამაზი ვარ, არც ხალასი აღმასი ვარ,
მაგრამ მაინც აფხაზი ვარ.

ოჯახი მაქვს ძალიანი, ოდა ცისფერთვალიანი,
ეზო ფართოხალიანი, ბალი ფორთოხალიანი, –

ნალია, ვით ბროწეული, სკდება ამ წლის მოწეულით,
ჯერნებიც მყავს ოცეული, შემოსილი ძოწეულით.

ტახტი მიდგას ქონგურისებრ, ტახტზე, კიდევ ჩონგური წევს,
სატრფიალო დასაკრავი, ხშირად გულში ჩასაკრავი.

ჩემი ბედი შენ ყოფილხარ,
საქონწინოდ შემკობილხარ.

სხვა სიმდიდრე აღარ მინდა, აღარ მინდა მე მზითევი,
კოლექტივის ხვაეც მყოფნის, სახლში ძლივსღა ვეზიდები.
ჰაიტ, ჩემო აფხაზურა, გასჭერ ქარი აღმასურად,
ხიდზე გადი ჯამბაზურად, წაგოგმანდი მალხაზურად!
წადი, ნულარ გეხათრება, ეს რა ჯადო გეხლართება?

ფეხს ნუ ადგამ, ალაღია, ეს დაიას დალაღია.
განა გიმტრო დაიამა, ჩემმა ვარდმა და იამა,
გაგაჯავრა დაიამა და მით გული დაიამა!

მომყავს ჩემი თეთრი ქალი,
თვალფირუზა, მკერდფიქალი.
სამეგრელოს ბაღნარიდან, ოჯალეშის მაღლარიდან, –
ჰე, რა სიმწრით, რა სიავეით მოვიტაცე ეს ნიავეი!

არ გამაგონო!

არ გამაგონო დაფა-ზურნის ჰანგი ველური,
ჩემს თბილისში ვარ, დაუკარი ტკბილქართველურის

განა დაგეძლია დამპყრობლების ძალამ ურიცხვმა,
კმარა ზურნის ხმა, გამაგონე სალამურის ხმა!

დაფდაფს დაირა მირჩევნია, ჩვენი დაირა,
თუთარი დაირა, რომ ღულუნებს მტრედისნაირად.

არღანს არა სჯობს ტანწერწეტა ჩვენი ჩონგური?
თაშარ დედოფლის გვირგვინივით ჰშვენის ქონგური.

ზურნა არ მიყვარს, დაფდაფის ხმაც, არღნის ჩხავილიც,
ქართილის ქუჩებში მომწყვდეულან ქარიშხალივით

მაგ დაფა-ზურნით მოდიოდა ურდო უცხოთა,
იგი მძვინვარე შაჰ-აბასის ჯარს მოუძლოდა.

და ისევ ის ხმა, შორეული, ჩვენი კი არა,
ტკბილი კი არა, მწველზე მწველი, როგორც იარა,

არ გამაგონო! თორემ გული, გული ღონდება,
ჩემი სამშობლოს აოხრება მომაგონდება!

ჩ ო ნ გ უ რ ი

ტახტი უდგას ქონგურისებრ,
მოოჭვილი ოქროს თვალით,
ტახტზე კიდევ ჩონგური წევს, —
საქართველოს დედოფალი.

რა წეასა ჰგავს, რა სიმძიმეს
სიყვარულის ხსოვნა ტკბილი,
მკერდს შვიდფერად დასციმციმებს
თქა სიმებად აწყობილი.

ყვავილების ყნოსვაც ათრობს,
ათრობს ფიქრთა შთაგონებაც,
დიდი მგოსნის მოსელას ნატრობს
და მის გულში ჩაკონებას.

რომ სიმღერით ავეწეო ღალადს,
აღაღანდეს ნატურის ყანა,
აღიადონ, აქონ ღალად
ჩვენი ქვეყნის ოქროს ხანა.

1948

35600
356000

1907

Երեւելի շէնք,

Այնպէս, թէ Երեւելի թէ պէտք
Բնակ էլ ինչ որ պէտք է զննել
Պարտ էլ ինչ որ Պարտ է թէ պէտք
Զոյ պէտք է ինչ որ ինչ է ինչ է ինչ է :

Եւ ինչ էլ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է :

Այնպէս թէ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է :

Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է :

Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է :

Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է :

Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է,
Եւ ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է ինչ է :

მხედრული

ჩვენი იმედი ძმობაა,
ძმობაა ათასწლოვანი,
ვდგავართ დათოვლილ ნაბდებით
მთები მხარმალალკლდოვანი!
მთებო, ეგ თქვენი ჭაღარა
განცდილ ჭირ-ვარამს გვაგონებს,
ჯანლივით მოერეოდა
ჯაერი ხანდაზმულ მთა-გორებს, —
რომ ვერ ეომა გმირულად
გულდაგულ ნაწრობ იარაღს,
და მიწის მდიდარ წიაღში
ლალუმებს არ ეგრიალათ!
დროც არის დროშა გაეშალოთ,
დაეძახოთ ისევ მხედრული,
სიმღერით ხევ-ხევ შემოკრბეს
სამშობლოს ყველა ერთგული.
თუმცა სხვადასხვა გორის ვართ,
სხვა ტომისა და გვარისა, —
ასიც რომ იყოს არაგვი
შენაკადია მტკვარისა!
ზურგში არ გვიდგას მოსისხლე,
მდომელი ჩაკელის, ჩარაგვის, —
ძმად შეფიცული მოვდივართ,
როგორც ზვირთები არაგვის!

მიწის ხორციდან კაცივით
 კლდეც არი გამოძერწილი:
 შვენიის წარბ-ზემოთ ნახმლევი,
 შუბლზე თმა ჩამოვერცხლილი.
 ზეავს უთქვამს ხევ-ხევ წამოსულს,
 უთქვამს და დაეჯერება, —
 რომ ფაფარაშლილ მდინარეს
 ჰგავს თავქვე ცხენთა ჭენება!
 რომ ჩვენი ქროლვაც ესაა,
 და აქ სხვა ქარი არა ჰქრის —
 მძაღშეფიცული მოვდივართ,
 როგორც ზვირთები არაგვის!

ვინ ამოთხაროს ცხრა მუხა,
 ცხრა ძმის და ცხრა მთის კრებული,
 დღეს ერთხელ კიდევ ფიცვერცხლით
 ურთიერთს შეხორცებული!
 და ჩვენს დაჩეხილ ბეჭებზე
 ქუსლით ვინ გადაიაროს,
 სანამ დგას კავკასიონი —
 არაგვი არაგვიანობს,
 სანამ ჩვენს მხედრულ სიმღერას
 მის წიაღიდან არ აჰვეის —
 მძაღშეფიცული მოვდივართ,
 როგორც ზვირთები არაგვის!

ქვეყნები

ვეება ქვეყრი ხეების ქვეშ
გდია უაზროდ, გდია გულაღმა,
გაბზარულია, და როგორც თქვეს,
ჯავრით გატრუნა სული მსუნაგმა.

ჯანიც გავარდეს, თუ აგრე სურს! —
მე სამეგობროდ სხვებს ვეგულები —
ცხრანივ აქ, სადღაც ითქვამენ სულს
ვაჟკაცებივით მხრებშეკრულები.

თუმცა ჩაჰკირეს მიწაში, მწამს —
რომ უიმედოდ არ ბერდებიან,
ელიან ლხინს და ელიანს წამს,
როცა ერთბაშად ამღერდებიან!

როცა გულდაგულ მოსთხოვენ მათ
დოინჯით მღგარი დოქები ღვინოს,
ცხრა ტოლუმბაში რომ დასხდნენ სმად —
ვერ ამოცლიან სასმელ-სალხინოს!..

და ხალხსაც უყვარს მხოლოდ ცხრა ძმა,
ჩალად არ უღირს მეათე ქვეყრი,
ყრუა და როსტომ-ბრძენივით ღრმა,
წევს მხარ-თეძოზე ცრუ ენამჭვერი!

ამ ზანტ-ბარბაცას ხელი ვინ ჰკრა,
ვინ შეურყია უგულო მკერდი?!
აქ სავსე გულით ამაყობს ცხრა,
სიცარიელით — მხოლოდ ეგ ერთი.

ჩრდილქვეშ ჯაშუშის ყურივით ჩანს,
გვისმენს და გვიქმნის იგავ-არაკებს, —

ხეტა შრიალსაც კი მოსდებს შარს,
მათი ხმით ბნელში ილაპარაკებს!

და ბზარიც ისე აჩნია კრულს,
როგორც უაზრო ღიმილი სახის...
— რა დაკარ გულს? — ჩავძახებ ჭურს
და „დაკარ გულს“ — ყრუდ ამომძახის!

1932

ჩემი გმირი

ს ი მ ლ რ ა

ვისაც სურდა, ჩვენი ტანჯვა ენახა,
ვინც თბილისის მყუდროება შელახა,
მისი გულის ორად გამაპობელი,
ვიცი, ჩემო შავო ბიჭო, შენა ხარ!

ჩემი გმირი გიწოდე,
ხელი გამოგიწოდე,
გაიმარჯვე, იცოდე,
ჩემო ვაჟკაცო!

ჩემმა ვარდმა უეკლოდ ვერ ივარდა,
დაშორება გულით არ გამიხარდა,
მაგრამ გულს მე კენესას ვერ ვათქმევინებ, —
შენ სიმღერით მკლავის გაშლა გიყვარდა!

ჩემი გმირი გიწოდე,
ხელი გამოგიწოდე,
გაიმარჯვე, იცოდე,
ჩემო ვაჟკაცო!

ეგ ხომ ჩემი სასასთუმლო მკლავია,
 განა მტრისგან დანა დასაკრავია!
 მტკიცედ იდექ... შორიდან რომ გიცქერის,
 ჩემი თვალი მუდამ ის ვარსკვლავია!

ჩემი გმირი გიწოდუ,
 ხელი გამოგიწოდუ,
 გაიმარჯვე, იცოდუ,
 ჩემო ვაჟკაცო!

ვისაც სურდა, ჩვენი ტანჯვა ენახა,
 ვინც თბილისის მყუდროება შელახა, —
 მისი გულის ორად გამაპობელი
 ვიცი, ჩემო შავო ბიჭო, შენა ხარ!

1942

მტკვრის სანაპიროზე

მე მახსოვს წუთი სურვილთა მალვის,
 ტალღათა ღელვა, სუნთქვა ქარისა...
 შრიალით კრთოდა ხან ჩრდილი ალვის,
 ხან თვითონ ალვის ტანი ქალისა!

მე მახსოვს ცეცხლი ფატმანის თვალების
 და გაბზარული სარკე მტკვარისა, —
 ღვიოდა, როგორც ნამწეავი მთვარის,
 მღვრიე ტალღებში ცეცხლი თვალისა.

და მახსოვს: მტკვარსაც მატებდა ხალისს,
 რომ აჩნდა ღანდი ყელმადღალისა.

მეც იმ წუთივით მიმალულ ხადის
ძებნამ მაცდურად გამახადისა...

და მახსოვს წუთი სურვილთა მალვის,
ტალღათა ღელვა, სუნთქვა ქარისა...
შრიალით კრთოდა ხან ჩრდილი ალვის,
ხან ალვის ტანი ლეკის ქალისა

1942

ამ ლექსს თოვლის ვარსკვლავებით ვტოვებ აგრე დაზატულს,
დე, უძგერდეს დათოვლილი გული, როგორც ნაკადულს!

ცივი ქვაც კი დაღუულა მისი ჩუმი ალერსით...
მაგრამ არა, თოვლის ფიფქებს ეს არაკი არ ესმით!

არა, ბუხრის ნაპერწკლებად აღმენიშნა ნეტავი,
ბნელს რომ აჩნდეს წუთებივით ღტოლვა გაუბედავი...

არა... წუთთა საიდუმლოს ხშირად ლექსსაც უმაღვენ
და წუთიც რომ გაიტაცოთ, გამოიცნობთ უმაღვე —

რომ არც თოვლის ფიფქი არის და არც ნაპერწკალია...
მკლავზე აცრილ ყვავილების ფერმიმქრალი კვალია!

მათ ამბორიც არ აჩნდებათ საიდუმლო სახელად...
მისთვის არ მსურს, გავამხილო, არ მსურს თვალის გახელა.

და ლექსს მხოლოდ ვარსკვლავებით ვტოვებ აგრე დახატულს,
რომ სტრიქონებდათოვლილი ლექსიც ჰგაედეს ნაკადულს.

1942

ფატმანის თითებს

ჩემს მაგიდაზე ვინ დადგა მინით
ზღვა, საარაკოდ ასე პატარა,
ან ვინ შეღება თევზები ინით,
ფატმანის თითებს ვინ შეადარა?

თევზებო, იცით? როცა თქვენ გიმზერთ
ზანდაზმულობა მეცვლება ყრმობად,
ხელებგაწვდილი, ისევ და ისევ
ხარბად ვისწრაფი თქვენს შესაპყრობად!

იდუმალ თრთოლვით რომ ამხელთ სურვილს,
ვეგრძნობ, თითებივით ხართ საყვარელი, —
ხან გაიეღვებთ მაცდური ცურვით,
ხან იცდით წითლად მოელვარენი...

რატომ გგონიათ, მიმალვა გშეელით,
თქვენ ხომ თითები ხართ ფატმანისა,
საბედისწერო წუთივით გშეენით
ბაღე წვრილთვალა ხელთათმანისა!

საით, პატარა თითებო, საით,
აგრე სასტიკად რად გამიწყერით?!
რად გაინაბეთ სულისთქმასავით,
რა გამოუცნობ ჟინით მიცქერით!

აგითვალწუნებთ თვითონ ფატმანიც,
 იტყვის: „თითები რა თითებია,
 ერთხელ შავი თმის ტალღებში მაინც
 ალერსით თუ არ გარინდლებიან...“

ოქროს თევზებო, ოქროს თევზებო,
 იგავ-არაკი თქვენ ხართ ამ ლექსის...
 ოქროს თითები სადღა ვეძებო,
 მოტრფიალენი კვლავაც ალერსის!..

1942

მ უ ს ა მ ბ ა ზ ი

ფარჩის კაბით ბნელში გავიშრიალე,
 გიშრის თვალთან თვალით მისათვალე ვარ!
 ვაჟკაცისათვის წელის დამშვენებელი,
 შავ ქარქაშში ჩაგებული ხმალი ვარ...
 ფარჩის კაბით ბნელში გავიშრიალე,
 ერთი ვინმე შავთვალწარბა ქალი ვარ!

მეც არ ვიცი, აღმასი ვარ, ლალი ვარ,
 დაკარგული ძველი ნატვრისთვალი ვარ,
 თუ წარბებად შავის კალმით ნაწერი
 საიათნოვას მუხამბაზის პწკარი ვარ, —
 და თითების საალერსოდ ასხმული
 მძივად ვწევარ, — შავი მინანქარი ვარ!

თუ ხან თაფლის სანთელივით მკრთალი ვარ —
 ფრთხილი სუნთქვით ჩასაქრობი აღი ვარ!..
 საყურეთა ჩრდილში გადაკარგული,
 თვალდახუჭვით მისაგნები ხალი ვარ.

სიყვარულის და სიმღერის დრო არის,
მე კი ბანზე ჩუმად გადმომდგარი ვარ!

ჩემს მომღერალს ვუცდი ყელამართული,
ხელით გულთან ასატაცი თარი ვარ,
ჩუმი ღელვით კლდეებს ვეაღერებები,
საყვედურით მობუტბუტე მტკვარი ვარ,
სიყვარულს და სიმღერის დრო არის,
წვიმის შემდეგ გამოსული დარი ვარ!

გამარჯვების ხმა მოფრინდა ქალაქში,
მეც შავ წარბებს გავშლი... და მერცხალი ვარ!
ფიცხელ ომში დაღლილ მეომრისათვის
სანატრელი ერთი პეშვი წყალი ვარ...
რაა სწრაფვა, რაა ხარბი წყურვილი —
გალვებულ ეშხის ნაპერწკალი ვარ!

ამამღერეთ, ცეკვით აღმაფრთოვანეთ,
მკლავგაშლილი ღამის ნიავექარი ვარ!..
არა, ღამის ნიავექარი კი არა —
მოტრფიალე გულის ღია კარი ვარ,
მე ჩემს ვაჟკაცს, ჩემს მომღერალს ვეძახი,
ერთი ვინმე შავთვალწარბა ქალი ვარ!

1945

წარწერა ქვაზე

აქ მწუხარებას წარბს არ უხრიან,
დროს ქვათა სახე უცქერის უბრაოდ.
მხოლოდ ხავსი და მხოლოდ მწუხრია,
მათ გამოხედვას რომ ახლავს ღრუბლად!

ჩანს ჩუქურთმების დაშლილი პწკარო,
წევს მარმარილოს სვეტის ნატეხი, —
ოდესღაც შუა ტაძარში მდგარი,
ავთანდილივით წარმოსადგეი.

თვალიც ამ ტაძრის ქვამ წარიტაცა
და არა მისმა მკედარმა ღვთაებამ,
ვიცოდე ნეტავ, დარბეულ ტაძარს
თუ ვინ არგუნა ეს უკვდავება!

დრო ასე ცოცხლად ვინ გააქევა,
ნეტავ ქარაგმით მაინც მაჩვენა...
რომ შევედარო მე, აბა, რა ვარ,
მსურს, დამილოცოს მხოლოდ მარჯვენა.

ბედს გული ჩემი არ უჩიოდა,
როცა მე მწვავედა ხანძარი დიდი,
ნანგრევთა შორის როცა ჯიუტად
ვიდექ და ახალ ჩუქურთმებს ეჭრიდი.

და ძველ ოსტატებს თუ მივემსგავსე,
თუ განშორების დამიდგა ჯერი, —
სადღაც ერთ ქართულ ჩუქურთმის ქვაზე
ჩემი სახელი მეც ამოვჭერი.

იმედით ვუცქერ მათ მნიშვნელობას, —
ქეები დიდების დარაჯებია...
და თუ დაანგრევს დრო კვლავ შენობას,
მწამს, ჩუქურთმები გადარჩებიან.

მტკვრის ტალღები

რას ამბობენ მტკვრის ტალღები, რას ამბობენ, ნეტავ,
როცა მათი მღელვარების გადაცურვას ვხედავ,
როცა შუა მტკვარში ვდგავარ მელგარი და ურჩი, —
ტალღებს მკერდით ვეგებები, როგორც ხიდის ბურჯი!
რას ამბობენ მტკვრის ტალღები, რას ამბობენ, ნეტავ,
თვით მღელვარე მოწამენი მუდამ მღელვარ ღღეთა,
ჯავახეთით წამოსულან, მოუვლიათ მცხეთა,
სადაც იმათ მდინარებას კაშხალებით ვკეტავ,
სადაც უკვე ახალ თბილისს ხატავს ჩემი ფუნჯი,
მთებს კი ლურჯი ფერი დაჰკრავთ, ლაჟვარდით ლურჯი!

ტალღებს ერთი მთა არ უყვართ მთაწმინდაზე მეტად!
და მცხეთიდან ქალაქამდე, როგორც მწკრივი ხეთა,
ყველა სვეტი აიშართა სვეტიცხოვლის სვეტად,
რომ აენთონ სიხარულის ასიათას წვეთად!..
რას ამბობენ მტკვრის ტალღები, რას ამბობენ, ნეტავ,
ჩვენს ქუჩებში შუქის ფრქვევით შემოიჭრნენ, ვხედავ!
მტკვარო, ჩვენის გულის კარი გავლით გააღე და
ტაში გესმის ხეივნების და გუგუნი ღღეთა,
მეტეხი და ნარიყალა ისევ ისე სხედან!
არ იფიქრო სადღეგრძელოს გავლით გადაურჩი, —
სიმღერებით შემოგხედებით მე და ეთიმ-გურჯი!

თუმცა ახალი სანაპირო შემოგერტყა ღვედად,
კვლავ იჩქარი ბადეგაშლილ მებაღურთა ბედად,
სად იყავი, სად მიდიხარ მოყვარული ტყეთა,
ორთაჭალის ქვემოთ მუხას მუხლი მოეკვეთა,
შენი ტალღა ენატრება და ბუტბუტი მუნჯი,
შენგან ელის მუჭა სილას დაცემული კუნძი!
სად იყავი, სად მიდიხარ როგორც დენა ღღეთა,
წინ რუსთავი შემოგხედება ბიჭი ახალბედა,

სად იყავი, სად მიდიხარ როგორც დენა დღეთა,
შენს გულშია ჩახატული რუსთავი და მცხეთა,
რას ამბობენ ეგ ტაღლები, რას ამბობენ, ნეტავ,
საქართველოს ამღერებულ მდინარეთა დედავ!

ლისის ტბაზე

ს ი მ ლ რ ა

რა ლამაზი ხარ, სულ გიცქერდე მსურს,
სიჩუმეში ნეტავ მივიმალოთ სულ!

საფეთქელთან კრთის ჩამოშლილი თმა,
თმასაც გულში ჩუმად ჩაიხატავს ტბა.

ცის ვარსკვლავთა გუნდი თან დაჰყვება ნავს,
ნეტარება ჩენი იმათ ციმციმს ჰგავს!

შავი თვალი მოელვარე შენც ხომ ბნელში ვერ დამალე,
რა კარგი ხარ, გენაცვალე, რა ლამაზი ხარ!

რა ლამაზი ხარ, სულ გიცქერდე მსურს,
სიჩუმეში ნეტავ მივიმალოთ სულ!

ნუ გაახელ თვალს, არაფერი თქვა,
შენი კაბის შრიალს იმეორებს ტბა...

ჰგავს ცხოვრებას ჩვენსას მოციმციმე ცა,
იმ ათასში ერთი ჩემს ვარსკვლავად ვცანი

შავი თვალი მოელვარე შენ ხომ ბნელში ვერ დამალე,
რა კარგი ხარ, გენაცვალე, რა ლამაზი ხარ!

1947

წაბლის ტყე

წაბლის ტყე. წაბლის ტყე უბილიკო
არ დაგვერბინა — არ იცინებდი!
ჩრდილნარი მაინც არ ყოფილიყო,
ჩემს პირველ კოცნას აიცილებდი...

როგორ დავთვალო, პატარავ, როგორ,
აბა, რამდენი წამი აქვს წამწამს?!
წაბლის ბუძგივით რომ ახელ, გოგოვ,
მაგ თვალ-წამწამის მეტი მე რა მწამს!

მაგრამ ხეები აქ ისე დგანან,
ვერც ვემალები, ვერც თავს ვანებებ...
წაბლიც თვალს ახელს, ვერ ამჩნევ განა —
წაბლის ხეები გვითვალთვალებენ!

1945

ჩემი სოფელი

როგორც ჩარგალი, როგორც ყვარელი,
როგორც ბესიკის ბაღის შრიალი,
მეცა მაქვს ჩემი კუთხე მზიანი,
მუდამ საამო და საყვარელი!

სადაც არ უნდა ვიყო, ვით ხვედრი
ბოლოს აქ მოდის ჩემი გზა-კვალი...
სერს აჰყოლია ეკალ-მაყვალი...
საურმე გზა და მესერი თეთრი.

ვარდის ჩიტები და თვით ვარდნარი
წითლად მესერზე მიმოხატული.
გზის პირად, სადაც ჩანს ნაკადული
და ალვისტანი ცად აეარდნილი!

მე აქ შირაზის ვარდი რად მინდა,
თეიმურაზის თარი მკენესარი,
ახლად შეფოთლილ ტოტზე, ეს არი,
კვლავ ჩემი ვარდის ჩიტი დაფრინდა!

რა კარგი არის, ვფიქრობ, რა კარგი!
და მუდამ, როცა გზად მივიჩქარი,
თვალს მოიტაცებს მუდამ ჭიშკარი,
ვით გულისპირი უცხოდ ნაქარგი!

თვალს მიიტაცებს ნათელი ოდა,
ზღვისფერი მოლი, ცაცხვის ჩრდილები,
და ალაღბედად ფრთებაშლილები,
მოგონებები ბავშვობის დროთა.

აქ არის ჩემი ეზო მზიანი,
მუდამ საამო და საყვარელი,

როგორც ჩარგალი, როგორც ყვარელი,
როგორც ბესიკის ბაღის შრიალი!

1946

დელი-დელა

ნუთუ არ განმეორდება გუშინდელი დილა!
შენი ეზო მაგონდება შენი დელი-დელა!
სიცილივით მიმალული ნაკადულის დენა
და იმ ტალღის სიყვარულით რტოდახრილი თელა.
ახლაც მოსალოდნელია შრიალებდეს ნელა:
აბა, დელი-ოდელია, აბა, დელი-დელა!

ამ სიმღერით ომში წაველ და ვით მებრძოლს ძველად,
იგი, როგორც ფიქრი მწვავე, მახლდა ბრძოლის ველად,
როცა დამჭრეს, დაფლეთილი გულიც გამითელა,
ამ სიმღერით ამოვიდგი წართმეული ენა...
ჩამოველ და, აი, თითქმის, ღამეც გამითენა...
ოდელიას ვინ არ იტყვის, აბა, დელი-დელა!

↓

1946

მ ე ლ ო ქ ე ე ბ ი

ზემო სოფლიდან ურმებით
მოვიდნენ მელოქეები,
აყალო მიწით მპერწავნი,
წარმართთა მეტოქეები.

ფუჩეჩით ძეუფუთნიათ
სურა, ხალამი, ჭინჭილა...
შაეი ნაგაზიც მოჰყვებათ,
ჯაჭვი აბია ჯინჯილად.

დაბალ გოგორა ურმებზე
გადაწოლილი ჭურები
იცქირებიან პირლიად
ღვევივით გაბაწრულები.

იმათი უღლის გამწვევი
ისევ წიქარა ხარია,
კაცის ფერგამომწრთობელიც
მზეა და ზენა ქარია.

მელოქეებიც გამხდარან
გამომწვარ თიხის ფერისა,
მეტადრე ერთი ვაჟკაცი —
სეხნია კახაბერისა —

შეჩერდნენ სოფლის წყაროსთან
ბაწრები ახსნეს ძარისა,
გამოეგებათ ჭიშკრიდან
ღიმილი პატარძალისა!

მელოქემ სურა მიართვა
წვეთშეუსვამი, ახალი:

ოდნავ ფერმკრთალი ქალივით,
ქალივით გულ-მკერდმაღალი.

ხელთ ჩამოართვა ლამაზმა,
მიდის ყელმაღალ სურათი...
წელს რომ დოინჯი მოიდგას —
სურაა მისი სურათი!

გული შეუერთა კახაბერს,
ადგილზე დარჩა უძრავად,
თვალები თითქოს წაცვივდა
წარსულის შესამუსრავად!

უცქერის, კაბის შრიალით
კიბეებს როგორ აივლის...
მუხლივით მოჩანს რიკული
ახლად აწყობილ აივნის.

დამშვენებულა მიდამო
ახალი ოდის შენებით,
ჯერ კიდევ ჰყრია ეზოში
ჩუქურთმის ბურბუშელები!

ვენახში თოხის ხმა ისმის,
თვითონ ვაუკაცი არა ჩანს —
მესერზე გადუკიდია
ჯარისკაცული ფარაჯა!..

„დიახაც, უნდა ქვეყნები
მოევლო სასახელოდა,
შინ თუ გვირგვინის სასკვნელად
ასეთი ბედი ელოდა!“

იფიქრებს ბიჭი მწითური,
იფიქრებს... მაგრამ ანაზღად

ბრგე მედოქეებს ხორხოცით,
გრძნობს, მხრები აუთამაშდათ.

გრძნობს, რომ სიცილით ურმებზე
გადაწოლილან ჭურებიც
და ძველ არაკად მოისმის
წყაროთა ნაჩურჩულევიც!

დგას კელავ თავდახრით, წყაროსკენ
გახედვა დაეზარება, —
გული რომ რკინა ეგონა,
დოქივით გაეზარება!

1947

დაუმთავრებელი სურათი ზამთრის

ფუნჯის ერთ მოსმით მხატვარი ცდილა,
რომ თეთრი დილა არ დაიწრდილოს,
თოვლის ფანტელი და თოვლის ფთილა
გადაჰფენია ნაცრისფერ ტილოს!

სხვა ფერს მხატვარი, ჩანს, არ ენდობა,
ერთია ზამთრის ფერი ზღაპრული:
ფაფუკი თოვლის მოჩანს ფერდობად,
სოფელიც თოვლში არის ჩაფლული.

აქა-იქ თითქოს კვალია თათის,
მთას ფლატეების ჩრდილი აჩნია...
არავინ სუნთქავს, არავინ დადის,
ქარს თოვლიც არსად გაუფხვანია!

არა, მხატვარო, არ შეგაცდინოს
 დაუმთავრებელ სურათის წამმა,
 ზამთრის მზესავით, ნაცრისფერ ტილოს
 ანათებს ცოცხალ ფერების გამმა!

არა, მიდამო, არაა მუნჯი
 და აგრე ერთი ფერით ნაზატი,
 შეახე შენი მეტყველი ფუნჯი
 და აამლერე თოვლქვეშ ნაკადი!

მიდამო თუმცა თოვლმა დაჰფარა,
 კელავ წყაროების წკარაწკურია,
 შენც გაიხსენე შენი ჭაღარა...
 თოვლქვეშ ყოველთვის გაზაფხულია!

1947

რ უ ს თ ა ვ ი ს ა კ ე ნ

ს ი მ ღ ე რ ა

რუსთავისკენ მტკვარიც მოჰქრის კარდაქარ!
 შენ რად გეძებს, ქალო, თვალი, მოდი, სადა ხარ!
 ჩემს აივანს ალვა უდგას მხარღამხარ,
 შენ რად გიყვარს, ქალო, მალვა, მოდი, სადა ხარ!

ახალ საქართველოს, ახალ მთას და მღელღოს,
 ახალ რუსთავს ვუმღერით ჩვენ!

ო, ჩემს თვალწინ ნეტავ აგაქანდაკა!..
 ცეცხლში ფოლადს ვადნობ, ხედავ? მოდი, სადა ხარ!

მეც ვდნები და ველავ შენით ხანდახან,
ჩემო კარგო, ჩემო ყველავ, მოდი, სადა ხარ!

ახალ საქართველოს, ახალ მთას და მდელს,
ახალ რუსთავს ვუმღერით ჩვენ!

მოდი, ჩაუქროლოთ რუსთავს კარდაკარ,
ლაშვენდები ჩემს გულს მხოლოდ, მოდი, სადა ხარ!

1949

მე საიათნოვას ქართულიც მიყვარს

პასუხად გურგენ მაარის

მე საიათნოვას ქართულიც მიყვარს,
ჩვენი ქალაქური სიტყვა ხალასი...
მე საიათნოვას ქართულიც მიყვარს,
როგორც ქვა-აგური ნარიყალასი!

მისი მუხამბაზის პწკარი მგონია
ქვისა და აგურის ირიბი წყობა,
ო, არა, მტკვრის ტალღებს არ გაჰყოლია
ის ტკბილი ხმა და ის პაექრობა!..

ვერძნობ, საიათნოვას ისევ სწყურია,
დაუსხით ღვინო, ღვინო კახური! —
ამ კედელ-ფუძის ქვეშ მისი გულია,
განა აქ მხოლოდ ქვაა და აგური!

დრო იყო, ირაკლის ქალაქში მოხვდა,
სიმღერით აქ ყოველ ღღეს ახარებდა,

რომ ერთხელ: სიმღერაც მოჰკლეს და მოკედა,
მტრის ხელით მოკედა, ქალაქის კარებთან

იმ ალალ გულთან მსურს, გამატოლონ,
იმისი ქართული მაქვს ანდაზადა:
„— როდის მობრძანდები, ჩემო ბატონო,
ფეხთქვეშ გაგეშალო ფიანდაზადა!“

მეძახის, მეძახის, მეძახის, მჯერა,
კიბის გზა — ვიწრო, სიმაღლე აივნის...
მტკერის პირად იელვებს ირაკლის მზერა
და შუქი ქალაქის კედლებში გაივლიდა

სმა არი აქ ისევ და ლექსის თქმა არი,
მოდი, ვიმღეროთ, მოდი, ელიშე! —
სტუმრად მეწვია გურგენ მაარი
და შენ კი ჩვენს ძმობას გამოეთიშე?

სიახლეც გიყვარს ხომ ძველი ქალაქის,
ახალი მასპინძლის ახალი სტუმარი,
მტკერის ერთ გაქცეულ ტალღად არა ღირს,
ვინც ამ ნაპირებს ჩაუვლის მღუმარი.

დავიდგით ისევ ღოქი ბარბაცა,
ძველ მეგობარივით ჩავჭიდეთ ხელი
და აი, ღოქმაც კი აშულს წაჰბაძა:
ტკბილი ღიღინით სავსე აქვს ყელი

დავლოცოთ გვინდა სინათლე ღილის,
სიმართლე გვინდა ვთქვათ ქალაქურად:
ჩვენ გიყვარს ყველა, ვინც ერთხელ თბილისს
გული დაუდო, გული აგურად!

რუსთაველის გაეზირზე

გამოდი გარეთ, გამოაღე სიმღერით კარი
 გამოდი გარეთ, გამაგონე ფეხის ხმა ჩქარი..
 გაშლილ ქვაფენილს ისე, როგორც ასომთავრული
 დაშეენდა კალმით მიწერილი ყვავილთა პწკარი...
 გამოდი გარეთ, გამაგონე ფეხის ხმა ჩქარი

გამოდი გარეთ, ქუჩა თვითონ გვეპატიჟება,
 ვუთხრათ სალამი ახალ ბალებს, ვუთხრათ დიდება,
 დილით, შენობის კიბეებთან დარგეს ჭადარი
 შეუფოთელელი დგას ჯერ კიდევ და ერიდება! —
 ვუთხრათ სალამი ახალ ბალებს, ვუთხრათ დიდება!

გამოდი გარეთ! — საამური მზე და ჩრდილია,
 ტაში რომ დაჰკრას — გაზაფხულიც რტოგაშლილია..
 შუა ქალაქში მოწიწებით დავდგათ კვარცხლბეკი,
 საცაა მოვა აკაკი და მოვა ილია..
 ტაში რომ დაჰკრას — გაზაფხულიც რტოგაშლილია!

გამოდი გარეთ, გულო ჩემო, გამოდი გარეთ!

1957.

ჩემი გზა

ჩემი გზა მუდამ, ჩემი ოცნება
 მიჰყვება ცამდე ამართულ ქედებს,
 ხან ბნელში ელვად გაიტყორცნება,
 ხან ცისკრის იქით გადამახედებს!

წინ თუ მეწყერი გადამეღობა,
წყალმა თუ ორად გაჰყო ფერდობი,
მე საცალფეხო ხიდიც მეყოფა,
მთის მიმოკარგულ ბილიკს ვენდობი.

ჩემი დღე ღრუბლებს იქით მომელის
ხეები ხელებგაშლით მიცდიან...
და მე ის წუთიც მიყვარს, რომელიც
ჯერ არ მინახავს, არ განმიცდია.

სალამი პირველ ზვირთებს, ჩანჩქერებს!
მეც კლდეებშორის მათებრ ვიჩქარი,
ვინ იცის, გზაზე სად ამალერებს
ეს ერთი წუთი დაუვიწყარი!..

და თუ ვიჩქარი, ბოლოს და ბოლოს
რა ბედს დავეძებ, ან რა სანუკვარს?!
— სიცოცხლე ჩემი სწრაფეაა მხოლოდ,
მას შუაგზაზე დგომა არ უყვარს!

სიცოცხლე ჩემი, კაცმა რომ მკითხოს,
ამ სიხარულის ერთი პწკარია,
თვალწინ გამირბის ხევდახევე, თითქოს
ამლერებული ხევის წყალია...

დ ა მ ბ ა ჩ ა

— ბიჭია, ბიჭი! — იჭექა
დამბაჩამ დაბინდებისას
და წამით — წამი ახარა
მთებს ჩემი დაბადებისა!

ო, როგორ მსურდა, შემეტკბო
ქვეყანა სიყვარულითა,
მსუბუქი ბოლი ჯერ კიდევ
ნიავეს მიჰქონდა ლულიდან,

და უკვე ჩემი დამბაჩა
ვნახე, რომ ტახტზე ესვენა,
შემაკრთო მისმა სიცივემ,
თმებშევერცხლილიც მეჩვენა.

რა იყო ჩემი ბიჭობა,
ვიცოდე მაინც, რა იყო? —
ნაპერწყალივით ნასროლი
წამიც კი ორად გაიყო!

ნეტავი თვალის გახელით
ბნელი კელავ გამაფრთხობინა,
ჩემი ცხოვრება დამბაჩის
ერთი გასროლა ყოფილა!

შავი ზღვის პირად სახლი ავაგე

ჩემი სიცოცხლე და სიამაყე
 ჩემი კერაა, ჩემი მამული
 შავი ზღვის პირად სახლი ავაგე,
 ხეების ჩრდილქვეშ ჭერმიმალული.

შავი ზღვის პირად, იქ, სადაც ტალღას
 შეეპარება თმაში ჭაღარა,
 ქეიშა მოხვეჭა ზღვამ საიდანღაც
 და გამჭვირვალე ფსკერზე დაჰყარა.

ფსკერზე დაჰყარა პატარ-პატარა
 ქუთუთოების მსგავსი ნიჟარა,
 ფსკერზე დაჰყარა, მაგრამ თითებით
 მოეფერებოდი, არ დამიშალა!

მიყვარს მე თვალი ამ ჭროლა კენჭის,
 გადავიწყებულ ფიქრის ამწეწი
 მიყვარს, მოვარდნილ ტალღას რომ ერჩის
 ძველი ქვიტკირის ერთი ნამცეცი.

მას, შემოძლია, ზღვის გულში ჩაეყვებ,
 მისი მიწა და წყალი მწყურია,
 იქ არის ჩემი ქალაქი წყალქვეშ,
 იქ არის ჩემი დიოსკურია!

ისე ვით მისი თანამედროვე,
 ისიც დალექილ ფსკერზე დავიდა...
 მაგრამ წარღვნათა შემდეგ მე მოველ
 და წელთაღრიცხვას ვიწყებ თავიდან!

შავი ზღვის პირად, იქ, სადაც ერთ ღროს
 წყალმა წარსულის კვალი წაშალა,

ბედს უნდა ჩემი დღე შემახვედროს,
ჩემი გზა გასჭრა, ჩემი გზა-შარა!

ახალ ნერგების შრიალ-შრიალი
ხელგაშლით ახლა მეც აქ მამლერებს,
ჩემი დღე ამ დიდ შრიალში არი,
ჩემი დღე მალლა მიაქეთ ამ ხელებს!

ჩაძირულ თვალთა შუქს კი ვინ მოჰკრებს,
ზღვის გულში ღელვას რომ ჩაჰყოლია...
ხანდახან ზღვა რომ ამოიოხრებს;
მე წინაპრების სუნთქვა მგონია!

და წამით გულიც შეკრთება, მაგრამ
წარღვნიტ წართმეულ წუთს არ მიგტირი...
მომავალ დღისა და ღამის გაყრამ
ვერ უნდა შესძრას ჩემი ქვიტკირი.

მე სხვა იმედით თვალს ვერ გაგახედ
და მომთაბარედ ვერსად ვერ წაგაღ...
შავი ზღვის პირად სახლი ავაგე,
კოლხეთის ერთი მკვიდრი მეცა ვარ!

მ ნ გ უ რ ი

ენგური რუხის ციხესთან ვნახე,
აქ მოჩანს მისი ტალღების ლეწვა, —
და ერთი სიტყვა მეც გადავძახე, —
ენგურის ერთი ერთგული მეც ვარ!

— გაგირღვევია კლდეების სისქე,
როგორღა გინდა მთებს უერთგულო,

სამურზაყანოს მიწიდან — ზღვისკენ
თავდავიწყებით გარბი, ენგურო!

იმღერე, სანამ არაა გვიან,
სანამ მთებიდან გასული არ ხარ,
იმღერე, სანამ ენგური გქვია
და არა უკვე შავი ზღვის ტალღა!..

ენგური რუხის ციხესთან ვნახე,
აქ მოჩანს მისი ჩქარი ფერხული.
ჩამოღვარვია მურზაყანს სახე
და ღვართქაფებად მოჰქუხს ენგური!

მთა შეფოთლილი ახლაც მაგონებს,
რომ ტანზე ჯაჭვის პერანგი ეცვა,
ენგურმა ხელი ჰკრა, და მთა-გორებს
ესმით ამ ჯავშნის აშკარა ლეწვა...

ვიმღეროთ, სანამ არაა გვიან,
სანამ აქ ფეხზე დგას მთების ალყა,
სანამ თვით ენგურს ენგური ჰქვია
და არა უკვე შავი ზღვის ტალღა!

მუხა — ბერდია

ჯაჭვი აცვია წვრილთვალა,
სურო თუ ძველი ჯავშანი?
გახედეთ, მთაზე მუხაა
ჯმუხა და მკლავებშავშავი!

— ახალ ყანებში ჩამდგარო,
მუხავ, მითხარი ვინა ხარ?

მეფე ერეკლეს კაცივით
აგრე ვინ შემოგინახა!

ამ ჩვენს ხეესა და მდინარეს
დაჰყურებ მაღალ-მაღალი, —
ბადის გასროლა თუ მოგწონს,
ტალღების აყალმაყალი!

მუხავ, შენს ჩრდილქვეშ დავჯდები,
დაეუცდი ფიროსმანიშვილს,
ხელდალოცვილი კაცია —
სუფრას მინდორზე გამიშლის!

მისი პურ-ღვინო არ გახსოვს?
თვალს რომ ეყოფა იმდენი,
დოში, ყველი და მოთალი,
ბოლოკი წითელ-წითელი!

თეთრი ბატკანი, ტიკჭორა.
და შოთი პურის ნატეხი,
თევზით მეც ერთი. მეთევზე,
თავზე რომ წამოვადექი...

ფუნჯით რომ გადაათეთრა
ღამეც, ვით შავი მუყაო...
მთვარე გაჩრილა ტოტებში,
ტოტი დასწიე, მუხაო...

ცამ თვალი შემოგევანათა,
თვალი და მერე რა თვალი! —
ღვინით ბიჭები დაგვითრო,
ლხინით კი მხოლოდ მხატვარი!

წავიდა ღამე, წაიღო
სიმღერა კაეშნიანი

და ბილიკ-ბილიკ წასულებს
მოგვესმა შენი შრიალი.

დაგტოვეთ მარტო, ბერდიავე,
ლამეთა გამთენებელო,
და როცა დილით შორიდან
კვლავ, შემოგხედე, ბებერო, —

შერხევით შენმა მკლავებმა
თითქოს ჩვენს მკლავებს წაჰბაძა, —
ფიქრს თითქოს გვიან მიგვიხვდი —
ფიქრმა შენც შეგაბარბაცა.

ღვინოზისთვის ღამე

ხელს ვაშველებდი რთველში მეზობელს,
აავსო ყურძნის ტკბილმა ჭურები.
ნაპერწყლებივით შერჩა ბნელ სოფელს
ღამითაც შორი კრიმანჭულები...

ჭაშნიკის ერთი მოყვარე მეც ვარ,
წუთი მეც ყურძნის შხეფი მგონია,
სქელტურჩა ღოქმა და ცეცხლზე შემწვარ
სიმიინდმა ახლაც შემეიყოლია.

შინ ეზო-ეზო გვიან ებრუნდები,
ბნელშილა მესმის ბუტბუტი მაჭრის,
და ხის იმ ტოტთან კამათს ვუნდები —
რტოს რომ გაღელილ უბეში მაჩრის!

გზად ნიაქარიც გამოწყვა, ვითომ
იფიქრა ჩემი გამოცილება,
მაგრამ გზა ისე ეშლება თვითონ,
რომ ხელჩაქნევით გამეცინება...

ეტლი გზაზე

მხოლოდ შალვა დადიანს
შვენის ეტლით იაროს,
ბერთემიდან მივდივართ,
ვტოვებთ სადადიანოს!
მირბის, მირბის შარაგზა,
მიაქვს თავქვე მთა-ბარი,
მირბის შმაგი ტეხურიც —
გაუშლია ფაფარი!
თეალს ვადევნებ ზვირთების
აჩქარებულ თქარათქურს,
გზის, ამ თამაშ-თამაშით
გაელვებას დარახტულს.
ტეხური და შარაგზა
ორივე ურა ცხენია,
როგორ? — როგორ გაიგებს,
ვისაც არ უცქერია!..
მხოლოდ შალვა დადიანს
შვენის ეტლით იაროს,
ბერთემიდან მივდივართ
ვტოვებთ სადადიანოს...
როგორც დრონი მეფობდნენ —
ისე დრომ ვერ იმეფა,
და ვით შალვა დადიანს,
აქ, მეც გამეღიმება...

ხან შევუტეე შარაგზას
 და ხან ტეხურს შევძახებ, —
 მიჰქრის გრიალ-გრიალით
 ჩვენი ეტლი ხევდახევი
 გვეგებება მაღლობი
 და სიმწვანე ხშირი ტყის,
 დათვლილიც რომ იყოს,
 დაბერდაო ვინ იტყვის?!
 ფერი ჩვენმა დღეებმა
 უფრო გაიცისფერეს, —
 სიჭაბუკით ვუზივარ
 გვერდით ჩემსავ სიბერეს.
 ვატყობ: ციხე-კოშკია
 კელავ ამ დილის მშვენება,
 გზა აწყდება მთიდან მთას —
 ძლივს მოასწრო ჩვენება!
 ვატყობ, სადღაც აქვეა
 დასასრულიც ამ ხევის...
 წინ აღგვიდგა დუმილი
 ქვათა ნაქალაქევის!
 და ის ლანდიც ქვეყანას
 წამით რომ დაჰფენია
 ჩვენი მისწრაფებაა
 და სხვა არაფერია!..
 მაგრამ შალვა დადიანს
 შვენის ეტლით იაროს...
 ჭულ-მკერდს უხსნის ნიაფი —
 ართმევს სადარდიანოს!

სო ღ ა ნ ლ უ ლ ი

აქ, ორთაჭალაა, მტკვრისპირი, ციხე- და
ჩვენს ქალაქს აქვე ამთავრებს კრწანისი.
სოღანლულისკენ რომ გადაიხედაე —
აღარაფერია გასახარისი.

აქედან ჯერ კიდეც არ მოჩანს რუსთავი,
რომ უბირ მიწასთან სიახლემ იდავოს,
რომ თვალი არ აცდეს უფერულსავით
ალიზით შელესილ სახლებს და მიდამოს...

ზოგან ჭროდაა და ზოგან რუხია
წიადი ჭრილობის ჟანგივით წითური,
კლდეა თუ ღრეა, თუ სოღანლულია —
მტკვრის პირად გდია ზურგ-ამოზიდული.

არც „შავი სოფელი“ არც „შავნაბადა“ —
აქ მინდა გული ჯაერს გავაბურღვინო!
გეტყვი, ასეთი ჟინი რამ დაჰბადა,
გეტყვი, რას ამბობს ჩემი პურ-ღვინო!

აივანს არ ვეძებ ხეებით შებურვილს,
და არც მდელოზე დაფენილ ჩეროებს, —
ჩვენ, სადაც მამათა სამარე გვეგულვის
იქ ვუსმენთ ჩვენს ახალ სადღეგრძელოებს!

სადაა ნარეკლის ჯაგმაც არ იცის,
მაგრამ აქ, სადღაც არი კალაძე; —
ის აქ დაეცა და არა კრწანისის
ველზე ან წინანდელ ნარიყალაზე...

მაშ, ღამევ, გაჩაღდი, ფიქრთგასართველო,
აქ, სადაც თავდება ნაბიჯის კვალი,
აქ ემშვიდობება მტკვარს საქართველო,
ისე ვით ჩვენს ღლეებს მღელვარე მტკვარად.

ჩვენი მოზუცი ლალი და გულდია
 არა სჩანს... და მაინც არაა მკვდარი!
 სოღანლულია, ვერძნობ, სოღანლულია
 ან მისი სიკვდილ-სიცოცხლის კარი!

ჩემი პატარა იმედი სადღაც ზღვის პირად ზის,
 სველ წამწამებში მალულად უელავს შუქი მზის.

რამდენჯერ ვკითხე: — პატარავ, აგრე ვის უმზერ, ვის?
 რამდენჯერ დაცხრა მღელვარე მისელა და მოსელა ზღვის..

ჩემი პატარა იმედი ისევ ზღვის პირად ზის,
 სველ წამწამებში შემორჩა შუქი ჩამავალ მზის...

თოვლი მოსულა !

სიმღერა

თოვლი მოსულა? — რაა თოვლი, რაა ჭაღარა,
 ჩემს ღიმილს თოვლი ნიავექარმა შემოაყარა!

თოვლი მოსულა? — ვიბეორებ და უნებურად
 ვშიშობ არ მითხრან: დათოვლილა, დაბერებულია!

გავუყურდები და იმედიც მაქვს ამ გულისა —
 თოვლქვეშ ყოველთვის სიჩუმეა გაზაფხულისა...

თოვლი მოსულა? — რაა თოვლი, რაა ჭაღარა,
თუ წუთის ერთმა ნაპერწკალმა კელავ გამახარა —

ვაშლის ტოტივით აეფეთქდები, აელაჟელაჟდები,
ისე, რომ ისევ შემნატროდნენ ახალგაზრდები!

ცად გავშლი მკლავებს და იმედიც მაქვს ამ გულისა —
თოვლქვეშ ყოველთვის სიცოცხლეა გაზაფხულისა!

მეზენი ბუხარის წარწერა

გულდამ აქაურ ქვით და აგურით
ამოგიშენა თალი ბუხარო,
რა გულით უნდა გითხრან, რა გულით,
გულჩახვეული კვლავაც ნუ ხარო!..
ნაპერწკალს სიტყვის თქმა დაასწარი,
არ დაგვხვდე უბრალო არ გაქვს უფლება! —
ეს ცხოვრებაა კვამლი, ნაცარი
და აღის აღთან გასაუბრება...
აწ გვიანდაა! ჯავრს ველარ იყრი,
თორემ ის წუთი ისევ კიაფობს,
კვამლი კი არა — თვალსა გვწევას ფიქრი,
მიტოვებული ფიქრი გვიამბობს:
„მეც, როცა ერთხელ, ჟინ-დაუმცხრალმა
შევაელე თვალი ბნელს გასაკაწრად —
ჩემივე ცეცხლის შუქმა და აღმა
მაქცია კვამლად, მაქცია ნაცრად!
იმ ღამეების მოწმე ქვაც არი,
მაგრამ ნაღვერდალს რაკი მიანდეს —
იტყვის, ცხოვრება ჩემი რაც არი,
ძლი ხელახლა რომ აბრიალდეს!“

ივლისი. წყნეთი. გიორგი ლეონიძე

ყელგამშრალი წუთი წუთს არ გვიმსუბუქებს, —
უჭირთ უკვე სუნთქვა ლეონიძის მუხებს!

ლეონიძის ეზო იწვის ცეცხლის ალხით,
ლეონიძის ეზო ახმიანდა ხალხით!

და ფერს ჰკარგავს მოლი, როგორც შერისხული,
შეჭკნობიათ ჭადრებს სიცხით ხელისგული...

და საყვარელ ფიჭვის ცრემლებგამშრალ წამწამს
უკვე შიშველ მკერდის ამოსუნთქვაც არ წამს.

ლეონიძეს მაინც თრთოლვა ესმის წიწვის,
აივანზე წევს და აივანზე იწვის!

ამოუშრა უქრობ სიცხით ენის ძირი,
წევს გარეჯის მწირთა ნაცეცხლარზე მწირი!

თქვას, რა ჯავრი შეხვდა, იგრძნოს ეგებ შეება, —
ლეონიძეს ნუთუ სიტყვა შეეშლება!

ნუთუ ერთი წუთი მეორე წუთს არ ჰგავს? —
გულში ჩამწვდომ სიტყვას ჰპოულობს და ჰკარგავს!

დედაენავ ტკბილო, ვინემ გული უცემს.
არ გაშორდე წუთით ლეონიძის ტუჩებს!

ჯით მომავალ დღეებს, უნდა უთხრას წარსულს,
რომ უშენოდ უკვე უკვდავებაც არ სურს!

ს ა რ ჩ ე ვ ი

მკითხველებს 5

ალექსანდრე აბაშელი

მზე ამოდის	9
ტრიოლეტები	10
ტაძარში	10
შორეული ნაპირი	12
მოქანცული თვალები	18
ჩამქრალი სანთელი	19
სიცხე ქალაქში	19
ლეინობისთვეში	20
შემოდგომის მზე	21
მზე და ჰაერი	22
საღამო თბილისში	22
უცნაური ამბავი	23
წერილი ნოე ჩხიკვაძეს	24
ატმის ყვავილი	27
მამის სიკვდილი	28
დედამიწა	30
პაპაჩემი	31
პოეტებს	33
*** (გაწუხებს გული)	34
*** (ბებიჩემი მოკვდა სწორედ)	35
ახალგაზრდებს	36
აკაკის	38
თოვლი	40
ერთი მერცხალი	41
აპრილი	42
ახალ საქართველოს	43
სახალხო ლაშქარი	44
არ მოუშვა, ღაქიარი	45
ცხრა წყარო	47
სინანული	47

ვალერიან გაფრინდაშვილი

სანტიმენტალური ტრიოლეტი	51
ნაფტალინის დედოფალი	51
ვერის კიბე	52
თეთრი საცოლო	53
ქალს ჩაჯენილ თეალით	54
მარტოობის დედოფალი	55
მამია გურიელი	56
პაოლო იაშვილს	57
პარასკევი	57
ზღუა	58
ოფელის დღესასწაული	59
პეღე ინგოროყვას	60
შემოდგომა	61
იაენანა სამელოვიარო	62
ალი არსენიშვილს	63
ინჟანტა	64
ზამთარი	65
პირველი თოვლი	66
პაოლო იაშვილი და ტიციან ტაბიძე	67
ტიციან ტაბიძის შეხვედრა წვიმასთან	68
ლოცვა	69
კომუნარებს	70
მისს ლეა ლე	71
ჩემი სიზმრებიდან	72
ტომას ჩატერტონ	73
საოპერო თეატრის ქანდარიდან	76
მოაგარაკე	77
დიდება ხეს	78
ბოლნისის სიონი	79
თიკო თუმანიშვილს	81
სოფლისაკენ	82
რიონს	83
პოეზია	85
ძველი პალტო	86
წყნეთის გზაზე	87
*** (ნუთუ ვარ მხოლოდ)	88
ისეთი ლექსი	88
წარწერა ანთოლოგიის წიგნზე	90

იოსებ გრიშაშვილი

სამშობლოს ნანგრევებში .	93
დააჩქარე? დააჩქარე? .	94
რა კარგი ხარ, რა კარგი? .	95
ელარჯის მილი .	96
აკაკი და ვარსკვლავები .	97
ყურთბალიში .	97
თათრის ქალი სუბსარქისში .	98
ტრიოლეტები შეითანბაზარში .	99
მეფე ვახტანგი .	100
ცალთვალახვეულს .	101
შენი ყელი .	102
ბებუთი მაგიდაზე .	103
ბათუმისთვის .	104
აშმაშხანისკენ .	105
ქორწილი ჩვენს უბანში .	106
ბატარას .	108
ქურდული ალერსი .	109
ჩემს მამას .	109
პაუზა .	111
აგარაკზე .	111
ლამაშპარეზს .	113
ტფილისის მიწა .	114
გამოთხოვება ძველ თბილისთან ანუ დუღუკის საარი ქარს აღარ მოაქვს .	115
გენიოსების ბედი თბილისის ბახარზე .	117
ჩემი აღმართი .	119
აპრილი თბილისში .	119
ერთი დღე სოფელში .	121
აბანოს ცრემლები .	123
მანოლა .	127
შოთა რუსთაველი ჩემს ბიბლიოთეკაში .	128
მთაწმინდა .	129
სამშობლოსადმი .	130
საახალწლო სადღეგრძელო .	131
მარიჯანს .	132
ყველა ხალაც მიიღტვის .	138
დავებრდი? — არა! .	133
მეისტორივე წიგნი დახურე? .	134
ორი სიტყვა .	136

თბილისის პოეტი	136
ელისაბედ ჩერქეზიშვილის იუბილეზე	137
რიცა ხარფუხის გზებზე	137
ლენინის მოედანი	138
ნამცერევი	139
ნატა ვანაძეს პარტერიდან	140
თბილისი იყო ჩემი ლექსის მასწავლებელი	141

გალაკტიონ ტაბიძე

რომელი საათია?	145
მთაწმინდის მთვარე	146
ლურჯა ცხენები	147
მერი	148
შერიგება	150
მამული	151
ი. ა.	152
ბაეშეობის დღეები	152
ჭარხალი	153
თოვლი	153
ცამეტი წლისა ხარ	155
შემოსილნო გამჭვირვალე ბლონდებით	156
ატმის რტოო, დაღალულო რტოო	156
იმ ატმებს გაუმარჯოს, იმ ატმის ყვავილებს	157
სილაყვარდე ანუ ვარდი სილაში	158
შემოდგომა „უშანკო ჩასახების“ მამათა სავანეში	159
*** (მზეო თიბათვისა)	161
დროშები ჩქარა!	161
რამდენიმე დღე პეტროგრადში	162
შენ ერთი მაინც...	164
დვინოს დააბრალებენ	164
*** (გაგონდება თუ არა)	165
ოფორტი	165
გემი „დალანდი“	166
მივარდნილი აივანი	167
მას გახელილი დარჩა თვალები	168
მოუა... მაგრამ როდის	170
*** (დღეს მაისი)	171
ბირიმზე	172
სახლი ტყის პირად	173

სადღეგრძელო იუოს მისი	173
თეთრი პელაგანი	174
პოეზია უპირველეს ყოვლისა	175
ეს მშობლიური ქარია	176
შავით შემოსილხარ, როგორც ელეგია	178
ეფემერა	178
ისევ ეფემერა	181
მშობლიური ეფემერა	183
ქარი ჰქრის...	184
ქალაქი	185
ჩვენ, პოეტები საქართველოსი	186
სასაფლაონი	187
პროლოგი 100 ლექსის	188
თოვლი იყო ირიბი, აღმაცერი	188
მატარებელში	189
„ჩემო იარაღო!“	189
მე მძინარე ვარ...	190
ამ ბნელი ღამით	190
შენ აღტაცებით ისევ ენთები	191
დედოფალა	191
რევოლუციურ საქართველოს	192
ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი	192
ვწერ ვინმე მესხი მელექსე	193
უკანასკნელი მატარებელი	194
მთვარის ნამბობიდან	195
*** (წყალტუბოდან ქუთაისში)	196
სტანსები	196
ქებათა ქება ნიკორწმინდას	197
*** (მიდიხარ... ისე მიგაქვს წვალება)	199
*** (ქარი დაცხრა სიბოხოქრის)	200
*** (ქვეყანა გაცვდა)	201

პაოლო იაშვილი

*** (პაოლო იაშვილს მომეწყინა ყვითელი დანტე)	205
წერილი დედას	205
პირამიდებში	207
*** (ხშირია სიჩუმე ოთახის სტუმარი)	207
*** (თორმეტი წლიდან აღარ მაცლიდნენ)	208
ნოკო ლორთქიფანიძეს	210

ოფორტი	211
ტიციან ტაბიძეს	211
გიორგი ლეონიძეს	212
ელენე დარიანი წერს უბრალოდ და აბნეულად	213
ცისფერი ქოლგა	214
ბაეღე ინგოროყვას	215
პოეტი და ადამიანი	216
მოხეტიალე პიერო	217
ვეროპა	218
ნასაყდრალის გალაენიდან	219
ლილი მეუნარგიას	221
ელენე დარიანის წერილი ანა ახმატოვას	221
პარიზისაკენ	222
დატრიალება	224
ლენინს	224
თბილისი	226
პოეზია	226
არგვეთის ღამეები	228
პოეტის საქმე	228
ბალის ამბავი	230
როგორც აფრის ტკაცუნი	230
მაგიდა — ჩემი პარნასი	232
ლირიკული მისამართიდან	233
ნეტარი მღელვარება	234
დილა	235
ჭადრაკის ქართულ ოსტატს	236
აფთიაქარი	237
მელორის ლოცვა	239
საკუთარ თავს	240
დებუდაჩის ღამე	243
ზემოური რთველი	244

ტიციან ტაბიძე

ავტოპორტრეტი	249
წიგნიდან „ქალღვას ქალაქები“	250
ბალაგანის მეფე	251
ქალღვას ბალაგანი	252
ორპირის ოქროპირი	252
სეზონის ფალავანი	254

ოცდახამი აპრილი	255
ილაილი	256
მუხაბაზი, რომელიც არ იმღერება	259
სერგეი ესენინს	260
ორპარი	262
მე ყაჩაღებმა მომელეს არაგზე	263
დასაბამიდან...	264
გალაკტიონ ტაბიძეს	265
ანანურთან	266
იმთი იყოს ეს ხადლეგრძელო	267
ამოდის, ნათდება!	268
სოღანლულიდან	269
რია-რია	270
თბილისის ღამე	271
კახეთში	272
ლეკხი მეწყერი	273
ოქროყანა	274
მაშ, გამარჯვება...	275
სანტიმენტალური მოგზაურობა	276
გოპორის მთაზე	277
ნუ გაიკვირებ	278
შემოდგომის დღე ოქროყანაში	279
ოქროყანა	281
მეწყერი მეწყერს	282
მუხრანის ველზე ხათქმელი ლექსი	283
ალზევანს წასვლა	284
ლეკხი წელკავი	286
ალავერდობა	287
*** (არც ერთი ხიტყვა არ დამცდენია)	289
ისე უბრალოდ, როგორც მუხრანზე	290

კოლაუ ნადირაძე

საქორწინო მოგზაურობა მთვარესთან ერთად	295
პირველი მარტი	296
ფოთლები ქარში	297
აფხნიანი ქალაქი	297
შემოდგომა იმერეთის სოფელში	298
ოცნება საქართველოზე	299
ვერსალი წვიმაში	300

მთვარის წყალობა	303
მაძლენა	301
ბაეშეობის მოგონება	301
Nolro-Dame	303
დაეიწყებული ლოცვა	304
გაზაფხული თბილისში	304
თამარის ხიდი	305
ჩემს ბავშვებს	306
მინაწერი	307
თოვს	308
ფიქრი კრწანისზე და მანანა ორბელიანზე	309
ოქროყანა	310
იმერეთი	312
სადა ხარ, ჩემო ოქროს დღეებო	315
ორი ქოჩორა	316
აყვავებული ტყემლები	317
დილის სიმღერა	318
ხის სიკვდილი	319
ჩემი ვარსკვლავი	329
განთიადი ზღვაზე	321
დიდ გზასთან	322
შემოდგომის სტუმრობა	322
წიწამურიდან საგურამომდე	324
ზღვასთან	326
ზღვის პირას	326
მე მიყვარს დილა	327
სამი აჩრდილი	329
შენ ჩემში ცოცხლობ	331
თბილისში	332
შემოდგომის ელეგია	334
პოლო იაშვილს	335
ბევრი არ მითქვამს მამულო, შენთვის!	337
ეს ერთი ფიქრი	337

ილო მოსაშვილი

ბარათი	341
ძველი რკეულიდან	343
შემოდგომაზე	343
დღეში სწორებთან	344

ქორწილი ჩვენს სოფელში	345
დაბრუნებული დარები	347
არიფს — გალაკტიონს	349
გამოთხოვება სოფელთან	350
ცხოვრების გზაზე	352
ღამე გომბორზე	353
გომბორის ღამეები	354
უღელტეხილზე	355
არსენას ლექსი	359
მონადირული	360
პირველი სიხარული	362
ლეკის ქალი	364
წყველა ჯიხვისა	364
მოხუცი მერონგურე	365
სიყვარული უცებ	366
მამალი ხოხობი	367
ვაჟა-მონადირე	368
ირემი ირემს გაუწვდის ბალახს	370
არაგვს	371
თბილისის წვიმა	372
ოცნება ტყეში	374
ღამე ტყეში	376
მოვონება	377

ტერკენტი გრანელი

ფიროსპანიშვილს	383
შეშლილი ცრემლები	384
*** (მიდის ფერწახული დღე)	384
*** (ეს ოცნება სარკესავით ელავს)	386
სიცოცხლის გრადაცია	386
სამშობლოს	387
მგლოვიარე სერაფიმები	388
სადღაც და ვიღაც	390
Silentium სიჩუმის ყვავილები	391
ლოცვა გაფრენისათვის	391
ქალის აგონია	392
მე და გალაკტიონი	393
უმიზნო ხეტიალი	394
*** (ახლა ეს გრძნობა უფრო ნელა)	395

შენს მოლოდინში	396
მთვარე ფანჯარასთან	397
სოფლიდან თბილისში	397
Memento mori	398
მარადისობის ლაგვარდები	399
პოეტი პატიმარი	399
გაზაფხულის საღამო	401
*** (დამწვა საკუთარ ალმა)	402
ქალი, რომელიც ცხოვრობს ეკლესიის ეზოში	402
*** (ჩემი ილბალი გრიგალს დაჰქონდა)	404
*** (რა ექნა, დაუღვივარ ასე დამწვარი...)	404
*** (ჩიტი აფრინდა სადღაც მალლობთან)	405
ლოცვა მთვარესთან	406
*** (უკვე გაყეითლდა სოფლის ტყე-ველი)	406
შემოდგომა მინდვრებში	407
ნისლიანი ბაღი	408
*** (სადღაც სდუმს მთები, სადღაც ნისლია)	408
*** (ამოდის მთვარე და მალლა იწყებს)	409
თბილისი მალლიდან	409
სულის ცეცხლი	410
ბვირფას დებს მაშოს და ზოზიას	411
*** (რა ექნა მტერია დაუნდობელი)	412
*** (ახლა ეს ბაღი უფრო წყნარია)	412
ახლა ღამეა	413
*** (მივალ, სხვა დღეა, გულს ამოვიტან)	413
*** (ზეცა მწყურია და მიწა მშია)	414
დაბრუნება სოფელში	414
*** (გადარჩება? — ექიმებს ეკითხება ზოზია)	415
ხასაფლავსკენ	416
მიმართვა ხისადმი	417
ქალი მატარებელში	417
უცნობი ლანდი	418
მთვარე ციხიდან	419
შემოდგომის მოლოდინში	419
*** (აღბათ მოვა დრო, შენც აინთები)	420
ჩემო ზოზია, შე წავალ მალე	421
შალვა დადიანს	421
მატარებლიდან	422
ბოეზია	423
მიცვალებულის დღიურიდან	424
დღი	425

გიორგი ლეონიძე

ლაშე ივერიისა	„	„	429
იერის ღაშე	„	„	430
იოსებ დავითაშვილის სურათზე	„	„	431
ციცარი	„	„	432
ქილოლა და დამანა	„	„	433
თუკი ეცოცხლობთ, სიმღერების იმედით	„	„	434
მთაწმინდიდან ქარს მოჰქონდა	„	„	435
სიმღერა პირველი თოვლისა	„	„	437
ნინოწმინდის ღაშე	„	„	439
მეტივეები	„	„	440
წაუა ლექსი და წაიღებს	„	„	441
ყიქალური ღაშე	„	„	442
მყეირალობა	„	„	443
ყიქალის პაემანი	„	„	444
მშოსლიური, ტკბილი, მოწყალე	„	„	446
თბილისის პოეტები	„	„	447
მე უკითხულობდი „ქართლის ცხოვრებას“	„	„	448
გათენებისას მერძევე შოვა	„	„	449
რა საჭიროა ლექსისთვის ტაში?	„	„	450
იერის პირად	„	„	450
საათნაუა	„	„	453
მაშ, რა ეუყოთ, პოეტებო...	„	„	456
სიჭაბუკე და ლექსი ერთია	„	„	458
პიიტები ბატისფრთიანნი	„	„	459
ოლე	„	„	460
ტყუპი იაგუნდები	„	„	466
ეუძლერ სამშობლოს	„	„	467
პოეტის დედა	„	„	468
ნინო ჭაუჭაუაძეს	„	„	469
„დედა ენა“	„	„	469
აკაკის	„	„	470
ჩემი იადგარი	„	„	471
არ დაიდარდო, დედაო...	„	„	473
პატარძეული	„	„	475

სიმონ ჩიქოვანი

მეორე მიძღვნა	„	„	„	„	„	„	479
მგზავრის სიმღერა	„	„	„	„	„	„	479

პირველი მიძღვნა	481
უშანგი ჩხეიძეს	482
ნიჟარის საფერულე	484
*** (არის ხიყრმეს და სიმწიფეს შორის)	487
*** (გურამიშვილის და ვაჟას ფერი)	488
პირველი მინაწერი	489
დედაჩემი	491
ხიასლოვე	492
ორი ფრთა	492
ლექსის დაწება	493
იჭვი	494
მესამე მინაწერი	496
ძველი მცხეთა	497
ფიქრი სერაფიტზე	498
ქართული ღედა	499
ვინა სთქვა...	501
ქართლის საღამოები	502
დავით გურამიშვილი წვიმაში	507
ლოდინი ვსესვიატსკოეში	508
დავით გურამიშვილის გოდება ვახტანგის გარდაცვალების გამო	510
გუგულები	511
გამოთხოვება და ომში წასვლა	513
ამ ოც წელში გზა განვლიეთ წყვილად	514
*** (მე მომხვდა შენი ნასროლი თოვლი)	516
თბილისის თოვლი	517
*** (არ მშორდება ჭირვეული მარტი)	518

აღიო მირცხულავა

მიმართვა პოეტებისადმი	523
ავტობიოგრაფიკი	525
ღენინი	526
ნახტომი მზისკენ	528
პატარა	530
მტკვარისტანი	531
ძველი მაზრა	535
პოეტი კაპიტანი	537
ღამეკრელი ბრიგადები	541
ხორვა	544
ღექსი მარადი	546
ხამშობლო	546

ჰიმნი სამშობლოს	548
ერთხელ ქალი მიმეალი	551
გაზაფხულია ჩემს ქვეყანაში	551
ალუნა :	552
ძმები . . .	553
სიმღერა გამარჯვებისა . . .	554
დგას ორი ქალაქი, ორი ძმადნაფიცი	555
ვერხვი	557
გული	558
ლამის ფიქრები	558
აფხაზური	559
არ გამავგონო	560
ჩონგური	561

ქართლო კალაძე

მხედრული	565
ქვეერები	567
ჩემი გმირი	568
მტკერის სანაპიროზე	569
*** (ამ ლექს. თოელის ვარსკვლავებით...)	570
ფატმანის თითებს	571
მუხამბაზი	572
წარწერა ქვაზე	573
მტკერის ტალღები	575
ლისის ტბაზე	576
წაბლის ტყე	577
ჩემი სოფელი	578
დელი-დელა	579
მედოქეები	580
დაუმთავრებელი სურათი ზამთრის	582
რუსთავეისაკენ	583
მე საიათნოვას ქართულიც მიყვარს	584
რუსთაველის გამზირზე	586
ჩემი გზა	586
ღამბაჩა	588
შაეი ზღვის პირად სახლი აუაგე	589
ენგური	590
მუხა-ბერდია	591
ღვინობისთვის ღამე	593
ეტლი გზაზე	594

სოღანლული . . .	596
*** (ჩემი პატარა იმედი..)	597
თოელი მოსულა .	597
ჩვენი ბუხრის წარწერა . . .	598
იელისი, წენეთი, გიორგი ლეონიძე	599

რედაქტორი ლ. ბეროშვილი
მხატვარი გ. წერეთელი
მხატვრული რედაქტორი კ. ფაჩულია
ტექნიკური რედაქტორი დ. რაზმაძე
კორექტორები: ე. ჩიკაშუა, ი. დეკანოიძე, ნ. ლომაძე
გამომშვები ნ. ხაეთასი

ს.ბ. — 3126

ჩაბარდა წარმოებას 5.04.85 წ. ხელმოწერილია საბეჭდად 1.07.85 წ. უე
მ1025. ფორმატი 84×108¹/₃₂. საბეჭდი ქაღალდი № 1. გარნიტურა ლიტე-
რატურული. ბეჭდვა მაღალი. პირობითი ნაბეჭდი ფურცელი 32,34. სააღ-
რიცხვო-საგამომცემლო ფურცელი 21,21. პირობითი საღებავ გატარება 32,34.
ტირაჟი 40.000 ეგზ. შეკვ. № 960.
ფასი 2 მან 10 კაპ.

გამომცემლობა „მერანი“, რუსთაველის პრ. 42, თბილისი 1985

ТЫСЯЧА СТРОК ПОЭТА

(на грузинском языке)
Издательство «Мерани»
пр. Руставели 42,
Тбилиси 1985

საქართველოს სსრ გამომცემლობა, პოლიგრაფიისა და წიგნით ფაქრობის
საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის თბილისის ო: კავკასიის სახ. წიგნის
ფაბრიკა, მეგობრობის გამზირი № 7.

Тбилисская книжная фабрика, им. И. Чавчавадзе, Государствен-
ного комитета Грузинской ССР по делам издательств, полигра-
фии и книжной торговли, пр. Дружбы № 7.